

కేవివేకానంద లేఖావళి

రెండవ భాగము

శ్రీ రామకృష్ణ మఠము
మైసూరు : మద్రాసు-1

శ్రీ వివేకానంద లేఖావళి (రెండవ భాగము)

అనుకూలకరుడు :

శ్రీ చిరంత నానందస్వామి

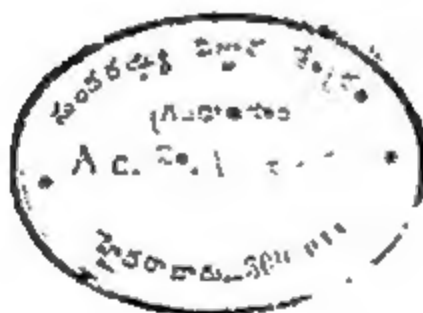
శ్రీ రామ కృష్ణ మఠము
మైలాపాడు :: మద్రాసు - 4

మద్రాసు క్రైమామక్ష్మన్ మూల్యములను బ్రకటింపఁబడినది

C. 10270

181.4931 మూల్యములను
వివిధ-విధములను

III-XXII 12 158

వెల : రూ. 1-75

విజ్ఞప్తి

వివేకానంద చిహ్నవతి వివేకానంద హృదయ దర్శనము :

భారత దేశభక్తులకేకాక, భారతవర్ష పునర్నిర్మాణకర్తల కల్లరక్షను మార్గదర్శని; భారతీయులు దేశభక్తిరహితులై స్వధర్మచ్యుతులై, పాశ్చాత్యవాగరికతా హ్యామాహితులై యుండ, భారతీయ జైల్దానిక వియక్తలమున మెరిసిన విద్యుల్లేఖవలె.

Letters of Swami Vivekananda అను గ్రంథము నకు మా యనువాదముగు దీనిని రెండు భాగములుగాఁ బ్రకటించియున్నాము. సాధ్యమైనంతవఱకు కెల తగ్గించి జనుల కందుపాటుతో నుంచునట్లు చేయు తలంపున, మూలమునఁ జనువదల కంతగా ప్రయోజనకరముకాని కొన్ని శేఖలను, అట్టి భాగములను విడిచినను, ముఖ్యమగువాని నన్నిటిని కెలువరించియున్నాము. ఆయా వివరములు గ్రంథాంతమునఁ దెలుపఁబడినవి.

ఎంతటి కార్యనిమగ్నులై యున్నను, ఎట్లో తీటిక చేసికొని యీ లేఖనానికి పీఠిక వ్రాసిన డాక్టర్, గ్రంథకట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారికి శ్రీ రామకృష్ణ భగవానుడు చిరాయు రాజోగ్యములను, పరిపూర్ణ భక్తి జ్ఞానములను ప్రసాదించి వారిచే నితోధిక దేశభాషా సేవలను కేయించుగాక!

తూర్పుగోదావరిజిల్లా, రాజోలు తాలూకా, జనపీ
రెడ్డివారిపాలెము వాస్తవ్యులు, కీర్తికేసులు శ్రీ కంచెర్ల
మంగమ్మ-వేంకటస్వామిగార్లు జ్ఞాపకార్థము వారి కుమార్తె ఈ
పుస్తకప్రకటనకై ప్రథమముద్రణావసరమున సూట బెబ్బడి
యైదు రూపాయల ధనసహాయ్య మొనర్చి వెల తగ్గించుటకు
మాకుఁ దోడ్పడియున్నాడు. శ్రీరామకృష్ణ భగవానుఁడు
చారిని వారి కుటుంబమును అనుగ్రహించుఁగాక !

శ్రీ రామకృష్ణభగవతు
మేలాపూరు, చెన్నైలో
మార్చి, 1947. }

చిరంజీవనందస్వామి

వీరి క

చిరంతనానందస్వామిలవా రాంధ్రవాఙ్మయమున నిదివఱ
లోక మంచిచేడును బ్రసిద్ధిని గన్న మహనీయులు.
గద్యరచనయం దాధునికులలో నద్వితీయులు. నవ్నయ్యను
చిన్నయ్యను జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చుచారు. వీరి కైలి మనోహరము;
అమృతము. కైలికంఠును ముఖ్యమైనది వీరు నివేదించు
విషయములు. వీరు వ్రాయునది విశోదార్థము కాదు, క్రిడగా
కాదు; గొప్ప మనస్సుతో, నిండుకృయముతో జనుల
యొక్క ఐహికాముష్మిక వినియోగార్థము. ఇట్టి గొప్పవిష
యములను ఇంత రసవంతముగా వ్రాయుట చాలా దుర్లభ
మైన దని. కానిది నెఱవేర్చుజాలిన కొలది సంఖ్య గొప్ప
వారిలోఁ బూర్వాశ్రమమున (బ్రహ్మచర్యాశ్రమమున)
మాధవచైతన్యలనియు, సన్న్యాసానంతరము చిరంత
నానందస్వామి యనియుఁ జేయవడసిన యీ గ్రంథకర్తగా
రాకడు.

కొన్ని సంవత్సరముల క్రిందట వీరితో సల్లాప
సాఖ్యము ననుభవించుచు, వివేకానందస్వామిలవారి శిష్యు
లను తెనిగించి యాంధ్రలోకమునకు వికాసము కల్పింపుఁ
డని సూచించితిని. నా సూచన యధికప్రసంగమని నాకుఁ
జెలియకపోలేదు. నా యాచారత ఆ జిహ్వాచాపల్యమునకుఁ
బాల్పడఁజేసినది. తమ మనోరథమును గర్తవ్యమును ఆ
దిక్కుననే ప్రసరించి యుండుటచేత అనాయాసముగ నంగీ

కరించిరి. ఆ సంభాషణ నిమిత్తమాత్రము, హేతువు వారి మనోరథము.

వేయిన్ని కొంబన్నూట యెనిమిదవ సంవత్సరమున ననగా ముప్పదియేడేండ్ల క్రిందట వివేకానందుల శిఖలను గుఱించి మైసూరు పట్టణములోఁ బ్రసంగించితిని, ఆ సభకు వచ్చినవారి మాటలనుబట్టి యా కాలమునకు వానిఁ దగినంత ప్రాచుర్యము వచ్చి యుండలేదని తోచినది, ఇచ్చటి నీని వచ్చియున్నదో లేదో విచార్యము. వివేకానందుల రాజయోగాది తత్త్వగ్రంథములకును, ప్రసంగములకును లభించినంత వ్యాప్తి వారి శిఖలకు రాలేదు కాఁజాలు.

ఇది యెంతయు శోచనీయము. భారతదేశములోఁ బ్రతియింటను ఉండవలసిన పుస్తకములలో నిది యొకటి, బాలికా బాలకులెల్లదును క్రద్ధతో పడే పడే చదువవలసిన పుస్తకములలో నిది యొకటి. నేను చిన్ననాడే దీనిని జదివితిని, నా యల్పజీవితమును కొంతకుం గొంత బహుళః తార్కానికముగా మేలునకుఁ దెచ్చుటకై పనికివచ్చిన గ్రంథములలో నిదియు, శ్రీరామకృష్ణ పరమహంసగారి దివ్యచరిత్రమును, ఉపదేశములును ముఖ్యములు.

ఈ శిఖలలోని విశేషము లెవ్వ? ఇవి ఆపూ డప్ప డనేక ప్రదేశములనుండి వ్రాయఁబడినవి. వివేకానందులు హిందూతత్త్వ ప్రచారార్థము 'ఆమెరికా' ఖండమునకు యాత్రసలుపునపుడు 'జపాన్' మొదలైన మధ్యదేశములను

దర్శించిరి. అచ్చటి స్థితిగతులను గమనించిరి. 'అమెరికా' లోఁ జేరినవివర అచేతముయొక్క బౌద్ధత్యమును, అచ్చటి స్త్రీపురుషుల విద్యావిగుణసంపత్తిని జూచి యద్భుతముతో నహం ఆమోదమును జెందిరి. అట్టి తరుణములలో హిందూ జనుల స్థితిగతులను. ఆ యభివృద్ధిఁ జెందిన దేశముల స్థితి గతులను ఊహ వ్యత్యాసములు గ్రుడ్డివానికై వఁ గన్నులఁ గట్టినట్లు స్ఫురించకపోవు. ఇఁక దివ్యవృష్టిఁ గలిగిన వివేకా నందుల సంగతిఁ బెప్పవలయునా! చూచినది చూచినట్లు ప్రాసరి, తట్టినది తట్టవట్లు తెలిపిరి; ఎప్పుడెప్పుడయే విషయములు గోచరించెనో, యేయే యోజనలు ప్రభవితైసో వానిని వేడివేడిగా వివేదించిరి. అట్లనుటచే నిది శాశ్వత త్యములేని తాత్కాలికములైన సంచలన సంజనిత బుద్ధుర ములనుట యేమాత్రము కాదు. వివేకానందునిపంటి దివ్య దృష్టి, దీర్ఘదర్శిత్యముఁ గల యఖండ జ్ఞానలయందు క్షణిక ములకు, సనాతనములకు భేదము అట్ట యుండదు. అవకాశ మప్పటిది కావచ్చును! సిద్ధాంతమెప్పటిదియ.

ఈ రేఖలకు నుత్తేజకమైన కారణము వివేకానందుల దేశభక్తియు, దైవభక్తియు. 'దైవం పురుష మాపేణ.' దేవుని యందు నిజమైన భక్తిఁగలిగినవాఁడు మానవకోటియందుఁ బ్రేమఁజూపకపోడు. మఱియు భగవంతుని కృపావిశేష ముచేదాను ఉద్దేశించిన ప్రయోజనములన్నియుఁ దప్పక నెఱవేఱునను విశ్వాసమును వహించినవాఁడగును. అయము సిద్ధమని నమ్మినవాఁడు కార్యములయందు దుశ్సాహమును

జూపును. ఈ లేఖలయందు దైవభక్తి, మానవభక్తి, కార్యాసక్తి—ఇవి నిరంతర సంయోగముఁ దాల్చి ఉచితాంధకారమును దొలఁగింపఁజేయు జ్యోతిగ నుండుట స్పష్టము.

మానవులయందు పలి ప్రేమ ముఖ్యముగాను సహజముగాను బ్రభవించి, ప్రవహించు రంగము తన దేశము, తన జాతి, భారతీయులపై స్వాములవారి కుండు ప్రేమావేశము ఇంటిం తనరానిది; కులభేదములు, మతభేదములు మొదలగు వైషమ్యములచే నేమాత్రము దూషితము, పరిమితము కానిది; ఐనను జాతిలోఁ గూడికొన్నది. ఈ జాతి, శోకము, ఎందులకు! మన హింసనీలినగూర్చి. హిందువుల తత్త్వశాస్త్రములు, ధర్మోపదేశములు భావాంబరమున ఉచ్చస్థానము నధిష్ఠించి యుండు వఖండలేఖనములు. మతీ, వారి శీలము, దినదిన పర్వసము, జీవితము వ్యక్తులనుబట్టి గణించినను సరే; సమస్తీ సాంఘికముగా లెక్కించినను సరే; చాలహీనము, దార్శన్యపూరితము; ఐకమత్యములేదు, పరస్పర విశ్వాసము లేక్కవ. సత్యము విశ్వాసమున కాలవాలము. ఒకరియం దొకరికి నమ్మకము లేదన్న, వీనిమాటయందు వానికి, వాని మాటయందు వీనికి నమ్మకము లేదనుట. అనఁగా, వీఁడసత్యపరుఁడని వాఁడు, వాఁడసత్యపరుఁడని వీఁడు శంకించుట. సత్యము సామాన్యముగాఁ బ్రవర్తిల్లెనేని సంఘమున నిట్టి సంశయము లుండవు. దానిసంఘటనము విఘటనము కానేరదు. హిందువులలో విద్యలేక్కవ; చాదస్తములేక్కవ

తాత్రము లేదు; బానిసల భావములు లేవు. కావున నిక్కమైన సాత్త్వికమును అరిది. అర్థికముగ జయము, మైము పట్టినవారలు. కోటాపలోట్ల జమలకు ఆనాడు ఒక్కపూటయైన గడుపు నిండ కూడు దొరకుట కష్టము.

ఏమీ! ఐహికమునుగుణించి యంత తెలిసిన వాడు వర్తనమున నింత పీచుపిటికి రానేలే పరలోకమునకు సమీప స్థులగుటవలననా, ఈ లోకమునకు దూకులై రి ఐహికా ముష్టికములు పరస్పర విప్రసంగములూ, యన్యోన్యాశ్రయములు కావా! ఒక్కభగవంతుడే కదా యీ రెంటికిని గారణభూతుడు! ఒక్క బుద్ధునిండియ యొకవంక పాలు, నొకవంక నిషముః బ్రవహించునా! హిందువులలో విచ్చిన్నమైన జీవితమును బునస్సంధాన మొనరించి యేకాగ్రముగఁ బరినర్తించునట్లు చేయుట సాధ్యముకాదా! అట్టి పురోవృద్ధి మార్గము లేన్వి? ఇత్యాది గంభీరములైన భావములతో నిండి భారతీయులకును—అందుఁ బ్రధానముగా హిందువులకును—అమూల్యములైన విరక్తములతోను ఉపదేశములతోను నిండియున్న దీ లేఖాకృతి.

వ్యక్తి! సంఘమునకు, మతమునకుఁ బ్రకృత్యాది శాస్త్రములకు, ఇహమునకుఁ బరమునకుఁ, ద్యౌగమునకు నాధికాభ్యుదయమునకు, శాంతమునకు తాత్రమునకు, వివి ర్భవదృష్టితోఁ జూచినయెడలఁ బరస్పర వైరుధ్యము లే దనియు, నవి నిత్యమును నిరంతరమునైన సంయోగమును మనయందుఁ దాల్చినవే కాని, మన జీవితము పరిష్కృతము,

పరివర్తము, పరిపూర్ణము కావనవనుట యీ శేఖర
యమోఘమైన సిద్ధాంతము.

కావుననే కదా మన భారతీయులలో నాబాలనోపాల
మెల్లకును బదివి యనుష్ఠానమునకుఁ దెచ్చుకొనవలసిన
మహత్తర గ్రంథములలో నిది యొక్కటి యని మొట్ట
మొదటనే మేను పాఠాసించి నిశేధించియుండుట! ఈ
కర్తవ్య మాంధ్రులలో సులభముగ నెఱవేఱఁ జేయుటకు
లకునై చిరంతనానందస్వాములు గెనుంగున నాకర్తవ్యతైలి
యందు నీవిని రచించి మనకెల్లరకు పంపనీయులైరి. వారి
కృషికి, వాకు కోరు ఫలమొక్కటియ. మనయుక్క-
శీలాభివృద్ధి, మనదేశముమొక్క పురోవృద్ధి, వీనికై వలసిన
ప్రయత్నములను ద్రికరణశుద్ధిగఁ జేసి, వారి ఋణమును
దీర్చి, వారికి మనకృతజ్ఞతను దెలిపి ధన్యులమగుచుముగాక
యని నా ప్రార్థన.

పద్మప్రభావ,
ఉమాద,
9-2-46.

కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి

శ్రీ వివేకానందస్వామి

(విశాఖపట్నం నగరమున విశ్వమహామహావేదములు)

ఓమే

ఓం నమో భగవతే శ్రీ రామకృష్ణాయ!

శ్రీ వివేకానంద లేఖావళి

(రెండవ భాగము)

I

1894.

ప్రాణాధీశ—...సరియేకాని నాయనా, భారతదేశమున
 ధర్మమేమైన నింకను మిగిలియున్నదనియూ నీ యభి
 ప్రాయము! జ్ఞానయోగము, రాజయోగము, భక్తి
 యోగము—ఇవన్నియుఁ బలాయనమైనవి—ఇంక నస్పృ
 శ్యత యొకటియే, ‘నన్ను క్షుద్ధుకొనకుము!’ అను యోగ
 మొక్కటియే నిలిచియున్నది. ‘ప్రపంచమంతయు నశుద్ధము,
 నే నొక్కడనే శుద్ధుఁడను!’ పరిశుద్ధ బ్రహ్మజ్ఞానము |
 శ్రీరామకృష్ణ! ఈ రోజులలో బ్రహ్మ మంతరంగమునఁగాని,
 కైలాసమునఁగాని, వైకుంఠమునఁగాని? నకలజీవకోటిలోఁ
 గాని లేదు—మఱి యెచటనున్నదనిన, వంటకుండలో,
 “త్రిభువన ముపకార శ్రేణిః ప్రీయమాపః”—తమ యుపకార
 పరంపరలచే ముల్లోకిముల నాపందింపఁజేయుట పూర్వము
 మహాపురుషులక్షణముగాఁ జెప్పఁబడుచుండెడిది—ఇప్పుడో
 యనిన, “నే నొక్కడనే శుద్ధుఁడను, జగమంతయు నశు
 ద్ధము—పోయి ధనము గైకొనివచ్చి నా పాదమున్నదిని నను
 ర్పింపుము” అనువది మహాపురుషులక్షణము... ఇచటి నా
 ప్రచారమును జాలించి యింటికి మఱలుముని వ్రాయు
 ధీమంతునకు “ఈ దేశమే నాయుల్లు—హిందూదేశమున

సేమున్నది!" అని చెప్పము. ధర్మము వాచరించువా రెవరు? విద్య నాచరించువా రెవరు?

ఇంటి! మఱలుటయా!! ఇల్లెక్కడ! ముక్తినిగాని, భక్తినిగాని నేను లక్షింపను, వానికంటె "పసవనలోక హితం చరన్తః" యనునట్లు (నిరాదంబరముగా) వసంతము వలె లోకహిత మొనరించుచు, లక్షపర్యాయములైనను నరకమువలె నను సరియే, పెడలుటయే నా యభిమతియు, నా ధర్మము. అలసుల, కఠినహృదయుల, క్రూరుల, స్వార్థ పరుల—తోలి నాకేల! ఎవఁ డిచ్చవ్రతంబుతో వాడే యీ మహాకార్యమునఁ దోచ్చుచుండు.

...అచటివా రందఱును నాకుఁ బ్రేమిచ్చాత్ములే— ఈ విషయమును వారందఱును బెలుపుము. అందఱి లోద్బాటును నాకుఁ గావలసియున్నది. భవమువలనఁగాని, పేదవలనఁగాని, క్రిందివలనఁగాని, పాండితివలనఁగాని లాభములేదు. కష్టస్వస్థతములను బహుశంకలు చేయఁజూలు నది కీలము, సత్స్వభావము. ఈ సంగతి మఱవకుడు...— నదా మీ ప్నేహపాత్రుఁడు, వివేకానందుఁడు.

2

మికానో, 3-1-1895.

ప్రేమవర—ప్రేమ—విశ్వాస—కృతజ్ఞతా—పూర్ణ హృదయుఁ డనై మీకు వ్రాయుటకై కలము చేపట్టితిని. సెరబుద్ధియు సర్వభావములును గల వ్యక్తులను లోకమున నే నింతవఱ కేకొలఁదిమందినో చూచినాను,—అట్టివారిలో మీ గొకరని

చెప్పవలసియున్నది. అచరణశక్తియే కాక, యత్నదృఢత
సమీక్షన మొందియున్న జ్ఞానమును పానధూరియు మీ-
వశమైయున్నది. మఱియు మీరు నిష్కపటహృదయులు,
కావున, నా యభిప్రాయములను గొన్నిటిని మీకు విప్పి
చెప్పెదను.

భారతదేశమున మన యుద్యమము చక్కగా
సంకరించినది, దానిని మనము సంక్షింఛుటయేకాక,
విశేషశక్తిసామర్థ్యములతో వికాసము నొందింపవలసి
యున్నది. ఇదే తరుణము, ఇది దాటివ, మఱియొకతరుణము
దొరకదు. పరిస్థితులను బాగుగాఁ బరిశీలించినపిమ్మట
నాకిట్లు నోచుచున్నది. చెన్నపట్టణమున మొట్టమొదటఁ
దర్శనశాఖలను స్థాపించుట మంచిది; తరువాతఁ గ్రమ-
ముగాఁ దవాళయములను నవకాళమును విస్తరింపవచ్చును;
వేదములందును వివిధమైన భాష్యములందును వీనితోఁబాటు
ప్రపంచమందలి యితరమతధర్మములందును విద్యాభ్యుదయఁ
గూలంకషమైన విద్య గణపవలయును. మఱియు నీకళా-
శాలనుండి యాంగ్లమునందును దేశీయభాషయందును నొక
పత్రికను వడపవలయును.

ఇది కేవలము మొదటి మెట్టు; అల్పారంభములే
మహాకార్యములై పరిణమించును గదా. ప్రాచీన నవీన
జీవనదృక్పథములను రెంటిని గణాతించుటచేఁ జెన్ననగర
మిఛుడు మహాత్తరమైన మధ్యేమార్గము వలంబించు-
చున్నది.

గుండోపములను బరిశీలించి సమాజమును బునర్నిర్మాణము చేయవలసియున్నదనుటలో విద్యాధికులతో నేను బూర్తిగా నేకీభవించును. కాని దీనికి మార్గము? సంస్కర్తల విధ్వంసకమార్గములు నిచ్చులములై పని. నా మార్గమిది. గతకాలమున మనము చేసినవని దోషభూయిష్టము కాదు, ఎన్నటికిని కాదు. మన సంఘము చెడ్డది కాదు. మంచిదే, ఇంకను మంచిది కావలయునని మాత్రమే నేను తెప్పెదను. భ్రమనువీడి సత్యమును, చెడుగును వీడి మంచిని గ్రహించవలయుననుట కాదు, కాని సత్యమునుండి—క్రేయము నుండి—అధికతర క్రేయమును బరమక్రేయమును బొంద వలసియున్నది. నా చేకూరుట నేను తెప్పెడిదిది: “ఇంత వఱకు మీరుచేసినది చక్కగనే యున్నది; మఱింత చక్కని పనిచేయుటకే దరుగుమిది.” ఉదాహరణమునకు వర్ణవ్యవస్థ సత్తుకొందము. వర్ణమనగా జాతి. సృష్టివిషయమున మొదట దోషు భావమిదియే. సృష్టియనగా విచిత్రత — అనగా జాతి. “ఏకమగు నే ననేకమగుచున్నాను,”* సృష్టికే బూర్వ మేకత్వ మనునది యుండవలయును. భిన్నత్వమే—వైచిత్ర్యమే—సృష్టి. వైచిత్ర్యము నశించినచో సృష్టియే నశించును. వీజాతియైనను సకలమై, వీర్యవంతమైయున్నంతవఱకు వైచిత్ర్యమును వెలువరించుచుండవలయును. వైచిత్ర్యమును వెలువఱుచుట మాని వంతనే జాతియు నశించును. వ్యక్తి తన స్వభావమును—

* “ఏక ఏక అగ్ర అనీత్, పోతువ్యత రహస్యం ప్రకాయేయ ఇతి.”—బ్రతి.

ప్రకృతిని—జాతిని—వ్యక్తమునగు స్వతంత్రమైయున్నది—
ఇదియే జాతీయందలి మూలభావము. కావుననే జాతివ్యవస్థ
వేలకొలుది సంవత్సరములనుండియు నిలిచియున్నది. అది
సవనస్థైర్యములలో నూతన జాత్యంతర్యభవము విశేషింపఁ
బడలేదు. అతిప్రాచీనస్థైర్యములలోపైఠి మంతర్వివాదము
విశేషింపఁబడలేదు. అగుచో, భారతదేశపరివర్తనమునకుఁ గారణ
మేమి?—పైవిదర్శిత జాతిభావమును రికనాకుటయే. గీత
గెలుపు రీతిని జాతి నశించిన, లోకమే నశించును. ఈ పైచి
త్ర్యమును నిరోధించుటచేఁ బ్రపంచమే నశించునని గేలు
చున్నది. నేటి వర్ణవ్యవస్థ సరియైనదికాదు, పైపెచ్చు
రద్దికావలయునకుఁ బ్రతిబంధకము. జాతియొక్క వ్యాపార
మగు వైచిత్ర్యప్రకటనమును స్వేచ్ఛగా నాగనీయక నిజముగా
నిది యరికట్టియున్నది. వైరిస్యరహితమై, వాషాణశుల్క
మైన యే యాచారమైనను, ఆధిక్యమైనను, ఎట్టిపరంపరాను
గతవర్గమైనను జాతిని సంపూర్ణవికాసము నొందనీయక
నిరోధించును; మఱియు నే జాతియైనను, సమాజమైనను,
ఈ బహుళవైచిత్ర్యమును వెలువఱుచుట మానినంతనే
నశించితిమను. కావున స్వదేశీయలారా! నామాట వినుడు,
జాతివ్యవస్థను మీద నిరోధించి వెలివేయుటచేతనే భారత
దేశ మధోగతి పొలెనది. వాషాణశుల్కమైన యే “అగ్ర
జాతి” యైనను జాతి యనిపించుకొనఁజాలదు. అది జాతి
వ్యవస్థకు ఘాత. స్వేచ్ఛగా జాతి నాత్మవికాసము నొంద
నిందు; ఆటంకములను దొలుగింపుడు, ఆపుడు మన
మభివృద్ధి నొందుదుము. ఏరోపాఖండమును గనుడు. వ్యక్తుల

పురోగమనమార్గమందలి యాటంకములను బాలనటనఁ దొలఁగించి, ప్రతివ్యక్తియఁ దనజాలెని వికసింపఁజేసికొను నదవకాశ మొనఁగి, — యిట్లు జాలికి స్వాతంత్ర్య మీయఁ గలుగుటచేతనే యురోపాఖండ మభివృద్ధిపొందినది. అమెరికాలో సరియగు చారిత్రవృత్తి వికాసమునొందుటకు మహోత్తమమైన యవకాశము గలదు. కావుననే యమెరికా దేశీయులు ఖనులైనారు. శిశువు జన్మించినంతనే జ్యోతిషి కులు తదీయజాలిని నిర్ణయింపఁబూనుదురని ప్రతి హిందువు నకును దెలియును. ఇదియే నిజమైనచాలి, నిజమైన వ్యక్తిత్వము ; జ్యోతిషము దానిని గుర్తించియున్నది. మఱల చాలికి సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము నొనఁగుటచేతనే మన మభివృద్ధి నొందఁగలము. నైచిత్ర్యమనఁగా నసమత్వమని కాని, ప్రత్యేకాధికారమనికాని భావించరాదు. హిందువులు దేనిని వికనాదనక్కఱలేదనియు బహుళతాబాగత చాన్యభరితమగు మాంద్యమును వీడి, మహర్షులు చూపిన మార్గమునఁ జరింపఁదగుననియు వారికిఁ దెలుపుచును—ఇదియే నా విధానము. ప్రజావీక్షణముతోఁగూడిన...ప్రభుత్వమున మన యభివృద్ధి నెనుకఁబడినదనుట బాస్తవము, ఏలన నపు దిభివృద్ధిమాట యటుండ, ' ఊండుటయా, యూండుటయా ' యను సమస్య యేర్పడినది. ఇపు చాఁచు లిట్టి తొలఁగి పోయినది కావున మనము ముందంజచేయవలయును, — స్వభర్తృత్యాగులును మిషనరీలును దెలుపు విధ్వంసకమార్గమునఁగాక స్వభర్తృమార్గమున — ముందంజచేయవలయును. భవనము పూర్తికానిచో వంతయు విశృతముగాఁ గాన్పిం

చును—మనవిషయమునూడ నిట్టిదే. ప్రజాపరిపీడనముతోఁ గూడిన శతృబృదులలో భవననిర్మాణము నాఁచివేయవలసి వచ్చినది. ఇప్పుడు భవనమును బూర్తి చేయుఁడు—చేసినచో సర్వము యథాస్థితియందు వెలయుచు దివ్యసుందరిమై దీపించును. ఇదియే నా కార్యవిధానము. ఇది నా దృఢవిశ్వాసము. ప్రతిజాలియందును బ్రతిసంఘమునను కాలేయకేవలబాహిని ముఖ్యమును నొక మార్గమునఁ బ్రవహించుచుండును; భారతదేశమున నే ముఖ్యమార్గము మరయు. పరమార్థము, దీనిని మీరు బలపఱచినచో, నిజమైపులనున్న జలమును దీనితోఁబాటు ప్రవహించిరేఱును. నా కార్యక్రమమునం దిదినిమిత్త ప్రధానాంశము. కాలక్రమమున విలీన కార్యక్రమమునంతను వెలుపనెందును. విజను బ్రస్తుత మీ దేశమున పైతము నేను నిర్వహింపవలయు నొకకార్యము గలదని గోఁచుచున్నది. మఱియు వేతెచ్చఁజేయుండియుఁగాక, యీ దేశమునుండియే తోడ్పాటు లభింపఁగలదని యాసించుచున్నాను. కాని యింతవఱకు నా యాశయములను వ్యాప్తి చేయుటకంటె మఱివనిని చేయఁజాలనైతిని. ఇప్పుడు భారత దేశమున పైత మిచ్చిప్రయత్నమే జరుగవలయునని గోరెదను... భారతదేశమునకు నే నెప్పుడురాగలనో నాకే తెలియదు. భగవదాజ్ఞాబద్ధుఁడను. నేను వానిచేతిలో నున్నాను.

“ప్రభూ! సర్వేశ్వరా! ఈ లోకమున నిధినిక్షేపముల వస్త్రేపించుచు, నీవే నా పెన్నిధివని—చింతామణివని—కనుఁగొంటిని. వన్ను నీకు సమర్పించుకొనుచున్నాను.

“ప్రీతిప్రాప్తుని వెదకుచు, నీవే నాప్రాణప్రియుఁడవని కనుఁగొంటిని. నన్ను నీకు సమర్పించుకొనుచున్నాను,”
(యెజ్శావ్రహ్మసంహిత.)

భగవానుఁడు మిమ్ము నదా, సర్వథా, అనుగ్రహించుఁగాక!—సదా కృతజ్ఞతాబద్ధుఁడు, భవదీయుఁడు, వివేకానందుఁడు.

3

మార్చి, 11-1-1895.

ప్రేమాస్పద—, ఇప్పుడే నీ లేఖ యందినది... ఎవరేమి యెత్తెత్తినను * హిందువుల సేదాంతమతము (విశ్వమత మహాసభలో) తన ‘తాహారును’ నిలువఁబెట్టుకొనఁగలిగినది. చాక్లర్ బా—యును అతరగతి వ్యక్తులును ‘శుద్ధ సనాతనులు.’ వారివలన నే నెన్నఁటికిని సాయము నఁజేయింపను... పరమేశ్వరుఁడు నాకీ దేశములో మిత్రుల ననేకులను నమ కూర్చియున్నాఁడు, వారిసంఖ్య నిరంతరము వృద్ధిపొందుచున్నది... భగవంతుఁడు వారి వసుగ్రహించుఁగాక!... ఇంతవఱకు సదా ఈ దేశములో మహాకేంద్రము అనఁదగు సూర్యాయార్క్, బోస్టన్ పట్టణము అనఁచును గంచరించుచున్నాను—బోస్టన్ ఈ దేశమునకు ధీశక్తి యనియు సూర్యాయార్క్ ఖజానాయనియు జెప్పవచ్చును. ఈ రెండే?

* జె. ఎచ్. బార్రోస్ (Rev. J. H. Parrows) అను వాఁడగు (నానీన The World's Parliament of Religions (విశ్వమత మహాసభ) అను గ్రంథమను జానుఁడు.

యందునుగూడ నా విజయ మసామాన్యమై యొప్పినది. వార్తాపత్రికాప్రకటనలను నేను లక్షింపను. అట్టివానిని వేనిని మీరు నేను బంపుచున్నది మీ రాసింపరాదు. ఉద్యమ ప్రారంభమునకుఁ గొంచెము “సోద” కావలసి వచ్చినది. అది చాలును.

...మీ రవలంబింపవలసిన కార్యక్రమము నిదివఱకే మీకుఁ దెలిపియున్నాను. ఇప్పుడు మీరు వాని నెంతవఱకు సాధింపఁగలరో కార్యపూర్వమున నాకుఁ జూపవలయును. అర్థ రహిత ప్రలాపము లింకఁ బనికి రావు. కార్యరంగమున దిగ వలయును; నిబద్ధింప పని చేసి చూపి, హిందువులు రమ మాటలను నిలువఁబెట్టుకొనవలయును, చేరఁగానిచో వారెండుకును బనికిరావన్నమాట...నా విషయమో యందురా, సత్యప్రకటనమే నా మతము, ఇచ్చటనైన నేమి, మఱెచ్చట నైన నేమి!

నన్నుగాని, మిమ్ముఁగాని, జనులు ధూషింపనిండు, భూషింపనిండు, ఇతఁముందెన్నఁడు మీరు వానిని లక్షింప కఁడు, పని సాగింపుఁడు, సింహబలసాహసములతోఁ బని సాగింపుఁడు, భగవంతుఁడు మిమ్మునుగ్రహించును. ప్రాణములున్నంతవఱకు నేను నాయుద్యమమును విడువను, మరణానంతరముకూడ లోకకల్యాణార్థము కృషిచేసెదను. అసత్యము కంటె సత్యము లోటిరెట్లు ఘనతరము; పౌరుషవిషయము నిట్టిదే. సత్యసాంజన్యములు మీవద్దనున్నచో, అప్రతిహత మగు మార్గ మేర్పడును.

...ఉత్తములు వేలకొలుదిమంది నన్ను గఁగుతుచు
చున్నాడు; ఇది మీకుఁ దెలియును గావున భగవంతుని
యందు విశ్వాసము గలిగియుండుడు. చారాపత్రికాఘోష
లన్నియు నాకుఁ గలుగఁజేయుఁగలిగిన దానికంటె విశేషమైన
పలుకులది క్రమముగా వాకీదేశమునఁ గలుగుచున్నది...

శీలము, వైర్మల్యము, సత్యవ్రతము—వ్యక్తిత్వము—
దీని ప్రభావమే ప్రభావము. ఇది నావద్దనున్నంతవఱకు నా
శిరోజమునైన నెవ్వఁడును దాళఁజాలుడు, నా విషయమై
మీరు రాజప్రయచననక్కఱలేదు. నాకార్యవిఘాతము
చేయుఁబూనిన వారియర్థము భగ్నముగను, భగవద్వాక్య
మును స్మరింపుడు...పుస్తకములలో, వాదములలో నే
మున్నది! ప్రత్యక్షజీవితమే, ఆచరణమే, అఖండశక్తి
మంతము, ఇదియే మానవుల హృదయమును వశమొనర్చు
కొనును. ఆచరణమే వ్యక్తిప్రభావ నిలయము...విషయ
మును నానాటికి భగవంతుడు నాకు విశ్పష్టమొనర్చు
చున్నాడు. కృషిచేయుడు, తీవ్రకృషిచేయుడు. అర్ధరహిత
ప్రసంగము లికఁ జాలును; భగవంతునిసూర్చి మాట
లాడుడు. ఆయుఃప్రమాణ మత్యల్పము, పంచకులను
సూర్పియు వెడఁగులను సూర్పియుఁ బ్రసంగించుచుఁ గాల
యాపన చేయుటకు వ్యవధిలేదు.

ప్రతిదేశమును ప్రతిమానవుఁడును దన్ను చానే
యధ్ధరించుకోవలయును; పదులు వచ్చి పాయముచేయుచు
రని యాసింపకుడు. ఇచటఁ దీవ్రకృషిచేసి మీయుద్య

మమునకుఁగొను నేవపుడపుడు కొంచెము డబ్బు పంపఁగలను
—అంతవఱకే. దీనికోపము మీరు వేచియుండ వలసివచ్చిన
పక్షమునఁ బని చాలించుటయే మేలు. నా యాశయము
లంబురించుట కిదిమహాశ్చేత్రమనియుఁ హిందువులైననేమి,
మహమ్మదీయులైననేమి, క్రైస్తవులైననేమి — భగవంతుని
ప్రేమించుకా రవ్వరసను పరియే.—వారికి నేను బాసుఁడ
ననియు గ్రహింపుఁడు.

...నెమ్మదిగా, నిశ్శబ్దముగాఁ బనిచేయవలయునని
నాకోరిక, భగవంతుఁడే సకా నాకుఁ బ్రాంతయున్నాఁడు.
నిష్కామములై, స్వార్థరహితులై, యన్నిటికంటెను విశుద్ధ
చరిత్రులై, మీ యిచ్చవచ్చినచో న న్ననుసరింపుఁడు.
మీ కిదే నా యాశీస్సులు. ఒకరినొక రభినందించుకొనుచుఁ
గూర్చుండుట కిప్పుడు వ్యవధిలేదు. ఈ మహాసమరానం
తరము మనసార మన మొండుటల నభినందించుకోవచ్చును.
ఒండురులతో మన యాశయములను ముచ్చటించుకో
వచ్చును. ప్రజ్ఞలు పలుకరుఁడు, నక్షములు బిగియింపుఁడు,
పనిచేయుఁడు. శార్వదీయులు గండు! హిందూదేశమున
మీ రింతవఱకుఁ జేసిన ఘనకార్యమేదో నాకుఁ జూపుఁడు—
మీరు నిర్మించిన కేంద్ర మేదో, మీరు కట్టించిన దేవాలయ
మేదో, నెలకొల్పిన భవనమేదో, నాకుఁ జూపుఁడు—మీకో
సహకారమునఁ బనిచేయు వ్యక్తులెవరో నాకుఁ చెప్పఁడు—
ఎంత సేపు ప్రగల్భములు, ప్రగల్భములు.—అంతే! మేము
గొప్పవారము, మేము ఘనులము! అర్థరహితప్రజాపము!
మన మర్థశీలము, ఇది మనస్థితి! పేదప్రతిష్ఠలు మున్నగు

బూటకములతో—ఈ ప్రాకులాటతో—నా కేమిదని? అని యేమైన నాకేమి? వందలకొలదిమంది భగవత్సన్నిధి కరుచేంచుటచే నాకు వాంఛనీయుము! చారే? నాకు నాకు గావలసియున్నాడు, చారిని వేసు గవవలయును. చా రెచట నున్నారో మీకు వెదకి కనుగొనవలయును. నాకు మీరిచ్చుచున్నవేమి? పేదప్రతిష్ఠలు. చారిని గంగార్పణముచేసి, మో ధీదలారా! నా భారతవీరులారా! మీరు కార్యరంగమున నులుకవలసియున్నది. నా దీక్షను మీరింకను గుర్తింపకున్నాడు—నా తత్త్వము మీ కింకను భోధపడలేదు! మాంద్యము, భోగానుభవము—అను మీ ప్రాతేపుంఠలలోనే నడయాడుచున్నాడు. అలసతను సైహికాముష్ణిక భోగములను విస్మరింపుడు. త్యాగాగ్నికేలలో దుమికి జనులకుఁ బాఠమార్థికచింతఁ గలిగింపుడు.

నా భైర్యమును నుత్సాహమును గ్రహించుదుగాక యని, మనఃపూర్వకముగా వర్తించుదుగాక యని, కార్యకూరులై రణరంగమున వీరమరణము నొందుదుగాక యని నిరంతరము ప్రార్థించు—విజేతానందుడు.

మఱియొకమాట. — మహలగూర్చి ప్రతికూలముగాఁ గాని, యనుకూలముగాఁగాని, యేపులు య్యయో, యెల్లయ్యయో చెప్పు మాటలను వమ్మక, తమతత్త్వసామర్థ్యముల నన్నిటిని నుద్యమముపైఁ గేంద్రీకరింపుడని...తోడను మిగిలినవారందఱికోడను జెప్పుము.—వి.

12-1-1895.

పేదప్రతిష్ఠలనుగాని మఱి యే బాట క మును గాని వేను
లగించువాడను గానని విష్ణుర్షగా గ్రహింపుడు. లోక
కల్యాణార్థము నాయాశయములను బ్రచారముచేయుటయే
నాయభిమతము. మీరు గొప్పపనిచేసితిరి, కాని ఫలిత
మేమి? — అది వాహః లేదుప్రతిష్ఠలను గలుగఁజేసినది.
అమాత్యులును నీ జీవితమును లోకుల పొగడ్తలను సంపా
దించుటకై వ్యయించుట పాడిగాదు. అట్టి వెట్టివడత నడ
చుటకు నాకు వ్యవధిలేదు. మన యాశయములను వ్యాప్తి
చేసి భారతదేశములో నొక వ్యవస్థను—ఒక సంస్కరమును—
నెలకొల్పుటకు మీరు చేసినవనియేమి! ఏమియు లేదు,
లేనేరదు.

అన్యోన్యసహకారము, అన్యోన్యగుణగ్రహణము—
ఏనిని హించువులకు బోధించు సంస్థ యత్యావశ్యకము.
ఇచటి నా యుద్యమమునుగూర్చి తమ యభినందనమును
ప్రకటించుటకై కలకత్తాలో నైదువేలమంది సమాచేకమై
రనుచున్నారా!—మంచిది! కాని తలకొక యగా యిమ్మని
మీరు వారి వదిగివపక్షమున వా రిచ్చియుండురా! మన
జాతీయకథయంతయుఁ బసిపాపవలెఁ బరులపై సాధారణదు
టలోఁ గూచుకొనియున్నది. బువ్వ కలిపి పోటి కందించిన
యెడలఁ దినుటకు వారందఱును సిద్ధముగానున్నారు; కొందఱ
కదియుఁ బాలదు, పాపము! — గొంతులోనుండి దానిని

గ్రీవికిఁ ద్రోయవలయును. మీరు మీరు సాయపడఁజాల
విచో జేవించుటకు మీ రనదులు...

నా బవసామావ్యవిద్యాకార్యక్రమమును బ్రస్తుతము
పెరవించినాను. అది క్రమక్రమముగా నాగును. ప్రపంచ
దీక్షయు నుత్సాహమును గల ప్రచారకదళము — సేవక
దళము — నా కిప్పుడు కావలయుననిది. ఒక్కొక్కఁడో సంప్ర
తించుకొని వివిధమతభర్తృములను సంస్కృతమును వేదాంగ
మందలి వివిధమతభర్తృములను ముఖ్యమైన కొన్ని జేకీయ
భావలను గణపృటకై చెప్పవట్టగమున మన కొక కళాకాల
యుండవలయును ; దీనితోఁబాటక ముద్రణాలయమును
దస్తూలమున నాంగ్లమునను జేకీయభాషలందును ల్పతిక
లును నెలువడవలయును. ఈ కార్యమును నెఱవేర్చినయెడల
మీరేమైనను సాధించితిని నే ననుకొనఁగలను. భవిష్య
సంసిద్ధులమని దేశస్థులను జూపనిండు. భారతదేశమున నిట్టి
కార్యమును మీరు జేసిని జేయఁజాలనియెడల నామూల
రలపెట్టక నన్ను విడిచిపెట్టుడు. నాకు లోకమున కొనుగ
వలయు నొక సంజేకము గలదు. ఎవ్వ రభినందింతురో,
ఎవ్వ రాచరింతురో వారికి నేను దానికొనుగవను. దానిని
స్వీకరించువా రెవ్వరైన నాకేమి? “పరమపితయగు
భగవంతుని యాజ్ఞ వనువర్తించువాఁ జెప్పఁచో వాడే”*
నావాఁడు...

* “He who doeth the will of My Father, is my own”
—Bible.

నా పేరువను మీరు ప్రాముఖ్యము చూపరాదు, కోపవాగవలసినవి, కార్యరూపము నొందవలసినవి నా యాశయములు—ఇదియే నా యభిమతము. ప్రవక్తలై, అచాద్యులై వెలసినవా రందఱియొక్కయు శిష్యులు లేదు గురుని భావముల పనివార్యముగా, అభేద్యముగా, నాణని వ్యక్తితో ముడిపెట్టి, యేవకాతని చేతు విలువఁజెట్టవలయు నను నాందోళనమున నాతని భావములను గంగపాలుచేసిరి. శ్రీరామకృష్ణుని శిష్యులును నీపుంసేన లోక్కకుండుటకుఁ గాను బాగదూకులు కావలయును. వ్యక్తిసూచు, అశయము లను లక్ష్యమున నిడుకొని పనిచేయుదు. భగవంతుఁడు మిమ్మునుగ్రహించుఁగాక!—అశీర్వాదములు,—నదా మీ వివేకానందుడు.

5

దీరమార యనునొక యమెరికా దేశీయ మహిళా
మరల్లి పితృవియోగము నొందిన సందర్భమున
పాపమి యామెకు వ్రాసిన లేఖ

బ్రూక్లిన్, జూలై, 1890.

...మీ నాయన తన శరీరమును బాలించునని నాకుఁ బొడకట్టినది; కఠోరమును మాయాతరంగ పాతమునకు గుఱికానున్న సమయమున నివ్వరికిని వ్రాయుట నా యాచారము కాదు. కాని యిదియే (విచక్షలే) తీవ్ర యాత్రలో మూలపథములను మనకుఁ జూపునని. ముఖభారమున నీవు ధైర్యము కోల్పోలేదని నే వెఱుగుచును. పాగో

పరిభాగము లేచుచుండును, మఱలా బడుచుండును, కాని సాక్షిభూతులగువారికి—ప్రాణాలకు—ప్రతిపాతమును మిగ్గులయు సముద్రపు లోతును గర్భముననున్న రత్నరాసులను బ్రకాశిత మొనరించుచుండును. రాకపోకలనునది వట్టి మాయ—అత్మ మొందుండియు రాదు. ఎచటికిని పోదు. దేశమనునవంతయు నాత్మయందే యున్నపు డెచటికి పోవుట? కాలమనునదంతయు నాత్మయందే యున్నపు డొక వస్తువునందుఁ జొచ్చుటకుఁగాని, యొకవస్తువును వీడుటకుఁ గాని సమయమేది?

సూర్యుడు తిరుగుచున్నాడను భ్రాంతిని గలుగఁ జేయుచు, భూమియే తిరుగుచున్నది. ఇట్లే బ్రహ్మ, తేదా, మాయ మాద్భుతమందుచు, ఒకదానివెంటడి నొకటిగాఁ దన లెకలను నిర్వచు, జీవితగ్రంథమువందలి పుటలను ద్రిప్పుచుఁ బఠించుచున్నది. సాక్షిభూతమగు నాత్మయో, నిశ్చలమై, నిర్వికారమై, జ్ఞానసుధను గ్రోలుచుండును. ఇంతవఱకుండిన, ఇవ్వుడున్న, ముందుండఁజోవు జీవులన్నియు వర్తమాన కాలముననే యున్నవి—భౌతికోదాహరణముతో, జెచ్చుచో—అన్నియు నొక చిందువున నిలిచియున్నవి. అత్మయందు

దేశసంబంధమగు భావమున కవకాశము లేదు: కావున మన వస్తువులై యిదివఱకుండినవియు నిప్పుడున్నవియు ముందుండఁ జోవునవియు సదా మనవద్దనే యున్నవి. సదా మనవద్దనే యుండినవి, సదా మనవద్దనే యుండఁగలవు. వానియందు మన

మున్నాము, మనయం దవి యున్నవి. ఈ ప్రతిమలోని విభాగములను గైకొని చూడుము. ప్రతివిభాగమును వేర్వేరు వ్యక్తుల యున్నను నన్నియు 'అల' యను పక్షమునఁ గలియుచున్నవిగా. అచట నవి యన్నియు నేకమగుచున్నవి. ఏ విభాగమును నీ యక్షమును దప్పించుకొని పోఁజాలదు. శైచార మెంత చెడినను నక్షరేఖవద్ద నిలిచినచో, మన మేయటలోనైనను బ్రవేశింపఁగలము. ఈ యక్షరేఖయే భగవంతుడు. అచట వానిలో మన మైక్యమగుచున్నాము; ధర్మమున ధర్మ మేకీభవించుచున్నది; భగవంతునియం దన్నియు నైక్యమగుచున్నవి.

చంద్రుడు చరించుచున్నాడను భ్రమను గలుగఁజేయుచు చంద్రబింబముమీఁదుగా ముట్టు చరించుచున్నది. ఇట్లే యాత్మ చరించుచున్నదను భ్రాంతిని గలుగఁజేయుచుః బ్రకృతి, శరీరము, చరించుచున్నది...

ప్రతిజీవియు నొక పక్షత్ర మనుకొనుము. అఖండ చిదాకాశమున బ్రహ్మమున — ఈ పక్షత్రములన్నియు భాసిండుచున్నవి. ధర్మకేవుల యధార్థవ్యక్తిత్వమును నందే నెలకొనియున్నది. మన చిదావలయమును దాటి వెడలిన యిట్టి తారలను గొన్నిటి పస్వేషించుటయే ధర్మమునకు, లేదా, పారమార్థికజీవమునకుఁ బ్రారంభము. మన యునికిని వానియునికిని వానియందుఁ గాంచుటయే తద్గమ్యము. రహస్య మిది మీ నాయన తన పూర్వవేషమును విసర్జించి, యనాదిగాఁ దానెచట నుండెనో యచట నెలకొని

యున్నాడు. ఈ లోకమునఁగాని, మఱి యేయితరలోకమునఁగాని యాతఁ డా వేషము మఱలఁ దాల్చునా? ఒక వేళ పూర్ణప్రజ్ఞతోఁ దాల్చినఁ దాల్చవచ్చువేమోకాని లేకున్నచో పట్టు చేయకుండుగాతమని మనఃపూర్వకముగా భగవానుని ప్రార్థించుచున్నాను. పూర్వకర్మవశవత్తులై యెవ్వరు పట్టకర్మింపఁబడకుండుగాతమనియే నా ప్రార్థన. ఎల్లరును ముక్తులగుదురుగాతమని, యనఁగాఁ దాము ముక్తులమని గ్రహించుదురుగాతమని, నా ప్రార్థన. ఒకవేళ మఱల దా రీ (సంసార) స్వప్నమును గందుచో, వారి స్వప్నము శాంత్యావందకుయ్యమై కెలయుగాతమని ప్రార్థింతుము... అప్పుడు, వివేకానందుడు,

6

త్రిగుణాతీతానంద స్వామియను నొక పోదరకీష్యునకు

హ్యాయ్కో, 17 1 1890.

అయిమ్మంతుఁడగు దుద్రాక్షమాలలను గుశాసనములను నాకుఁ బంపితివని...వ్రాసి నాలుగునెలలైనది. కాని వాని తీకాగా యింకను దెలియకున్నది...ఏమైన నీ పాతాళమునకు (అమెరికా ఖండమునకు) మీరు బంపు సరకులు విధాయకముగాఁ జేరువనుట పంతపింపఁదగిన సంగతి. సరకు లందినంత నే నీకు వ్రాయుచును. అధమము చూడునెలలైనను నీవు మానముదాల్చి యుండవచ్చును!...

పత్రిక ప్రారంభించుటకు నీ కిదియే తరుణము... రమ్మ, నీ కిచటఁ బనియున్నది, ఆ పత్రికను నడపుము.

బలవంశముగానై వను జనులను జండాదారులను కేయుము,
 భయపడకము. భీరువులనుండియు వల్పుబుద్ధులనుండియు నేమి
 ఘనకార్యము లాసంపదగలము! శుద్ధశూన్యము! ॥
 పాగరము రాటుటకు నీకు వజ్రపన్నిభమైన సంకల్ప ముండ
 వలయును. పర్యతములను బగుల్పునట్టి బలముండవల
 యును. రాజోవు కీతకాలమున నేను వచ్చుచున్నాను.
 ప్రపంచమునఁ బ్రచండోత్సాహమును బురికొల్పుదము
 ఇచ్చవచ్చినవాడు మనలోఁ కేరి ధన్యులగుదుటగాక, కాని
 వారిని హాశ్వతముగా వెనుకఁబడియుండినిమ్ము! నడుము
 కట్టుకొని నీవు సిద్ధముగా నుండుము...భయములేదు! నీ
 నాల్కపై సరస్వతీదేవి తాండవించును. నీహృదయమున
 భగవానుఁ దధిపించును. లోకము నాశ్వర్యచక్రిులను
 కేయు కార్యములను నీవుచేయఁగలవు. కాని, బాబూ,
 నీకంఠపెద్దపే రెందులకోయి! కొంచెము కుదించుకొనఁ
 గూడదా? పుస్తకమున నీ పైపునుండి యా పైపునకుఁ బట్టు
 నంతపెద్దపే రెందులకోయి! భగవన్నామము మృత్యువును
 బాటఁద్రోలు నందురు. సారక “హరి” కాదుకాబోలును,
 అనామము! “అఘభగవతకవినాశన”, “క్రిపువమదభంజన”,
 “అశేషనిశ్చేషకల్యాణకర” ఇట్టి శ్రావ్యగంభీర నామ
 ములు యనుధర్మరాజును సమటుంబసపరివారముగాఁ బలా
 యనము చేయించును — కాదా? నీవేడు కొంచెము తగ్గించు
 కొనిన బాగుండదా? కాని యది నలుదిక్కులను వ్యాపించి
 నది కావునఁ దగ్గించుకొనినను నిక లాభ ముండజేమో!
 కాని నామాట నమ్ముము, మృత్యుంజయశీలము, ప్రపంచ

సమ్మోహనమువగు వామము, సీనామము! — నీ ప్రియ పోదరుడు, వి.

మరియొకమాట. వంగదేశముసేనాక, నిజముగా భారతదేశము వంతను విలవిలలాడింపుడు! వివిధప్రదేశములలో కేంద్రములను నెలకొల్పుడు.

...ఇంగ్లాండు, అమెరికాదేశములలో, బెసరపప్త, కండిపప్త మొదలైన వానితో దిగ్విజయముగా వ్యాపారము సాగింపవచ్చునని—వామలోతెప్ప. తిగునీని ప్రవేశపెట్టిన యెడలః బప్పుచారిక్కడః చక్కఃగాః తెలామణియగును. పచనవిధానమును బైన వ్రాసి, చిన్న చిన్న పాట్లములలో నా పప్పులను సంభారములను నింటింటికి పంపజేయుచు, సరకు నిలువజేయుట కొక 'డిపో' నెలకొల్పినపక్షమున మంచివ్యాపారము సాగును, ఇట్లే వడియములకుఁగూడ మంచి గిరాకీ యేర్పడును. మనకు జొరవ తక్కువ. ఆలసులమై జీవించుటవలన నేమియు సాధింపఁజాలము. ఎవరైనను నొక 'కంపెనీ' యేర్పఱిచి, యిచ్చటకును నింగ్లాండు దేశములోని కిని సరకుల నెగుమతిచేసిన, మంచి వ్యాపారము సాగును. కాని మనవాడు పోమడులు...

7

అమెరికా సుయుక్తరాష్ట్రములు, 23-1-1893.

ప్రేమాపుద—... ఆమరణము బద్ధదీక్షితులు, విశ్వసనీయులు—ఇట్టివారే నన్ననుసరింపవలయు నని కోరెదను. బయోపజయములు నాకు గణనీయములు కావు...

నా యుద్యమమును వేను బలిశుద్ధముగా నుంచవలయును,
 లేకున్నచో నుద్యమమును సాగింపకుండుటయే మేలు —
 'కలితపనూని' నాకుఁ బనికరావు. . . . మీ వివేకానందుఁడు.

8

మ్యూంబై, 24-7-1895.

స్నేహితులగు—...నా శక్తిసామర్థ్యముల నన్నిటిని
 వినియోగించి పనిచేసినాను. అందేమైనను సర్వజీవ
 మున్న యెడల సజీవమై వికాసము నొందిరీరును. ఆవిషయ
 మున నా కేమియుఁ జింతలేదు. ఉపన్యాసములన్నను, బాక
 ములనినను నాకు విసుగుఘట్టించున్నది. ఇంగ్లాండులోఁ గొలఁది
 నెలలపాటుండి, తరువాత భారతదేశమునకువచ్చి కొన్ని
 సంవత్సరముల పర్యంతము, లేదా, కాశ్యరముగా దాఁగు
 కొనియుండును. సోమరిపోతునై యుండలేదని నామట్టునకు
 నేను సంతుష్టుఁడను. ప్రపంచమంతటను నాతోఁ బర్యటనము
 చేసిన గమనిక పుస్తకము (Note Book) ఒకటి నావద్ద
 నున్నది. "ఇక నొకమూల చూచుకొని, మరణమును
 బ్రతిక్షించుచు నుండెదను!" అనుమాట లేదేద్యక్తిరమందు
 ప్రాయఃబడియున్నది. చివ నీకర్మమంతయు మిగిలినది.
 కర్మానుభవము పూర్తియైనదనుకొందును. ఈ ప్రచార
 కర్మము నుండియు పినుకృతబంధములుండియు భగవంతుఁడు
 నన్నిఁక విముక్తుని కేయునని యాశపడుచున్నాను.

"రాశ్మ యద్విశ్రీయమని గ్రహించితివా, ఎవరికోసము,
 ఏకోరిక నిమిత్తము నీవు తాపత్రయపడుట?" లోకసంగ్రహము
 మొదలైనవన్నియు మాయాప్రభావమున నామనసునఁ బ్రవే

శించినది — ఇప్పుడవి వీడుచున్నవి. జ్ఞానసాధనకుఁ జిత్తమును యోగ్యమొనరించుటకంటె చిత్తశుద్ధికంటె — కర్మమునకు మఱియొక ప్రయోజనము లేదని నానాటికి నాకు ధ్రువపడుచున్నది. మంచిపనులతోఁగూడిన యీ ప్రపంచము వివిధనామదూషణలలో నాగుచునేయుండును. నిరుపద్రవమగు కాశ్యరకాంతికి నామనస్సు తల్లడిల్లుచున్నది.

"నిస్సంగివికమ్ము, నిస్సంగివికమ్ము, నిస్సంగియును వాని కెవ్వరితోడను దగవుండదు ఎవ్వరిని నాతఁడు బాధింపడు. ఎవ్వరివలనను బాధపడడు." అహ! నాకామాయము, నాముండితమై నున్నది. నాయరణ్యవిహారము, నాభితాచరణమును మఱల నాకెప్పుడు లభించునోకదా! ఎన్నిలోపములుండుగాక, భారతదేశముకట్టియే యంతఃకరణము, తన దైవమును స్వార్థంత్రమును గాంచవగు నిలయము. ఈ సాక్షాత్కార ప్రాధాన్యములను వట్టి బూటకము, మనోబంధము, సంసారసారవీణల సంతకంటె విస్ఫుట్టముగా నాజన్మములో నెన్నఁడును గాంచలేదు. ఎల్లరి బంధములను సర్వేశ్వరుఁడు విచ్ఛిన్నము చేయుఁగాక యని — ఎల్లరును మాయావిముక్తులగుదురగాక యని నిరంతరము ప్రార్థించు వివేకానందుఁడు.

9

మార్చి 12 1893.

ప్రియసోదరికి 'వీ లేఖ యిప్పుడే యుండినది చాల సంతోషము... శ్రీమ, ఫలానుభవమైనను బొందకుండ, "ఇది నా విద్యుత్త" మను భావమువనే కర్మ మాచరింపవలసి

వచ్చుట మన కొక్కొక్కప్పుడు సుఖేచ్ఛామగుచుండును... నీ విమర్శలనుజూచి చాల సంతోషించుచున్నాను, చింతించుట లేదు. మొన్న—ఇంటివద్ద ఒక “ప్రెస్ బిటేరియన్” పెద్ద మనుష్యునితో, దీప్రవాదముచేసినాను. అతడు మామూలు గనే పదుపాళ్ళు లాడుచు, కోపోద్రిక్తుడై దూషింప నారంభించినాడు. ఏమైన నిట్టిపనులు నాకార్యవిహారము కలుగఁజేయవచ్చుననుకారణమున... లేదువార నన్ను గట్టిగా మందలించినది. నీ యభిప్రాయము వట్టిచే యనుకొందును.

పరిగా. నిపుడే నీవు దీనినిగూర్చి వ్రాసినందులకు సంతోషము, ఏమన, దీనినిగూర్చి పర్యాయించుచున్నాను. ఈ సంగతు లిట్లు జరిగినందులకు నా కెంతమాత్రము చింత లేదు. నీ దీని విమర్శపుట్టింపవచ్చును — అందు కవకాశము లేకపోలేదు. ఇంపుగా మాటలాడుటయు పృథ్వీముగాఁ బ్రవర్తించుటయు నైహికోన్నతి కెవ్వరికి నను నెంతమంచిదో నాకు భాగుగాఁ జెలియును... ఇంపితముగా నుండవలయు ననియే నేనును పర్యవార్యములను జేయుదును, కాని యంత రార్యును జంపుకోవలసిన సందర్భమున నిక విరమింతును. వినయమున నాకు నమ్మకములేదు. వచనర్శితమునకు— అందఱియెడలను సమభావమునకు— నేను దాసుఁడను. తనకు “దేవుడు” అగు పమాజముమొక్క యాజ్ఞలను బరిపాలించుట సామాన్యమానవుని విధి, కాని ప్రాజ్ఞులెన్నఁడును నట్లు చేయరు, ఇది శాశ్వతనియమము. సంఘాభిప్రాయము తోడను. బరిసీతులతోడను పమాధానపడి భోగ్యవిషయ

ముల నన్నిటిని సమాజమువలన నొకఁడు పొందుచుండును, సంఘముట్టివానికిఁ గల్గుతరువు. మఱియొకఁడు స్వతంత్ర జీవియై సంఘమును దవనైపువ కాకర్షించుకొనును, సమాధానపడువానికిఁ బూలబాట, పడనివానికి ముండ్లబాట; కాని “లోకాభిప్రాయము” నారాధించువాడు యీదములో నశించును, సత్కారాధకులో, కాశ్యరజీవులు.

హరించుటయు రఖండశక్తిగల వస్తువులో సర్వమును పోల్చును. మిత్తనివస్తువై నయెడల శీఘ్రముగను, వల్లరాతి వంటి కఠినమైనదై నయెడల మెల్లగను ఇట్లుది యెడలఁ బడినను నచట భగ్గున ముంచుచుఁ ద్రోవదేసికొనును, తప్పదు. అది బ్రహ్మచార, దానికిఁ దిరుగు లేదు. సోదరీ, ప్రతిశుద్ధాబద్ధముతోడను మోసముతోడను నేను రాజీవడఁ జాలనందులకు, సందర్భానుసార మింపుగాఁ బ్రవర్తింపఁజాల నందులకు, ఎంతో చింతించుచున్నాను. అది నావలనఁ గాదు, ఈ గుణమువలన యావత్తవము కాధపడినాను, కాని నావలనఁ గాదు ; విశ్వప్రయత్నము చేసినాను, కాని నా వలనఁ గాలేదు. తుట్టతుద కాప్రయత్నము విరమించినాను. గర్వేశ్వరుఁడు నన్నాత్మవందకుఁడను గానియఁడు. లోపల నేమున్నదో పైకిరానిమ్ము. అందఱను సంతుష్టులను కేయు మూర్ఖమేదియు నాకుఁ గనఁబడలేదు. స్వభావవిరుద్ధముగా నే నుండఁజాలను, కృత్రిమము నా వలనఁగాదు. “యోవ వము, సౌందర్యమును మాయముగను; జీవనము, సంపదలును నశించును; పేరును బ్రతిష్ఠయుఁ బలాయనముగను, పర్వతములు పైతము ధూళియైపోవును; మైత్రియు

ప్రేమానురాగములును మటుమాయమగును. సత్య మొక్కటియే యశశ్వరము, సత్యనారాయణా! నీవే నావాపు, మార్గదర్శకుఁడవును. వయసు చెల్లినవాఁడను, కమ్మని మాటలను దియ్యవి వడవడిని నేనివు డలపటచుకొనఁజాలను, ఎప్పుటియట్లే వన్నుండనిమ్ము. “నిర్భయఁడవై, ఫలాశేషులొకఁ బ్రాణులొకఁ, క్రమైపులు వచ్చినను విక్రమలు వచ్చినను నొక లెక్కసేయక సత్యనిష్ఠఁడవై, యోగస్నానీ! ఈ యీగమునుండియు నిరూపరములను విస్మరమగు భోగములను నదు న్నదు త్యజించివేయుము.” సత్యనారాయణా! నీవే నాకు చారి చూపువాఁడవు. పోరరీ, జేడు ప్రతిష్ఠలందుఁగాని, భోగభాగ్యములందుఁగాని నాకు వాంఛలేదు, అవన్నియు నాకు ధూళి. నా (దీననారాయణ) పోదకులకుఁ దోడ్పడఁ గోరినాను. జేవుని ధర్మమాయని ధనార్జననైపుణి నాకు లేదు. అంతర్వాణి నాలకింపక లోకుల యాటలకును బాటలకును నేరల రాశము వేయవలయును! దార్పణ్యముచే, పోదరీ! అనాలోచితముగా మనస్సొక్కిక్కప్పై జైహిక నాహాయ్యము నశేషించుచుండును. విసను భయములేదు. భయమే మహాపాతకమని నామతము.

“ప్రేమిటిటియనీ” మితాచార్యునితో గతవాగ్దాదమును వదువారత... దీర్ఘ వాదమును “ఏక ఏవ చ రేన్ని త్యం”

* శ్లో. ఏక ఏవ చ రేన్నిత్యం విత్త్యర్థ మహాయానానా,

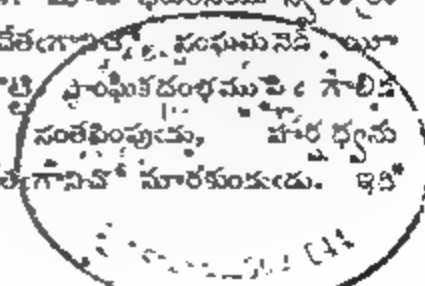
వర్తిమేకస్య సమ్యక్త్యేవ వ జహతి న శేయతే.

మమస్మృతి, 6 42.

(సదా నిస్సంగివైచరింపుము) అనిపన్నావ్యసికి మనువు చేయు బోధయందలి సత్యమును నాకు ధ్రువపఱచినది. సమస్త మైత్రీయు సమస్త ప్రేమానురాగములును — పన్నియు సంకీర్ణములు మన కావరణమును గల్పించునని. చెలిమి, ముఖ్యముగా స్త్రీలలోఁ జెలిమి, నిర్బంధించువట్టిది, ఓ మహాద్వలారా! మీరు చెప్పిన మాట నిజము! పదుల నాశ్రయించువాడు సత్యదేవత నారాధింపఁజాలఁడు. మనసా! కాంతి వహింపుము! నిస్సంగివికమ్ము, పరమేశ్వరుఁడు నీదండనుండును. కివసము విశ్వ! మరణము భ్రాంతి! జగత్తులేదు! బ్రహ్మమే సత్యము! మనసా, భయపడకము. నిస్సంగివికమ్ము! పోదరీ, మార్గము దూరము, కాలమో, అల్పము, సాయంకమయ మోసన్నమగుచున్నది, కీర్త్రుముగా నేనింటికిఁ బోవలయును. మాటలలో, వడవడిలో, ఇంపును సాంపును నలవఱుచుకొనుటకు నాకు వ్యవధి లేదు. నానందేశమును దెలుపుటకే నాకు సమయము కాన్పించకున్నది. మీరు యోగ్యులు, ఎంతో దయామయులు; కాని కోప గింపకుఁడు, మీరందఱును గెవలము పసిబిడ్డలు.

మనసా! ఈ స్వప్నమింకఁ జాలును, ఈ స్వప్నమింకఁ జాలును! ఒక్కమాట నాకు లోకమునకుఁ దెలుపవలయు నొక సందేశము గలదు. బానిని లోకమున కింపుగను సాంపుగను నుండువఱు లోవరించుటకు నాకు వ్యవధి లేదు. అటులుండుటకుఁ జేయుఁ బ్రతియత్నమును పన్నార్థ్యపంచకుని చేసివేయును. స్వదేశమగుఁగాక, పరదేశమగుఁగాక — ఈ

మూర్ఖలోకము చెప్పిన దానికెల్ల 'చిత్త' మనుచు, జీవచ్ఛవమువలె జీవించుటకంటె సహజప్రకారాయములు మరగించుట మేలని భావించును. నాకోక కార్యము గలదని... ఆమెవలె నీవును దలంచునెడఁ బాఠపఱచుచున్నావు. పూర్తిగాఁ బాఠపఱచుచున్నావు—లోకమువఁగాని, లోకమువ కష్టలఁగాని నాకేకార్యమును లేదు. నేఁ దెలుపవలయున దొక సంజేతము. దానిని నాపద్ధతిని నేను తెలుపుదును. నా సంజేతమును గైకొనవీయముగాఁగాని, హిందవీయముగాఁగాని, మతయే "ఈయము" గాఁగాని యొనర్చును, దానిని 'మదీయముగా' నొనర్చును, అంతే. ముక్తియే నామతము, నాధర్మము; దాని నద్దగింపఁ జూచున దేది గానించు, పోరియో, పాటియో, దానిని దొలఁగించుకొందును. ఇస్సీ! మరచాద్యులను నేను సమాధానపఱుప యత్నించుటయో|| సోదరి, వేఱు విధముగా భావింపకము. కాని మీరు చిద్దలు, బసిచిద్దలు; కిక్కిరులగుటకై చిద్దలు సమ్యక్తింపవలయును. "యత్తిని యత్తి శూన్యముగా—పశ్వరము ననశ్వరముగా—ఈలోకమును మిథ్యగా—నదని నారాయణునిగాఁ" జేయు రత్నామృతపానమింకను మీరు చేయలేదు. "లోకము" అనెడి యీ యజ్ఞానకూపమునుండి చేతనైనచో, నెలువకుఁడు. అప్పుడు నిజముగా మీరు నీటిలనియు స్వర్గంఁకులనియుఁ జెప్పెదను. చేతఁగానిచో, సంఘమునది. మీ మిథ్యాదైవమును నెలఁగొట్టి, సాంఘికదంభముపైఁ గొలిపి సాహసించువారిని బాచి సంకల్పింపుడు, హర్షభర్మను లొనర్చుడు; అదియుఁ జేతఁగానిచో మారకుండుడు. ఇది

నా మనవి, అంతయే కాని “సమాధానపటచట” యనియు “ఇంపుగాఁ బలుకుట” యనియు వర్ణరహిత ప్రశంగములచే, మాయోపదేశములచే, వాచిని మఱల రొంపిలోనికి దిగబొగఁ జూడకుండు.

పరమమర్కార్థములతో, శ్రీరంగవీరులతో—పెర
వులపై మంత్రములతో, హృదయమునఁ దంత్రములతో—
మేకవన్నె బెల్లులులతో—పయోముఖ విషకుంఠములతో—
అన్నిటికంటెను శారమార్కకపుఁ గోమటి బేరములతో—
గూడిన యీ ప్రపంచమనిన — ఈ వీరకలయనిన — నాకు
రోఁత, ఏమేమి! పాపారిక చాపానుదాసులు చెప్పుమాట
లనుబట్టి నాస్వభావమును నిర్ణయించుటయా!—ఇస్సీ! సోదరీ,
నీకు సన్న్యాసిత్వర్థమింకను బోధపడలేదు. వేదశిరోభాగ
మున సన్న్యాసి ముద్రపెట్టియు, దైయంజునని వేదములే చాలు
చున్నది. వీలన, మఠములను సంప్రదాయములను ప్రవక్తలను
గ్రంథములను—ఈయార్థమువలెను నారేఁ దరిక్రమించి
నాడు! మిషవరీలుగానిమ్ము, మఱెవ్వరుగానిమ్ము, ఇచ్చవచ్చిన
ట్లుజననిమ్ము, యావచ్చక్తితోడను వన్నెదుక్కొననిమ్ము;
ఇర్థహరియుఁ దులసీదాసును తెప్పివరీతిని నేన్నిభావించెను,

ఉ. “హరిఁదొ నీకు విప్రవలమండముడో మఱి కూడుఁదో తప
శ్శిలుఁదో వీగుఁదో తమముఁ జెంతలఁ జేసి దిగల్పిల్పచా
చారి జనంబు లొడంగ వలె నుపి తాత్కులుగారు పమ్మిదో
దేవలగుగారు మిన్నక భువిన్ వివరింతురు యోగిపుంగవుర” *

* శ్లో. చణ్డాలః కి మయం ద్వికాలి రభవా మాక్రూరోఽథ కిం తాపః
కిం చా త త్వనివేక పీశంబుతి శ్యాగీశ్వరః తా. ౭. ప. ౩౬.

“ఏనుగు విషణిపీఢిని బోవుచుండఁ గుక్కలు
మొలఁగఁచుచును, కాని యది లేశమును లక్షింపదు.
అట్లే లోకలు లేన్ను నిందించుచున్నను పాపువగువాఁడు
లేశమును దుర్భావము నొందఁడు.”*

సదా. సర్వధా, భగవంతుఁడు మిక్కిలివఱ ననుగ్ర
హించుఁగాక! — ఈ మహా మాయాకాలమునుండి — ఈ
సంసారమునుండి విముక్తులను కేయుఁగాక! అనాదిమైన
యాసంసారమోహిని మఱల మిమ్మాకర్తింపకండుఁగాక!
శంకరుఁడు మీకుఁ దోడ్పడుఁగాక! ఉమాదేవి తత్త్వజ్ఞాన
మును బ్రసాదించి మీశ్రాంతిలన్నిటిని నాశ మొనరించుఁ
గాక! ఆత్మఁడు, లోకేశ్వరకుఁడు, వివేకానందుఁడు,

10

మ్యాయోగ్గ, 9 2 1895.

ప్రేమాస్పద పరమహంసజేవుఁడు నాగుచువు,
ఆరెని గూర్చియు నారెని మహార్త్వమును గూర్చియు
నే నెల్లు రలుతునో లోకమును నటులే యెల రలంపవలయును!

ఇత్యుత్పన్న వికల్పజల్పముఖరై కాభాష్యహతా ఇన్ద్ర
ర్షిప్రభాః పశివైవ కుప్తమనసో యన్ద్ర ప్యయం యోగిను.
భర్తృహరిమధాపితమ, పై కాగ్యశతకము, 97.
హరి ఇతే జగదేవే పతా భోకే హజార,
పాపు లోక దుర్భావ నగ్గి జు నిందే సంసార.

కుంజీవాదు.

ఈ విషయమున మీరు పట్టుదల చూపినవత్తమున సంలేయుఁ బాడుచేసినవా రగుదురు. గురుని భగవంతునిగా నర్పించు భావము పంగ దేశము వెలుపల నెక్కడను గానరాదు, ఐనను నితరు లీ యాశయమును గైకొన సంసిద్ధులై యున్న వారు కాదు....

...యోగవాశిష్ఠరామాయణమున కాంగ్లానువాద మును నాకుఁ బంపఁబ్రయత్నింపుము....

ఇదివఱకు నే నడిసిన పుస్తకములవిషయము— అనఁగా నారదకాండిల్య (భక్తి) సూత్రములనుగూర్చి ముద్రవకుము.

"అథా హి పరమం దుఃఖం, నైరాశ్యం పరమం సుఖమ్ అశయే పరమదుఃఖము, నిరాశయే పరమ సుఖము,"—అప్పుడు, వివేకానందుడు,

11

మ్యాంకోక్తి, 14 2 1890.

నేస్త్రిహాస్పదురాలగు.... మాతృప్రేమతోఁగూడిన నీ హితవాక్కులకు నా మనఃపూర్వకమైన కృతజ్ఞతను గ్రహింపుము.

...తొందర యేమున్నది? భారతదేశము శరా బ్రములతరబడి మారక వేచియున్నది, చేతివద్ద సిద్ధముగా నున్నపని నెప్పుడును ముందు చేయవలయును—సిద్ధాన్న మును విచువరాదు.

పర్యాయమునకుఁ గానియు, ధనము ప్రోగుచేయుట నన్నాస్తికిఁ దగదని మునుపు వచించును. ప్రాచీనమహాద్వల వాక్యములు యథార్థమని, న్యాయ్యమని నాకిప్పుడు పోధ పడుచున్నది. “అశో హి పరమం దుఃఖం, వైరాగ్యం పరమం సుఖమ్—అశయే పరమం దుఃఖము, నిరాశయే పరమసుఖము.” ఇది చేయవలయు నదిచేయవలయుననెడి యీ బాల్యభావములు నాకుండినవి. ఇపుడివియన్నియు భ్రాంతిలవలెఁ దోచుచున్నవి. తద్విముక్తుడ నగుచున్నాను.

“కోరికలను వివనాడి కాంతి వహింపుము. శత్రు మిత్రరహితఁడవై నిస్సంగివి కమ్ము. ఈ విధముగా శత్రుమిత్రులను సుఖదుఃఖములను రాగద్వేషములను వీడి, యహింసావ్రతులమై, భగవన్నామ ప్రభావమును జాలుచు నూహారను సంచరింతుముగాక!”

“అధికులవలనఁగాని, యల్పులవలనఁగాని, యూర్ధ్వ లోకమునుండికాని, యధోలోకమునుండికాని యేసాయ మును నశింపకుము. నిష్కాముడవై, నాశీభూతుడవై యీ మాయాదృశ్యమును గాంచుచు, తానిని పొగనిమ్ము.”

బహుశః ఈ పిచ్చికోరికలు న న్నిచేతమునకుఁదీసి కొనివచ్చుట కావశ్యకమై యుండి యుండవచ్చును. చివ నీ యనుభవము నొనఁగూర్చినందులకు భగవానువకుఁ గోటి నమస్కారములు.

నాకిప్పుడు బ్రహ్మవందముగా నున్నది. అన్నమును నపరాలను లేదా, యవలను మేము వంచుకొని నెమ్మదిగాఁ

దిందుము. అనంతర మేదియైనను వ్రాయుదును, లేక చదువు
డను, లేదా, ఏమైనను నేర్వఁదలచినప్పు డేదలను గలిసి
కొందును. — ఈ రీతి నిపుడెచట (అమెరికాలో, మఱి
యెచ్చటికంటెను) విశేషముగా నన్నియైనై మనుచున్నట్లు
గోచరుచున్నది.

“విశ్వర్య మనుభవించుచో, దానిద్రవ్యమొక్కడ సంభ
వించునో యను భయము కలదు. పండితుఁడనుగదా యను
కొనునపుడు ప్రతిదామలవలన భయముకలదు, చక్కఁదనము
గలదనుకొనునపుడు ముసలితనము వచ్చునో యను భయము
కలదు, యశోవంతుఁడ ననుకొనునపుడు నిందకుల వలన
భయము కలదు, విజయమును సాధించితినిగదా యనుకొను
నపుడు అసూయాపరులవలన భయము గలదు. అరసి
చూచిన, లోకమున సర్వము భయాన్నితమే. వైరాగ్య
మొక్కటియే భయరహితము.”*...

—నీ ప్రియపుత్రుఁడు, వివేకానందుఁడు.

12

• న్యూయార్క్, 1895.

న్యూజావ్వడ—...సంఘసంస్కారము జోలికొనఁకు, ఏలన
మొదట సారమార్థిక సంస్కారములేనిదే యేసంస్కార
మును బనిచేయదు...భగవంతునిగూర్చి బోధింపుము —

* ఇది యీ క్రిందివోకమునది భావము :

శ్లో. భోగే లోకభయం దలే చ్యుతిభయం చిత్తే వృషాదృశ్యమిదం
మానే వైష్యభయం రలే రిచ్యభయం మానే జరాధా భయమ్

జనుల మాధవిత్వానములనుగూర్చిగాని, దోషములనుగూర్చి
గాని దూషణభూషణాలను జేయకు... అభైర్యపడకు, గురు
భక్తి వీడకు, భగవద్భక్తిని వీడకు — నాయనా, ఇది
మూషను నీవద్దనున్నంతవఱకు నిన్నెవ్వనిను ఏమియుఁ
జేయఁజాలకు. అర్మలమున నానాటి కభివృద్ధి సొందు
చున్నాను. వర్సలారా! ధీమలారా! కృపి చేయుఁడు. మీకు
నా యాశీర్వాదములని గ్రహింపుఁడు. — సదా మీ
వివేకానందుఁడు.

13

6 8 1800,

ప్రేమాస్పద ఈ (అమెరికా) దేశీయులు పాఠశాలాధిక
విషయములలో వనుభవము గలవారని యెన్నఁడును
భావింపకుము, వారి యనుభవ మెంతసేపు అధికవిషయమున ;
పాఠశాలాధిక విషయమున వనుభవకీలులు హిందువులే.

... కార్యక్రమమునఁ బెద్దపెద్ద పూజాములు వన్నక,
మీ బలమును బరిసీతులను జూచుకొనుచుఁ జిన్న చిన్న వరుల
తోడనే ప్రారంభింపుఁడు.

... వర్సలారా! ధీమలారా! ఉద్యమము సాగింపుఁడు,
కాలక్రమమున వికాసము నందినీకుదుము.

వలయునది పామరస్యము, తాంతి.... నెమ్మదిగా
నుద్యమ మభివృద్ధి పొందవలెను. ఒక్క-నాఁ జీమహాకార్య

కాశ్చే వాద భయం నుజీ భుభయం కాచే కృతావ్తాద్యయవ
వ్యం వస్తుభయావ్యయం భువివృదాం వైరాగ్య పేవాభయవ.

భర్తృహరివైరాగ్యతకమా, 81.

మును పాధింపఁజాలము. మనకుఁ బ్రాప్తగువారిలో నొకఁడగు మైసూరుమహారాజు గతించెను. కానిందు, మనకు సాయపడుటకై స్వర్ణశ్చేదన దీతరులను బంపును.

ఏలైనచో గొన్నిటాశాసనములను బంపుఁడు. ఆశీర్వాచనములు. — గదా మీ వివేకానందుఁడు,

II

హ్యాయక్, 21-3-1895.

స్నేహస్వదురాలగు—, ...మన మెట్లు ప్రవర్తించినను, అవవాదములను గల్పించు వ్యక్తులు కొందఱుండును. మీశాసనలో నా విషయమున నిట్టి ఘోరకలి నిర్భక్తకృత్య మైపోయినది!...

హిందువుఁడు, క్రైస్తవుఁడు—మొదలైన యీనామములన్నియు నొండొరులయెడ పోదరభావమునకుఁ బ్రతిబంధకములని నా గురుదేవుఁడు వలించువాఁడు. ముందు వానిని మనము నిహృదింపఁ బ్రయత్నించవలయును. వానియందలి శ్రేయస్కుర సామర్థ్యమంతయు సంచరించినది, ఇంక నవి కేవలము చెరుగున కాలవాలమగుచున్నవి. తగ్మూలమున మనలో నుత్తములుకూడఁ గేవల రాక్షసులవలె వర్తించుచున్నాడు. ఏమైనను మనము కష్టపడి పనిచేయవలసి యున్నది. చేసెన, విజయము నందిరీచుచుము.

ఇంచువలననే మన కొక కేంద్రము కావలసియున్నదని ఘోషించుచున్నాను. సంఘస్థాపనమున తోవములుండుగాక, కాని సంఘమనునది లేనిదే మన మేకార్యమును

సాధింపఁజాలము. జను లాడినదియూట, పాడినది పాలుము నని యంగీకరించుచు, దోడ్పడనే మహాకార్యములను సాధింపఁగలిగిన వా రెవ్వరును లేరు—మీ శ్రమనుకొని నను నాయభిప్రాయమిది. అంతర్వాణి నాలకించి కృషి చేయుటయే మనవిధి. అది యోగ్యము. న్యాయ్యము నైనచో, మనయనంతరము శత్రుబలముల కగుఁగాక, సమాజము తనయభిప్రాయములను చూపుకొనితీరును. త్రిశరణ శుద్ధిగాఁ బూనుకొని మనము కార్యాంగణమున దిగవలయును. ఒకే యాశయనిమిత్తము సర్వము త్యజింపఁజాలకుండు నంతవఱకు వికాసము మన కెన్నఁటికిని గలుగదు, కలునైనను గలుగదు.

మానవకోటికిఁ దోడ్పడఁగోరువారు తమ సుఖదుఃఖములను జేష్టప్రతిష్ఠలను సమస్తమైన స్వలాభములను గట్టకట్టి గంగలోఁ గలిపి, తదనంతరము భగవంతు నాశ్రయింపవలయును. మహాత్ములందఱును తెప్పినదియుఁ జేసినదియు నిదియే....

భగవంతుఁడనువానివలన నే ఘనకార్యమైనను లోకములో నింతవఱకెన్నఁడైనను జరిగినదా? హృదయము, మేదస్సు—ఘనకార్యములను సాగించున విధిగాని సంఘటన కావు.

సాయమువకై భగవంతు నర్థింపవలయును—మతెవ్వరినిగాదు—నా యభిప్రాయము, నా యావజ్జీవి తానుభవము నిదియే! ఇదియే విజయ శీలకము ; ఈ విషయమున నాతో

మీ శ్రేణిభవించురని నానమ్మకము.—చిరస్నేహ
స్పృహఁడు, కృతజ్ఞఁడు, మీ వివేకానందఁడు.

15

అమెరికా సూర్యోదయాస్తమయములు, 4-4-1895.

స్నేహస్పద—...అమెరికానుగూర్చి నీకు సరిగాఁ జెలి
యను....బ్రహ్మాండమైన యీ దేశమున జనబాహు
ళ్యము మత విషయముల నంతగా లెక్క చేయదు.

శ్రేణుదేశభక్తిదూషమునఁ గైస్తవమత మీ చట
నిలువఁబడియున్నది, అంతకుండు విశేషమేమియులేదు....
వత్సా! ఇప్పు డీక దైర్యము వీడకుము.

...దార్పణ్యము తోచినపుడెల్ల నీశేకాక, ఉద్య
మమున కంతకును హానికరమని గ్రహింపుము. అఖండ బల
విశ్వాసములే విజయప్రదాయకములు.

ఉత్సాహము బానుము....నీయాదర్శము వీడకుము,
...అన్నిటికంటెను నితరులను నడపుటకును, వీరనునట్లు,
“కట్టపెత్తనము చేయుటకు”ను బ్రయత్నింపకుము. ఎల్లర
కును సేవకుఁడవైయుండుము. నీకు నా యాశీస్సులని
గ్రహింపుము.—నవా మీ వి.

II

మ్యూఝోక్, 11-4-1895.

స్నేహస్పదురాలగు—...నా కామె చాలఁ దోడ్పడు
చున్నది. అమెకు నేనంతయో కృతజ్ఞఁడను. అమె
దయార్ద్రహృదయ, మతియు నిష్కపటహృదయయనని నా

నమ్మకము. నేను “సరియైనవారి” పరిచయము సంపాదించవలయునని యామె యభిప్రాయము. నాకు “కవాలకు లెరివియకుచేయు గ్రంథమునకు” ఇది మలికూర్చేమో యనుకొందును! భగవంతుఁడెవ్వరిని నాపద్ధతుఁ బంపునో వారే “సరియైనవారు” — ఇదియే నా జీవితానుభవము, వారే నాకు సాయముచేయఁగలవారు, చేయుపాడును, మతవ్యరైప నున్నచో, భగవంతుఁడు వారందఱకును దోడ్పడి నన్నుచారి వారిపకటండఁ గాపాడుఁగాక!

పేదలుండుచోట నివసించుటయు వారిశోభించు చుండుటయు—నిదంశయుఁ దువకు నిరర్థకముగాఁ బరిణమించు ననియు నివటికి నొకసామెలెవ్వకు సెప్పఁడును వారనియు నా మిత్రులందఱును దలఁచిరి. . . . ఇనను “సరియైనవారు” ఇవటికి రేయింబవళ్లు పచ్చుచునే యున్నాడు. — ఆమెయును పచ్చుచున్నది. పరమేశ్వరా! నిన్ను, నీకటాక్షమును నమ్ముట, ఆహ! నయన కెంత దుర్లభము! శివా! శివా! సరియైన వారెవరు? కానివారెవరు? తల్లి! సర్వము అల పరమేశ్వరుఁడే! పులియందు, మేకపిల్లయందు, పాప నాత్మునియందు నున్నవాడు అల పరమేశ్వరుఁడే కదా! మనోవాక్కియములను వానినే నేను శరణుజొచ్చినాను. కన్నాకై నన్నింతపఱకుఁ గాపాడెవవాడు, నాచేయిఁబట్టు కొని నడిపించుచున్నవాడు, నన్నిపుడు విడిచివేయునా? పరమేశ్వరుని కడుగాకటాక్షమే లేనిచో సాగరమున నీటి బొట్టయివనండదే, మహావిద్యామున చిన్నపలవైన నిలువదే,

కు భేదమింకా విడికెడన్నమైన వారకచే! వాడు సంకల్పించినచో భిక్షాధికారి లక్షాధికారియగును, ఏదాదులు సదీనదస్తావితములై ప్రకాశించును. చీమ చిటకుమన్నచో, భగవానునకుఁ జెలియను. తల్లీ! ఇవన్నియు వట్టిమాటలను కొనుచుంటివా? ప్రత్యక్ష జీవితానుభవములు!

“సరియైన విధానము” మొదలైన వీనికన్నిటిని స్వస్తియగుఁగాక! శివా! సర్వేశ్వరా! నామొప్పదమును దప్పదమును నీవే. చిన్ననాటనుండియు విన్న నమ్మియున్నాను. సాగరగర్భమునఁ బయనించినను, భర్తృత్వాగ్రముల సంపదించినను, ఏదాదులలోఁ దిరుగాడినను, ధ్రువములకడ కరిగినను నీవు నాచుండనుండువు. నాప్రాపు నాజీవనజ్యోతి— నాశరణ్యము నావిశ్రమము నాగురువు నాదైవము నాయంతరాత్మయు నేవే, నీవు నన్నున్నఁడును, కలనైనను విడువవు, ఇది నానిశ్చయము. ఏకాక్షి నై, కష్టసాగరమున నీదులాడుదు, దుర్బలుఁడనై, యొక్కొకతటి, తండ్రి, నకుని నాయమునుగూర్చి తలపోయుచుండును. నిన్ను దక్కము రవ్వరివి, ఎన్నఁడును, గలనైనను సాయమర్థింపకుండునట్లీదౌర్బల్యమునుండి నదా నన్ను గాపాడుము. ఒకఁడు మఱియొక పజ్జనుని నమ్మియున్నచో, నాతఁడు వాని నెన్నఁడును విడినాడఁడు, ఎన్నఁడును మోసపుచ్చును. శివా! శంకరా! అజన్మము నీరాసుండనని యెఱింగియున్న నీవు నన్ను విడనాడుదువా? పరులచే వందితుండనగుటకై, లేదా, దోషమునఁ గూలఁబడుటకై నీవు నన్ను విడిచిపెట్టువా?

రణీ ! అల పరమేశ్వరుఁడు విశవాక్షణుని నానిశ్చయము. — నీ పుత్రుఁడు, వివేకానందుఁడు.

ఆమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు, 11-4-1896.

ప్రియుష్మంతుఁడగు —, ... "శరీరమాద్యం ఇతి భర్తా సాధవమ్" అనునట్లూర్గ్యవిషయమున మొదట మీరు జాగరూకలు కావలయును. మీరు త్రాగు నీటిని గాఢి వడియఁగట్టుకొనుచు...మీయన్యోవ్య ప్రేమానురాగముల మీదనే మీ కార్యసాఫల్య మాధారపడియుండును. దేవుఁడు, అసూయ, అహంకారము — నమనివి చెలరేగు చున్నంతవఱ కే శ్రేయమును గలుగఁజాలదు. భోక్షముగా నిరదులలోపముల నెన్నుట పాపమని గ్రహింపుఁడు. మీరు దానిని విషమువలె విషవాదవలయును. మనస్సున నెన్నేని భోజనవచ్చును, కాని దానిని వెల్లడింపఁబూనినచో, గ్రమముగా గోరంతలు కొండంతలు చేయుచుండుము. యమి కూపిన, సర్వము శాంతించును...విద్యావిషయమున మీరు ప్రత్యేక శ్రద్ధవహింపవలయును. తెలివినదా! మూర్ఖులను వెక్కుముంది గుఱివూడఁజేయకుఁడు. యోగ్యులైన వ్యక్తులను నలువురను సమావేశమునర్పించు నాకు సంతోషమే.

శ్రీరామకృష్ణుని (వాచ) వమ్మనను నమ్మకున్నను, ఎల్లరను ప్రేమసామభూతులతోఁ జూడుఁడు, ఆదరింపుఁడు. శుష్కవాగ్వాదములకై యెవ్వరైనను మీ వద్దను వచ్చిన, మర్యాదగా నొల్పిగిలుఁడు...సర్వమత సామరసము.

యెడలను మీ పానుభూతిని బ్రకటింపవలయును. ప్రధానమైన యీగుణములు మీయందు వ్యక్తమైనవాడే యఖండ శక్తి వామర్థ్యములతోఁ బనిచేయఁగలుగుదురు. దీనిక గురు నామమును ఘోషించివఁ బ్రయోజనములేదు. “మాచేతఁ గాదు, మావలనఁగాదు” అనుచుఁ గూర్చున్నచో నేమియు పాధింపఁజాలరు, ఏమియు గ్రహింపఁజాలరు. ఉత్తమాశయముల నుచార్తభావములను మనము ప్రకటింపవలసియున్నది. విద్యావంతుల కవి నచ్చును. ఊరక సంకీర్తన సమాజాదులను కేరఁదీసి కూర్చుండుటవలన లాభములేదు. ఈజన్మ దినోత్సవము శ్రీరామకృష్ణుని స్మారకోత్సవమగుటయేకాక, ఆతని దివ్యాశయములను దీర్ఘప్రచారము చేయుటకుఁగాను గేంద్రస్థాయిమగు సమావేశము కాఁగలదు.... సర్వము సకాలమునఁ బ్రార్థించును. వివను, నే నొక్కొక్కప్పుడు చిట్టుమనుచుండును. పురోగమనము, పురోవృద్ధి ఇదియే నాధర్మసూత్రము.... ఆ పురుషు, వివేకానందుఁడు.

18

ఒక యాంగ్లేయునకు

హ్యూయర్స్, 24 4 1893.

...ప్రాచ్యలోకమునఁ గానిమ్ము, పాశ్చాత్యలోకమునఁ గానిమ్ము, ఎచ్చటనైనను మానవస్వభావమునకు బలోన్నతులను బ్రసాదించి... మూఢవిశ్వాసములనుండి జనులను గాపాడఁగలిగివది యద్వైతమున మొక్కటియే

యను విషయమున మీతో నేనేకీర్తించును. సాశ్వత్య దేశములలో నీత త్వమంత యావశ్యకమైయున్నదో భారత దేశమునందును సంత, అంతకంటె నెక్కువగాఁ గూడ, ఆవశ్యకమైయున్నది. కాని ఇది బహుకష్ట సాధ్యమైనది. ఏలన, యొకట మనము (జనలకు) అభిరుచి కలుగఁజేసి రక్షిచార బోధింపవలయును. అపుడే యీ మహా (అదైవ్యత) సాధమును నిర్మింపఁబూనఁగలుగుమము.

అఖండనిష్కాపత్యము, సాక్షిత్వము, బ్రహ్మాండ మైన ధీశక్తి, సర్వవిజయశీలముగు సంకల్పము—ఏనితోఁ బదిమందిని బనిచేయనించు, ప్రపంచమంతయుఁ బూర్తిగా మాటిపోవును.... సహజసందీర్ఘముగు శీలము, జ్ఞానోపబద్ధికి వలయు తీవ్రసాధన ఇదియే లోకమున నెన్నఁటికైనను బరిణామమును గల్గించునది. కొందఱు స్త్రీలను బురుషులను — ఒక చిన్న బృందమును బ్రహ్మ సాక్షాత్కారము నొందుట కి పవిత్ర నమస్కరించి యీశువత్సరము రేడిలియతు చేయఁదలఁచుచున్నాను. ఇందు నేనంతవఱకు విజయము నందఁగలనో నాకుఁ దలచును. ప్రత్యేకముగాఁ దన సంప్ర దాయమునకును దన దేశమునకును గంటె విశేషము మానవకోటికిఁ దోడ్పడఁదలఁచువానికి పశ్చిమఖండమే తగిన కార్యాంగము. పత్రిక విషయమున మీయభిప్రాయమును బూర్తిగా నే నామోదించును. కాని యిట్టికార్యనిర్వహణ మునకు నాకు వ్యవహారనైపుణ్యమేమియులేదు. బోధించుట, ప్రచారముచేయుట, ఒక్కొక్కప్పుడు కొంచెము ప్రాయుట

ఇది నేను చేయగలిగిన పనులు. కాని సత్యమున—
పరమార్థమున—నా కఖండ విశ్వాసము. తోడ్పాటును
నాతోఁగలిసి పనిచేయువారిని భగవంతుఁడే సమహుద్బును,
అశలంకుఁడను, నిష్కపటిని, స్వార్థరహితుఁడను నై యుండ
నిండు, చాలును.

“సత్యమేవ జయతే నావ్యరమ్, సత్యేనైవ వహ్నా
విరతో దేవయానః సత్యమే జయించునది, అన్యథము
కాదు; సత్యముననే దేవయానమూర్ధము నెలకొనియున్నది.”

లోక కల్యాణార్థము స్వార్థము నెవ్వఁడు విడనాడునో
అట్టివాఁడు లోకమంతయుఁ దనదేయని కనుఁగొనును.....
భగవంతుఁడే సకాలమునఁ బ్రోవఁజూపును.

న్యాయార్థము.

“సత్యమే జయించునది, అసత్యముకాదు. సత్య
ముననే దేవయానమూర్ధము (బ్రహ్మమూర్ధము) నెల
కొనియున్నది.” అసత్యమనెడి తియ్యని యనుపాదమును
గొంచెము చేర్చిననేకాని సత్యము పనిచేయఁజాలదనియు
కీఘముగా వ్యాప్తి చెందఁజాలదనియుఁ దలఁచువారు పొర
పడుచున్నారు. ఒక్కచుక్కవిషయము పాల నన్నిటిని బాడు
చేయునని క్రమముగా వారు తెలిసికొందురు....నిష్కపటియు
సాహసోదేతుఁడు పగువాఁడే సర్వకార్యములను సాధించును.
ప్రాంతలనుండియు పిచ్చిభ్రమలనుండియు భగవంతుఁడు
నదా నిన్ను గాపాడుగాక! నీతోఁ బనిచేయుటకు నేను

సిద్ధముగానున్నాను. మొదట మనకు మనము మిత్రుల మైనచో, సర్వేశ్వరుడు వందలకొలది మిత్రులను మనకడ కంపును. "అత్తైవహ్యుత్తమో బంధుః—తపశుః తానే బంధువు." (గీత).

చోరా పాంఘికత్వము, అసత్య ఆధ్యాత్మికత్వము సదా నిలయమైయున్నది. ఈశక్తులు రెండును నిండో టితో నొకప్పుడు ఒక్కవగను మణియొకప్పుడు రక్కవగను సమ్యక్తమయింపుచుండు కథయే జగత్కథ. మానవ చరిత్రలో మెల్లగా మారినాధ్యాయము ప్రారంభమగుచున్నది. ఇందులకు నిదర్శనము లెల్లదలను గాన్పించుచునే యున్నది. సుతన కార్యక్రమములు వందలకొలది నిర్మాణమగును, వందలకొలది విధ్వంసమగును, అర్థమైనదేదియో అదియే నిలుచును. సరియైనదియు, శ్రేష్ఠమైనదియు దక్కన ర్థమైనది మరేది ?

20

మ్యూంబై, 25-4-1895.

స్నేహస్పదురాలగు—, ... "అయోగ్యుల" నుండి "యోగ్యుల"ను వెలువడఁ జేయటయే సదా యాచా ద్యునివిధి....నాయుల్పకార్యమును నాయులట నేనే చేయుట మేలని నాయుభిప్రాయము....

...కాని, తల్లి, స్త్రీకాని మొగమువైపుఁ జూచి వంశనే వాని గుణస్వభావము లిట్టివని రామకృష్ణునిగ్రహమున సహజముగా, నించుమించుగా నమోఘముగా, గ్రహించెను....—సదా నీవుత్రుడు, విచేకావంతుడు.

II

అమెరికా పంథా క్రైస్తవములు, 2 న 1895.

అయ్యున్నందుడగు—, నావున నీవు పన్నుపించుటకు నిశ్చయించుకొన్నావన్నమాట. నీమనోరథమునుగూర్చి నాకు సానుభూతి లేకపోలేదు. స్వార్థత్యాగముకంటె మహత్తరమైన దేవీయులేదు. కాని నీమీఁద నిర్భరపడియున్న వారి షోమార్థము నీయభీష్టమును ద్యంతుల తక్కువత్యాగము కాదనిమాత్రము నీవు గుర్తించవలసియున్నది. శ్రీ రామ శృష్టని బోధనల ననుసరించి నిర్మలమైన జీవనము నవలంబించుచు, నీవటుంటకష్టసుఖములలోఁ బాల్గొనుచుండుము. నీకర్తవ్యమును నీవు నిర్వర్తించి మిగిలినదంతయు భగవంతునకు విడిచి పెట్టుము.

ఒకరికిని మఱియొకరికిని, ఆద్యుపకరణ మేచ్ఛునకును, బ్రాహ్మణునకును, జండాలునకును, దుడకు ప్రీతిని బురుషునకును నమమ నెట్టిభేదమును ప్రేమ పాటించదు. ప్రేమ సమస్తవిశ్వమును స్వీయనిలయముగా నొనరించును. నిజమైన వికాసము మెల్లఁగాఁ గలిగినను, అమోఘమై వెలయును. భారతదీనజనోద్ధరణమనెడి యద్వితీయ కర్తవ్యమునిమిత్రము తమ మనశ్చేరీరములను సమర్పించగలుగు యువకులను మేల్కొల్పుటకై నీ యావచ్చక్తిని వినియోగింపుము. ఒండొరులతో వారి పక్షభవింపజేయుము. ఈర్యాగాశయమును వారి హృదయమునఁ బురికొల్పుము. భారతదేశసాభాగ్యము యువకులమీఁదనే యాధారపడి యున్నది.

విధేయత నలవలయుచుకొనుము, కాని నీ విశ్వాసమును ద్యుతావళిము. పెద్దలయెడ విధేయతయనునది లేనిదే కేంద్రీకరణముతో—సంఘీభావముతో—గూడిన యే కార్యమును గొనసాగఁజాలదు. వ్యక్తిగతకర్తృల నేకసూత్రబద్ధమొనర్చి యిట్లు కేంద్రీకరించిననీ కాని యే ఘనకార్యమును సాధింపఁజాలము. కలకత్తా (శ్రీరామకృష్ణ) మతము ప్రధాన కేంద్రము; తన్నియవములతో నేకీభవించి వాని కనుగుణముగా శాఖాకేంద్రములలోని సభ్యులు వర్తించవలయును.

జనూయను సహంభావమును విసర్జింపుము, ఇతరులతోఁ గలిసి పనిచేయ నేర్చుకొనుము. మనదేశమునకిది ముఖ్యవశ్యకము. ఆర్యవములు, ఆపుణ్యము, వివేకానందుఁడు.

II

6-3-1895.

ప్రేమాస్పద—...హిందువు లందఱును మా కేమని నిద్రపోవుచుండగా హిందూమతమును సమర్థించుచు నా శ్రీసామర్థ్యములను నేనెల వ్యర్థముచేసికోవలయును? ముప్పదిగొట్ల జనులు మీరందఱును, ముఖ్యముగాఁ దమ చమత్కారసందేహము జూచుకొని త్రొల్లిపను నాడు, అచట నేమి చేయుచున్నాడు? బోధప్రచారముల మాట నాకు విడిచి పెట్టి మీరేల సమయములోనికి దిగరాదు? సూతనవ్యక్తుల నకును నేనిచల పహర్షితము పెవగులాడుచున్నానుగదా!... హిందూదేశమేమి సాయముచేయుచున్నది? హిందూజాతి యంతటి దేశభక్తివిహీనమైవ జాలిని బ్రవంచమొనఁడైనను

గని విని యెటుగనునా? ఎక్కోనా, అమెరికాలలోఁ బ్రచారము చేయుటకుఁగాను విద్యార్థికులైన పదిహంద్రెండుగురు యువ కులను బంపి, బారినిచటఁ జోషింపఁగలిగిరినని నైతికము గనీ కాక, రాజకీయముగఁగూడ భారత దేశమునకు మీ రభింకనము చేసినవారగుదురు, భారత దేశముపట్ల నైతిక సానుభూతి చూపు ప్రతివ్యక్తియు రాజకీయమిత్రుఁడగును. పాశ్చాత్యులలో ననేకులు మీ మృద్ధిపన్నులైన యపవిత్రులై బారనియు నాగరికతను మీకుఁ దరిచియును చేయవలసి యున్నదనియుఁ దలఁతును. అది కాదని వారికి మీరెల చూడరాదు!...అతిమారదేశములో నొక్కఁడమి చేయుఁ గలఁడు! నేను కేసినదానికైనను మీరనబ్బులు....

ఇంతవఱకుఁ బశ్చిమదేశములకు వచ్చిన హిందువులు పాశ్చాత్యుల మెప్పుకోసమో, డబ్బుకోసమో, తమ మతమును తమదేశమును పడేపడే చూపించియున్నాడు. నేడు ప్రతివ్యక్తుని గడించుటకు నేనిచటికి రావలెన్న సంగతి మీకుఁ దెలియును; అది నామోద వచ్చి పడినది. హిందూదేశమునకు నేనెందుకు మఱువలయును! నాకుఁ దోడ్పడు చాలెవరు! మతప్రచారము నిమిత్తము సంసారత్యాగము చేయువాడు చెన్నపురిలో జేసి! తమదేశమును సమర్థింప సాహసించిన వాడను నేనొక్కఁడ నైతిని; ఒక హిందువు వలన వారెన్నఁడును అపింపనటువంటి యాశయములను వారికిఁ దెలిసినాను. ఈ దేశమున నాకు మిత్రులైనవారు వేలకొలఁదిమంది కలరు, అమరణము పన్నునుసరించువారు

పంచలకోలఁదిమంచి కలదు; ఏటేట వారి సంఖ్య వృద్ధి
పొందఁగలదు, ముఱికోంత కాలముపాటు జీవించి వారితో
నేను బనిచేసినపక్షమున నా జీవితాశయములను ధార్మికా
దర్శములును గూడ నెఱవేఱఁగలవు, తెలిసిపదా!

...కావున వత్సలారా! కృపియేముఁడు. ఒక నెల
లోపలఁ గొంతభవము ప్రతికకోపము పంపఁగలుగుదును.
హిందూ (దేశపు) చిచ్చుగాండ్రను యాదించ బయలుదేఱ
కుఁడు. నా బుద్ధితోడను బలమైన యీ రుదీఘజముతోడను
ఆ కార్యము స్వయముగా నేనే చేయుదును. ఇచటఁగాని
హిందూదేశమునఁగాని మజ్జెస్వరి సాయమును నా కక్కఱ
లేదు....రామకృష్ణుఁ డవతారిమూర్తియని నమ్మవలయునని
లోకలను నిర్బంధింపకుఁడు.

నేను గనుఁగొనిన విషయము నిపుడు మీకుఁ చెప్పె
దను. వేదాంతమున, ఆనఁగా ద్వైతము, విశిష్టాద్వైతము,
ఆద్వైతమునను మతములలోఁ దత్త్వమంతయు నిమిషి
యున్నది! ఇవి మూడును గ్రహమావస్థలు, మానవుని
యార్చినికాసమందలి స్థితులు. ఒక్కొక్కటియు మనకావ
శ్యకమైయున్నది. వీధర్మమునక్తి నను నిబిడే ప్రధానమగు
తత్త్వము. భారత దేశమందలి వివిధ జాతి మతాచారముల
కనుపర్చించు వేదాంతమే హిందూమతము. ఐహోపాఖండ
మందలి వివిధజాతుల యాశయములకును భావములకును
ననుపర్చించు ద్వైతమను ప్రథమావస్థయే త్రైత్యమతము,

అరబ్బులు మొదలైన వారి కనువర్తించునపు దడియే మహమ్మదీయ మతము. యోగానుభవమాపమున ననువర్తించఁ జేయుటచేన యద్వైతమే జ్ఞానాదిమతములై వెలసినది. మతమనఁగా వేదాంతమని యభిప్రాయము, వివిధజాతుల, వివిధదేశకాలపరిస్థితుల కనుగుణముగా ననువర్తన విధానము మాత్రమలయును. తత్త్వమొక్కటై యైనను శాక్తేయులు, శైవులు మున్నగు వివిధసంప్రదాయములు కానిది దమతమ ప్రత్యేకసంప్రదాయములకను అచారములకును అనుమానముగా నొనర్చుకొనుచుండును. ఈ మామసంప్రదాయములను (అవఁగా ద్వైతాద్వైత విశిష్టాద్వైతములను) గూర్చియు వాని వాని యాచారకాండ నటుంచి, యన్యోన్యసమన్వయమును గ్రహమును జూపుచు మీ పత్రికలో వ్యాసములను గుప్పింపుఁడు. తత్త్వమును బోధించి జనులను దమతను మార్గములకును సంప్రదాయములకును యథామోగ్యముగా వర్తించఁజేసికొననిండు. ఈ విషయమున నేనొక పుస్తకము వ్రాయఁదలఁచియున్నాను. అందుకే భాష్యత్రయము* కావలయునని వ్రాసియున్నాను. కాని యింతవఱకు రామానుజభాష్య మొక్కటియే నా కందినది.

...స్వార్థమును బూర్తిగా విడనాడి దీక్షతోఁ బని చేయుఁడు; మనము ఘనకార్యములను జేయుదుము, భయపడుదు....అశీర్వాదములు. సదా మీ వివేకానందుఁడు.

* శంకర రామానుజ మధ్వాచార్యుల భాష్యములు.

23

మార్చి 14 & 1898.

స్నేహస్వర ...లోకమందలి యైశ్వర్యమంతటికంటెను
 భీమలగు మానవులే విశేషమైన విలువగలవాడు....
 అఖండ నైర్మల్యము, అవంత సహనము, అపరిమిత దీక్ష
 ఇవియే యే యుద్యమముననైనను విజయ రహస్యము.
 ఆశీర్వచనములు. సదా మీ వివేకానందుడు.

24

అమెరికా గుంటు క్రాస్ట్రములు, 20 & 1898.

ప్రియుష్కంఠుఁడగుపిత చిత్రము. మీలో నెవ్వరి
 కైనను బబ్బుచేపించి, దనంత దానుగాని, మీలో నెవ్వ
 రైననుగాని యాతని దూషము ననుసంధానించి, స్వస్థుడై
 యున్నాఁడని దృఢముగా భావించనియె, శీఘ్రముగా నాతనికి
 నిమ్మలించును. వ్యాధిగ్రస్తునకుఁ దెలియకున్నను, మీకును
 వానికిని నడుమ వేలకొలుది మైళ్ల దూరమున్నను భయము
 లేదు....

తన పిల్ల పెండ్లినిషయమై — అతని కంత చిత్ర
 యోధయెందులకో నాకుఁ దెలియకున్నది....పిల్లకుఁగానిమ్ము,
 పిల్లవానికిఁగానిమ్ము, పెండ్లియనుమాటయే నా కసహ్యము.
 ఓయీ, మరేమీనుఁదా! ఎవ్వరికైనను బంధము కల్పించు
 టకు నేను దోడ్పడవలయుననియీ నీయభిప్రాయము! నా
 లెమ్ముఁడు ను పెండ్లి చేసికొనినయెడల నావలకుఁ బ్రోసి
 వేయుదును. ఇది నా నిశ్చయము. ... — అప్పుడు
 వివేకానందుడు.

25

మ్యూజికల్, టి, 1895.

ప్రేమాస్పద—...అంతయు మన మేలువకే. పంయోగములన్నియుఁడుదకు వియోగమువకే. అసహాయుడనై పనిచేయుఁ బూర్తిగా సమర్థుడను గాఁగలనని నా యాశయము....వరునిసాయము రగ్గివకొలఁదియు నారాయణుని సాయ మధికమగుచుండును....అన్నపానీయములవలె, ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసములవలె, తత్త్వబోధనము నాజీవితమున ననివార్యము, అశ్యావశ్యకమునైన యంశమైనది.—మీ స్నేహాస్పదము, వివేకానందుడు.

మణియొకరూట.... వంచకులచే లోకమెంత సులభముగా మోసగింపఁబడుచున్నదో! మానవ చరిత్రయందు నాగరికత ప్రారంభమైనది మొదలు కొని — పాదము — మానవకోటి యెంతటిమోసము పాలగుచున్నదో!

26

వెస్ట్, మ్యూజికల్, 7-6-1895.

ప్రేమాస్పద—, నేమింతవఱకుఁ జూచిన యత్యంత మనోహరప్రదేశములలో నిది యొకటి. మహారాజ్య చరిత్రమైన పర్వతములవడుమ నున్న యొకసోపరము నూహింపుము.— అందు మే మేకాంతముగానున్నాము! ఆహా! యిది యెంత మనోజ్ఞము! ఎంత ప్రశాంతము! ఎంత విశ్రాంతిదాయకము! పట్టణసంకుల భ్రోవనుండి వెలువడి యిచ్చలున్న నాకిప్పుడెంత హాయిగా నున్నదో మీ రూహించుకోవచ్చును.

ఇచటి నివాసము నాకు సూర్యవశిష్టము. ఏకాంతముగా పడవిలోనికి వెడలి గీతను జమవు కొనుచు హాయిగా నున్నాను. ఇటునుండి పదిదివములలో పహాస్రద్వీపోద్యాసము (Thousand Island Park) వకు వెళ్లెదను. దియమిత్ర కాలమున పచ్చట ధ్యానించుచు గేవల మేకాంతముగా నుందును. ఈభావనయే మహోత్సాహకరముగదా!—
మీ ది.

27

న్యూయార్క్, 22-8-1895.

స్నేహస్పద—... నే నపజయముల కలవడినవాడనుగాను, ఇచట నేను నాటివ బీజము వృక్షము కానున్నది, రికితును...—రిశ్వసనీయుడు, వి.

1895.

స్నేహస్పద—... రానుకృష్ణపరమహంస యవతార మూర్తీయనియు మఱి యేమేమోయనియు మీరు ప్రచారము చేయవశ్యతలేను. లోకకల్యాణార్థమారే వాచిర్పవించెను — తనపేరు చాటుకొనుటకు గాదు — ఈ సంగతి సదా మీరు జ్ఞప్తిలో నుంచుకొనవలయును. తమగురుని బోధనలను గంగలోఁ గలిపి, శిష్యు లాతనిపేరు నిలువఁజెట్టుటకై ప్రాయశాపించుచును. — ఫలితమేమి? — స్వమత దురభిమానాదులు.... నీవు కర్మకలాపమును విడువఁ ప్రయత్నింపుము. అది సన్న్యాసుల కుద్దేశింపఁబడినదికాదు, జ్ఞానోపలభిపర్యంతమే కర్మాచరణము చెప్పఁబడినది....

వ్యను తాభిమానముతోడను — శాఖాసంప్రదాయస్పృష్టితో
డను — కూపస్థమందూకజీవనముతోడను నా కెంతమాత్ర
మును సంబంధము లేదు. రామకృష్ణపరిమహాంసదేవుని
యుదాహరణములను నెలకొల్పుట యసంభవము.... నాకు
లోభవశున దొకేపని. అది లోకహితాచరణము, మిగిలిన
దంతయుఁ జెడుగే. అందుచే బుద్ధదేవునికి నేను బాదా
క్రాంతిఁడనగుదును.... నేను వేదాంతిని — సద్విజ్ఞానంద
మయ బ్రహ్మయే నాదైవము. దివ్యమగు నాయంతరాత్మ
కంటె ముతయొక దేవుడు నాకంతగా నోవరింపఁడు.
'అవతారము' అనఁగా బ్రహ్మజ్ఞానము నొందినవ్యక్తి,
లేదా, జీవన్ముక్తిఁడని భావము, అవతారములలో విశేష
మేమియు నాకుఁ గాన్పించదు, బ్రహ్మాది సంబవర్తంతము
కాలక్రమమున జీవన్ముక్తివంది తీరును, అసిరి నొందుటకుఁ
గాను ఎల్లరకము దోడ్పడుటయే మనవిధి. ఈ తోడ్పాటు
ధర్మము, కర్మము; మిగిలిన దంతయు అధర్మము, దుష్క-
ర్మము,—అనియే నాకుఁ దోచుచున్నది. చైదిక తాంత్రి
కాదులగు నితరకర్మములు ఫలప్రదములు కావచ్చును, కాని
వాని నాచరించుట కేవలవ్యర్థమగు కాలయాపన. పిలం
దువా, కర్మాచరణగమ్యమును చిత్తశుద్ధి పరహితాచరణము
వలననే సాధింపఁచును. యజ్ఞయాగాదులవలన భోగములు
లభింపవచ్చును, కాని చిత్తశుద్ధి నొందుట యసాధ్యము.
ఎల్ల జీవుల యంతరాత్మయందును సర్వము నెలకొనియే
యున్నది. ఎవ్వఁడు తాను ముక్తుఁడనని వక్కానించునో,

నిశ్చయించుచో, వాడేము క్షుడగును. తానుబద్ధుడనను
కొనువాడు బద్ధుడుగనే యుండును. మానవుడు బా
పల్నుడననియు హినుడననియు దలచుట దోషమనియుఁ
బాలకమనియు సజ్జనమనియు నాయభిప్రాయము. “నాయ
మాత్మా బలహీనే న లభ్యః—ఈ యాత్మబలహీనులకు
లభ్యముకానేరదు.” “అస్తి బ్రహ్మవదసిచే దస్తి భవి
ష్యతి, నాస్తి బ్రహ్మవదసిచే న్నాస్తివ భవిష్యతి—
బ్రహ్మము కలదంచువా, అస్తిత్వమే ఫలము, బ్రహ్మము లేదం
చువా, నాస్తిత్వమే ఫలము.” తాను దుర్బలుడ వనుకొను
చుండువాడెన్నటికిని బలవంతుడుకానేరడు. తాను సింహ
బలాన్నియుడనని భావించువాడో, “నిర్లబ్ధి జగజ్జాలాల్
పంజరాదిత కేసరీ—పంజరమునుండి కేసరిలి జగజ్జాలము
నుండి వెలువడును.” ముఱియొక విషయమును మీరు
గుర్తించవలయును — రామకృష్ణవరమహాన ‘యే సూతన
తత్త్వములను బోధింపరాదేను. చినను నాతని యాగమనము
పురాతన తత్త్వములను సుద్రకాశిత మొనర్చి విందినది.
ప్రాచీనభారతీయ ధార్మికవిజ్ఞానమంతయు నాతనియందు
దూఘదాల్చినదని చెప్పవచ్చును. శాస్త్రతత్త్వము నర
యుట కేమి, ప్రాచీన తత్త్వశాస్త్రగమ్యమును విధానమును
నంతయు నవగాహన మొనర్చుకొనుట కేమి, యాతని జీవితమే
నాకు సాధనభూతమైనది.

...జనులను వంచించుచు, గేవల కుశీలభయడనై
కాలయాపన చేసియుండినచో, వాత్సహత్య చేసికొనియుండెడి

వాడను. సోదరమానవులను బోధింప నవచ్చు అనుని గ్రహించియు, అచార్య వేషమును దాల్చి, జనులను వంచించుచుఁ గుప్పింభద్రులై జనులేల పంచరింతురో నాకుఁ దెలియుకున్నది. అది మహాపాతకము కాదా!...—మీ చూపుడు, వివేకానందుడు.

అచార్యుని కుయ్యక్తకావ్యములు, 1-7-1895.

...మిషనరీల ప్రయత్నములను జూచి గగ్గోలు చేయుచు, ఏమియుఁ జేయఁజాలక మీరు గంతులు చేయు చున్నంతసేపు మిమ్ములను జూచి నేను నవ్వుదును—మీరు వట్టి మట్టి లామ్యులు, అది మీ స్థితి.... ఏండ్లు మీచిన యీ యర్థకులకోసము స్వామి యేమి చేయఁగలడు!!

నాయనా! మిమ్ముఁ బురుషులను ధీకులను జేయుటకై నేను రావలసియున్నదని నాకుఁ దెలియును. హిందూ దేశమున నున్నవా రెబలలును వపుంసకులును ననుసంగతి నాకుఁ దెలియును. అందుచే జకాకుపడకుము. ఇచటఁ బని చేయుటకు నాకు సాధనసంపద కావలసియున్నది. నే నర్థకుల చేతిలోఁ బడను. నీ వాంజోళన పడవక్కఱలేదు. ఏ కొంచెమైనను నీ చేతనైన పని చేయుము. తుడుముమొదలు కొని దేవతార్చనవలకు వంతయు స్వయముగా నేనే చేసి కొనవలసి యున్నది.

...మీరేమి చేయఁగలరో చేసి చూపుడు, అప్పుడు నేను సంతరింతును.... పన్నుగూర్చి యేమూర్ఖుని యధి

ప్రాయము కోపమును నేను గని వెట్టుకొనియుండలేదు. ఓ యర్భక్షలారా! అఖండసహసము, అఖండధైర్యసాహసములు, అఖండప్రయత్నములు—వీని మూలముననే మహాఫలములు గలుగఁగలవని గ్రహింపుడు....

...అకలంకుఁడనై నేను వాని సేవకుఁడనై యున్నంత వఱకు నా శిరోజమునైన నెవ్వఁడును దాఁకఁజాలఁడు....

జపసామాన్యమునిమిత్తము మీరేమైనను గొంత పనిచేయుఁడు. అప్పుడు వాడు మీకు దోడ్పడుదుడు. వీరులై వర్తింపుఁడు, మరణ మొక్కసారియే. నా శిష్యులు విఱికి పండ్లు కాఁరాదు. మీరందఱును నాకు బ్రేమపాత్రులని గ్రహింపుఁడు.—సదా మీ వి.

శ్రీ షేత్రీసుహారాజునకు వ్రాయఁబడిన లేఖ

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు, 9-7-1895.

...ప్రతిసుహాకార్యమును హేశప, ప్రతిఘటన, అంగీకారము—నను సీ మూడుదశలను దాటవలసి యుండును. తమృద్ధిగమించు వాని యాశయముల నెవ్వఁడును జనులపార్థము చేసికొందురనుట నిస్సంశయము. కావునఁ బ్రతిఘటనమును హింసయు యథేచ్ఛముగఁ గలుగనిండు. స్థైర్యము, వైర్లల్యము, అఖండ భగవద్విశ్వాసము—ఇవి నాకుండినఁ జాలును, ఎన్ని యాటంకములు వచ్చినను మీములో మటుమాయమగును.

ఒక యాంగ్లేయునకు

మధ్యాయాశ్వు, 9-8 1895.

...అర్హ మగున దేనియో అదియే నిలుచునని చరిత్ర మనకుఁ దెలుపుచున్నది; కేలము గానితో, సుస్థిరముగా నిలువఁగలుగునది మఱియి! అద్వైతము యొక మానవ కోటియందు ధర్మాలోచనాపథులగువారి మతమై నెలయును ఇది నిస్సంశయము. ఎవ్వరు మహోత్తమశేలసంపన్నులై ప్రకాశింతురో ఎచట మన్నను వారే సర్వమత సంప్రదాయములందును విలయపతాకమును చాల్చువాడు.

ఈ విషయమున స్వానుభవమును గొంచెము తెలిపెదను. నా గురుమహాశయఁడు తమపు చాలించిన పిమ్మట మేము పది సంప్రదెందుగురము ఊరును లేరును లేని యువకులము. మేము తలయెత్తినంతనే అణచినేయుటకు బలాభ్యుమగు కఠసంస్థలు సిద్ధముగా నుండినవి. వాచాలరను వాక్పూరతనగాక, పారమార్థిక జీవనము గడపవలయు ననెడి మహావాంఛను, ఆమరణముగు తత్ప్రయత్నమును రామకృష్ణుడు మాకు బ్రసాదించియున్నాఁడు. నేడు భారతదేశమంతయు రామకృష్ణుని ప్రతిభాశిష్యమును దెలిసికొని పూజించుచున్నది. ఆతఁడు జోధించిన తత్త్వములు సూర్యకేరణములవలె వ్యాపించుచున్నవి. ఆతని జన్మదినోత్సవమును బయ్యటకుఁ బదిసంవత్సరముల క్రితము నేను పంచ

మందినై నను సమావేశపలుపఁజాలకుండఁగా నిరు దేబదివేల
గండి సమావేశమైనారు.

వలయునది జనసంఖ్యకాదు, శక్తి సామర్థ్యములు
కావు, విశ్వర్యముకాదు, పాండితికాదు, వక్తృత్వము
కాదు, — నైర్మల్యము, ప్రత్యక్షచరణము, ఒక్క-మాటలో—
అనుభూతి—ఇదియే వలయునది. ప్రతిదేశమునను నిట్టి
ధీరాత్ములు—బంధవిముక్తులు, బ్రహ్మనుభవయుక్తులు—
సిరి సంపదలనుగాని, యధికారమునుగాని, పేరు ప్రతిష్ఠలను
గాని, మఱి దేనినిగాని లక్షింపనివారు పదుగురు ఉండ
నిండు, — ప్రపంచము ముట్టూరిలూఁగింపఁగలరు.

రహస్యమిది, సమస్తయోగసిద్ధులను బరిత్యజించిన
వాఁడు ధర్మమేఘమును స్థిరని బడయునని యోగ జనకుఁ
డగు పరంజలి వచించును.* అట్టి యోగి భగవంతుని
దర్శించును, భగవంతుఁడగును, అట్టిసిథిని బొందుటకై యిర
యిరవేల దోడ్పడును. ఇదియే నేను జోధింపవలయు తత్త్వము.
సిద్ధాంతములు కుప్పరిప్పలుగాఁ బ్రకటింపఁబడియున్నవి. కొట్ల
కొలఁది పుస్తకములు వెలువడియున్నవి. ఆహా! అటుమార్చి
మాచరణముండిన వెంట బాగుండెడిదో కదా!

* “ప్రసంఖ్యామైశ్వరకపీడస్య యదృశో విచేఖ్యార్థేర్ధర్మ
మేఘస్పమాధిః—పరం తత్త్వములకు జక్కఁగా వివేచించునట్టి జ్ఞానము
నొందియ, ధర్మావేక్షణకై యుండునట్టివాని కట్టి పరిపూర్ణ విచేఖర
ముగ ధర్మమేఘమును సమాధి కలుపుచున్నది.” పాఠంజలయోగ సూత్ర
ములు, 4, 28.

...లోకులు నన్ను బ్రతిఘటించినకొలదియు నా సామర్థ్యము వెలువడియున్నది. రాజాధిరాజులు నా వాహనమును లాగిరి, వన్ను బూజించిరి, మఱియు మంత్రాచార్యులును లోకులును సమానముగనే నన్ను దూషించిరి, ఐన నేను! భగవంతుడు వారిసందర్శని ప్రోచుఁగాక! వా రందఱును నా యంతరాత్మయే కదా! నా శక్తి సామర్థ్యములు క్రమవికాసము నొందుటకై చారందఱును సాధనభూతులే కదా!

...యావత్తవము మనము చేయు కృషి ఫలన నొక్కఁడు—ఒక్కజీవి—సంపారబంధ విముక్తఁడు కాఁగల్గినచో, మనము మన యుద్యమమును నిర్వహించిన వారమే, హరి, ఓహో!

...మరియొకమాట. భారతదేశము నాకు శ్రేమాస్పదమనుటకు సందియములేదు, కాని నానాటికి నాకు విషయము విస్పష్టమగుచున్నది, మనకు భారతదేశమన నేమి? ఇంగ్లాం దననేమి! అమెరికా యననేమి! అట్లులే నదుడనఁబడు వారాయులువకు మనము దాసులము, పాదరథమున నీరు వోయువాఁడు పాదపమున కంతకును నీరు వోసినవాఁడే కదా!

సాంఘికముగా ననుఁడు, రాజకీయముగా ననుఁడు, పౌరమార్గముగా ననుఁడు — శ్రేయోమార్గ మొక్కటియే — నేనును నా పోదరుఁడను నేకమేయుని గ్రహించుటయే యో మార్గము....

పేరు ప్రతిష్ఠలమోది వాంఛను. బతులను బరిచాలింప
వలయుననెడి కాంక్షను వీడి పని చేయుదముగాక. కామ
శ్రోధలోభములను వీడి వర్తింతముగాక. అపుడు తత్త్వము
మనకుఁ గరతలామలక మగును!

■
కూక్రత్వికార్యాశము, అగట్టు, 1895.

స్నేహాస్తద—...పమ స్తతేవులందును మానవుడే యుత్త
మోత్తముడను హైందవాశయము నానాటికి నాకు
విస్ఫుల్లమగుచున్నది. మహాత్ముడియుల యభిప్రాయము
నిదియే. అట్లా దేవతలను ఆదాము మోల మోకరింపు
డనను. ఇబ్లిస్ మోకరింపలేదు, అందుచే నాతడు సైరా
వయ్యెను....పయచే నారాయణుఁడు కాగలఁడు. దైవత్వము
నొందుటకు దేవతలును దిరిగి మానవజన్మమై త్తవలసి
యున్నది....—నీ విశేషానందుఁడు.

33

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు, అగట్టు, 1895.

...నిజనరీలనుగూర్చి నీవు బాధపడకు. నన్ను బాధ
కెట్టకు. గోలచేయుట వారికి సహజము. అన్నము పడిపోవు
చుండిగా వెవరు గోలచేయుదు?...నిజను పర్వతా వారికి
శంభము కలుగుఁగావుతమనియే కోరెదను. గురునందను
భగవంతునియంచును భక్తియు సత్యమున శ్రేద్ధయు నున్నంత
వలకు, నాయనా! నిన్నవ్యరును నేమియుఁ జేయఁజాలదు....
సత్యమే నా దైవము, విశ్వమే నా దేశము. కర్తవ్య మను

దానిని నేను వచ్చును. కర్తవ్యమునుపడి సంసారుల దురదృష్టము. సన్న్యాసికిఁ గర్తవ్యమునున దేమికలదు! అది మిథ్య. నేను ముక్కుడను, నా బంధములు విచ్చిన్నములైనవి. ఈ శరీర మేమివ నాకేమి?... పరుప్రతిష్ఠ లెవ్వ బుచ్చుదములను నే నెన్నఁచును గాంక్షించినవాడనుగాను, భగవత్పుత్రుఁడనగు నేను లోకమునకుఁ బరమార్థమును బోధింతును.... అ పరమార్థమును—దత్తార్థమును—నాకుఁ దెలిపిన భగవంతుఁడే నాకుఁ దోడ్పడుటకై భీరులను నుత్తమోత్తములను నాకడ కంపును.... అశీర్వాదములు... సదా మీ వివేకావంతుఁడు.

శ్యామి, 9-9-1895.

ప్రేమాత్మద—.... మిమవరీల ప్రలాపములను మీ దింతగా గమనించుట నాకాశ్చర్యముగానున్నది.... భారతీయులు నేను సరియగు హైందవాహారమునే తివవలయునని కోరునెడల వెంటనే యొక వంటవానిని వలయు భనమును బంపుఁడని వారికిఁ దెలియఁజేయుఁడు. అటుమాత్రమైనను సాయము చేయని యాయవివేకుల వాచాలతను జూచిన నాకు నవ్వు వచ్చుచున్నది. మఱియు సన్న్యాసికిఁ బ్రధానప్రథములగు బ్రహ్మచర్య త్యాగముల కెన్నఁజైనను వ్యతిరేకముగా వర్తించితి నని మిమవరీలు మీకుఁ జెప్పినయెడల వారు వట్టి 'అబద్ధపు కోడు' లని తెల్పుఁడు....

ఇక నా సంగతి వినుఁడు. నేనొకరి యాజ్ఞలకు బద్ధుఁడనుగాను. నా జీవిత మెంచుల కుద్దేశింపఁబడినదో

నాకుఁ దెలియును. 'స్వ దేశదురభిమానముతో' నాకుఁ సంబంధము లేదు. మహాపూర్వకముగాఁ జెప్పుచున్నాను. నేను భారత దేశమున కొంత చెందుదునో ప్రపంచమునకును నంత చెందుదును....నాచేత పైవంతవఱకు మీకు పాయము చేసి నాను. మీ కిప్పుడు కావలసినది స్వయంసాహాయ్యము. ఏ దేశమునకుఁ గాని నామీఁదఁ బ్రత్యేకమైన హక్కులేదు. ఒక దేశమునకు నేను బాసుఁడనుగాను. విశ్వాసహీనులగు నో నాప్రికలారా! అర్థరహితప్రసంగము లిఁకఁ జేయుఁజోకుఁడు.

కష్టపడి పనిచేసి, దొడ్డివ ధనమంతయుఁ గలకత్తాకును తెన్నపట్టణమునకును బంపినాను. ఇంతచేసి, యవివేకుల యాజ్ఞలకు బద్ధుఁడనగుటచూ! సిగ్గులేదా మీకు! వారి! నేను ఋణుఁడనివ దేమి! వారు నన్ను దూషించిన నేమి, భూషించిన నేమి! నాయనా! నే నసాధారణుఁడను. నీ కైనను నాతత్త్వమింకను జోధనడ లేదు. మీ పని మీరు చేయుఁడు, చేతఁగానిచో మారకుండుఁడు; అంతేకాని యీ యర్థరహిత జోధలతో నమ్మారక "సాధించఁ" జోకుఁడు. దైవ మానవ రాక్షసశక్తులన్నిటికంటెను మహత్తరమైన శక్తి నా కాధారభూతమై యున్నది. ఇది నా ద్రవ్యమేను భవము, నా కెవరి పాయము వక్కాణలేదు. యావజ్జీవము నితరులకు నేను పాయముచేయుచున్నాను....లేదు దేశమున నావిర్యమించిన మహనీయుని — రామకృష్ణ పరమహంస దేవుని కార్యమునకుఁ జోడ్చుదుటకుఁగాను వారు నాలుగు రూపాయలను ప్రోగుచేయలేకపోయినారు. పైపెచ్చు తా

మీవని కెటువంటి సాయమును లేదులేదో, ఎవడు నను
కోసమే యావచ్చుక్తితోడను బాలువదనో, అట్టివాని
వాళ్ళాపింపజూచుచున్నాడు! కృతజ్ఞతయనువది యెట్టిదో
యెఱుంగనిలోక మిటులుండును!

హిందూసంఘమున 'విద్యాధిప'లందు మాత్రమే
గానవచ్చు స్వభాత్యహంకార విశాచగ్రస్తులలో, మూఢ
విశ్వాసపరులలో, దయావిహీనులలో, పంచకులలో,
పిఠిపందలలో, ఒకడనై యుచ్చకవనముచేసి చచ్చుటకు
జన్మించినవాడ నని భావించుడు; పిఠిరసమనిన నాకుఁ
పరమార్థము, పిఠిపందలలోఁగాని, రాజీయ మార్థ్య
ములోఁగాని నా కెట్టిసంబంధమును లేదు, రాజీయ
మున నాకు లేకమును విశ్వాసములేదు, ప్రపంచములో
భగవంతుడు, పరమార్థము — ఇవియే నా రాజీయ
ములు, మిగిలిన దంతయుఁ జెల్ల...ఆశీర్వాదములు...
అప్పుడు, వి.

35

ఓం నమో భగవతే శ్రీ రామకృష్ణాయ ।

1895.

నోయనా—...కలకత్తాలోనివాడుగాని, మద్రాసులోనివాడు
గాని, హిందువులు, ఒక సభజరిపి, నన్ను దను ప్రతి
విధిగా గుర్తించుచు, నాయెడఁ జూపిన దయకు అమెరికా
జనుల సభివందించుచు—ఒక తీర్మానము చేసియుండిన
యెడలఁ బరిస్థితు లెంతో బాగుండెడివి, ఉద్యమము నిల్చు

భించెడిది. కాని యొకసంవత్సరము గడచినను ఎవ్వరను ఏమియుఁ జేయలేదు....

మన దేశమునకు గతిలేదు. స్వతంత్రమైన భావ యొక్కటియు నెవ్వరికిని దట్టదు. ఎంతసేపు ప్రాతఃపుంథలనే త్రొక్కుచు. — రామకృష్ణ పరమహంస యింతవాఁడని అంత వాఁడని, తలయుఁ గోఁకయులేని గాథలను గల్పించుచు, వానినిగూర్చి తమలోఁ దాము తగవులాడుచు, గాలయాదన చేయుచుండుదు. రామ! రామ!! జనసామాన్యమునకును మీకును, ఏమైనను దారతమ్యముగలదని లోకమునకుఁ జూపుటకుఁగాను మీ రేమైనను జేయరా! — ఎంతసేపు మీ పిచ్చియేనా మీ కానందము!... నేడు (పూజామందిరమున) మీ కొకఁఁడు, శ్రేపు దానిపైన నొక కేగంట, మఱునాఁ డొక చానురము — లేదా, నేఁడొక శయ్య, మఱునాఁడు దాని కొళ్లకు పెండిమలామా — ఇక భక్తులకుఁ బరమాన్నమును వందపంటలును; ఇంకఁ దలయుఁగోఁకయు లేని వేయి గాథలు — వేదేల, బాహ్యకర్మకలాపము — ఇదియేకాదా మీ కార్యక్రమము! మీ ధోరణి!! దీనికి అంగమున Imbeciarity (బుద్ధిమాంద్యము) అనిపేదు. ఈ విధమైన కష్ట రసపుఁ జెప్పలకంటె మతేమియుఁ దల వెక్కనివారే Imbeciles (బుద్ధిహీనులు) అవఁబడుదురు. గంట కుడివైపున వాయించవలెనా? — చందనపుబొట్టు మదుటనే పెట్టవలెనా, మతేచ్చటనైనను గూడ పెట్టవలెనా — హఠి మూడు సార్లీ యవలెనా, నాలుగుసార్లీ యవలెనా? ఈ విధమైన సమ

స్వల్పతో హహర్నిశ మేవ రించుమించుగాఁ గలవరపడు చుండునో వారే Wretches (నిర్భాగ్యులు) అనఁదగినవారు. ఈ భోరణివలననే భాగ్యదేవతకు వెలియై, ప్రతివారిచేతను నేవగించుకొనఁబడుచు, ప్రతివారికిని లోతువయ్యె మనము ముట్టికాయలను దన్నులను దినుచున్నాము. పాశ్చాత్యులలో, ప్రపంచాధిపతులై యున్నాడు.... క్యాగ్నై రాగ్యములకును సోమరితనమునకును హస్తమశకాంతరము.

అభ్యుదయము నొందవలయుననిన, మీ కర్మ కలాపమును గంగలోఁ గలిపి, సజీవదైవమును, మూవిద దైవమును ప్రతిమానవమౌపుని విశ్వముననే కాక, ప్రతి వ్యక్తియందును వెలయు భగవంతుని ఆరాధింపుడు. భగవానుని విశ్వమాపకు యీ ప్రపంచము. లేదర్చనమే, లేక సేవనమే కర్మాచరణము. కర్మకలాపములందును ఆచారము లందును నిమగ్నులైయుండుట కాదు. అన్నపుఁ బల్లెరము దేవునిముందు పడినిమిషము లుంచవలయునా, అజగంబ సేపుంచవలయునా యని యాంక్షోశన పడుటయు (కర్మము) కాదు అది మతిభ్రమ; కాశీయందును, బృంచావనము నందును దేవాలయపుఁదలుపులు తెఱచునపుడుగాని, మూయు నపుడుగాని తదాదిగా పవిత్రనమంతయు గణగణ మ్రోగుటగఁ గాను లక్షలకోలాది దూప్యములు వ్యయింపఁబడినవి! ఇప్పుడు దేవునకు అలంకార సమయము, ఇపు డారగింపు సమయము, ఇప్పుడు మనకుఁ దెలియని మతేదియో సమయము.... ఇంక నిదియంతయు సజీవ ప్రత్యక్షదైవము తిండి లేక మలమల

మాడుచున్నప్పుడు, చదువులేక 'అలో' లక్ష్మణ! యని విలపించుచున్నప్పుడు! తోడిమానవులకుఁ బ్రాణము మీఁదికి వచ్చినను వారేమియుఁ జేయరుకాని శాంతిలోని బనియాలు (వైశ్యులు) వల్లుల యోగక్షేమాశ్రయము అను పత్రులను గట్టించుచున్నాడు! ఈ యల్ప విషయము గ్రహించ మీకు బుద్ధిలలము చాలకన్నది—ఇదియే మన దేశమునకు ముద్ర; పిచ్చి సంస్థలు మన దేశమునఁ గుప్ప రిప్పలు... ప్రచండదీక్షతో, మహోర్వాహముతో, మీలోఁ గొండలు నలుదిక్కులకును వెళ్లి మన దేశమున నింతవఱ కెవ్వరును నిర్వహించని యా విశ్వసాహసాధన ప్రచారమును సాగింపుఁడు, జనులతోఁ దగవులాడకుఁడు, ఎల్లరితోడను మనము మైత్రితో మెలఁగవలయును....

భగవదనుగ్రహమున మీ నోటినుండి లక్షల కొలది వేదములును దండ్రములును బురాణములును వెలువడఁ గలవు. ... శిష్యపారంపర్య మనునది లేనిచే ఏమియు సాధింపఁ జాలము. ...

... ఇతరులకు ముక్తిని కేకాద్బుటకుఁగాను వరకమున క్రి నను పరియే పొమ్ము. ...

... ఈ క్రింది సంగతులను సదా జ్ఞప్తిలో నుంచు కొనుము :

1. భక్తిని ముక్తిని భోగమును సమస్తము త్యజించి వేసిన సన్న్యాసులము మనము.

2. ఆచందాలము పర్వజనులకును హితమొనర్చుటయే మన ప్రథము. ...

3. లోకకల్యాణార్థము రామకృష్ణ పరమహంస యావిర్భవించెను. అతనిని కూవపుండ్రుఁడు, భగవంతుఁడనుఁడు, అవతారమనుఁడు—మీమీ పరిజ్ఞానము వనుకరించి, మీ యిష్టానుసార మారనితత్త్వమును గ్రహింపుఁడు.

రామకృష్ణపరమహంస కంచలి ఘటించువా రాక్షసముననే తివ్ర్యులై వెలయుదురు.

...—ఆపుఁడు, వివేకానందుఁడు.

36

ఓం నమో భగవతే శ్రీ రామకృష్ణాయ!

1895.

...నాయనా! నీవు ముక్తిని బొందకున్న నేమి!
కొలఁది పర్యాయములు వరకమునే యనుభవించిన నేమి!
భర్తృహరి చెప్పినమాట యనుత్యమా!

శ్లో. కునసి కవసి కామే త్రగ్ధి పీయూష పూర్ణా
ప్రీతువన ముపకారకేసిధిః ప్రీణయన్తః
పరగుణ పరమాణూష్ పర్వతీకృత్య నిత్యం
నిజకృతి నికచిన్త సద్వి పన్నః కిన్తయన్తః.

చ. “హృదయవచకృతీరమణం శివతయోః బాణ్యగుభాప్రభావ్యుతే
మరణమ బహుపకారమణ ముండం లగణులవన్ ఘటించుచున్
వదంత పాధుపదుణులవంబులు గొండలువేసి మెచ్చుచున్
నుదివి వికాసము పుల్కన మౌన్యం గొండలు వొల్లరిధరన్.” *

* భర్తృహరి మహాపితము, వీరి శతకము, 70.

నీకు ముక్తి కలుగకున్న నేమి! (నీకునువది) ఏమి కార్య ప్రలాపము! అహా! దృఢముగా నిరాకరింపఁగలిగినచో గాలమాటవిషమైవను శక్తిహీనమై పోవునని చెప్పుదురే! “నా కేమియుఁ జెలియదు!” “నేను అభిముఃదను!” అనుట యేమి విషయమోయి! అది మిథ్యావైరాగ్యము—వక్క విషయము—అని నేను తెప్పెవను. ..

మనకుఁ గట్టుచిట్టమైన యొక సంఘము కావలసియున్నది. ... పని చేయువపుడు మీరు మద్రాసువారిలో సంస్థలింపుడు, వారికి మంచి కార్యవైపున కలదు.

... ఉచితముగాఁ బండిపెట్టిన పుస్తకములు బతులు చదువరు. కావున నామకార్యము కొంత వెలపెట్టుడు.

హరి పథలను నిరత సంస్థలను మెల్లఁగా మనలోఁ గలుపుకొనవలయును....

నీవు నారాయణుఁడవు, నేను నారాయణుఁడను, నరుఁడు నారాయణుఁడు. మానవరూపముననున్న యీ నారాయణుడే లోకమున సమస్తము చేయుచున్నాఁడు. నారాయణుఁ డెక్కడో కొండమీఁదఁగూర్చుండియున్నాఁడా! కావున నమము కట్టుకొని కార్యరంగమునఁ బ్రవేశింపుము!

... హిందూ దేశములోనున్న కొలఁదిమంది బ్రాహ్మణులకు మాత్రమే ధర్మాధికారముట!... (ఇట్టివారి) అచారములలో — సాధవలలో — గల తత్త్వార్థము సంగ్రహముగా నిది : “నేను బరిశుద్ధుఁడను, లోకమంతయు

నశుద్ధము!" వరమ నిశ్చయమయినను, పాపండుమరియు, ఘోరరాక్షస మయినది!... ఇంక ఏమి చేయు ఘనకార్యములో!—“వంకాయ బంగాళాదుంపను దాకిన పక్షమునఁ బ్రళయము సంభవించకుండఁ బ్రపంచ మంతకాలము నిలుచును!” “చేతులను శుద్ధి చేసికొనుటకుఁగాను బండ్లండుసార్లు మట్టివైచి తోముకొనని యెడలఁ బిరదులు పడునాలుగు తరముల వారా, అధోగతి పాలగువారు, ఇరు నది నాలుగు తరముల వారా!”—జనాభాలో నాలుగవ వంతు తిండిలేక పస్తుంకియుండగా నీ విధమైన ధర్మ సూక్ష్మములను రెనువేల యేండ్లనుండి చర్చించుచున్నాడు, ఇందులకు కాస్త్రీయోపపత్తులను గనుగొనుచున్నాడు. ఎనిమిదేండ్ల పిల్లను ముప్పదియేండ్ల వానికిచ్చి తల్లిదండ్రులు బ్రహ్మనంద పడుచున్నాడు. దాని నెవ్వరైనను బ్రతి ఘటించినయెడల, “మా మతము ధ్వంసమై పోవుచున్నది” అని పెద్దగోల! యావనమైనను రాకమునుజే తమపిల్లలు గల్గులు కావలయునని యాంగ్లోశనపడుచు, నీ వైచరీర్థి మునకు కాస్త్రీపపత్తులను జూపఁబోవువారి మతము నేమన వచ్చును? అనేకు లింక నీదోషమును మహమ్మదీయాగమన మున కంటఁగట్టుచును. మహమ్మదీయుల దీదోషము, మనది కాదు! గృహ్యసూత్రములలో బాలికల వివాహవయస్సును జూచుదు. ... అతిబాల్యముననే బాలికలకు వివాహము చేయవలెనని యందు వక్కాణింపఁబడినది. ... ఇంక వైదికమైన యశ్వమేధయాగమున నింతకంటె వధ్వానమైన సంగితులు చెప్పఁబడినవి. బ్రాహ్మణములన్నియు వానిని

సూచించును. వ్యాఖ్యానకర్తలందఱును యథార్థమని యంగీకరింతురు. వీనిని మీరెట్లు శాపనఁగలరు !

ఇంతకును నాయభిప్రాయ మేమన, ప్రాచీనకాలమున — ప్రాచీన చరిత్రమున — అనేకమైన మంచి విషయము లుండువచ్చును. ఉండినవి, వానితోఁ జాలు చెడ్డ విషయములు నుండినవి. మంచివానిని మనము నిలుపుకొనవలయును. కాని భావిభారతదేశము ప్రాచీనభారతదేశము కంటెను మహత్తరమై వెలయవలయును. శ్రీ రామకృష్ణుడు వయించిన నాటినుండియు నవినభారతదేశవికాసము, సత్వయుగము, ఆరంభమైనది. మీరు తత్ప్రీతినిధులు కావలసియున్నారు. ఈ విషయముతోఁ గృషి చేయుటయే మీ కర్తవ్యము. ... నాస్తికుని మనస్సున నేమున్నది! — చెత్త, అస్తిమలే నీరులు. అమృత శక్తిని వారు ప్రకటింపఁగలరు. ప్రపంచము వారికిఁ జాద్రాకాంతమగును. — “దీనజనసానుభూతి సాహాయ్యములు” : “నరుఁడే నారాయణుడు” : — “అత్మ శ్రీ పురుష బ్రాహ్మణ శ్రుతియాదిభేద విరహితము” : — “సర్వం విష్ణుమయం ఆగత్” (భగవంతుఁడు సర్వాంతర్యామి). పరులకుఁ దోడ్పడుటయే మనయందలి దైవాంశము వ్యక్తమగు విధానము....

బ్రాహ్మణునికంటె జండాలునికే విద్య వికేషమావశ్యకము. బ్రాహ్మణపుత్రువ కొకగుదవు కావలసియున్నచో, జండాలు పుత్రునకు బడుగురు కావలసియున్నాడు. ... కమ్మరిపేథిలో సూదు లమ్మనేల! దరిద్రులు,

దీనులు, అధఃకృతులు, అజ్ఞానులు ఏదో మీ కారాధ్యులు కావలయును.

... అస్పృశ్యత మనోబాద్యము, కావున జాగ్రత !
వికాసమే జీవనము, సంకోచమే మరణము, ప్రేమయే
జీవన ధర్మము....—మీ సేవకుడు, వివేకానందుడు.

37

1895.

అయ్యుష్మంతకుడగు వఖండానందునకు ... నీ యాశయ
మద్దురమైనది, కాని యొక కట్టుపాటునకు వచ్చుకత్తి మన
హిందూభంధుమున శుద్ధశూన్యము ఇదియే సర్వానర్థముల
కను బుట్టినిల్లు. మన మే విషయమునకు ఏకీభవింపము,
పైగా నందులకు విముఖులము. కట్టుపాటునకు ముఖ్యవిషయము
విధేయత. "తోచినచో నేదో కొంచెము చేయుదును,
తడువారే నది ధ్వంసమైనను నదియే " ఇది మన ధోరణి
ఈవిధమైన భవిష్యత్ నేమియుఁబ్రయోజనములేదు. సహనము,
అఖండ కార్యదీక్షయు మనకుఁ గావలసియున్నవి....

... అగ్నికేలలలో దుముపట్టకై నను నీవు సిద్ధముగా
నుండవలయును అప్పుడే యేమైనను సాధింపఁ గలుగుదువు
... నీ ప్రయోదించుడు, వివేకానందుడు.

38

రీడింగ్, ఇంగ్లాండ్, 4 10 1895.

స్నేహోచ్చద—, ... జీవన రహస్యము భోగానుభవము
కాదు. అనుభవ మూలమున జ్ఞానార్జనము. ... నీ
ప్రయోధిలాషి, వివేకానందుడు.

39

కీడింగ్, ఇంగ్లాండ్, 6 10 1895.

స్నేహాన్నద—... నైర్మల్యము, సహనము, కార్యదీక్ష
—ఇవియే సమస్త విఘ్నములను జయించును. మహా
కార్యము లెప్పుడును నమ్మదిగా పాగును. ... అప్పుడు,
వివేకానందుడు.

కీడింగ్, ఇంగ్లాండ్, 6 10 1895.

ప్రేమాన్నద , ఇతరులను నేను ప్రేమించును, కాని శ్రీరామ
కృష్ణుని శరణు జొచ్చినవానికి రవంత ముట్లు గ్రుచ్చు
కొనినదని వినిన ఘోరపరితాపమును జొందుదును. . .

నా యశిప్రాయమును దెలిపెదను, దయ యుంచి
కోరవడకుము. నీ చాతని వాడై యున్నంతవఱకు నేను
నీ దాసుడను, తన్మార్గమునుండి బేళముతోలగిరివా,
నీచారి నీది, నాచారి నాది. నాయనా! బేళములోని
సమస్త సంప్రదాయములకును వారే దాచోశనము పట్టి
నాడు. “నుయై పైసే నిహతాః పూర్వమేవ నిమిత్త
మాత్రం తవ సవ్యపాదిన ఓ సవ్యపాదీ! (అట్లనా)
వీరందఱును నాచే బూర్వమే నిహతులైరి, నీవు నిమిత్త
మాత్రుడవు కమ్ము.” (గీత). వేదో, శేషో, అవి మీ
సంఘముననే లయించును. పరమా! విశ్వాసహీనుడా!
అతిని కృపచే, “బ్రహ్మాణం గోష్ఠదాయతే బ్రహ్మాండ
మంతయు గోష్ఠద మాత్రమైపోవును సుమీ.” గురు

ద్రోహులు కాకుండు, గురుద్రోహము ప్రాయశ్చిత్తము లేని పాపకము. పేరుప్రతిష్ఠలు, సత్కర్మములు, “యజ్ఞపాదాఽపి, యత్తవస్యసి, యదశ్నాసి,” ఇత్యాది. మీ దేమి యజ్ఞము లొనర్చినను, ఏమి తపమొనర్చినను, ఏమి భుజించినను సర్వము నాతని చరణోపాలేమున పమర్శింపుడు. లోకమున మనకీక నేమి కావలయును? — అతడు మన కాశ్రయము నొసంగినాడు, ఇంతకంటె మనకేమి కావలయును? భక్తి భక్తియే ఫలము ఇంక నేమి కోరఁదగినది? సోదరా! మనలకు దేంది, పోషించి, జ్ఞానవిజ్ఞానముల నొసంగిన మహా నీయునియొడ మన మెవనిని సాక్షాత్ భగవానుడని గ్రహించితిమో అ పురుషోత్తమునియొడ ద్రోహులము కావగునా!!! అ ప్రభుని దయను మఱచితివా! బుద్ధుఁడు, కృష్ణుఁడు, ఏమి వీరి జీవితములు పురాణేతిహాసవిషయములు, వీరు చారిత్రకపురుషులూ, కాదా, యను శంకలు వెలువడుచున్నవి; ఇంక శ్రీరామకృష్ణ నాన్నర్యమును బ్రత్యక్షముగాఁ గొందిన నీవు ఒక్కొక్కప్పుడు భ్రమించుటయా! ఇస్సీ! నేను జెప్పవలసిన దేమియులేదు. దేశదేశాంతరములలో, నాస్తికులచే, నిర్దయాత్ములచే, నాతని విగ్రహము పూజింపఁబడుచుండ నీచపుడపుడు సంకయాత్ముడవగుటయా!! నీవంటివారిని వందలకొలది, వేలకొలదిమంది, నాతఁ డుచ్చాసమాశ్రయమున పూజింపఁగలడు. అతని పాదభూమిని శిరమువలె రాల్చుకలుగుటచే నీ జన్మము భవ్యమైనది, నీ వంశము భవ్యత చెందినది, నీ దేశము భవ్యమై ప్రకాశించుచున్నది. నేనేమి చెప్పాడును? అతడు

మనరక్షకుడు ఇది వాప్రత్యక్షమనుభవము. నాయనా ! పిచ్చివాడవు గావున్న, అపరస్థులను లక్షలకొలది మావ్యములును చన్ను లేకము నాకర్షింపజాలక, త్యక్తచాయముగాఁ దోచుటకు నాబలమేనా కారణము! లేక నన్ను రక్షించుచున్న మామహనీయుడా, కారణము! అతనియందు విశ్వాసము లేనివాడు, అతనియొడ గారవము లేనివాడు, భ్రష్టుడగునని నిష్కర్షగాఁ జెప్పెదను.

...హిందువులకుఁ బ్రపంచజ్ఞానము లేనట్లు తోచుచున్నది; ఏదనినైనను జేయుదునని నీవు మాటయిచ్చినయెడల సరిగాఁ జెప్పిన సమయమువకు నీ వా పనిచేయవలయును, లేకున్న, జనులకు నీ యందలి నమ్మకము చెడిపోవును, ధనాదివ్యవహారవిషయములకు వెంటనే జవాబు చెప్పవలయును, వ్యవహార మెన్నటికిని వ్యవహారమే. ... మీ నివేశానముడు.

41

ఆర్కె, 81 10 1895, సాయంత్రము. గం. 5 లు.

వీయమిత్రునకు ... సాధారణముగా లోకమున కేదియో యొక సంప్రదాయమునది కావలయును. కర్మకాండ మాలమునను బ్రతీకముల మాలమునను రూపకల్పన నొందిన పేదాంతమే సామాన్యముగా మతము లేక ధర్మమని భావింపఁబడుచున్నదని చెప్పవచ్చును.

ఏదియో యొక విధమైన యాచారకాండ నేర్పజుట మన కొక సంప్రదాయమునది యుండుట—అత్య

వశ్యకము. వీలై నంత శీఘ్రముగా మన మొక యాచార కాండను నిర్ణయింపవలసి యున్నదని నా యభిప్రాయము. .. భాండాగారమునుండి హిమాద్రికోశమును ఉపనిష్ఠులను నీవు తీసికొని రాగోరెదను, మానవునకు అజన్మాంత ముత్కృష్టముగు నొక ధర్మకావ్యమును నిర్మింతుము. కేవల రత్నకావ్యమును వేదాంతమును జనుల తలకెక్కువు— జనుల నది పశపతిచుకొనఁజాలవు.—రత్నమిత్రుఁడు, ఆశీర్వాదకుఁడు, వివేకానందుఁడు.

అయ్యున్నందున నఖండానందునకు—... నాయనా! ఇది బహువిధిరమైన ప్రపంచము—బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు సహితము కామిని కాంచనములవారి పడకుండ తప్పించుకొనుట దుర్లభము. ... మనముచేర నెవ్వరిని డబ్బు వసూలుచేయనీయకుము. ... గృహస్థుఁడైవచ్చినను మనము కట్టించుటకను మిషతో నాపేరఁగాని, మనచేరఁగాని ధనము వసూలుచేయుచున్నట్లు వినుట తటస్థించిన, నీవు మొదట చేయవలసినపని వానిని నమ్మకుండుటయు వానితో తోక్యము కల్పించుకొనకుండుటయునే. ... ఇట్లెడల ధర్మకర్తయైనను, యోగ్యుఁడను స్థితపరుఁడునగు గృహస్థుఁడైనను నిట్టికార్యమును బూనినయెడల, లేక వసూలుచేయుటకైన సామ్య ధర్మకర్తయగు గృహస్థుని యధీనమున నుంచఁబడినయెడల మంచిదే, ఇయము లేదు. ...

... ఈ దేశమున (ఇంగ్లాండున) నేయుద్యమమైనను నాగవలయుననినఁ గొంతకాలము పట్టును. కాని John Bull (అనఁగా నాంగ్లేయుఁడు) ఏ పనికై నను జూనుకొనెనా, అది భల్లూకపుఁబట్టే. అమెరికాదేశీయులు చుట్టుకై నవారేగాని వారి యుత్సాహము తాటియాసముంట....మీ ప్రియ సోదరుఁడు, వివేకావంతుఁడు.

43

అందఱ, 18-11-1895.

స్నేహస్పద—...ఇంగ్లాండులో నా యుద్యమము దివ్యముగా పాగుచున్నది. ఇచటి విజయము నాకే అశ్వర్థకరముగా నున్నది. అంగ్లేయులు పత్రికలలో గడచినచేయరు. కాని కొంతముగాఁ బని పాగింతురు...(పాతములు మొదలైనవానినిమి త్తము) జనులు గుంపులు గుంపులుగా వచ్చుచుండుటచే వారికిఁ దగు నానవము లొగుండుటకు నాకు శక్యముగాకున్నది. కావున దొరపానులును నెల్లరును నేల మీఁదనే కూర్చుండుదు. రాజోపు వారము నే పమెరికాకు వెళ్లెదనని విని యిచటి జనులు చాల విచారించుచున్నాడు. నేను వెళ్లినచో, నిచట నా యుద్యమమునకు హానికలుగునని కొందఱి యభిప్రాయము. కాని నే నట్లు తలంచను. మానవులపై, పరిస్థితులపై, నే నన్నఁ దాధారపడువాడనుగాను, పరమేశ్వరుఁడే నా తాధారభూతుఁడు....

...ఆత్మవంచకుఁడవును, చిటికిపందవును గాకొండ, నెల్లరకను పంతోపకరముగా వర్తింపుము. ... మనదేశీయు

లనునట్లు నాకు మరణించుటకుఁగూడ తీరిక లేకున్నది....
 తత్సవికాసమునకు గురుభక్తియే మూలము.

... నిజముగా కార్యభారముచే పలసియున్నాను.
 ఇంక తీవ్రముగాఁ బనిచేసినచో, మఱి యేహించువైన
 నీచాటికి మరణించియుండును.... చిరకాల విశ్రాంతి నిమిత్తము
 భారతదేశము రాఁగోరదను.... ఆపుఁడు, ఆశీర్వాదకుఁడు,
 వివేకానందుఁడు.

44

హ్యూయర్స్, 20-12-1895.

ప్రేమాన్నద—, ... సూక్తముల ననువదించుటలో భావ్య
 కాదులు తెలుపు విషయములను శ్రద్ధతో గమనింపుము.
 అంతేకాని ప్రాచ్యభాషాపండితు లనఁబడువారి యభిప్రాయ
 ములను బాటించకుము. మన శాస్త్రములనుగూర్చి వారికి
 రవంతయుఁ దెలియదు. శుష్కశబ్ద శాస్త్రజ్ఞులు మరధర్మ
 ములనుగూర్చియు దత్త్యమునుగూర్చియు గ్రహించుట
 దుస్థము.... ఉదాహరణమునకు ఋగ్వేదములోని “అనీద
 వారమ్” అను మాటలు “అతఁడు శ్వాసించకుండ జీవించెను”
 (He lived without breathing) అని యనువదించఁబడినవి.
 ‘అవాతమ్’ అనుదానికి ‘అచలితముగా’ లేక ‘స్పందన
 రహితముగా’ అని చూలార్థము. కల్పారంభమున విశ్వకక్తి,
 లేక ప్రాణాస్థితి యిందు వర్ణితము;—భావ్యకాదుల వచనము
 లను గమనింపుము. మన ఋషుల ననుసరించియే కాని,
 విరోధా పండితుల ననుసరించి వ్యాఖ్యానింపకుము. వారి కేమి
 తెలియును?

...మీలో మీరు తగవులాడకుండు. అసూయయే మన జాతికి వేరుపుడుగు. నీవును వచటి మిత్రులెల్ల దును నాకత్యంత ప్రేమపాత్రులని గ్రహింపుడు.— విజేకాశండుడు.

43

శ్లోకాంకుర, 29 12 1895.

ప్రియసోదరికి , కామాది ప్రవృత్తుల కుష్మతగతి కల్పించుటయే మన ధర్మముకాని వానిని నశింపజేయుట కాదు....

...భక్తులను సేవించువాడే మనోత్తమ భగవద్భక్తుడని మన భగవద్గీత లోఁపించుచున్నది.... గదా మీ ప్రియసోదరుడు, విజేకాశండుడు.

■

స్నేహస్పదఎవ్వరికైనను ధనికులు పాయము చేసి యుండిన దేశమేదియో నాకు తెప్పము! సమస్త దేశములందును ఖపకార్యము లొనర్చినది నడిమి రకగతి జనులే....నమియు భయము లేదు! అల జగన్మూల నాకు జోడ్పడుచున్నది!...మీ ప్రియసోదరుడు, విజేకాశండుడు.

మణియొకమాట....వంగమాసపత్రికను నెల కొల్పుటనుగూర్చి ప్రస్తావించుచున్నాడు. అతనికి నీ చేతనైనంత వలకుజోడ్పడుము....నీ యుద్యమమునను ఎవ్వరిని నిరుత్సాహపఱపరాదు. నిరపనమును ఇంద్రునియు విరజింపుము.

వారు సన్నిహిత మార్గమవలంబించుచున్నట్లు తోచునంత వఱకు వారికిఁ దోడ్పడుము. పెడదారిని వోపుచున్నట్లు తోచెనా, మెల్లఁగా వారి తప్పదమును వారికిఁ దెలుపుము. కరస్పర ఖండవమండనములే యల్లరికి మూలము. ఇదియే సంపలకు వేరుపురుగు....వి.

II

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు, 1895.

ప్రియుష్టుండుఁడగు ఈ లేఖ ఏకొక్కనికే యుద్దేశింపఁబడినది. ఈ లేఖయందలి హితవోధలను బ్రతిదినము పఠించి వాని ననుసరింపుమని కోరెదను. . . .

1. మన తాపత్రయము సహజముకాదు. కావున వానిని తొలఁగించుకొనవచ్చునని శాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి.

2. జనులు తమలోఁ దాము జాతులను దెగలను నేర్పజుకొనుటయే యాధిభౌతికతాపమునకు మూలమని అనఁగా జన్మముపైఁగాని, సిరిసంపదలపైఁగాని యాధారపడి యుండునట్టి జాతిభేదమే యీ తాపమునకు మూలకారణమని—బుద్ధావతారమున భగవానుఁడు అల్పయున్నాఁడు. అత్యయంధు స్త్రీపురుషవర్ణాశ్రమాదిభేదము లేవియులేవు; బురదను బురద శుభ్రముచేయఁజాలనియట్లు భేదభావముచే నన్నఁటికిని ఏకీభావము కలుగఁజాలను.

3. సమస్తపాపములకును దుఃఖములకును అవిద్యయే మూలమనియు నిష్కామకర్మము చిత్తశుద్ధిని కేహిచ్చు

ననియుఁ గృష్ణావతారమున భగవంతుఁడు పలికియున్నాఁడు. కాని, “కిం కర్మ కి మకర్మేతి కవయోవ్యత్ర మోహితాః, ఏది కర్మము, ఏది యకర్మమును విషయమునఁ బంపితులు నైతము మోహితులగుచున్నాడు.” (గీత)

4. పారమార్థిక శీలమును బెంపొందించిన జేడియో అదియే కర్మము. పహికచింతను బురికొల్పున జేడియో అదియే అకర్మము (దుష్కర్మము).

5. కావున మానవుని చిత్తవృత్తిని జేకకాలములను ననుసరించి కర్మాకర్మములు నిర్ణయింపఁబడివలయును.

6. యజ్ఞయాగాది కర్మములు పూర్వకాలమునకే కాని యాధునిక కాలమునకఁ దగవు.

7. రామకృష్ణావతారము సత్యయుగ ప్రారంభము.

8. ఈ యవతారమున నాస్తికభావములు...జ్ఞాన కుతూహలముచే నిర్మూలింపఁబడును; నిఖల ప్రపంచమును ప్రేమమూలమునను భక్తిమూలమునను నేక యొనర్పఁ బడును....రామకృష్ణు పవతారముగా సంగీకరించినను, అంగీకరింపకున్నను నాతని బోధల వలంబించువా రెవ్వరైనను ధన్యులై వెలయుదురు.

9. ప్రాచీన కాలమునఁగాని, యాధునిక కాలమునఁ గాని వివిధ సంప్రదాయ కర్తలు త్రొక్కివది పెడదారి కాదు. వారు చేసినది మంచిదే, కాని యొకను వారు

విశేషమైన మేలు చేయవలయును. యోగ్యము—యోగ్యతరము—యోగ్యతరము—ఇది మివసూత్రము.

10. ఎల్లరను వారివారి స్థితినుండియే మనము లేవ నెత్తవలయును. ఇష్టనిష్ఠనుండి ముఱల్బక, యెల్లరికను గ్రమముగా సుత్తమాశయములను కాపవలయును. నేటి పాఠ్యము పరిశీలులు యోగ్యమైనవే, ఐనను వానిని యోగ్యతరముగను యోగ్యతరముగను నొనరింపవలసి యున్నది.

11. స్త్రీల స్థితిగతులను జక్కఁజేయుచో, లోక శ్రేయమున కవకాశము కాన్పింపదు. ఒక్కఁజెక్కఁతోఁ బక్షి యెగురఁజాలదు.

12. రామకృష్ణావశారమున స్త్రీ గురువుగా స్వీకరింపఁబడుటయు స్త్రీవేషమునను మధురభావమునను నారఁడు (స్త్రీ రామకృష్ణఁడు) సాధన లొనర్చుటయు స్త్రీ జగన్మాతృస్వరూపిణి యని లోకమున కారఁడు చాటుటయు—పైని చెల్పిన విషయములనే, ప్రకటించుచున్నవి.

13. కావుననే స్త్రీలలోపము మొట్టమొదట మతమును స్థాపింపవలయునని నొ ప్రయత్నము. గొర్గలును మైత్రేయరును వీరిని మించు విశిష్టగుణపంపన్నలును ఈ మతమునుండి వెలువడవలయును.

14. మోషముచే నే ఘవకార్యమును సాధింపఁ జాలము. ప్రేమ, సత్యవ్రతము, ఆఖండ కార్యదీక్ష—వీని

వలసనే యుద్యమములు కొనసాగుచుండును. “తల్ గద పొడువమ్.” (కావున నీ పొడువమును బ్రకటింపుము.)

15. ఎవ్వరితోడను మనము వివాదపడినక్కఱలేదు. మీ సందేశము నొసంగి జనులను బారి యభిప్రాయము నవలంబింపనిండు. “సత్యమేవ జయతే నాస్పరమ్” — సత్యమే జయించునది, అస్పరము కాదు.” తదా కిం వివాదేన? (కావున వివాద మెందులకు?)

...కార్యదీక్ష నఖండినిష్కాపట్యముతోడను పాప క్షయముతోడను మేళవించి వర్తింపుము. ఎల్లరతోడను బాత్తు కలిగియుండుము. అహంభావమును బాహ్యభావములను బూర్తిగా విడనాడుము. వ్యర్థ వాగ్వాదము మహాదోషము.

...N—భోష నన్ను ఏసుక్రీస్తుమొదలగువారితోఁ బోల్చినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. మన దేశములో దానికిఁ దలఱుఁపుదా ఉండురేమోకాని, వానిని (అట్టి యభిప్రాయ ములను) అచ్చొర్పింది మీ రిచటికిఁ బంపిన, నన్ను వీరు దూషింపవచ్చును! ఒకరి భావస్వాతంత్ర్యముజోలికి మనము పోరాదని నా యభిప్రాయము. అది నే నిచ్చగింపను— నేనేమి ‘మిషనరీ’నా!

...నీకార్యమైనను, ఉద్యమమైనను ఆరంభించుటకు ముందు శ్రీరామకృష్ణుని బ్రాధింపుము, నీ కార్యము సరియైన మార్గము చూపును....

...నే నీ లోకమున నుండ, శ్రీ రామకృష్ణుడు నన్ను నిమిత్తమాత్రుని జేసికొని తన యుద్యమమును

సాగించుచున్నాడు. మీ కిందు విశ్వాసమున్నంతవఱకు కే
రీడును హానియుఁ బాటిల్లువను భయములేదు.

...మనము లోకుల దృక్పథమున నున్నామనియు
మన మొకప్పు ప్రతికార్యమును, నుచ్చరించు ప్రతివాక్కును
వాడు గమనించుచున్నారనియు జ్ఞప్తిలో నుంచుకొనుడు.

...ప్రతిపక్షులను గొట్టుటకుఁ గర్తులును గరాదులును
గావలయును, కావున శ్రద్ధతో నాంగమును సంస్కరిమును
నేర్చుకొనుము....అలంకారికకైలి విడిచిపెట్టుమని...చెప్పుము.
విదేశీయభాషలో నాలుకారితకైలిని వ్రాయుట దుర్లభము.

48

ఇంగ్లాండ్, 1896.

స్నేహస్పద ,...పెద్దసమర్థులకుఁ దగునట్లు మనవా
రేల స్వదేశీయ వేషమును ధరింపరాదు! రమ
కాటువలుపువసుఁ డోడు (వొరటోపీలతో) ఆ భయంకర
వేషమేల! శ్రీరామ రక్ష !...

...నిరంతరోపన్యాసములచే నాడీ చార్పల్యమును
దస్యాలమున నిద్రలేమియు నితరవాదలును గలుగు
చున్నవి....అవును, వివేకానందుడు.

49

రీడింగ్, ఇంగ్లాండ్, 1895.

...‘లోకము’ మహామర్థణము, దానిని దొలఁ
గించుకొనుట దుర్లభము....ఇందున, వంచనఁ బొందక
సగము పన్నాప్యములును సగము గృహస్థులునై యుండు

నిచితవ్యములు నా కళ్ళకులేదు. “దుర్విమర్శలను జేయు లోకులను స్రవించులులుగాఁ జూడవలయును!” అని శ్రీ రామకృష్ణుడు వచించువాడు....మీ మాటలను జేతలనును సంపూర్ణ సామరస్యము ఉండవలయును.... సాంఘికాచారములకన్నిటికిని ‘దాసోహ’ మను సనాతన పారాధిక హిందువుడనా నేను? నే నెన్నఁడును అట్లు వర్తించలేదు—ఎన్నఁడును అట్లు చెప్పకొనను. ఏ పక్షము వకుఁగాని యింపుగానుండు విషయములను మీది చెప్ప వక్కటలేదు. ... నాయనా! ప్రతివ్యక్తియు రామకృష్ణ పరమహంస గానరఁడు!

...ఇంగ్లాండులో ఛార్చికోద్యమములు మెల్లఁగాఁ గాని సాగవు. ఇచటి జనులు మొండిపట్టువలగలవాది, లేదా, నాస్తికులు. ఇందు మొదటి తరగతివారికి నుజుల నేదో కొంచెము నానుమాత్రమగు ధర్మముండును. వాడు “దేశభక్తియే మామతిను” అందును. అంతే.

...ఉపన్యాసముల నిమిత్త మాంగ్లేయులు పైస ఖచ్చిపెట్టరు. ఏమ నీ మాటలను వినవచ్చినయెడల నీ వచ్చివచ్చునట్లుండ వనుకొనవలసినదే—మన దేశమునను నింతే కదా....దీనికిఁగోడు బ్రహ్మము మొదలగు తత్త్వములను గూర్చి నీవు వారికి జోధింపఁబోయినయెడల, “చిత్తము, సెలవు పుచ్చుకొందుము” అందురు. “ఈతఁ డెవరో మఱి యొక Clergyman(మతగురువు) కాఁబోలునురా బాబూ” అనుకొందురు! ..మీ స్నేహాభ్యుదయ, వివేకానందుఁడు.

...ఉన్న సంగతి యిది : 'మిషనరీ' పండితుల చేతులనుండి యెవ్వరైనను దమ యున్నమును లాగుకొన వలయును. అనగా, బౌద్ధత్య ప్రకర్ష చే ఏరిని గద్దించి వ్యసహరింపవలయును. లేనిచో వారిని 'ఉఫ్' అని యూచివేయుచును. మీ సాధువు లెట్టివారో, సన్న్యాసు లెట్టివారో, మీ పైరాగ్యమేమో వారి కేమియు బోధ పడదు. కాని, వారికి బోధపడున దొకటి కలదు అది సాంక్షిర్యప్రకర్ష, వక్తృత్వవిచ్ఛంభణము, తీవ్రకార్యవర త్యము, అన్నిటికంటెను ఎల్లదును రంధ్రాన్వేషణ చేయు చుండుదు, క్రికిచేరనో, యుక్తిచేరనో మరదాద్యు లహర్నికము గద్దించఁ జూచుచుండుదు. తత్త్వప్రచారము చేయుటకై యీ యాటంకములను దొలఁగించుకోవలయును. అల జగన్మాత కృపవలన సమస్తము సాధ్యమగును....

...ఉచుకఁజెట్టఁబడి సిద్ధముచేయుఁబడిన దానిలో మీది కాసంత యుష్ట వేయఁజాలని యెడల, సామగ్రి నంతయు సమకూర్చుకొనఁగలరని నే నెట్లు నమ్మఁగలను? మీ విశ్వాసమునుండి చలించకుడు,... సదా మీ వివేకానందుడు.

స్నేహస్పద—...నేను సన్న్యాసిని, కావున నేవకుడ ననుకొందునే కాని యధిపతి వనుకొనను....జనులు

నన్ను ప్రేమించిన సంతోషము, ప్రేమించకున్న సంతోషము.

...నాకెప్పుడైతే నను జోడ్చినచో, అది వారి యనుగ్రహము, నా 'హృత్' గాదు. కావున శాశ్వతముగాఁ గృతజ్ఞుడనై యుండును....

నేను చిచ్చుగాడను, నా మిత్రులు పేదలు. పేదలను నేను ప్రేమింతును, పేదలము నాహ్వానింతును. ఓక్కొక్క పక్షుడు పక్షుండవలసి వచ్చినందులకు నా కానందము....
"సుఖ దుఃఖ సమే కృత్యా లాభాలాభౌ జయాజయౌ, తతో యుద్ధాయ యుద్ధస్య నైవం పాప మవాప్స్యసి సుఖదుఃఖములను లాభనష్టములను జయాపజయములను సమముగా నెంచి యుచున్నట్లు యుద్ధము చేయఁబానుము ; అట్లుచేయుదువేని పాపమును బొందవు." (గీత).... మీ వివేకానందుడు.

...సింహుల సాహసములను గునుమూర్ఖతముతో తేలికగా పరిచేయుడు....(శ్రీ) రామకృష్ణ జన్మోత్సవదినమున) వేదవేదాంత గ్రంథములకు మంగళ హారతు లొసఁగుడు....

మీరు క్రిందఁ బఠించుట మానివేయఁగలిగినయెడలఁ జాల బాగుగా నుండును. రోగమువలన మాలకారణము ముట్టిగొడుగు....

...శ్రీ రామకృష్ణుని నైవేద్యమువలన గొంతెము పాయసాన్నము చాలును ; అందే గురుదేవుడు ప్రీతి

పహించువాడు....కర్మకలాపములను దగ్గించి గీతనో, ఉప
నిషత్తులనో, ఇతర పవిత్రగ్రంథములనో చదువుచుండును.

...ఉపాసను వాడవాడలందును శ్రీ రామకృష్ణుని
బోధనలను జాటుడు—ఇంతకంటె మహత్తరభాగ్యమేమి
కలదు?

...స్త్రీలకును, బురుషులకును, ధనికులకును, నిర్ధ
నులకును, బంధితులకును, కామదలకును, బ్రాహ్మణులకును,
జంచాలులకును గల భేదమును రూపుమాపుటయే శ్రీ రామ
కృష్ణ జీవితోద్దేశము. అతడు శాంతిమాతః హిందువులకును
మహమ్మదీయులకును, హిందువులకును క్రైస్తవులకును గల
భేదము లిప్పుడు భూతకాలవిషయములు.

...హిందువులలో గల గొప్పదోషములు రెండు
—స్త్రీల విద్యగ్రహోక్తుట, జాతిభేదాదుల మూలమునఁ
జేదలను బీజించుటయును....శ్రీ రామకృష్ణుని పూజను
బ్రతిగ్రహమునను నెలకొల్పనిమ్ము—అతనిని జూజించుట
కెల్లరకును హక్కుగలదు. ఇక్కితో నాతని నారాధిం
చువాఁ డెవ్వఁడైనను ధన్యుడై పోను....—అప్పుడు
నివేశానందుడు.

జనవరి, 1896.

...పత్రికకుఁ బంపాదారులు ధోరకుట చాలకష్టము,
నిజమే. కాని మార్గమిది: పరివ్రాజకులై సంచారము
చేయుడు; మీ మార్మభావ (వంగభావ) మూలముచా

దున్న తావులు దెల్ల చేతి కందిన వారిని — వా రెవరైనను సరియే—నిర్బంధించి చందాదాతులను జేయుదు. బహు త్కారమే మార్గము!—డబ్బు ఖర్చు పెట్టవలసినవచ్చినయెడల వా రెవ్వరును బెడమొంగము పెట్టుదురు....

...మీరు కలుగఁజేయు కోలాహలము గోకాంత మున మాఱుమోగవలయును.... యావచ్చుకీ లోడను గృహి చేయవలయును!...భయమేమి!...

...చెన్నపురి లోకరిని బాంబాయికి మఱియొకరిని వెళ్లనిండు. లోకము లల్లలాడి హవలయును! ఆహా! నావంటి రాక్షసు లిద్దఱు ముగ్గురు దొరకైనయెడలఁ బ్రపంచము నుజ్జితఁజేయఁగింది వైచియుండును. కాని నేను బ్రస్తుతము నెద్దిదిగా ననుపవలసియున్నది. లోకము నామూలముఁ గదల్చివేయుదు! ఒకరిని వై నాకును మఱియొకరిని జపాన్ నకును బంపుదు! తమ సంసారములతో, ఆల్పాయుర్దాయములతో, సాపము, గృహము లేమిచేయఁగలరు! శివుని భూతములు, సన్న్యాసులు, “హర! హర! మహాదేవ! శంభో!” యను నినాదములచే భూమ్యాకాశములను గంపింపఁ జేయవలయును, —ఆపుడు, వివేకానందుడు.

53

మ్యూయాకోక్తి, 24-1-1896.

ప్రేమాప్తక.....చార్జిలింగువంటి శీతలప్రదేశములకు వెళ్లఁగలవా? శైత్యాధిక్యము (నావిషయమునవలెనే)

నీ జర్జ శక్తిని సరిచేయును. నేతిని సంబారములను బూర్తిగా విడువఁగలవా! నేతికంటె వెన్న దబ్బున జీర్ణమగును....

ఎల్లదియెడలను సమానముగు ప్రేమమునుకుట దుర్లభము, కాని యది లేనిచే ముక్తిలేదు. అప్పుడు, విచిత్రానందుడు.

54

17 2 1898.

స్నేహస్పదగ్రహించ మస్తరముగు వచ్చెత్తము
కళాసంశోభితమై దైవందిత జీవితమున సజీవమై
యొప్పవలయును; దుర్భేద్యమైన పురాణములనుండి సుబోధ
మగు నైతికసూత్రములు వెలువడవలయును; కీలిగొలుపు
యోగసంప్రదాయమునుండి యత్యంత శాస్త్రీయమును ఆచ
రణయోగ్యమునగు మానసికశాస్త్రము బయల్పడవల
యును—ఇదియంతయుఁ బసిబాలునకుపైత మవగాహన
మగు భాషాస్వరూపము నొందవలయును. ఇదియే నా
జీవితోద్యమము. ఇందు నే నెంతవఱకు విజయము సంపా
దగలనో పరమాత్మున కెఱుక. కృషిచేయుటకేకాని ఫల
మున నున కధికారములేదు. ఇది కష్టసాధ్యము. నాయనా!
కష్టసాధ్యమే! కామకాంచన ధుంధూమాదులముచేఁ
బరింపక, స్వీయావర్తములను వీడక, పరిపూర్ణ త్యాగము,
అత్మానుభవము ననది పరమాశ్రయములను శిష్యులు
గ్రహించునంతవఱకు వారికి శిక్షగా గణపూచు వర్తించుట
నిజముగాఁ గష్టసాధ్యమే. వానను భగవదనుగ్రహమున నిది
వలకే యిందుఁ జాలవఱకు విజయము వందినాను. కైస్తవ

ప్రచారకులును నితరులును నా తత్త్వము నవగాహన చేసి
కొనఁజాలనందులకు వారిని నేను నిందింపఁజాలను—కామిని
కాంచనములను లెక్క చేయనివానిని, చాపము, వా లెన్నఁ
చును జూచియెఱుంగరు. ఇది సాధ్యమని మొదట నాకు
నమ్మఁజాలరైరి; ఎట్లు నమ్ముచును! బ్రహ్మచర్యమును
గూర్చియు నైర్మల్యమును గూర్చియు భారతీయులకున్న
యాశయములే చాళ్ళాత్మ్యులకును గలవని మీరు భావింప
రాదు. వారికి వీని ప్రత్యామ్నాయములు సౌజన్యము,
ధైర్యమును....ఇప్పుడు జనులు నాకడిగఁ దండ్రిపతంజ
ములుగా వచ్చుచున్నారు. కామశ్రోధాదులను నిగ్రహింపఁ
గలవాడు నిజముగాఁ గలరని పందలకొలుదిమిందిరి
(చాళ్ళాత్మ్యులకు) నమ్మకము కలిగినది; సనాతనధర్మ
తత్త్వములయొడ గౌరవభావము వారిలో వృద్ధిపొందు
చున్నది. ఓరిమిత్ వేచియుంచువారికి సర్వము సిద్ధిం
చును. కాళ్ళతముగా మీరు ధన్యులగుదురు గాక!—మీ
నివేశానందుడు.

55

లోన్లక, 23-8-1898.

ప్రీతిభావన....ఇరటి నా సూతన సన్న్యాసి బృంద
మున నొకరు స్త్రీ....మిగిలినవాడు పురుషులు.
ఇంగ్లాండులో మఱికొందఱును సన్న్యాసుల నొవర్చి, నాకోఁ
గూడ భారత దేశమునకుఁ దీసికొని వచ్చెదను, హిందువుల
శంకె నీ “శ్వేత ముఖములకు” హిందూదేశములో
విశేషమైనప్రభావముంచును—అంతేగాక వీరు ఇలవంతులు,

చరాశ్రమవంతులు; హిందువులో, మృతప్రాయులు, హిందూదేశమున కెన్నటికైనను ఆశాజనకముగనుపది జన సామాన్యమే. అగ్రవర్ణజులు శారీరకముగను నైతికము గను మృతప్రాయులైయున్నారు....

జనహితముగు కైలియే నావిజయమునకుఁ గారణము లోభకుని ఘనత భాషాసరళతలో నిమిడియుండును....మీరందఱును నాకుఁ బ్రేమపాత్రులనియు మీకు నాయోగీర్వచనము లనియు గ్రహింపుఁడు. వివేకానందుఁడు.

ఆంధ్రకా సాయుక్తరాష్ట్రములు, 1896.

ప్రేమాత్మదమీరు నడుపుచున్న పత్రిక (బ్రహ్మచారి) శుద్ధపారిభాషిక పదభూయిష్ఠము, జటిలమునై యుండుటచేఁ జండాదారు లెవరును కేరుట లేదు మీరిది గమనింపవలయును. కేవలసాంకేతిక పదములత్తర్జము లతికఠినమై, పండ్లాడిపడఁజేయు సంస్కృత శబ్దముల త్తర్జము ఇవంతయు సామాన్య పాశ్చాత్యునకుఁ దెలియదు తెలిసికొనుటకాతఁడు తాపత్రయమును బడఁడు.... ప్రత్యేకార్థమున వాడఁబడిన ప్రతిపదమును సంపాదకీయములనుండి తొలగింపవలయును, మఱియు భారత దేశమును మాత్రమేకాక, యావత్ప్రపంచమును మీరు దృఢీకరించునన్నారనియు మీరు చెప్పఁదలఁచిన విషయములను గూర్చి లోనలకేమియుఁ దెలియదనియు సదా మీరు గుర్తింపవలయును. బాగ్రత్తగాఁ బ్రతిసంస్కృత శబ్దమును అను

వదించి విషయమును సాధ్యమైనంతవఱకు సుబోధము చేయుడు.....దీని వివేకానందుడు.

57

మృత్యుశ్లోకము, 14-4-1890.

స్నేహాపన్న—...నా కొక (పరిచయ) లేఖను గైకొని యీ పెద్దమనుష్యుడు బొంతాయినుండి వచ్చి యున్నాడు. ఈలేఖొక యంత్రకాదు. ఈ దేశము నందలి యినుప యంత్రకాగారములను గోత పనిముట్లను జూడవలయునని యీలేఖి యభిప్రాయము....ఈలేఖినిగూర్చి నా కేమియుఁ దెలియదు. కాని యీలేఖి వట్టి మోస గాఁజేయుముగాక, నా దేశీయులలోఁ బరిశ్రమాభివృద్ధికి సంబంధించిన యిట్టి తొరవను ప్రోత్సహించుటయు నభివృద్ధి చేయుటయు నా యభిమతము....చారిఖచ్చలకుఁ దగినంత దబ్బీరనివద్ద నున్నది....సమస్కారములు.—భవ దీయుడు, వివేకానందుడు.

58

మృత్యుశ్లోకము, 14-4-1890.

సహృదయ—...సంస్కృత వాక్యమున నవ్వరమైన కథలు తెల్లవిరియుచున్నవి. నానిని మాత్రం జనహితము, సుబోధమువగు భాషతో వ్రాయవచ్చును. (మీ పత్రికకు) నాకవకాశము గలిగివపుడెల్ల వీలైవచ్చి కథలను వ్రాయుచుందును....లత్యంతసరళభాష నుపయోగింపుడు, పత్రిక విజయము వందితిరును. కథల మూలమునఁ దర్జములను దెలుపుటయే పత్రికకుఁ బ్రభావలక్షణమై యుండవలయును.

దాని నెంత మాత్రము వేదాంతమయము చేయుదును....
ఏకీభావ శక్తి సంఘ విర్యాశక్తి—లేకుండుటయే మన
దేశమునందలి గొప్పలోపము. విధేయతయే సంఘ విర్యా
శక్తికము.....అప్పుడు, వివేకానందుడు.

మ్యాచార్క్స్, 14 4 1896.

స్నేహస్పదరంధ్రావస్థము సులభమే, గుణగ
హణమువను సాధుశీలము కావలయును ఈ సంగతి
మఱవకుండు....మీరు గావలసియున్నది సంఘభావము
దానికి విధేయతయుఁ బరిశ్రమ విభాగమును అవశ్యకములు....
అప్పుడు, వివేకానందుడు.

వీడింగ్, ఇంగ్లాండు, 27 4 1896.

స్నేహస్పదశాసనబద్ధులమై యుండుట జోష
మనుటకు సందియములేదు; ఇనను బరిపక్వము చెందని
యా రంధ్రావస్థలో శాసనబద్ధులమై—నియమబద్ధులమై
యుండు టావశ్యకము యొక్క చుట్టును గంచేయవల
యునని గుఱి దేవుడు వదించువాఁడుగదా....

...మీలో నెవ్వరును వామాచార సాధనలకుఁ
దగదు....వామాచారము పేరైనను మరమున నెత్తరాదు.
దుష్టవామాచారమును శ్రీ రామకృష్ణ సంఘమునఁ బ్రవేశ
పెట్టఁ జూచుచురాత్ముఁ డిహపర భ్రష్టుడగును!

*

*

*

...మీలో నెవ్వరైనాను, ఎంతటి వాడైనాను, దుర్మార్గ మవలంబించిన పక్షమున పెంటనే వానిని (మరియు నుండి) వెడలగొట్టెడు....మిథ్యాచారులు—పరచకులు—మన కక్కటలేదు. కావలసినంత మంది యోగులను భగవంతుడే కైకొనివచ్చును.

* * *

...పరమహంసదేవుడు శీలమునఁ బూర్వవతార మూర్తులందఱి కంటెను మిన్న. బోధన విషయమునఁ బూర్వలంఛనబోధలకంటెను నారనిబోధలు విశేషముగా న్యరంత్రములు, ఉపక్షాంసిరములు, ఉపాధములు, విశాస సమన్వితములు; పూర్వచార్యుల భావములు పాక్షికములై యుండ, యోగ జ్ఞాన కర్మ భక్తి మార్గములందలి యుత్తమ లక్ష్యములు నూరిన సమాజమును నిర్మించునట్లు నేఁ డొంతొంటితో సమ్మేళన మొందింపఁబడవలయునని యీ యాచార్య శేఖరుడు—అవతారమూర్తి—మన కుపదేశి శించుచున్నాడు....పూర్వ సంప్రదాయములు నుంచినే, కాని యోగ జ్ఞాన కర్మభక్తి సమ్మేళనము—స్త్రీ పురుషాది భేదములను బాటించక, యాచార్యము భక్తిజ్ఞానముల నందఁడేయ భర్మవ్యాపనము—పరమానయుగ నదీన భర్మము. పూర్వవతారపురుషులు తెల్పిన విషయములు యోగ్యములే, కాని యన్నియు రామకృష్ణుని వ్యక్తిత్వమున సమ్మేళన మొందివని. సాధారణుడగు సాధకున కిష్టనిష్ఠ యత్నోపశ్యక్తము. అపంగా మహాపురుషుల నెల్లరను

ఆచార్యుల నెల్లరమ ఉచితరీతిని బూజింపవలసియున్నను రామకృష్ణుని మాత్రము నే డెల్లడును బాదాక్రాంతిలు గావలసియున్నదని ఇనులకు బోధింపుడు. నిష్ఠయునువది లేనిదే పట్టుత్వము ఉండజాలదు. అది లేనిదే హనుమంతుని దీక్షవంటి దీక్షతో నెవ్వఁడును బ్రచారము చేయజాలఁడు. సూరన దైవముతో, సూరన ధర్మముతో, సూరన వేదములతో బొప్పు నదిన భారత వర్షము నేడు మనకు లభ్యమైనది. ఎంతసేపు పురాతన విషయములను బట్టుకొనియే, ప్రాచీన పుంతులను బట్టుకొనియే, ప్రాచీనలాడుచుండు భాండ నమునుండి, పరమేశ్వరా! మాదేశ మెప్పుడు విముక్తి నొందునోగదా! ఏమైనను గొంచెము స్వమతాభిమానమును అవగతమే కాని యితరులయం దెన్నఁడును ద్వేషభావమును వహించరాదు....

...ఎవ్వఁ డనంత ప్రేమమూర్తియో, సూరనతాభి కృష్ణు లనునవి పాటింపక, యెవ్వఁ డెల్లరను సమానముగాఁ బ్రేమించునో, వానికి లోకమంతయుఁ బాదసేవ యొనర్చును.—మీ నివేశానందుడు.

అండ్ల, మే, 1890.

ప్రియసోదరి!—...మాతన విషయములను బాడ నే నభిలషించును....ఇప్పుడు హిందూదేశమునకు వెదలి, స్వమత దురభిమాన సంకుచిత భావపూరితమైన యాఘాత కథే బరమునుండి యొక వదిన సంస్థను,—స్వరశము, బలీయము,

ప్రథమాదిత శిశువులీల వవ్యసూత్రవము—వగు నొక
సంపూర్ణ వచనసంస్థను—నిర్మించుటకుగాను నేనేమి చేయు
గలనో చూడఁజూపుచున్నాను....దాపున దివ్యగంగావదీ
తోయములు లభించుచుండ, దాహపీడతలకు ముఱుగునీటి
నీరు నేల! అది కేవలము స్వాధ్యపరత్వము....నదా మీ
యాపుఁడు, వివేకానందుఁడు.

62

అంకశ, 5-6-1896.

ప్రేమాస్పద—...నారంప్రీతీ దర్శనము నాకుఁ బ్రేమాస్ప
దుఁడగు వాఁ డెవ్వఁడును బీదరగుటకు నేను సమ్మ
తించను; నాగుడుదేవుఁడను సమ్మతించువాఁడుకాఁడు....
మనదేశము స్తీదకులపుట్ట. విశ్వవిద్యాలయములు వీరిని
వందలకొలదిమందిని దయాకు చేయుచున్నవి. ధైర్య
సాహసములును (భౌతిక) శాస్త్ర ప్రతిభయు జేశమున !పు
దావశ్యకమై యున్నవి....విద్యుద్యంత్రకారకుఁడు (Electrical
Engineer) హిందూదేశములో జీవనోపాధి సంపాదించు
కోగలఁడు....అపుఁడు, వివేకానందుఁడు.

III

అంకశ, 8-6-1896.

ప్రేమాస్పదురాలగు నోబుల్ కన్యామతల్లికి *—సంగ్రహ
ముగాఁ జెప్పినచో—మావపులకు వారి ధైవత్వమును

* పోదరి వివేకానంద.

గూర్చి చాటుచు, జీవితమున ననుక్షణమును దానిని వ్యక్తి
కరించు విధానమును జోధించుటయే నా యోదర్శము.

లోకము మూఢవిశ్వాస బద్ధమై యున్నది. హింస
తులను అంతకంటె విశేషముగా హింసకులను జూచి
జేను జాలిపడుదును.

అక్షావమే దుఃఖహేతువని నాకు విస్పష్టముగాఁ
గాన్నించుచున్నది. ... మహాధీరులు, మహావీరులు, ఉగ్ర
మోతములు నగువాడు అహంబసహితార్థము, అహంబస
సుఖార్థము, స్వార్థార్థము చేయవలసి యుండును. చిరంతన
ప్రేమసానుభూతులతోఁ గూడిన వందలకొలదిమంది
(గౌరవ) బుద్ధు లావశ్యకమైయున్నారు.

లోకమందలి మతధర్మములు ప్రాణనిరహితమై చరి
హసాస్పదమై యున్నవి. లోకమునకుఁ గావలసినది శీలము,
స్వార్థరహితమై, యజ్ఞుల ప్రేమపూరితులగు వ్యక్తులు
లోకమునకుఁ గావలసియున్నారు. ఇట్టి ప్రేమతోఁగూడిన
ప్రతిపదమును వ్రాచియుండుము.

నమ్ముము, నామాట లోకమునుజ్ఞులఁగిండు
శక్తి నీయం దణగియున్నది—ఇది మూఢవిశ్వాసముగాదు,
నీవాటిహా రితులును వెలువడుదురని నానమ్మకము, నిశ్చ
యము. మనకుఁ గావలసినవి సాహసవాక్కులు, సాహ
సోజ్ఞుల కార్యములు. ఓ మహాత్ములారా! లెండు, లెండు!
లోకము దుఃఖావల సంతస్త మగుచున్నది. మీరింకను

నిద్ర పోగలరా?...నదా పకల శుభములును నీతోపఁగూడుఁ
గాక!—అప్పుడు, వివేకానందుడు.

అంజక, 24-6-1896.

స్వప్నదయ—,...మహాత్మాహమును ముహూర్తస్సామర్థ్య
ములును మనకుఁ గావలసియున్నవి. నంగినంగి మాటలును
నంగనాచితవమును చవికిరావు. ... సంఘభావమే శక్తి
హేతువు, విధేయతయే యుంతలి రహస్యము—అప్పుడు
వివేకానందుడు.

అంజక, 6-7-1896.

స్నేహస్వర—,...ఇదువదేండ్లి ప్రాయమున నేనిరరాధి
ప్రాయములతో రవంతయు పానుభూతిలేని—లేకమును
సమాధానము నొందని—స్వయతాభిమాన పూరితుఁడను;
కలకర్తాలో నాటకకాల వైపుననున్న బాటనే నడచు
వాఁడను గాను, ముప్పదిమాఁడేండ్ల వయస్సున (నిపుడు)
వ్యభిచారిణులున్న యింటనే వివసించుచు, వారిని బలైత్తు
మాట నైవను అవకుండ నుండఁగలను. ఇది కీలకదేశయా!
లేక భగవద్స్వరూపమును విశ్వమానవ ప్రమానురాగము
లందు లేనమగు వికాశమా!...నా కార్యశక్తి యపారముగా
వృద్ధిపొందుచున్నది. కొన్నిదివములలో దివ్యభావ పార
వశ్యము గలుగుచుండును. ప్రతివ్యక్తిని, సర్వమును, అకీర్వ
దింపవలయునని, ప్రేమింపవలయునని, యాలింగన మొనర్చు
కొనవలయునని, తోచును; అప్పుడు చెమగనునది భ్రాంతి

యని తట్టుచు. ఇప్పటి నా మనోభావమిట్టిదే; నాయనా! నిన్ను దలచుచు, నా యందలి...దయను అనురాగమును స్మరించుచు, ఆనందభాష్యములు విడుచుచున్నాను.... ఆ మహానీయమగు నేను నిమిత్తమాత్రుడను!...

ఇదియొక విచిత్రమైన లోకము, ప్రేమమూర్తియగు భగవానుడు మహావిచిత్ర వ్యక్తి! రీలామయుడు!...

నేను గ్రహించినవి యొకటి రెండు విషయములు : యుక్తిగిని, బాంధీతిగిని, బ్రవచనములకును నతీతమై "ప్రేమ జ్యోతి", పరంజ్యోతి వెల్లందుచున్నది. అదియే మనకు "ప్రియతమము."... ప్రేమోన్మత్తుడు, సదా మీ యాపుడు, వివేకానందుడు.

ఇంగ్లాండ్, 14 7 1890.

సహృదయవిదేశ భాషలో వ్యాసము వ్రాయుట కంటే గణవ్రాయుట కష్టతరము....

...వ్యక్తులవలెనే సంఘములును స్వయంనాచార్య మొనర్చుకొనవలయును, ఇదియే నిజమైన దేశభక్తి.... అశీర్వాదములు. అపుడు, వివేకానందుడు.

67

ప్రిజ్జర్గాంట్, 8 9-1896.

స్నేహస్పదవిదేశీయులెవ్వరును గాక, మనమే పారిమార్గిక విషయములలో లోకమునకు చోదకం

మని మనదేశీయులు గుర్తింతుడుగాక ;—కాని వ్యావహారిక విషయములలో మనము వారిపద్ధతుండి నేర్చుకొనవలయును.

* * *

కృషి సాగింపుడు! పట్టు విడువకుడు! ధైర్యము వీడకుడు! సర్వమునకును సాహసింపుడు.

సంసారము దుఃఖనిలయము!—అశీర్వాదకుడు, ఆపుడు, వివేకానందుడు.

68

ప్రిజ్జల్లాండ్, 8-3-1890.

...వల్లభ పరిసిరులు—ఏ విషయ సమస్యలు— సంభవించినను వేదాంతములకు మనము మనల నిట్లు ప్రశ్నించుకొనవలయును : “ఇది నాకెందుకు సంభవించినది! ప్రేమచే దీనిని బయింపజాలవా?... ”

II

ప్రిజ్జల్లాండ్, 23-3-1890.

ప్రేమాన్నద—...నే నుర్యమము నారంభించినాను, ఇతరులను దానిని గొప్పసాగింపనిమ్ము. కావునఁ జూచి తినా, ఉద్యమమును నడపుటకై కొంతకాలము సేను సిరి సంపదలను దాఁకవలసి వచ్చినది. ఈ కార్యమున నావంతు ముగిసినవని నానిశ్చయము. ఇంక వేదాంతమునఁగాని, లోకమున మణియేతత్వమునఁ గాని, తుద కీ యుద్యమ మునఁగాని, నా కభిమానము లేదు, దుచితేను. ఈ లోక మునకు ఈ పరకమునకు—మఱల రాకుండుటకై ప్రయత్నము మాటగట్టుకొనుచున్నాను.

పాశ్చాత్యుల ప్రయోజనముగూడ నాకు నిస్సారముగాఁ బోయియున్నది. మఱియొక రాక్షసునివలెను ఒక న్యాయమును దవ నన్నిధిని జేర్చుకొనుటగాక !

...సంసార బంధమునడి యిమహసంకలను విడిచి నాను పాశ్చాత్యుల ప్రాశస్త్యమునడి బంధమునంకలను దగుల్చుకొనుటయు భావ్యము కాదు. ముక్తుడను నేను, సదా ముక్తుడనై యుండవలయును. ప్రతి వ్యక్తియు ముక్తమై, మలయమాకులము లీల స్వేచ్ఛామయమై యుండవలయునని నాకోరిక....

ఇంతటినుండి భవవిషయమున నెట్టి జోక్యమును నాకు వలదు ప్రాప్తించిన దానిని మీ యిష్టానుసారము వ్యయింపుడు; ఒకల శుభములును మీకుఁ గలుగును. భగవదేక తరణుడు, వివేకావందుడు.

క్విట్టరాండ్, 28 8 1896.

ప్రీతిభావనపునీతుల నిమిత్తముకంటె విశేషముగా పాపుల నిమిత్తమే భగవంతుఁ డవతరించుచుండును.

...ఓవ్యభిచారులారా! ఓ హామలారా! ఓ మధుపాన మత్తులారా! —రండు. మీరందఱును రండు,—రామకృష్ణమందిర ద్వారము మీరందఱును దెలుపఁబడి యున్నది. “భవిష్యదు కైవసామ్రాజ్యమును జొచ్చుటకంటె

నొంటి సూదికంటేని జొచ్చుట సులభతరము.” * మీరందఱును వాకత్వంత ప్రేమపాత్రులు. — వివేకానందుడు.

స్విట్జర్లాండ్, 26-8-1895

ప్రేమాస్పద.....వచుగు రోకమై చేయవలసిన ప్రయత్నములన్నియు—తిక్కమములన్నియు—హిందూదేశములో నడుగొలుచుండును: కారణమేమి? కచ్చితమైన వ్యవహార ధర్మములను మన మలవలయు కొనకుండుటయే. “ఎక్కడ నైన బావకాని వంగతోటలో రావకాదు” అనునట్లు వ్యవహార మెప్పటికిని వ్యవహారము, అందు మోసాటమి పనికిరాదు. తన కప్పుకొనఁబడిన మూలధనమున కెవ్వఁడైనను దేట తెల్లముగా జమాఖర్చులు వ్రాయుచుండ వలయును—అంతేకాని యొక కార్యమున కుద్దిష్టమైన ధనమును మఱియొక కార్యమునకు—అది యెట్టిదగుగాక—తిర్రక్షణమునఁ దాను బస్తుండవలసి వచ్చుగాక—ఎన్నఁడును, గలవైనను, వ్యయింపరాదు. ఇది వ్యవహారసీతి. తరువాతి విషయము కార్యదీక్ష. నీవేమి చేసినను చాళ్కారి కముగా పది నీ యారాధనమై యుండవలయును. ఇప్పుడు (నీవు నిర్వహింపవలసిన) ఈ పత్రికయే నీదైవమై యుండ నిమ్ము, విజయము నిన్ను వలించును.

* “It is easier for a camel to pass through the eye of a needle than for a rich man to enter the kingdom of God.” —Bible.

ఈవృత్తిలో జయమొందిన తరువాతఁ దమిళము, తెలుగు, కన్నడము మొదలైన దేశభాషలలోఁగూడ సత్రి కలను నెలకొల్పుదు. చెన్నరాజధానివాడు యోగ్యులు, బలోత్సాహపంతులు. వానియ దింకను నన్నియో సుగుణములు కలవు—కాని శంకరాచార్యునిదేశము త్యాగపై రాగ్యములను గోల్పోయి పట్టు తోఁచుచున్నది.

నావత్సలు సమరమున దుముకవలయును, సంసార పరిత్యాగము చేయవలయును—అప్పుడు సుస్థిరమైన పునాది యేర్పడును.

దైత్యోత్సాహములతోఁ బని సాగింపుడు.... నేను మీ దండదన్నాను. నా యనంతరముగూడ నా యంతరార్థ మీతోఁ గలిసి కృషి చేయును. ముందంజ వేయుడు!—అశీర్వాదములు, అస్తుఁడు, వివేకానందుఁడు.

72

జూలై, 1896.

ప్రేమాస్పద—, ... యోగ వేదాంతములను బ్రచారమునకుటకై యమెరికాలో నిడువదినంది భోధకులకుఁ దగిన తావు గలదు.... సమర్థులును నిష్కవటులునగువాడు కొందఱు కొరకైనఁ బదియేండ్లలో వమెరికాసంయుక్త రాష్ట్రములలో సకము జయింప వచ్చును. వాడేరి! మీ రందఱును అర్హులైతిరి! దేశభక్తులమనియు పారమార్థికులమనియు నిష్టపిఁగు మీరు, స్వార్థపరులగు పిటికి పంథలు!!!

మీ దేశ భక్తి నాలుక చివరిమాట! చెన్న రాష్ట్రీయులకుఁ జొరవయు నిలుకడయు మన్నని, కాని ప్రతిమూర్ఖుఁడను బిడ్డి చేసికొనియున్నాఁడు.... అంటియు నంటపట్టు సంసారము చేతులఁబవచ్చును గాని చెన్న రాష్ట్రమున మనకిపుడు కావలసివది—బ్రహ్మచర్యమే—అనివాహార్యమే.

నాయనా! ఇనుపకండలు, ఉక్కు-నరములు, లేదంతరమున విజ్రాయుధరూప్య మానవము—వీనితోఁ గూడిన వ్యక్తులు రాకీపుడు కావలసియున్నాడు. బలము, పౌరుషము; ధైర్యవీర్యము, బ్రహ్మలేదము. మన మొంతయో యాశ పడఁదగిన మన బాలుడు—సామ్యులగు మనవత్సలు— పెండ్లియనఁబడు నీ ఘోరబలిపీఠమున నిహతులేకానిచో, నా కేలోపమును లేకుండగిది. ఓపరమేశ్వరా! నా మొత్తాలకింపవా! చెన్నపట్టణమున నుత్తమోత్తములును విద్యావంతులు నగు యువకులు కనీస మొకవందమంది మైనను సంసారమును ద్యజించివైచి, యుజ్జ్వల దీక్షానిధులై దేశదేశాంతరములకు వెడలుచు, పత్య సమరమునఁ బోరాడ సంసిద్ధులైనచో, చెన్నపురి మేల్కొనును. భారతదేశము బయట పొందిన యొక విజయము దేశమందలి నూలువేల విజయములకు భమావము....

... పదిలక్షలమంది హిందువులైనను బ్రపంచ మంతయు సంపరించినచో నంత బాగుండెడిదో కదా! సదా మీ యాప్తుఁడు, వివేకానందుఁడు.

71

ఇంగ్లాండ్, 22.9.1896.

స్నేహాన్నద—...జర్మనీలో డోయిసన్ (Prof. Deussen)
పండితునితో నాకు మనోజ్ఞ మైత్ర కాలక్షేపము జరిగినది,
తరువాత విశువురమును లండన్ వచ్చిన్నాము. మా కిరువుర
కును నిట్లచిరకాలముననే ప్రాణమైతి కుదిరినది.

...ఇంకను నాక శ్మశ్రమున మనము విశేషమైన
కృషి చేయవలసియున్నది.—కవీకు, నాజక్ యలసీదాసుల
యొక్కయు దక్షిణ దేశమంచలి నాథుని రత్నములయొక్కయు
జీవిత చరిత్రమును ప్రాయవలసి యున్నది. ఆజాగ్రత్తగను
గ్రమవిహీనముగనుగాక, సమగ్రముగను బండిత సామర
రంజకముగను ప్రాయవలయును.

...కీర్తి సామర్థ్యములతోఁ గృషి సాగింపుడు,
మీరెల్లకును నా కర్తవ్యప్రేమపాత్రులని గ్రహింపుడు.—
మీ నివేశానందుడు.

74

ఇంగ్లాండ్, 7.10.1896.

...ఒక గుహలోనికి వెడలి ప్రళాంతముగామనుల
సహజమగు నామవప్రవృత్తి. కాని వెనుకనుండి విధి నన్ను
ముంచునకుఁ ద్రోయుచున్నది, నేను జోవుచున్నాను. విధి
నెవ్వ రెదుర్కొనఁగలదు!

“నిత్యసంతోషమును సంతత సహాకృత్యపురితులును
ధన్యులు. వారిదివల కేళగవత్సాన్నిధ్యము నొందియున్నాది

గదా" యని కొండపైనుండి యొవర్చిన ధర్మబోధలోఁ
గ్రీస్తు ఏల చెప్పలేదు? యావల్లోకదుఃఖములను భరించిన
యామహానీయుఁడు—వావనాత్మునిఁ బసిల్చిడితోఁ జోల్చిన
యామహాత్ముఁడు ఇట్లు చెప్పియుండవలెనని, చెప్పియే
యుండెనని, నానిశ్చయము. అనుచుటలు దాని వ్రాసికొన
లేదు? వేయింటి కేయొక్కటియో వారు గుర్తించి వ్రాసిరి,
జ్ఞప్తిలోనుంచుకొనిరని నా యభిప్రాయము.

...హిందూవులు, బౌద్ధులు, మహమ్మదీయులు,
“పోదర బృందములును” మతవైరుధ్యో యొక పెద్ద బలగ
మిటు నమెరికా సంయుక్త పరగణాలను, మహాత్మాగేష్వరు
కులు, క్రైస్తవవాదాదులు మొదలైనవారితోఁ గూడిన
మఱియొక బలగమిటు హిందూదేశమును ప్రవేశించినవని
విన్నాసు!! మించిరి, సంయుక్త పరగణాలును హిందూ
దేశమును ఇవి రెండే మతసంబంధమైన చొరవకూ దగిన
దేశములని తోచుచున్నది....ఆశీర్వాదముడు, నదా మీ
యాప్తుఁడు, వివేకానందుఁడు,

75

లిమింగ్ డిక్, ఇంగ్లాండ్, 9 10 1896.

సహృదయు....వా సిద్ధాంతము నీకుఁ జెలిసినదే. కామ
కాండనములను జయింపనివాని నెవ్వనిని నేను నమ్మఁ
జాలను....పాఠములను గూర్చి ప్రచురణ చేయుచుఁ, గ్రంథ
ములేప్పక ప్రసంగములను నుపన్యాసములను సాగింపుము.
...ఉజ్జ్వలదీక్షను బాముఁడు! ఉజ్జ్వలదీక్షను

బూనుడు! ఉద్యమము పఖండవ్యాప్తి చేయుడు! మీ రందఱును నా కత్యంత ప్రేమాస్పదములు, ఆశీర్వాదములు... విచేకానందము.

స్నేహాస్పద—, పురోహితులు, సైనికులు, వర్తకులు, కార్మికులు—నను నీ నాలుగు వాచులచేతను గ్రమముగా మానవసంఘము పరిపాలింపఁబడుచుండును. ఒక్కొక్కదానియందును గుణవోషములు గలవు. పురోహితులు (బ్రాహ్మణులు) పరిపాలించునపుడు శారంపర్యసంబంధమైన యుక్తులను బురస్కరించుకొని ఘోరమైన సంక్షిరత దోర్బలముండును—సకలవిధ సంరక్షిణి పాపములును వారిని, వారి పంశీయులను నావరించియుండును—తమకుఁ దక్క మైవ్వరిగిని విద్యాధికారము లేదు—తద్ బోధనాధికారముగూడఁ దమకే, ఇందలి గుణమేమన, ఈయగమున సకలకాస్త్రములకును బునాచు లేర్పడును. పురోహితులు ధీశక్తిమూలమునఁ బరిపాలింతురు కావున ధీశక్తిని వికసింపఁజేసికొందురు.

సైనికుల (క్షత్రియుల) పరిపాలన నిరంతరముగను గణనముగను నుండును. ఐనను వీరు సంకటితాశయులు కాదు. ఈ యగమునఁ గళలును సభ్యతయు నుచ్చస్థితి నందును.

తరువారిది వర్తకుల (వైశ్యుల) పరిపాలన. నెమ్మదిగా నెత్తురును బీర్వి వేయుచు (నెవ్వరినైనను) లోచుటలో ఈ పరిపాలనము ఘోరశక్తిమంతమైయుండును. వర్తకుడు నానా

ప్రదేశములకును వెడలుటచే ముందటి యుగములు రెండిటి యందును గూర్చబడిన భావములు బాగుగా వ్యాప్తియగుటయే యీ పరిపాలనమువలని లాభము. సంకీర్ణత యనునది లేకుండుటలో శూక్రియులను వీ రధిగమింతురు. కాని సామాజిక సభ్యత యీ యుగమున క్షీణింప నారంభించును.

కడపటిది కార్మికల (శూద్రుల) పరిపాలనము. ఎల్ల రకును కారీరసాధ్యము నంచుపాటులో నుంచుటయే యీ పరిపాలనమువలని లాభము—(ప్రాయశ్చముగా) సభ్యత క్షీణించుట దీనివలనఁ గలుగు నష్టము. ఈ యుగమున సాధారణవిద్య విశేష వ్యాప్తిచెందును. కాని యసాధారణ ప్రతిభావంతుల సంఖ్య విశేషముగా క్షీణించును.

బ్రాహ్మణయుగమందలి జ్ఞానము, శూక్రియుగమందలి సంస్కృతి, వైశ్యయుగమందలి సహజయ సుప ద్వా్యపనము, శూద్రయుగమందలి సమత్వాదర్శము—నివన్నియు వెలయునట్లును వీని పనుసరించు దోషములు లేకుండునట్లును రాష్ట్రమును నిర్మింపఁగలిగినచో నది యాదర్శ రాష్ట్రమై యెప్పుడనుటకు సందియము లేదు. కాని యిది నాధ్యమా!

ఒకను మొదటి మూడిటి హయామును గడచినది. ఇప్పుడు నొల్లనదానికి (శూద్రపరిపాలనమునకు) సమయము— శూద్రు లుచ్చతత స్థాండితీరవలసీయున్నది—దీని నెవ్వరును లక్షకొనఁజాలరు. వెండి బంగారపుఁ బ్రమాణములను (Gold and Silver Standards) గూర్చిన చిహ్న-లన్నియు

నాకుఁ దెలియవు (అమాటకు వచ్చివ, నెవ్వరికిని తెలిసిపోవు కవఁబడను); కాని సువర్ణప్రమాణము చేదలను మఱింత చేదలుగను ధనికులను మఱింత ధనికులుగను జేయుచుండుట మాత్రము నాకు స్పష్టమగుచున్నది. “బంగారపు సిలువపై మేము కొఱతఁదేయఁబడ నొల్లము”* అని బ్రహ్మాన్ (Bryan) చెప్పినమాట యథార్థము. రజత ప్రమాణము (Silver Standard) ఈ విషయ సమరమునఁ జేదలకుఁ గొంత సవన కాశము నొసఁగఁగలదు. సామ్యవాదము (Socialism) న లోదములు లేనది కాదు కాని, లేనిదావకంట గుడ్డిదాన మేలు, కాఁబట్టి నేను సామ్యవాదిని.

ఇతర విధానముల నవలంబించి చూడఁగా నవి లోద భూయిష్టములని లేలినది. మరెందుకును గాకన్నను, గేవల నవీరమని యైనను ఈ మార్గ మవలంబించి చూతముగాక. ఎంతవేపును నొకశత కష్టసుఖముల ననుభవించుచుండుటకంట నిగడులును నందు భాగస్వాములగునట్లు చేయుట మేలుకదా. లోకమందలి మంచిచెడుగులు మొత్తముమీఁద నెప్పుడును నొక్కటే, వేడమియుఁ గానియో, మాతన విధానము వలన బండ్రికాడి యొక పశువుమొదనుండి మఱియొక పశువుమొద మీఁది కెత్తఁబడినదగుదు.

దుఃఖాలయముగు నీలోకమునఁ బ్రతిజులెవ్వను, ప్రతి వ్యక్తిని, దన యుచ్చదశ ననుభవించెను. — ఈ సొసా

* “We refuse to be crucified on a cross of gold.”

రాడంబరమును, ఈ ప్రభుత్వములను, ఈ బాధలను సర్వము విడిచిపెట్టి తుదకల్లకును భగవానునిఁ బ్రార్థించుటకుఁగాను పౌఖ్యమనఁబడెడి యీ యనుభవమును బొందనిండు.

మీరెల్లయును నా శత్రులఁ జేమాప్సములని గ్రహింపుడు. సదా మీ యధార్థ సోదరుఁడగు వివేకానందుఁడని.

77

అంబక, 20 || 1896.

స్నేహస్పద . . . భారతీయ బ్రతికలు భారతీయుల చేతనే పోషింపఁబడవలయును. నానాదేశీయులకును బ్రతికను సమానాంగీకార యోగ్య మొనర్చుటనివ, నానాదేశీయ రేఖక సముదాయము నేర్పాటు చేయవలయునన్నమాట. అందులకుఁగాను బ్రతిసంవత్సరము కనీసము లక్షరూపాయలు వ్యయింపవలయు నన్నమాట.

. . . నాసంబంధ భాంధవ్యములనుపని యొక్క భారత దేశముతో మాత్రమే కాక, సమస్త దేశములతోడను గూడు కొనియున్నవను సంగతి మీ రెన్నఁడును మఱవరాదు.... ఆపుడు, ఆశీర్వాదకుడు, ఏ.

78

అంబక, 28 || 1896.

ప్రియసోదరీమణులకు . . . అంగ్లేయు లమెరికాదేశీయు లంతటి బుద్ధివంతులు కాదు, కాని మీరు తెలుపు విషయములు వారి మనసునకు వచ్చెనా, కాశ్వతముగా మీ యధీనులగుదురు....

...ప్రతి వాగ్వికార దేశమునకును జర్మన్ ప్రచార
కార్యము హిందూయువకులను బంపుటయు (దేశోద్ధరకార్యము)
హిందూ దేశమునఁ గృషి చేయుటకు విదేశములనుండి స్త్రీ
పురుషులను బడయుటయు నా యుద్యమము. ఇచ్చి పుచ్చు
కొనుట కిది చక్కని మార్గముగదా.... శాశ్వతప్ర
మానురాగ బద్ధుడు, వి.

డాక్టర్ బారోస్ లను క్రైస్తవ మతప్రచారకునకు
భారతీయులు సమర్థిత స్వాగతము నొసంగ
వలయునని తెలుపుచు, 'ఇండియన్ మిజ్టర్'
పత్రికాధిపతికి ప్రొఫెసర్ వ్రాసిన లేఖ

అంబర్, 1896.

...కృతజ్ఞతయు సతిధిసత్కారమును భారతీయుల
ప్రత్యేకలక్షణములని మనము గుర్తింపవలయును, భూగోళ
మున కవ్వలిరట్టునుండి వచ్చుచున్న యీ పరదేశి
(Dr. Barrows) మనము క్షణ్యముఖ చారిద్ర్యముల దుగ్ధ
చున్నను, ప్రాచీనకాలమున నేదేశ మార్యావర్తమునఁబరఁ
గెనో, యేదేశ మైశ్వర్యమునకు నిజల దేశములందను
(రత్నగర్భయుని) పేరుగాంచెనో, అట్టి భారత దేశము నేటి
కిని దన ప్రాకారక్రిని గోల్పోలేదని (యీతఁడు) గుర్తించు
కీలని వర్తింపుఁడని నా దేశీయులను బ్రార్థించుచున్నాను.

ఒక యమెరికాదేశీయ నారీమతల్లికి

అంబెన్, 18 12 1896,

అమ్మా భర్తృములును నీతినియమములును మనోవికాస
క్రమమున నాయూ జనులకు వర్తించునను సంగతి మనము
తెలిసికొనవలయును, తెలిసికొనిన యెదల నమస్తము లేట
తెల్లమగును.

ర్యాగము, అప్రతికారము, అహింస యదునవి
క్రమక్రమముగా లోకచింతను, బ్రతికారబుద్ధిని హింసాత్మక
దృష్టిని విడనాడుటచే బాంధవదగిన యాదర్శములు, ఆదర్శ
మును దృక్పథమున నిమగ్నని తత్ప్రాప్తి నిమిత్తము కృషి
చేయుము, ప్రతికారము, హింస, కోరికయు ననునవి లేనిదీ
లోకమున నెవ్వరును మనఁజాలరు. ఆదర్శమనునది సాంఘిక
ముగా నవలంబనీయమై యనుభూతము కాదగినట్టి స్థితి
లింగను లోకము రాలేదు.

దోషములవలన గుణపారములను గ్రహించుచు
లోకము పొందెడి వికాసము నెమ్మదిగానయ్యును నిశ్చయ
ముగా నాదర్శప్రాప్తికి దానిని యోగ్యమొనరించుచున్నది.
జనబాహుళ్యము మెల్లఁగా నిట్టి వికాసము నొందుచు సాగు
చుండవలయును అపాధారణులనందగువాడు ప్రస్తుతపరిస్థితు
లలో నాదర్శప్రాప్తికై యీవలకు రావలసియే యుండును.

సమయోచితవిధిని — సమయోచితభర్తృమును —
నిర్వహించుటయే ఉత్తమమార్గము. 'ఇది నాభర్తృము', 'ఇది

నా కర్తవ్యము' అను భావముతో నాచరింపఁబడిన ధర్మము మనకు బంధమునుగాని సంగమునుగాని కల్పింపదు.

గావ ముత్తమోత్తమమైన కళ, గ్రహింపఁగలవారి కిది మహాత్తమాచార్యన.

శక్తికొలదియు మనము లోకమువందలి జెడుగుడు అల్లర్లమును దొలఁగింపఁ బ్రయత్నింపవలయును. సౌజన్య వికాసమే చార్మ్య వివాళకమని మనము గ్రహింపవలసి యున్నది. — అప్పుడు, విచేకానందుడు,

81

డిసింబర్, 1896.

ప్రేమాన్నద , . . . మన దేశమంతయుఁ గేవల తమస్సున మునిగియున్నది. మొదట మనకుఁ గావలసినది రజస్సు, సర్వ మెప్పటి మాటయో! — అది తరువాత వచ్చును, . . . — అప్పుడు, విచేకానందుడు.

82

డిసింబర్, ఇంగ్లాండ్, 1896.

శక్తికొలదియుఁ బ్రయత్నించివసేకాని యేమైనను సిద్ధించునా? "ఉద్యోగివం పురుషసింహముపైతి లక్ష్మీః" * ఇత్యాది.

* శ్లో. "ఉద్యోగివం పురుషసింహం ముక్తైరిలక్ష్మీ
రైశం ప్రధాన మితి కాశ్చిహుతి కవన్తి,
రైశం నిసాత్య తయ పాదం మాత్యక్త్యా
యత్నే కృతే యది న విద్యతి ॥ ౨ ॥ త్రోడం ॥"

క్రియాశూరుల దగువానిని, బురువసించువాఁల దగువానిని, భాగ్యదేవత వరించును. వత్సలారా! వెనుకకుఁ జూడ వక్కఁడ లేదు, ముందఁజ వేయుఁడు! అఖండ భైర్యసాహస ములు, అఖండదీక్ష, అఖండ సహనము ఇవి మనకుఁ గావ లసివని, వీని మూలమువనే మహాకార్యములు పాద్యమగును. —అప్పుడు, వివేకానందుఁడు,

83

రామనాథము, 30-1-1897.

అభిన్నహృదయ—, అతివిచిత్రముగా, తలవని తలంపుగాఁ బరిస్థితు లేర్పడుచున్నది. . . సింహళము (Ceylon)న నేను దిగిన రామగు కొలంబోనుండి దక్షిణ దేశాగ్ర మనఁదగు రామనాథమువఱకును (రామనాథరాజునకు నేనిప్పుడు అతి ధిన్తయున్నాను) నా ప్రయాణము జననమూహములతో, దీపావళులతో, ప్యాగరాభివందన పుత్రికలతో, ఇత్యాదులతో—బ్రహ్మాండమైన యుల్లసముగాఁ బరిణమించినది. నేను దిగిన తావున నలుబదియడుగుల యెత్తగు విజయ స్తూపము నిర్మింపఁబడినది. రామనాథరాజు తన ప్యాగర పత్రమును ఒక్కని పోషితోఁ గూడిన యొక పెద్ద మేలిది బంగారు బరిణయించిడి, “His Most Holiness” నకు (అఖండపావనాత్మనకు) ఒప్పఁగెను. యావద్దేశమును నాకుఁ బ్రత్యుత్తాన మొవర్చుతోపుచున్నచా యమ పలుల చెప్ప నగరవాసులును కలకత్తా పౌరులును నారాకత్తె యుత్కంఠతో నిరీక్షించుచున్నారు. నాకిది మహాచృదకయే కాని

మనస్సు ప్రశాంతమగు నేకాంతవాసము దెసకు, మి కాగోలోఁ
గడిపిన యాప్రేమ ప్రశాంతిమయ దివసముల దెసకు, మఱియు
చున్నది. కావుననే యిప్పుడు నీకు వ్రాయుచుండుట, మీ
కందఱకును జరాయరాకోగ్యములును శాంతియు లభించుఁ
గాక :... మీ ప్రియసోదరుడు, వివేకానందుడు,

84

కలకత్తా, 26 8 1897.

ప్రేమాన్నద ,... ఉత్పతములచే నేమి, ఉఁలేగింపులచే నేమి,
దేశమంటెటగు మఱి యితరవిధమైన స్వాగతములచే
నేమి, సామ్యము చెప్పునట్లు నాకు మరణించుటకుఁగూడ
తీరిక లేకున్నది, ... (శ్రీరామకృష్ణ) జన్మదినోత్సవమైనంతనే
'బ్రదుకు జీవుఁడా' యని భర్తరములకుఁ తాజీపోవుదును.

...నే నిప్పుడు రెండు కేంద్రములను—చెన్నపట్టణ
ములో నొకటియు, కలకత్తాలో మఱొకటియు నెలకొల్పి
వలసియున్నది. చెన్నపురి పాదలు కలకత్తావారికంటె విశేష
గంభీరహృదయులును గార్యతత్పరులును; చెన్నపురినుండియే
వలయు భవమును వారు ప్రోగుచేయుగలరని నా నమ్మకము.
దేశభక్తిని బురస్కరించుకొని కలకత్తా పాదలు అందు
ముఖ్యముగా కులీనులు ఉత్సాహవంతులైయున్నారే కాని
వారి సానుభూతి యెన్నఁడును గార్యదూషము నొందదు.
పైపెచ్చు నా యభ్యుదయవంతము భవ్వంసముచేయుటకై
విశ్వప్రయత్నముచేయు వసూయాపరులతోడను దయా
విహీనులతోడను దేశము నిండియున్నది.

కాని యాటంకములు మోచునకొలదియు నీభారమును జిలరేగుచుండును. సన్న్యాసుల కొకటియు స్త్రీలకు మహాకటియు నీరెండు కేంద్రములను నెలకొల్పకుండ నేను గతించిన. నా కర్తవ్యము వసంపూర్తిగా విడిచినవాడనగుచును... ఆపుడు, విహాసండుడు.

85

సంస్కృతమునుండి యనుపదము

ఓం వమ భగవతే శ్రీ రామకృష్ణాయ!

చార్లెస్, 19 క 1997.

...నీ యభీష్టసిద్ధి నొంది విర్యయుడవై పరుల నీ భూక సంసారసాగరమునుండి తరింపజేయు యథాశక్తిగాఁ బ్రయత్నింతువుగాక! తన్నిమిత్తము నీ హృదయమున నెలయునుని యల బగడ్గురుని మహాసమన్వయాచార్యుని శ్రీరామకృష్ణుని—బ్రాహ్మించుచున్నాను. సదాధీరుడవై, వీరుడవై, వర్తింతువుగాక! భీరువునకు గాను—వీరునకే మోక్ష ముతినన్నిహితము. వీరులారా! సాయుధులుకండు! కట్టెమట మహామోహయాపులగు శాత్రువులు. "క్రేమాంసి ఒహువిఘ్నాని" యనుటకు సందియములేదు. చివను దిగమ్యప్రాప్తికై యావచ్చక్తితోడను గృహిత్వేయవలసి యున్నది. మోహగ్రస్తమగు నీ లోకము వపరోకంపుడు! లలిదీపమై, హృదయభేదనకరమగు వారి యార్తనాచమును వినుడు! బద్ధులను బంధవిముక్తులను జేయుటకై, యార్దుల దుఃఖభారము మవశమింపజేయుటకై, అజ్ఞానుల హృద

యాంధ్రకారమును బటాసంచలొనరించుటకై, యో వీరు లారా! ముందంజవేయుడు? అగ్రపరులుకండు! “అభీ, అభీ,” (భయములేదు, భయములేదు) అని భవీనినాజములతో వేదాంతము ఎట్లు ఘోషించుచున్నదో అలకింపుడు! ఆ గంభీరశబ్ద మెల్లరిహృదయగ్రంథులను భవించుగాక!— నదా మీ శ్రేయోధీలాషి, వివేకానందుడు.

ఓం శక్ శక్

జాబ్బిలింగ్, 6-4-1897.

పూజ్యురాలగు భారతీ పత్రికాధిపురాలికి.

అమ్మా—... ఈ తపన సమరమున సూతనభావములను బోధించువ్యక్తిని బ్రోత్సహించఁబోవు స్త్రీల మాట యిటుండ, సట్టివానికిఁ బ్రోత్సహము నొనఁగూడ్చి పురుషులు—ముఖ్యముగా మన యభాగ్యచేతమున దుర్లభులు, భారతదేశములోని పురుషులందఱి గంభీరస్తుతలకంటెను మీవంటి వంగదేశీయ విమలీమణి యధినుతి నాకు విశేష మావ్యము.

భగవదనుగ్రహమున మీవంటి మహిళామతల్లులనేక రీతేతమున నుద్భవించి, మాతృదేశక్షేమార్థము జీవితము భారపోయుచునుగాత!

భారతీలో నన్నుగూర్చి మీరు వ్రాసిన వ్యాస విషయమునఁ గొన్నిమాటలు చెప్పవలసియున్నది. భారత

దేశ శ్రేయమునకుఁగాను బాహ్యార్థలోకమున మితప్రచార మిచ్చుడు జరిగినది, పాశ్చాత్యులు మనకుఁ జోడ్పడిని దే మనము పైకిరాజులమని నదా నా నిశ్చయము. గుర్జరహూణము గాని, అర్థిక బలముకాని—యన్నిటికంటెను శీఘ్రదీయము—అణుమాత్ర మాచరణకాని యీ దేశమునఁగానరాదు.

చేయవలసినకార్యములనేకములు కలవు. కాని యీ దేశమున సాధనసంపద లోపము. మెదడు మనకున్నది, కాని చేతులు లేవు. మనకు వేదాంత సిద్ధాంతము కలదు, కాని దాని ప్రమేయమునఁ జూపు శక్తిలేదు. గ్రంథములలో సర్వసమత్వ సిద్ధాంతమున్నది, కాని క్రియలో భేదములను బ్రకృతింపముగాఁ బాటించుచుండుము. మహోర్కృష్ట నిష్కామ కర్మము బోధింపఁబడినది భారతదేశమున; తిరిగి మనమే ఘోరక్రూరులమై, ఘోరనిర్దయాత్ములమై, మన రక్తమాంసమయశరీరము దక్క మఱిదేనిని గూర్చియుఁ జింతింపఁజాలకున్నాము.

'విదను బ్రస్తుత పరిస్థితులనుండియే మనము కృషి సాగింపవలసియున్నది. వేణుమార్గము లేదు. మంచి చెడు గులనుగూర్చి విమర్శించుటకు బ్రతిమావపునకును శక్తి కలదు; ముఖ్యప్రమాదనిలయమగు సంసారతరంగములకు బడియక—యొక చేతితోఁ గన్నీటిని దుడుచుచు, నచంచల మైన రెండవచేతితో మోక్షమార్గము నెవ్వఁడు చూపఁ గల్గునో వాడే మీరుడు, వాడే ధీరుడు. బిడ్డమైన మట్టి ముద్దవలె నొకవైపున సంకీర్ణమైన సంఘము, మఱియొక

వైపుననాందోళనముతో, నాగ్రహముతో, మారక మండిపడుచుండు సంఘ సంస్కర్త; శ్రేయోమార్గ మీయుభయ పక్షములకును నడుమ నున్నది. జపాన్ దేశములోని చాలి కలు తమ యీ బాహ్యులను హృదయపూర్వకముగాఁ బ్రేమించిన నది దక్షవములగునది నమ్మిదిరని యా దేశమున నేను విన్నాను. జపాన్ దేశీయ చారిక తన బాహ్యు సెప్పుడును విలుగఁగొట్టెను. ఓ మహాభాగ్యశాలులారా! సిరిసంపద్విహీనులై, యచ్చష్టహీనులై, నివేకభ్రష్టులై, యధఃకృతులై, తుల్యేడితులై యసూయాద్యవహారితులై యున్న యీ దేశీయుల నెవ్వరై నను హృదయపూర్వకముగాఁ బ్రేమింపఁగలిగినచో, భారతదేశము పునర్జీవిత దుగునని నేనును నమ్ముచున్నాను. అజ్ఞానచారిద్రవ్యముల నానాటికిఁ గ్రుంగిపోవుచున్న తమసోచరతోటి శ్రేయమును గాంక్షించి నందలకొలుచి స్త్రీపురుషులు, ఉదాహలు, ఎప్పుడు భోగహంభలను బూర్తిగా విడనాడి యావచ్చక్తితోడిను గృహిణియుమహో అపుడ భారతదేశము మేల్కొనును. నర్తనకల్పము, నిష్కాపట్యము, అఖండ ప్రేమానురాగములు ననునవి లోకమును జయింపఁజాలునని తుద్రమగు నా జీవితముననే నా కనుభూతమైనది. ఈ సుగుణములు గల దేవికన్య వ్యక్తి అక్షలకొలుచి నందల పశుచుల్బుల కపటోపాయములను నశింపఁజేయఁజాలును.

నేను బడమటకు వెళ్లుట యింకను నిశ్చయమగులేదు; వెళ్లుటయే తటస్థించునెడ నది భారతదేశముకోసమే

యని గ్రహింపుడు. ఈ దేశములో మనుష్య బలమేది? లభిక బలమేది? భారతీయమార్గమున, భారతీయధర్మ మూలమున పత్యంతనిమ్న బాతులకు-చండాలులకు—పైతము శేవచేయుచు, భారతదేశ హిత మొనరించుటకుగాను బ్రవృత్తు దేశములందు స్త్రీపురుషులజేపలు సంసిద్ధులైయున్నాడు. ఈభ్యేషమున వట్టివా రెవరున్నాడు? ఓక నాథికబలము! నా స్వాగతమునకై ప బద్ధులను భరించుటకుగాను గలకత్తా పాదులు నాచే మనస్థానముచేయించి, టిక్కెట్లమ్మినారు. ఇందుకు నే నెవ్వరిని నింపింపను, దూషింపను. శాశ్వత్య దేశములనుండి స్త్రీలును బురుషులును కానిదే మనదేశము శాగుపడుటనునది యగుంభవమని తెలుపుటయే నా యభి ప్రాయము.

సదా మీయెడ కృతజ్ఞుడై సదా మీ ఔమార్గము భగవంతుని గ్రాధిండు—వివేకావయుడు.

డాక్టర్, 24-4-'97.

అమ్మా—...నీ సమాలోచనమునకుగాను నా యనుభవ పూర్వకమైన యభిప్రాయములను (సంగ్రహముగా) చెలిపెదను.

మనము శాశ్వతముగా శానిసలమైయున్నాము, అనగా బన్ధుసంధమగు సంతోష్యులని వెలువరించుటకు భారత లనసామాన్యమున కవకాశము లేదయ్యె. కొన్నికలాలము లనుండియు, శాశ్వత్యలోకము స్వాతంత్ర్యముదెస పురోగ

మన మొనర్చుచున్నది. కులీనత్వము మొదలుకొని భోజన విధి నిషేధములవఱకును రాజీ హిందూదేశమున జాసన కర్తయుండువాడు. పాశ్చాత్యదేశములందో, ఒనులే స్వయముగా సర్వకార్యములను జేయుదురు.

సాంఘికవిషయములలో రాజున కిప్పుడేమియుఁ బెర్త నములేదు: ఇంక హిందువులు స్వకర్తవి నమ్ముకొను మాటటుంచి, యార్థవిశ్వాసము లేకమైనను లేనివారై యున్నారు. దేదాంతమునకు మూలాధారమవఁదగు నాత్మ విశ్వాస మణుమాత్రమును నింకను నాచరణలోనికి రాలేదు. ...మన కాశాసనకులగు యవకుల నడుమ నిరాదంబర ముగా, శొంతముగా, స్థిరముగా మనము కృషిచేయు టుత్తము.

...జనసామాన్యమున విద్యాబుద్ధులు వ్యాప్తి చెందినకొలఁదియు దేశ మభివృద్ధిచెందుట నాకు విన్న ప్తముగాఁ గాన్పించు విషయము. ఆభిజాత్యముతో, రాజాధి కారముతో, నేకొలఁదియందియో విద్యసంతను దమ యధీన యున నుంచుకొనుటయే—తమ హక్కుగాఁ జలఁచుచుండు టయే—హిందూదేశపతనమునకు ముఖ్యకారణము. ఎన్నటి కైనను మఱుల మనము పైకి రావలయుననిన, వదేవిధ ముగా (జనంగా జనసామాన్యమున) విద్యావ్యాప్తి చేయుటయే మార్గము. సంఘసంస్కారమునుగూర్చి యర్థతే లాబ్ధముగాఁ బెద్ద గడచిడ. పదియేండ్లనుండియుఁ బర్యటనము చేసి చూచు చున్నాను; సంఘసంస్కారసమాజములు కుప్పరిప్పలుగా

బయలుదేరియున్నవి. కాని “పెద్ద మనుష్యులు” అనిపించుకొనువారు, ఎవరి రక్షణమును బీల్చి పెద్దమనుష్యులై యున్నారో యట్టి జనసామాన్యము నిమిత్తము నెలకొల్పఁబడిన సమాజమొక్కటియు నా కంటఁబడలేదు! ముసల్మానుల వలన సమాశ్రమముమంది పెసాయిలు తీసికొనిరాఁబడినాడు! అటుపాపాయిలకు స్వయముగాఁ దమ తండ్రిల కుత్తుకలను పోవదల కుత్తుకలను నుత్తరించుటకు లడిల కొలఁదిమంది హిందూదేశములోఁదక్క మఱొక్కడ గొరకకుదురు! ఏమకతాబ్దముల మహమ్మదీయ పరిపాలనమున నాటుకోట్లమంది ముసల్మానులు, నొక్కతాబ్దపుఁగైస్తవ పరిపాలనమున నిరుపచిలములమంది క్రైస్తవులునా! — ఎందుచేత! స్వతంత్రమైన యాలోచనాశక్తి దేశమునుండి యెందుచేఁబడాయనమైనది! హస్తలాఘవమును నైపుణ్యమును గల మన శిల్పులు, ఐరోపావారిలోఁ జోటికి నిలువలేక దినదినము నెందుచే నశించుచున్నాడు! అనేకతాబ్దములుగా నిలువఁ ద్రొక్కకొనియున్న యాంగ్లదేశపుఁ బనివాని స్థాన బలము నేకకేచే జర్మన్ దేశీయకార్మికుఁడు గదల్చి వేయఁగలిగినాడు!

విద్యాభ్యాసము, విద్యాభ్యాసము, విద్యాభ్యాసము— మతేనియఁగాదు; ఐరోపాఖండమున వివిధపట్టణములలోఁ బయనించుపపుడు, అచటి పేదలకు నైతముగల సదుపాయములును పాఠ్యమును విద్యయు మనదేశీయుల దైన్యావస్థను దలఁపునకే దెచ్చుటచే గన్నీళ్లుగాల్చువాడను. ఈవ్యత్యాస

మునకుఁ గారణమేమి? విద్యయేయని నేను బొందిన సమాధానము. విద్యవలన, రత్నవిశ్వాసమువలన, (మఱిదేని వలననుగాదు) అంతర్గతబ్రహ్మము వారెయందు కేల్కొనుచున్నది; మనయందలి బ్రహ్మమో, నిద్రపోవుచున్నది. మఱి మాన్యములనునవి లేక, చేతఁ గాఢైవనులేక, యధః కృత్యులై, కెఱ్ఱివాలకముతో, బుద్ధిమాంద్యముతో,—నాక కజ్జయు దానిచివరఁ గట్టఁబడిన చింతి నుడ్డల మూటయు— నీమాత్రపుటా స్తితో, బేలమాపులతో—నైర్లాంకుదేశము నుండి వలసవచ్చువారిని సూర్యాంధ్రులో నేను గమనించువాడను. రఱునెలలలో వేలుచృక్యము—అవ్యక్తియే కీనితోనడచుచుండును, దుస్తులు మాటును. కన్నులలోఁ గాని, అడుగులలోఁగాని దైవ్యమేమియుఁ గానరాదు. కారణము! స్వదేశమున నందఱిచేరిన నాతోఁ జేవగించుకొనఁ బడుచుండెనని — యేకగ్రీవముగా సమస్త ప్రకృతియు వానితో, “వోరి పుల్లయ్యా! నీకింతకంటె గతిలేదు, బానిసవై పుట్టినావు, బానిసవై నీవుండవలయును” అని చెప్పచుండెనని వేదాంతము మనకుఁ దెలుపును. పుట్టుక నుండియు నట్లు చెప్పఁబడుటచేఁ బుల్లయ్య దానిని నమ్మి తానెల్పుడనని భ్రమించినాడు, వానియందలి బ్రహ్మము నిహితమైపోయినది. కాని యమెరికాలోఁ గాలిఫిఫంత నే— “పుల్లయ్యా, నీవును మావలెనే మనుష్యుడవు, మనుష్యుడే సర్వము పాఠించియున్నాడు, నిన్నుఁజోలు మనుష్యుడు కూడ సర్వము పాఠింపఁగలడు; ధైర్యము నవలంబించుము!”

అని నావాదిక్కులును ఘోషించినవి. పుల్లయ్య తల యెత్తెను, అది విజయేయని గ్రహించెను, అంతర్గతమును బ్రహ్మము మేల్కొనెను. “ఉత్తమత, జాగ్రతి, ప్రాప్య వరాన్ని బోధతః—తమ్ము, మేల్కొనుము, గమ్యస్తాస్తి పర్యంత మాగవలకు” అని ప్రకృతియే వానికిఁ జూపినది చెప్పవలెను.

ఇదేవిధముగా మన బాలిక విద్యాభ్యాస మంతయుఁ బ్రవహించి బట్టుచున్నది. పాఠశాలలోఁ బిల్లవాఁడు నేర్చుకొనునది శూన్యము, చాచి చిత్తసంస్కారమంతయు ధ్వంసమగును—ఫలితము, అశ్రద్ధ. వేదవేదాంతముల కన్నిటికిని గీలకమగు శ్రద్ధ—నచిక్కెను యమునెమట నిర్మి, యాతని బ్రష్మింపఁజేసిన శ్రద్ధ—లోకగమనమునకును లోక సంస్థితికిని మూలమగు శ్రద్ధ—యిట్టి శ్రద్ధ నశించుట సంభవించుచున్నది! “అజ్ఞశ్చ శ్రద్ధధానశ్చ సంకయాత్మా వినశ్యతి†—అజ్ఞాఁడును శ్రద్ధావహీనుఁడును సంకయాత్ముఁడును వినాశము పాలగుచును. కావున మనము వినాశమున కరిగిని హితులమైయున్నాము. విద్యాభ్యాసమే యిందుల కిప్పుడు నివారణోపాయము. మొట్టమొదటి దాత్మజ్ఞానము. ఈ మాటవలనఁ దోచునట్టి జటాజూటములు, దండకమండలుపులు, కొండగుహలును నవి నా యభిప్రాయము కాదు. ఇతనేమని నా యభిప్రాయము? సంసారబంధ

* శ్లోపవిషయము, 1.3.4.

† భగవద్గీత, 4.40.

విమోచనము చేయఁజాలువట్టి జ్ఞాన మైహికసంపదలను
 గలుగఁ జేయఁజాలదా! నిస్సం దేహముగాఁ గలుగఁ జేయఁ
 గలదు. మోక్షము, విరక్తి, త్యాగము—నివన్నియు
 మహా భ్రమాదర్శములు. కాని “స్వల్ప మవ్యవస్థ
 భర్తవ్య క్రాయతే మహతోభయాత్ *—స్వల్పమైన
 భర్తాచరణమైనను మహా (సంసార) భయమునుండి రక్షిం
 చును.” ద్వైతి, విశిష్టాద్వైతి, అద్వైతి, శైవుఁడు, వైష్ణ
 వుఁడు, శాక్తీయుఁడు, తుదకు వాఙ్మఁడు, కైనుఁడు రది
 రదుఁడు—ఏదిలో నెవ్వరు గానిండు,—భారతదేశమున
 నేయే సంప్రదాయస్థులు వెలువడినో వారందఱును జీవార్థ
 యం దఖండకీ యిమిడియున్నదని యంగీకరించుచున్నాడు ;
 వ్యక్తికరణమునఁ దారతమ్యముండుఁగాక, విపరీతాది బ్రహ్మ
 పర్యంతము నెల్లరయుండును నొకే యాత్మ వెలయుచున్నది.
 “నిమిత్తమప్రయోజకం ప్రకృతీనాం పరణభేదస్తు తతః
 క్షేత్రికవత్ *—సత్కర్మములును దుష్కర్మములును స్వయ
 ముగఁ బ్రకృతియొక్క నూర్పులకుఁ గారణములు కానరవు.
 కాని యవి ప్రకృతి పరిణామముల యాటంకములను దొలఁ
 గించును. వ్యవసాయి ప్రవాహమున కాటంకములను దొలఁ
 గించిన తోడిన స్వాభావికముగా నీరు పొలములోనికిఁ బ్రవ

* భగవద్గీత. 2.40.

† పాశంబరయోగనాత్రములు, కైవల్యపాదము, కి. మూలమున
 స్వామి యీ నాత్రము మహాహరింపక, భావమునునాత్రమే కొండిగా
 మూచించియున్నాఁడు; అది యివట నివరింపఁబడినది.

హించునుగదా!” సముచిత జేశకాలప్రాత్రములు లభించి వంతనే యా యుఖండశక్తి ప్రకాశించుచున్నది. బ్రహ్మ ది స్తంబపర్వంతము పర్వమువను వ్యక్తమైయున్నను, అవ్యక్త మైయున్నను ఒకేశక్తి నెలకొనియున్నది. ప్రతివ్యక్తి పద్ధతును వెదలి జనులందు మన చూశక్తిని విచ్ఛింభింపఁ జేయవలసియున్నది.

...(జనసామాన్యమున విద్యావ్యాప్తి నిదుర్తము నెలకొల్పఁబడు) ముఖ్యకేంద్రములలోఁ గ్రమముగా వ్యవసాయము, పరిశ్రమలు మొదలగునవి నేర్పఁబడుటయేగాక, శిల్పవిద్యదినిదుర్తము కర్మాగారములు స్థాపింపఁబడును.

...జ్ఞానదానమును గాంక్షించుచు నైరోపా, యమెరికా ఖండములు భారతదేశముదెస వీక్షణములను బఱపుచున్నవి ఇదియే, లోకహితాచరణమునకు సమయము, ఇదియే శత్రుమర్గముల నాక్రమించుటకు సమయము.

...భారతముషీశ్వరప్రకటిత ధర్మతత్వములను భారతీయనారి భారతీయ వేషమున వెదలి ప్రచారము చేయుచో, బాక్సర్యలోకమును ముంచియెత్తు భార్మిక మహోత్సంగ తరంగము బయల్పెడలను ఇయ్యది నాకు గోచరించు దివ్యవృత్తము. మైత్రేయి, భానా, లీలావతి, సావిత్రి, ఉభయభారతి మున్నగు వారీమతల్లులను గప్పరల్లియైన భారతదేశమున నీ కార్యమొనరింప సాహసించు స్త్రీలెవ్వరు మండరా?...మనము ఇంగ్లాండు దేశమును జయింపవలయును, ఆధ్యాత్మికశక్తివలన నింగ్లాండు మన

యధీనము కావలయును. “నావ్యూహస్థా విద్యతే అయ నాయ మతియోగ మార్గములేదు.” పథలవలనను సంఘ ములవలనను ముక్తి చేజిక్కునా? మన యాధ్యాత్మిక శక్తివలన మన విజేతలను మనము దేవతలుగా మార్చవలయును.... ఇంగ్లాండ్, ఐరోపా, అమెరికాదేశములను జయించుట— ఇదియే నేడు మన మహామంత్రిము కావలసియున్నది, ఇందే దేశభ్యుదయము నెలకొనియున్నది. వికాసమే జనన లక్షణము, మన యాధ్యాత్మికాశయములతో లోకమున మనము వ్యాపింపవలయును. ఆహ! ఇది బలహీనమైన శరీరము, పైగా పంగదేశీయుని శరీరము; ఈపాటి పరిశ్రమ వలన నొక ఘోరవ్యాధి దీనికి సంక్రమించినది, ఇకను నాక లేకపోలేదు—

శ్లో: “ఉత్పత్స్యతేఽక్రియ తోఽపి యానధర్మః,
కాలోన్యాసం విరజతి ర్విధృతా చ పృథ్వీ”

(భకధూరి)

(అపారమైనకాలమున, బహుజననివాసమైన వసుం థరయం దీకార్యమును గొనపొగించుటకై సమానధర్మః ఉద్భవించియున్నాడు, లేనిచో నుద్భవింపఁగలఁడు.)

శాకాహారమునుగూర్చి నే జెప్పవలసిన దిది, నాగురుదేవుఁడు శాకాహారి యనునది మొదటివిషయము. కాని దేనికి వివేదింపఁబడిన మాంసము వారని తొనగిన పక్షమున దానిని శిరమున కద్రువొని స్వీకరించువాఁడు. ప్రాణహాని పాపమే, నందియము లేదు; కాని రసాయన

కాస్తాభివృద్ధిమూలమున కాకాహరమును మాంసవశనీర
మునకు సరిపడునట్లు చేయఁబడకుండునంతవఱకు మాంసా
హరముకంటె గత్యంతరము లేదు, నేటిపరిస్థితులతో
మాంసపుండు రాజనీక జీవనము గడపవలసియున్నంతవఱకు
మాంసాశనముకంటె వేఱు మార్గములేదు. మరణదండనచే
జనులను భయపెట్టి, యశోకచక్రవర్తి లక్షలకొలది జంతు
వుల ప్రాణము కాపాడిననుమాట విజమే. కాని వేద్యుడైన
బానిసర్య మంగకంటె ఘోరతరము కాదా! కొన్ని మేకల
ప్రాణము తీయుటయూ, లేక భార్యాపుత్రికల ప్రాణమును
గాపాడుకొనఁజాలకుండుటయు, దోపిడిగాండ్ర చేతులనుండి
బిడ్డల పోషకార్థ మున్ననును రక్షించుకొనఁజాలకుండు
టయునా! వీనిలో నేది విశేష పాపకృత్యము! ఇంత
కంటెఁ గాయకష్టమువలన జీవనోపాధి నార్జించుకొనని యగ్ర
వర్ణజాతు పదిమందియు మాంసాహరము తివకుండుడుగాక,
కాని యహర్నిశము కష్టపడి పనిచేసి యన్నము సంపా
దించుకొనవలసియున్న వాఁని బలవంతపెట్టి కాకాహరమును
తేయుట మన దేశస్వారంభ్య నాశనమునకుఁ గల హేతు
వులలో నొకటి. మంచి పుష్టికరమగు నాహార మేమి చేయఁ
గలదో బహుశ ము జూచిన బోధపడును. సర్వశక్తిమయుడుగు
విశ్వేశ్వరి మీకు మహోదాహరణములను గలిగించుఁగాక!
—వివేకావంధుఁడు.*

* ఈ రెండు క్రిమతి మేళా ఘోషార్థము వియ్యమణికి ప్రాయః
బడినది.

చార్లెస్, 28.4.1897

స్నేహాన్నద—... దేశములయు నేకీభవించి నా కింద
 ప్యాగర మొనగెను. ప్రతిచోటను లక్షలకొలది జనుల
 హర్షధ్వనులు, జయజయధ్వానములు, ప్రభువులు నా శకట
 మును మూపున వహించుటలు, ముఖ్యపట్టణవిధులం దంగ
 టను దివ్యప్యాగర వాక్యాలంకృత తోరణములు, ఇంకను
 నేమిమో!!!...

పాపము,—ఈసారికి అమెరికా చేరెనని తలంతును
 శుద్ధ దురిభీమావగ్రస్తమగు తన క్రైస్తవమత బోధచే భార
 తీయుల నారఁ దుద్ధరింపవచ్చెను. అతని బోధల నెవ్వరును
 జెవియుగ్గి వివరేదట! కాని వారాలనియెడ విశేషాదరముఁ
 జూపిరి. అందులకుఁ గారణము నా శేఖయేసుమీ, కాని
 యారనికి విశేషమును గలుగఁజేయుటలేనిది! ఆతఁడు
 విచిత్రవ్యక్తివలె గనిపించుచున్నాఁడు. నా స్వదేశాగమన
 సందర్భమందలి జాతీయోత్సాహమును మత్సరములను జూచి
 యాతఁడు మనోవైకల్యము నొందెనని వింటిని.... ఆధ్యాత్మిక
 విషయములలో భారతదేశము నెమట నిలువఁగలిగిన దేశము
 ప్రపంచమున నుండి లేదు; అది యేమి చిత్రమోకాని
 క్రైస్తవదేశముమండి యిచటికి వచ్చు వ్యక్తులందఱను బుర
 తనమైన పిచ్చి యభిప్రాయ మొకటి యావేశించియున్నది.
 క్రైస్తవు లధికారవంతులు, ధనవంతులు నట, హిందువులు
 కారట; అందుచే హిందూమతముకంటె క్రైస్తవమతము
 విన్నయొందుడవలయునని వారి వాదము. సరిగా నీ

హేతువుచేతనే హిందూమతము భర్తృమనిషించుకొనఁదగు పవిత్రముఁ గ్రస్తవమతము తగదనియు హిందువులు తగవట్లు వారికి సమాధానము చెప్పవచ్చును. ఇంతకును నీ దుర్మార్గ లోకమున మోసమే యెప్పుడును ముందునది వచ్చునది, నాజన్య మెప్పుడును జెబ్బుకొనుచుండును. నా క్లిష్ట తోఁచు చున్నది — భౌతికవిజ్ఞానమునఁ బాశ్చాత్యు లెట్టి ఘనత వహించినను బాతమాధికవిషయములలో వారికింకను నక్షరాభ్యాసము కాలేదు. భౌతికవిజ్ఞానము క్షణిక భౌతిక సంపత్తి హేతువు, పరనిద్య శాశ్వత బ్రహ్మసందబాయకము. అమృత త్వ మనునది లేదనుకొన్నను, ఆదర్శములుగా గ్రహించఁబడిన యాధ్యాత్మికాశయములచేఁ గలుగు ననుభవము అహు సూక్ష్మము, విశేషసందబాయకమునై యొప్పును, లౌకిక చింతామాఘమో, ఆర్పరాని తృప్తను స్ఫురదు బుట్టించి, తుదకు వ్యక్తిని సంఘమునుగూడ నశింపఁ జేయును.

ఈ దార్శినింగు మనోహరమైన ప్రదేశము, (28,146 అడుగుల యెత్తున) మహావైభవాన్నితమై యొప్పు కాంచన గంగ మేఘము తెడ విచ్చుచో, వపుకపుడు కాన్పించుచుండును, మఱియు (29,001 అడుగుల యెత్తున) గారీ శంకర (శిఖర) మును సమీప పర్వతాగ్రమునుండి చూచాయగాఁ గవవచ్చును....

నాకిచట హాయిగా ముప్పది, సమతలములకు నచ్చి మనుట యనివ యమయాతన, గడవ దాటి కాలు వీధిలోఁ

జిల్లితినా, నన్ను విష్ణురముగాఁ జూడవచ్చు జప
సమాహము!! ప్రఖ్యాతి యనువది నిర్విచారముగా నను
భవించుచుఁ గూర్చుండుటకుఁ దగిన వస్తువుకాదు!! కేశములు
నెరియుచున్నవి కావునఁ జిద్దగడ్డము పెంచఁబోవుచున్నాను,
అది గౌరవనీయమైన యాకృతిని గలుగఁజేసి యెవరినైనను
నమరికాదేకపుటపవాచకులనుండి కాపాడును! ఓ పరిచి
కేశములారా! మీరెన్నిదోషములనైనను గిట్టిపుచ్చఁ
గలరు, మీకు జయము!

కపాలాసమయము దాటుచున్నది, కావున ముగించు
చున్నాను. సస్యసోరథములు, చిరాయురారోగ్యములు,
సమస్తశుభములును నీ కొనఁగూడుఁగాక!

అమృతము తామును మారందఱును నా కఖండ
ప్రేమాస్పదులని గ్రహింపుడు,—వివేకానందుడు.

కంకతా, 5 5 1897.

అభిన్న హృదయ నేను మఱికొన్ని సంవత్సరములు
జీవించినను, జీవించకున్నను నదియే భారతదేశ మీ
వలకే రామకృష్ణునిది.

* * *

అసహ్యమైన యీ నవీన హిందూమతము (Modern
Hinduism) అనఁబడువది మూలఁబడిన శౌద్ధమతముకంటె
మఱియొకటి కాదని నా దృఢనిశ్చయము. ఈసంగతి స్పష్ట
ముగా హిందువులను గ్రహింపవలెను, కిక్కులునునకుండ,

వాడు దాని ననాయాసముగా విడనాడగలుగుచును. కాని పూర్వము బుద్ధుడు జోధించిన ధర్మమనినను బుద్ధుడనినను నా కళిందగౌరవము, హిందువులమును మన కాలఁ దవ భారమూర్తియునుట మీ రెఱిగినవిషయమే. సింహళము లోనున్న బౌద్ధమతమైనను సరియైనదికాదు. నేను సింహళము వెళ్లినప్పుడు నా భ్రమ పూర్తిగాఁ దొలగినది. అచట సకత్వలైయున్న జనులు హిందువు లొక్కరే. బాదులందఱును నాచారవ్యవహారములలో విశేషముగా నైశోచా సంప్రదాయముల పవలంబించినాడు.... ఎల్లెడలను "కసాయిదురాగములను" వెలకొల్పుటయే తమ పరమధర్మమగు నహింసయొక బౌద్ధులు చూపుచున్న గౌరవభావము!...

అమెరికాలో సకాళ వ్యక్తిని, ఇచటఁ గేవలము మతియొక వ్యక్తిని, జీతములయు నిచట నన్నుఁ దన ప్రమాణ పురుషునిగాఁ బరిగణించుచున్నది—అచటనో, విశేషముగా దూషింపఁబడిన ప్రచారముడను. ఇచట ప్రభువులు నాకకటమును మూపున పహింతురు, అచటనో, శుభ్రమైవ హోటలు (Hotel) లోనిఁ గూడ నన్ను రానిచ్చువాడు కాదు. కాబట్టి యిచటి నామాటలు—కొలఁదిమంది కెంత యుదురిగాఁ జోఁచినను—జీతక్షేమో దిషములై యుండవలయును,...

...గమనింపుడు, భారతదేశ మీవఱకే రామ కృష్ణునిది; హిందూ ధర్మపంక్తి-రక్షారము నా యుద్వమమును గొంత కట్టుదిట్టము చేసినాను.—మీ వివేకాగమముడు,

అక్టోబరు, 29-5-1897.

సహృదయ—...ఉదయ సాయంపమయములందు గుట్టపు
స్వాదిహాసమున విశేషమైన వ్యాయామము వారంభించి
నాను. నాటినుండియు నిజముగా శరీరసిరి లాగుపడినది....
నాకిపు డఖంకలము చేకూరినది. హిమాలంకృతములగు
దర్శిత శిఖరముల మ్రోల పచ్చాసనస్థుడైనై.—

జ్ఞో. న తస్య తోనో న జరా న మృత్యుః,

ప్రాప్తం హి యోగాగ్నిమయం శరీరమ్. *

అను నుపనిషద్వాక్యము నుచ్చరించుచు ధ్యానస్థితుడైనగు
నన్ను, చాక్టరుగాదా! మీ రొకసారి వచ్చి చూచిన నే
నెట్టి స్థితిలో నున్నానో తెలియజలము... —అప్పుడు,
భగవదేకశరణుడు, వివేకావందుడు.

అక్టోబరు, 30-5-1897.

మహాశయ—...అట్టి భగవానుని — అవతారమూర్తిని—
నా జీవితమునఁ గాంచియున్నాను, ఆతని యాజ్ఞలను
బాలించుటకే జీవించియున్నాను. పరిమిత జ్ఞానవంతులై
హేత్వాభాసములతో, భ్రమలతో, అభిప్రాయములతో,
అసూయాద్వేషములతో, గూడినవారివలన స్మృతులును
బుర్రాణములును వెలువడినవి. ప్రేమను, జ్ఞానాద్యమును

* “యోగాగ్నిమయమగు శరీరముగల యోగిని తోగ జరా మరణ
దుఃఖము లేవియు పూరింపజాలవు.”

బ్రహ్మతెంచు భాగములు మాత్రమే యందుండి స్వీకరింపఁ దగినవి, మిగిలినవి త్యాజ్యములు. ఉపనిషత్తులు, గీత— ఇవియే నిజమైన శ్రుతులును, బ్రాహ్మణిక శాస్త్రములును, రామాయ, కృష్ణాయ, బుద్ధాయ, చైతన్యాయ, నానక్, కబీరు—ఇత్యాదులే నిజమైన యవతారమూర్తులు; ఏలన చాచిత్యవయము లాకాశమువలె సునిశాలములు, జగద్వ్యాప్తములు;—అందఱకంటెను మిన్న రామకృష్ణాయ. రామానుజాయ, శంకరాయ మొదలైనవారు విశేషసంకుచిత దృష్టితోఁ గూడిన శేషల పండితులని తోచుచున్నది. పండితుని తుష్కపాండిత్య ప్రకర్ష—కూడాప్రశిగాః చా నోక్కుఁడే మోక్షపథనిఁ బొందవలయుననెడి యాంక్షోభన | కాని, అయ్యా, అది సాధ్యమా! ఎన్నఁదైనను నట్టిది సంభవమయ్యెనా, ముందుఁ గాగలదా! అహంభావాశేషమున్నంతవఱ కేమైనను బ్రాప్తించునా!

మఱియొక యసందర్భము : జాతిభేదములు జనులలో లేనిపోని భేదభావమునకుఁ గారణమని — మాయామూలమని—జన్మముపై సాధారపడినది కానిను, గుణకర్మములపై సాధారపడినది కానిను — నమస్తమైన జాతి విభజనయును బంధ హేతువని—నానాటికి నాకు బాగుగా ధ్రువపడుచున్నది. కొందఱు మిత్రు లిట్లు హిలోపదేశము చేయుదురు : “నిజమేనోయి, దానిసంతను సంతరంగమున నుంచుకొనుము, బయట వ్యావహారిక జగత్తులోమాత్రము జాతిభేదములు తప్పక పాటించబడవలయును.”...అంత

రంగమున నైక్యభావము (బలవంతముగాఁ బెట్టి పెట్టు కొనినదని భావము); బయట ఘోరరాక్షస తాండవము దారుణహింస జేయు, జేదలపాలితి యముడు కాని 'యస్పృశ్యుడు' భవిష్యదైన భక్షముననో, "ఓహో, యారేడు ధర్మరాజా!"

ఏని యన్నిటికంటెను నియమములును నిష్ఠలును శూద్రున తుద్దేశింపఁబడినవి కావని నా చదువులవలన నాకుఁ జెలియుచున్నది; ఆహారవిషయమునఁగాని, విదేశ యాత్రావిషయమునఁగాని, శూద్రుడు విచక్షణచేసినచో, నది నిష్ప్రయోజనము, వ్యర్థకాలక్షోభము. శూద్రుడను, మైచ్చుడనునగు నా కా గొడవలతోఁ బనిలేదు. మైచ్చా హారమైన నాశేమి, చందాలాహారమైన నాశేమి! చాలి భేదాదిమత్తిభ్రములు మతాచార్యబ్రువులు వ్రాసిన గ్రంథములలోనే కాని భగవదావిష్కృతములగు వానిలోఁ గనఁ బడవు. మతాచార్య బ్రువులను వారి పూర్వులు చేసిన ఘనకార్యముల ఫల మనుభవించనిందు, నే నీశ్వరాదేశము ననుసరింతును, నాశదియే శ్రేయస్కరము.

నేను గ్రహించిన మణిమొక తత్త్వమిది: పరహితార్థమగు నేవయే పరమధర్మము, మిగిలిన కర్మకలాపములన్నియు మత్తిభ్రములు స్వీయమోక్షమునకై ప్రాణు లాడుటయొక దప్పి, పరహితార్థము సర్వము సమర్పించు వానికే మోక్షము, "నాముక్తియో, నాముక్తియో" యని దేవులొడువా రిహపరభ్రష్టులై తిరుగాడుచుండుది, —

ఇది స. సనేకపర్యాయములు ప్రత్యక్షముగా గాంచి యున్నాను. ఈ చిల్లర విషయముల నన్నిటిని సూర్పియు నాలోచించుచుండ మీను 'లేఖవాదు' మనసు రాలేదు. ఈ యసంవర్థము లన్నియు నిటులున్నను నామెడి మీ యనురాగము చరింపవలెనని నా కాశ్చర్యకరము.* మీ విచారానందుఁడు.

92

అక్టోబరు, 16 1897.

మహాశయ, శేషములనఁగా సంహితలని మనము భావించు గలిగినచో వేదవిషయమున మీరు చేసిన యధిక్షేపము చెల్లును. వేదమును శబ్దము సూత్రములు, బ్రాహ్మణములు, ఉపనిషత్తులు నను మహా భాగములనుకూడ నన్వయించును. భారత దేశమున వివిధ సర్వజన సమ్మతమైన యభిప్రాయము. ఇందు సంహితలు బ్రాహ్మణములు నను మొకటి రెండు భాగములును గర్మకాండార్థము లగుటచే విందుమించుగా నలక్షితములై నమస్త తత్వజ్ఞులచేరను సంప్రదాయ కర్తలచేరను నుపనిషత్తులే ప్రమాణభూతముగా స్వీకరింపబడినవి.

* మహాపండితుఁడు, పూర్వార్థ పరాయణుఁడువగు శ్రీ బ్రహ్మచారియైన కవి పూర్ణి ప్రాసిత కడపటి శేఖ. పూర్ణి తనయాశయములయంద నిత్రుని సాక్షిభూతిని పునఃపఠ్యుత్పత్తిని గాంక్షించుటయే యారంభంగికమైన యా దీక్షయం దించుక కరివ వాక్కులను గొంతలకరికయోక్షలను బ్రాహ్మణియగుటకు గారణమని పోయెనున్నది. అనువాదభేదము.

సంహితలు మాత్రమే వేదము లను భావము మొన్న మొన్నటిది — దయావందస్వామి దానిని వెలువరించి యున్నాడు. సూత్రముల కిది యెంతమాత్రము మాన్యము కా లేదు.

సంహితలకు తన సూత్రక వ్యాఖ్యానము నాధారముగా గొని వేదమున కంతకును సమంజసమై యునున ర్తించు నొక విధాంతమును గనుగొందమును తలంపున దయావందస్వామి యీ మార్గమును ప్రోత్సహించుచు, కాని చిక్క-లేప్పటివే, అది వచ్చి బ్రాహ్మణముల పైఁ బడినది. ప్రక్షిప్తవాదము, వివరణవాదము మొదలైన వాదము లెన్ని బయలుదేరినను సమన్వయింపవలసిన భాగ మింకను గావలసినంత యున్నది.

సంహితల నాధారముగా గ్రహించి సుసంగతమైన మతమును స్థాపించుట యనునది సాధ్యమైనచో, నుపనిషత్తుల నాధారముగాఁ గైకొని సుసంగతము, శ్రుతిసంప్రదాయముల కవిరుద్ధమునగు మతమును స్థాపించుట యంతకంటె వేయిరెట్లు సులభతరమని నా నిశ్చయము ; మఱియు నిందు శిష్టజనసమ్మతమైన యభిప్రాయమునకు విరోధమేమియుఁ గలుగదు. పూర్వాచార్యులందఱు నిందు మీతో నేకీభవింతురు, మఱియు సూత్రక విశాసమునకు విరోధమైన యవకాశము గలుగును.

హిందూ ధర్మమున కీవఱకే గీత యత్యంత ప్రామాణిక గ్రంథమై యున్నది. గీత కట్టి పరిపూర్ణమైన యర్హ

తమఁ గలదు: కాని కృష్ణుని వ్యక్తిత్వమతిసూహమై, యస్పష్టమై యుండుటవలన నే దా జీవితమునుండి ప్రాణ ప్రదమగు భావములను గ్రహించుట దు స్థరము. మణియు చూతనచైతన్యమును సూతన దృక్పథములును బ్రస్తుత యుగమున కావశ్యకములై యున్నవి. ఈ మార్గమునఁ బర్యాయించుటకు మీ కీరేఖ తోర్చిపెనుని నన్ను చున్నాను. అకీర్వాణములు.—మీ వివేకానందుఁడు.

నంద్యుతమునుండి యనువాదము

ఒకశిష్యునకు

అల్మోరా, 1.6.1897.

...ఈ శ్లోకార్థమునకు * నీవు శంకరు ననుసరింప పెలయును.

లేదా, ఈక్రింది విధముగా సర్థము చెప్పవచ్చును :-

పెద్ద పెద్ద భాగములు జలమయములై యున్నను జిన్న కొరువులు దప్పిగొనినవాని కిట్లు మహాపయ క్తములో —అనగాఁ గొంచెమునీరే తనకు జాలుటచే నారే డిట్లు చెప్పవచ్చును, “ఈ పెద్ద జలాశయము పలుండ నిమ్ము, గొంచెము నీరే యా యక్కఱనుదీర్చును.”) — అట్లే

* శ్లో. యావాన్త ఉదపాకే ప్యతః పుష్కరోదకే,

తావాన్ పక్ష్యేషు చేదేషు బ్రాహ్మణ్య వికాసతః.

—గీత, 2. 45.

విద్యాంసుండగు బ్రాహ్మణునకు నమస్త వేదములు నాప్రయోజనమున నెఱవేర్చును. నేలయంతయు జలమయమై యుండఁగాక, తనకు వలయునది నీరు త్రాగుటయే యెఱుంగునట్లు నమస్త వేదములందును తత్వజ్ఞానమే పడయందగినది.

ఈ శ్లోకాభిప్రాయమునకు విశేషానుగుణమగు మఱి యొక వివరణము తెలిపెదము :

నేలయంతయు జలమయమైయున్నను బానయోగ్యమగు నీటినే జను లన్వేషించుదు. భూమి జలావృతమై యుండుఁగాక—ఆధారభూతమగు నేలను బట్టి వేర్వేరు ధర్మములు గల వేర్వేరు జలము లుండువచ్చును. అట్లే విపులుండగు బ్రాహ్మణుడను సంసారవిపాసానివృత్తిర్థము నానావిద్యా కమన్విరిమైవ వేదములనెడి శబ్దసాగరమునుండి యేది మోక్షమును బ్రాపించఁజేయఁగలనో, యట్టి దివ్యనే గ్రహించును. బ్రహ్మవిద్యయేగదా మోక్షదాయకము. ఆశీర్వులు, శుభాకాంక్షలు,—మీ విశేషానందుఁడు.

ప్రతిభాజన—... నామట్టునకు పంతువుఁడనై యున్నాను. చేతయలలో వశేషము మేల్కొల్పినాను. అదియే నాకు వలయునది. కర్మానుసార మింక నేమి జరిగినను నరియే. నేను బంధవిముక్తుఁడను, సంసారభారణి గమనించినాను—“మన కాయుష్యము, మన కారోగ్యము.” తనకే యాయువు, తనకే ప్రేమ, తనకే ప్రతిష్ఠ, అంతయుఁ దనకే, తనకొఱకే.

వృత్తి సారించి వెనుకకుఁ జూతునుగదా, స్వార్థపరమైన
కార్యమేదియు నాకు గోచరించుట లేదు — నాచుమ్మరి
ములు సైతము నానిమిత్తము చేసినవి కావు. కావున
నేను సంకృప్తుడను, నే నేమియో ఘనకార్యముగాని,
విశేష సత్కార్యముగాని చేసియుంటినని కాదు. ప్రపంచ
మర్యాదలను, సుసారవతి నికృష్టము, మనుగడ యతి
హేయము మానవులు, యుక్తియుక్తులు, అతినికృష్టమగు
నీర్వాప్రయోజనము నిమిత్తము దొర్లాడుచుండుటఁ జూచిన
నాకు సత్య వచ్చుచుండును.

విషయమిది : మన మొక జోనున బంధితులమై
యున్నాము, ఎంత శీఘ్రముగాఁ దప్పించుకొనిన సంతమందిది.
బ్రహ్మానుభూతి నందినాను, ఇంక శరీర మెటు కొట్టుకొని
పోయిన నాకేమి ?

*

*

*

నీకాంతముగాఁ బ్రశాంతముగా, గ్రంథావలోకన
మొనరించుచుఁ బండితుడనై మనుట నా సహజ బ్రవృత్తి.
కాని యస్మి నేనువిధముగా వదపుచున్నది యనను జిత్ర
వృత్తి యదియే. — రత్నము, విశేషావయవము.

95

అక్టోబరు, 14 6 1897.

స్నేహస్పద, (విజ్ఞోతియా) మహారాజికిఁ బంపాచలపు
సభివందన పత్రికలో నీ క్రింది విషయములను గమ
నింతుడు గాక.

1. ఆతిథ్యము కై యుండరాదు, అవగా నామి భగవత్ప్రతినిధియని, మఱియేమేమోయని, మన దేశీయలకుఁ బరిపాలియగు వతితయొక్క యుండరాదు,

2. అమి పరిపాలనమున సర్వమతములును సురక్షితములై యుండ, స్వదేశమునను నిష్కాంతునందునుగూడ నిర్భయముగా మన వేదాంత తత్త్వములను బ్రచారము చేయుఁ గలిగితిమి,...

—మీ వివేకానందుడు.

అక్టోబరు, 15-6-1897.

అభిన్న హృదయ.....బౌద్ధార్యమే, జయించునది, శీతశీతము. పుస్తకములు, పాండిత్యము, యోగము, ధ్యానము, జ్ఞానము — నివన్నియుఁ బ్రేమతోఁ జొల్పిచూచినచోఁ దృప్తిపాదు మనిపించును, భూతి యనిపించును. ప్రేమయే నీకు దివ్యశక్తులను కలుపును, ప్రేమయే భక్తి నొసఁగును, జ్ఞానము నొసఁగును; ప్రేమయే ముక్తి నొసఁగూర్చును, మానవుడనెడి యాలయమున మాధవు నుపాసించుటయే యుపాసన—“సేవం యదివ ముపాసతే”—ఇను లుపాసించు భగవదితర విషయము లుపాస్యములు కావు.”...

...కట్టి యుద్యమమును పాగింపుము, నిన్ను నా భుజములపై నెత్తుకొని మోయుచును—పెలాసు! చూశువు గాక—క్రమముగాఁ బ్రతి జిల్లాయును నొక కేంద్రమై—వెలయును.... నేను యోధుడను, యుద్ధరంగమున మరణిం

తను. ఇచట రాజీవాపస్త్రీవలె మారక కూరుచుండుట నాకుఁదగదు.... — అప్పుడు, వివేకావండుఁడు.

97

ఒక యాంగ్లేయ మిత్రునకు

అక్టోబరు, 20-6-1897.

...ఒక నిధముగాఁ జూచినయెడల విచిత్ర జనులకుఁ ద్యాగము చేయుట శేమియు లేదనుమాట వాస్తవము— ఐనను, త్యాగము భారతీయుల రక్తవాళములలో స్పందించు చున్నది. మతమున శత్రుణము నొందుచున్న వర్షలలో నొకఁడు డిస్ట్రిక్ట్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఎంజినియరు (District Executive Engineer) అవఁగా విడట నది గొప్పపదవి. దాని నాతఁడు తృణప్రాయముగాఁ బరిత్యజించినాఁడు!

అక్టోబరు, 20-6-1897.

ప్రేమాస్పద—....గుజ్జపు స్వారిలో మంచి నైపుణ్యము సంపాదించుచున్నాను, బాధగాని, యలసటగాని లేక మును బొందక యెకాయకీ నిరువది, ముప్పది మైళ్ల దూరము స్వారీచేయుగలుగుచున్నాను....

...వంగభాషలోనున్న మంచిమంచి విజ్ఞానకాస్త్ర గ్రంథములను (Scientific books) అన్నిటిని గొని వానిని ఒకింపుఁడు. —మీ ప్రియపోదరుఁడు, వివేకావండుఁడు.

అక్టోబరు, 50 6 1957.

ప్రియమైనవారందరూ నభివృద్ధిపండునకు ...మన మూర్ఖులైన
లెంతసేపు బతుకల నెరసులనే పెడకెదరు, ఈ రంధ్రాన్వేష
ణము మాని, కొలదిగా సుగుణములను గూర్చి వారు
గ్రహింతురుగాక.

...రాజీయ విషయములలో, నెంతమాత్రము
జోక్యము కల్పించు కొనకుము, ఎవను నెవ్వరితోడను
నీవు వివాదపడ నక్కఱలేదు. కార్యసాధనార్థము నీవు
త్రికరణశుద్ధిగా బనిచేయవలయును.

ఇవట నేను...అంగమున నొక యుపన్యాసమును
...హిందీలో మఱియొక యుపన్యాసమును చేసినాను....

...శరీర మెప్పుడో యొకప్పుడు నశించక రెప్పుడు,
అగుచో నలసులమై గలింపవలె! “త్రుష్టవస్థి చెడిపోవుట
కంటె నతిశయింపుట మేలుకదా!” అంబోళనవడకు, నేను
గలించినను వాయసులే స్వయముగా నచ్చుతకార్యములను
జేయగలవు. పదియేండ్లలోపున మనము భారత దేశమం
రటను వ్యాపింపవలయును, లేనియెడల లాభములేదు.
రాక్షసునివలె బని చేయవలయును! బయ్యగుదుడేవ! ధనా
దులు వానియంతట నవియే వచ్చును. మనకు గావలసిన
వారు మనుష్యులు, ధనముకాదు...—నీ ప్రియసోదరుడు,
వినేశానందుడు.

సంస్కృతమునుండి యనువాదము

ఒక శిష్యునకు

అక్టోబరు, 3 7 1897.

శ్రీ. యశస్వి వర్య! కృతితో కలుం చ భుజనాని చ,
కామకృష్ణం చా వస్థే కర్మం క్షరత్రా మిశ్యగమ్. *

అమృతమృతమగు కరచంద్రా!

ఉత్కృష్టకీలులుగాని శాస్త్రకాదులందఱును విధియే బలీయమందురు; ఉత్కృష్టవంతులును గర్మకుశలులు నగు వారో, పురుషకారమునే శ్రేష్ఠముగా నెఱుఁగు, పురుషకారమును దుష్ప్రతికారోపాయముగాఁ దలచి వానిపై నిర్మలపడువారు కొందఱు; చైవలముపై నాధారపడి యుండువారు మరికొందఱు. ఈ యభయపక్షములవారి వివాదమును గేవల మభిప్రాయవిరుద్ధము ఇట్లు గ్రహించి మహాన్నత జ్ఞానశీఖరము నధిరోహింపఁబూనుము.

...కావున స్వతస్సిద్ధముగా జీవేశ్వరు లభిన్నులు, జీవసేవ, ఈశ్వరప్రేమ ఇవి రెండును నొక్కటే. ఒకేమేమేనున. జీవుని జీవబుద్ధితో జీవించినయెడల నది దయ, ప్రేమ కాదు. ఆత్మబుద్ధితో జీవుని జీవించినచో నది ప్రేమ.

* ఎవ్వని స్రభావమున లోకమును, మనమును భవ్యంమైతిహా యుట్టి స్వకంఠుఁడు, వీశ్వరుఁడు, మంగళోపదేశాఘోషుఁడు నగు క్రీరామ కృష్ణునకు పదా ప్రణామములు.

ఆత్మయే ప్రేమాస్పదమని శ్రుతిస్మృతి ప్రత్యక్షాది ప్రమా
ణము లన్నిటివలనను దెలియుచున్నది. కావున చైతన్య
భగవానుడు, “ఈశ్వరునియెడఁ బ్రేమ” యనియు, “శ్రుతి
యెడ దయ” యనియు నుపదేశించియుండుట యుక్తమే.
ఆయన ద్వైతవాది. కావున శివేశ్వర భేదమును సూచించు
నారని యీ సిద్ధాంతము సమీచనముగనే కానిపించును.
కాని యద్వైతనిష్ఠులమగు మనకు శ్రుతి శిశ్వరునికంటె
భిన్నుఁడనుబుద్ధి బంధకారణము; కావున మన కవలంబ
నీయము ప్రేమ, దయ కాదు. శ్రుతి విషయమున దయ
యను మాట నాకు సాహసపూర్వకముగను నహంభాద
సంజనితముగను దోచును. మనము దయ చూపుటలేదు,
కాని సేవించుచున్నాము. ఒకటియెడ ప్రేమ, సర్వోత్త
యాత్మానుభవము—ఇదియే మన యనుభవము—అంతియే
కాని కనికరముకాదు.

...—కాశ్యప ప్రేమబుద్ధుడు, వివేకానందుడు.

101

అల్మోరా, 9-7-1897.

స్నేహస్పద—...నా శ్రేయమునుగూర్చి మీకు భయపడ
నక్కఱలేదు. నాయవవాచకు లెంత గగ్గోలు చేసినను
సువిశాలమగు నీ విశ్వమున నాకుఁ దావు లేకపోలేదు. ఏమై
నను నా యుద్యమము నాకుఁ దృప్తికరముగా నున్నది.
ప్రాప్తానుసారము వర్తించితినేకాని యీ కార్యమిట్లు ఒకరిగ
వలయునని సంకల్పించిన వాఁడనుగాను. భారతజనసామా

వ్యము నుద్ధరించు అట్లునియే నేఁ బరితపించితిని. నేఁటికిఁ గొంతవఱకుండు బయము గాంచితిని. దేశమున బనులు కాటకముచే, మహావ్యాధులచే, బాధల నొందుచున్న తిటి నా వత్సలెట్లు విషూచిగ్రస్తులగు మాలలపక్షమ నిరాశాచూర్ణ మరణించు పంచముల పంచను పేవచేయుచున్నారో కూచిన మీకు బ్రహ్మపంచమగును. సర్వేశ్వరుఁడే నాకును వారికిని దోడ్పడుచున్నాఁడు. "మావపు లేకాటివాడు! నా ప్రియగ ముఁడు, సర్వేశ్వరుఁడు నాచంప నున్నాఁడు; అమెరికాలో, ఇంగ్లాండులో నే నుండినప్పుడు, అజ్ఞాతముగా భారతదేశ మున సంపరించుచుండినప్పుడు నాచండనుండివచ్చాఁ డల సర్వేశ్వరుఁడే. బొడ్డిదనిచారి పలుకులనా నేను బాటించు నది! ఏమేమి! పరతత్వమును సంసార సారసీనతను గ్రహించిన నేనా, పసిపాపల ప్రలాపములను విని నా మార్గమునుండి చలించుట! ఇదియో వన్నుఁగూర్చి మీ యభిప్రాయము!

స్వవిషయమున విశేషముగాఁ జెప్పుకోవలసివచ్చినది — అది మీవలననే. నావిద్యుక్త కర్మము సమాప్తమైనదని తోఁచుచున్నది—కాకన్న మూడు నాలుగేండ్లకంటె నే నెక్కువ జీవించను. స్వీయమోక్షేచ్ఛ సమసిపోయినది. ప్రాపంచిక భోగముల వెన్నఁబును గాంపించిన వాఁడను గాను. లోక శ్రేయమునకై నేనారంభించిన యుద్యమము బయప్రవముగా సాగటాక్క—ఓ నాకు వాంఛనీయము. నా యుద్యమ మప్రతిహతము. కాకన్న భారత దేశమందైనను

నా కృపి కొనసాగుటఁ జూచి గుండెలపైఁ జేయి వైచుకొని నిద్రింతును. సమస్త జీవస్వరూపుని, అద్వితీయుని, ఏశేషము వా యో ర్తనారాయణుని, నా దీప నారాయణుని, సమస్త దేశీయులకెల్లఁ జేవయతు నా భారత నారాయణుని, నా యిష్టదేవత సర్పించుటకై యెన్నిజన్మములైన వెల్లెదను గాక, యెన్నిచేల బాధలనైన వసుభవించునుగాక.

“ఎవ్వఁడల్పుఁడుగను వధికుఁడుగను, గీటకముగను గిటీటాధిపతిగను, బాపిగను బుద్ధ్యాత్ముఁడుగను వెల్లొందునో యా సర్వేశ్వరుని భజంపుఁడు, ఇతరవిగ్రహములను విద్ధి వ్నముచేయుఁడు.

“ఎవ్వఁడు జననమరణాతీతుఁడో, గమనాగమన విరహీతుఁడో, ఎవ్వనియందు మనము నెలకొనియుంటిమో, యెవ్వఁడు సదా యద్వితీయుఁడో, ఆ సర్వేశ్వరుని భజంపుఁడు, ఇతరవిగ్రహములను విద్ధి వ్నముచేయుఁడు.”

నా నియమితకాల మల్పము. ఒకరికిఁ జాటుకుమనుఁ గాక, మఱియొకరిని జీతాకుపటముగాక, వాయుతరంగమున నున్నమాట చెప్పక తప్పదు. కావున నాయనా!...నా నోటినుండి యేమి వెలువడినను భయపడకుము. నా కాధార భూలేమియున్న వ్యక్తి సర్వేశ్వరుఁడుగాని విచేకానందుఁడు కాఁడు. హాడు సర్వజ్ఞుఁడు. లోకమును నేను సంతుష్టి పఱుపఁపివచ్చినచో^{విశ్వా} లోకమునకు వాని చేసినవాడ నగుదును. ఏ విషయమునైనను బహుజనులు చెప్పినంత నే యది సమంజసముని భావించరాదు, అనేకులు పరిపాలించుచున్నను

లోకులదూరపథ యథాప్రకారముగనే యుండుట ప్రత్యక్షమే కదా. ప్రతిసూత్రపాపమును బ్రతిఘటనమును గలిగించి తీరును... నాగరికలోకమున హేళనయు ననాగరికలోకమున పజపులు, అసహ్యమైన నిందలును దలయొత్తితీరును.

...ఆర్థకులు పైతము వికాసము పందవలయును, అమెరికాదేశీయులు సహజులైత్రపుసిరిచే గన్నును మిన్నును గానకున్నారు. నా దేశమునకు వేయినాడు, లక్ష్మీకటాక్షము కలిగినది, పోయినది. మనము నేర్చిన గుణపాతము లింకను నేయర్థకునకును బోధపడవు. జగము మిథ్య. ఈ ఘోర మాయాజగమును — నిస్సారమగు నీ శంసారమును — ద్యజించి సుఖంపుడు. కామకాంచనములను బరిత్యజంపుడు. పెండ్లి, కామకాంచనములు — ఇదియే నిజమైన వీకాచములు. శరీరమే, శరీరాభిమానమే, మోహము, కామ కాంచనమమత తొలగినచో మోక్షము కరతలామలకము. ...—చిరస్నేహస్పదుడు, వివేకానందుడు.

ఓం నమో భగవతే రామకృష్ణాయ!

ఆల్మోరా, 10-7-1897.

అయ్యుష్మంతేతగు పఖండానందువకు—నీవు నాకంపిత మన సంఘోర్దేశముల చిత్తుప్రతులను (Proofs) దిద్ది మజల నేడు పంపుచున్నాను. అందు (మన సంఘసభ్యులచే జమవలంబిన) నియమావళిభాగము తప్పలకుప్పగా నున్నది.

దానిని జాగ్రత్తగా దిద్ది పునర్ముద్రణముచేయుదు, లేని యెడల లోపలు వచ్చుదురు.

(పంక దేశమందలి) బరం(బ్రహ్మ)పురము (Berham-
pore) లోనాగుచున్న పనిచాలఁబక్కఁగానున్నది. అట్టిపనులే
ద్వీపజయము పంపఁగలవు—వాదములును సిద్ధాంతములును
మానవహృదయమును వశపఱచుకోఁగలవా! కృషి
చేయుదు, వీక్షణిఁ గృషిచేయుదు—ధర్మముల నాచరణ
మునఁ జూపుదు—వాదములును సిద్ధాంతములును నేమి
చేయఁగలవు! వేదాంతము, యోగము, లేపస్సు—పూజా
మందిరము—మీ పన్ను లియ్యపు టన్నపు నైకేవ్యములు,
మీ శాశ్వతపహారములు—ఇరన్నియు నేమి కానొకనిధర్మమో
ఏదేకధర్మమోయెనఁ గావచ్చును; పరహితాచరణ మొక్క
టియే సార్వజనీన మహావ్రతము. స్త్రీలు, పురుషులు—
పిన్నులు, పెద్దలు—అఖిలలోపాలము,—వేదేల, జంతు
వులుపైఁత మీధర్మమును గ్రహింపఁగలవు. కేవల నిషే
ధార్థిక ధర్మముల * వలన ఫలమేమి! తాయి యెప్పుడును
వ్యతిరేకింపదు, అదెన్నఁచును వసర్యము చెప్పదు. చెల్లు
దొంగతనము చేయవు, దోపిడులను కేయవు—విస నేమి
ప్రయోజనము! నీ దెన్నఁచును దొంగతనము చేయకుండ,
వ్యతిరేకింపకుండఁ, బ్రతిదివము నాలుగు గంటలసేపు ధ్యానిం
చుచు, దానికి రెట్టింపుసేపు శాస్త్రోక్తముగా గంట వాయించు

* “ప పరపాపాం గచ్ఛేత్” (పరస్త్రీపంకమను కూడదు).
“నా నృకం బ్రూయాత్” (అవత్య మాడరాదు) మొదలగు నిషేధములు.

చున్నావనుకొందము—ఎన నేమి విశేషము! అల్పమైనను నీవు చేసిన యాకార్యము, బరంపురమును నీకు బాదాక్రాంత మొనర్చివడి—ఇప్పుడు జనులు నీవేమి చెప్పినను శిరసావహించుదు. “రామకృష్ణుడు పాశ్చాత్యగమంతుడు” అని నీవిక జనులలో వాదించవక్కఱలేదు, అచరణహీనమైన శుష్కప్రస్థానములవలన నేమి ప్రయోజనము!—మంత్రములకుఁ జింతకాయలురాలువా! పది జిల్లాలలో నీ పట్లు చేయఁగలిగినయెడల నా పరియను నీ చెప్పుకేరలలో నుండును. నీవు ప్రాళ్ళఁడవు, కావునఁ బ్రస్తుతము కార్యకాళియే ప్రధానమని చూపుచు, తద్వినియోగమును శక్తికొలఁదియు వృద్ధిచేయఁ బూనుము. యువజనసంఘము నేర్పఱచి, యింటంటికీ వెళ్లి, ధనము, ప్రాశస్త్యము, బియ్యము, భక్ష్యములు—ఏది వారికిన వానిని ‘అలాభయానాదువుల’ వలె వారిని యాచించి తీసికొనిరానిమ్ము, అప్పుడు వానిని బంచిపెట్టుము. కృషియనఁగా, నుద్యమమనగా, నిది. అంతట జనులకు నమ్మకము కలుగును, అప్పుడు మీ మాట విని మీరేమి చెప్పినను జేయుదురు.

కలకత్తాసభకై న ఖర్చులకు పోగా మిగిలిన వానిని మోమునివారగార్థము జనుకట్టుము, లేదా, కలకత్తాలోని గొంతులు, గూడెములు మొదలగు వానితోనుండు చేరల కాధనమును వినియోగించి పాయము చేయుము; స్వార్థక భవనములు మొదలైన వాని మాట జేవుఁ డెఱుఁగును. ప్రస్తుతము నా యాశోగ్యము దివ్యముగా నున్నది....

దరిద్ర నారాయణసేవార్థ మిటువంటి శాఖ నొక దానిని నెలకొల్పుమని...ప్రాయము.

...పూజకగు వ్యయము నెలకొకటి రెండు రూపాయలు మించగోరుదుడు. ఈశ్వర సంతాపము తిండి లేక మాడుచున్నది. . . . తులసిపత్రములతోడను జలముతోడను బూజచేసినఁ జాలును. నైవేద్యములకగు సామ్యు జీవలయందు నెలకొనియున్న ప్రత్యక్షదైవమున కాహార నివేదనార్థము వినియోగింపఁబడు గాక—అపుడు సర్వము భగవదనుగ్రహప్రసాదమై యుప్పును.....—ని ప్రియ పోదకుడు, వివేకానందుడు.

103

ఆల్మోరా, 11-7-1997.

ప్రేమాన్నద—, ... థంకపటకు జరిగిన పని నాకు దృష్టికరముగ నేయున్నది, కాని దానిని వృద్ధి నొందింపవలయును. రాసాయనిక శాస్త్రప్రకరణములను భౌతిక శాస్త్రప్రకరణములను గొన్నిటిని సంపాదించి, ప్రాథమికము, పరిశోధనాత్మకమునగు భౌతిక రాసాయనిక శాస్త్రములందును (Elementary and Experimental Chemistry and Physics) ముఖ్యముగా శారీరశాస్త్రమునందును (మనసోదకునకు) బారముల సేర్పటయట మంచిదని తెలిపియున్నాను—ఆ విషయమున మీరేమి చేయుచున్నదియు వాకేంకను దెలియకన్నది.

పంగభావలోని కమవదింపఁబడిన భౌతిక శాస్త్ర గ్రంథముల నన్నిటిని గొన్ని జతలను కొనవలయునని నేను సూచించితిని—చానిమూలయేమి?

ఒకేతూరి ముగ్గురు మహాంతుల (మతాధిపతుల) నెన్నుకొనవలయుననియు పందొకరు వ్యవహారశాఖను మఱి యొకరు పరిశోధనశాఖను నింకొకరు విజ్ఞానశాఖను బరి చాలింపవలయుననియు నాకిప్పుడు తోచుచున్నది.

కలకత్తాలోని బాబులు 'మాత్రమే మరెమునకు వచ్చునట్టి జనులని వినుట నాకు విచారకరము. వారివలన లాభములేదు. మనకుఁ గావలసినవాడు ధైర్యసాహసాన్నియులగు యువకులు, కార్యదీక్షులగువారు, వట్టి యనివేకులు కాదు.

...మామూలాలలో...అద్భుతముగాఁ బనిచేయు చున్నాఁడు. ఒక క్రాంతియులో — నదియు గేవలము బియ్యము కందిపెట్టుచు—వాడు తమతమ కక్తిసామర్థ్యములను గ్రమముగా వ్యర్థముచేసికొనుచున్నట్లు కనిపించుచున్నది. ఈ సాయముతోఁబా 'బుద్ధిమైన ప్రచారమును జరిగినట్లు కని పించుటలేదు. స్వయంసాహాయ్యమును జనుల కలవడఁజేయ నిజోఁ బ్రసంగమై శ్వర్గమంతయు హిందూదేశములోని యొక చిన్నయూరికి సాయము చేయుటకుఁ బాలచు. మనధార్మికోద్ద్యమమును వైఙ్ఞానికోద్ద్యమమును ముఖ్యముగా స్వయం సాహాయ్య బోధకమై యుండవలయును. ఈ విషయమున మీరేమి చేయుచున్నారో నాకుఁ దెలియుటలేదు. ఎంతసేపు 'ఇందలు భిచ్చగాండ్రకు సాయముచేసితి' మనుచూచుట! మనవద్దనున్న స్వల్పార్థాయముతో ఏలై పంతవలకు ని స్తీర్ణ

ప్రదేశమునకుఁ బోయి టందు బాటులో నుండునట్లు యాచిల్ల
లలోఁ గేంద్రములను నెలకొల్పుచుని... తెలియుఁ జేయుము.

*

*

*

అత్యంత సులభమైన మార్గమిది ఒక కుటీరమును
గ్రహించి దానిని గురుదేవుని యాలయ మొనరింపుడు.
సాయము గోరియే కాక, పూజించుటకును జనుల నచటికి
రానించు, అచట నుదయసాయంసమయములందుఁ బురాణము
బదులుచుండుడు. తస్మాదమున జనులకు మీరు బోధింపఁ
దలఁచిన దానివంతయు బోధింపవచ్చును. శ్రమముగా జనుల
కభిదించి కలుగును, అలయమును స్వయముగా వారే నిర్వ
హింతురు, కుటీరాలయము కొన్ని మేండ్లలో నొక మహా
సంస్థగాఁ బరిణమింపవచ్చును. తామనివారణార్థము పెల్లిన
వారు ప్రతిజిల్లాలోను నిల్చి కుటీరాలయములను నెలకొల్పు
నిమిత్త మొక కేంద్రస్థానము నెన్నుకోవలయును—అందుండి
మన కృషియంతయు సాగుచుండును.

తనకు వచ్చినయెడలఁ బరమమూర్ఖుడైనను గార్య
మును గొనసాగింపగలడు. కాని ప్రతికార్యమును దనకు
నచ్చునట్లు చుదించునట్లు చేసికొనఁగలవాడే ధీమం
తుడు. ఏకార్యమును హీనముకాదు. అల్పారంభములే
మహాకార్యములుగాఁ బరిణమించుచుండును. రవంత మట్టి
గింజులుంచు మహావటవృక్ష మిమిడియున్నది. లోకమందలి
ప్రతివిషయమును నిట్టిదే. ఈ తత్త్వమును గ్రహించి, ప్రతి

కార్యమును నిజముగా ఘనకార్యముగా నొనర్పఁగలగు వాడే ధీమంతుడు.

దీపజనపేవావిషయమున వంచకుల కర్తులగువారి యన్నము చేజిక్కినందునట్లు మీరు చూడవలయును. హిందూదేశము శుద్ధపోసురిపోసులతో నిండియున్నను, విచిత్రము, అఁకలిచే వా రెన్నఁడును జనిపోతు, ఏదో వారికి దొరకుచునేయుండును. హిందూవివారణోద్యమమున నున్న ప్రతివ్యక్తిని ఈ విషయములను జెలియఁజేయుచున్న ప్రాముఖ్యము, వారు ధనము నిర్లభ్యముగా వ్యయింపరాదు. అధమాచారములతో పాశ్చాత్యమైనవివరములను శాశ్వతసత్కార్యమును మనము సాధింపవలయును.

ఎంతసేపు ప్రాంతపుంఠలనే పట్టుకొని ప్రాంతలాడక, మీరొక స్వతంత్రమైన దాదిలను ద్రోక్కఁ బ్రయత్నింప వలయును లలిసినదా? లేనిచో నాయనంతర మంతయు విచ్ఛిన్నమై పోవును. ఉదాహరణమునకు “మనవద్దనున్న స్వల్పాదాయముతో శాశ్వత సత్ఫలములను బడయుట” అను విషయమును బర్యాలోచించుటకుఁగాను మీరొక సభ జేయుడు, ముందుగా నెల్లరకుమ గరపత్రిములు పంపి, ప్రతివ్యక్తిని దనకుఁదోచిన విషయములను జెలుపనిగా, ఇటులంపటి సూచనలను గూర్చియు జప్పించి, విమర్శించి, సారాంశమును నామ జెలియఁజేయుడు.

నా పోదరశిష్యులకంటెను నావత్సలే విశేషము సాధింపఁగలరని యాశించుచున్నానని మీరు గుర్తించవలసి

యున్నది. నావత్సలలోఁ బ్రతివ్యక్తియు నాశంతు మాటు
రెట్లధికులు కావలయునని నాతోరిక, మీలోఁ బ్రతివ్యక్తియు
వీరాధిపీరుఁడు కావలయును ఎవరవలయునని నాయభిప్రాయము.
విధేయత, సంసిద్ధత, ఉద్యమమున క్రద్ధాభిక్తులు
ఇవి మూడును మీవద్దనున్న పక్షమున మీ రప్రతి
జనులై వెలయుదురు. ఆత్మఁడు, ఆశీర్వాదకుఁడు,
వివేకానందుఁడు.

101

ఆగ్స్టా, 23 7 1897.

నేన్నీచాన్నదురాలగు నోలుల్ కన్యామరల్లికి ఇపుడీ కొలఁది
పంక్తులు వ్రాయుచున్నందులకు నన్ను మున్నింపుము,
పర్వత ప్రదేశములనుండి సమరలములకు వెడలుచున్నాను
గాత్రున నేదేని యొకతావును చేరినంతనే వివరముగా
వ్రాయుదును.

‘చనవు లేకుండునట్టి నిష్కాపట్యము’ (Frankness
without familiarity) అనఁగా నీయభిప్రాయ మేమో
నాకు బోధపడుటలేదు ప్రాచ్యుల లాంఛన మనునది లేక
మును నావద్ద లేకుండునట్లు మోమోటమి విడిచి, బాలుని
వలె సహజసంకరీరిని నా భావములను వెల్లడించును. ఒక్క
నాఁడైనను సంపూర్ణ ప్వాతంత్ర్య లేజముచ, నిష్కాపట్య
మనెడి స్వచ్ఛంద వాయువును బీల్చుచు మనుట, యాహా!
ఎంత బ్రహ్మానంద వాయుకము! ఇదియేకదా మహోత్తమ
నైర్మల్యము!

ప్రపంచమున మన మొంతపేపు లోకులకు బడిసి కార్యములను జేయుచుందుము, బడియుచు మాటలాడుచుందుము, బడియు చు నే యీలోచించుచుందుము, అహ! శత్రుభూమిలో మనము జన్మించియున్నాము! ప్రతివ్యక్తియుఁ బ్రత్యేకముగాఁ దన్నుఁ గనికెట్టి చూచుటకే నియమింపఁబడిన చారు, షో యనునట్లు కనిపించెడి యీ బతువునుండి విముక్తుఁడు కాఁగలిగిన వాఁడేడి! ఈ బతువును ఈ భయమును— తీర్చి చెండాడి, ముందువకుఁబోవువాని పాట్లు పరమాత్మున కెఱుక! ప్రపంచ మెన్నఁజైనను మిత్రభూమి యగునా! ఎవరు చెప్పఁగలరు! ప్రయత్నించుటయే మనవంతు.

ఉచ్ఛ్వాస మివలకే ప్రారంభమైనది, హృదయనివారణ మిప్పుడు చేయవలసిన కార్యము. అనేక కేంద్రములు నెల కొల్పఁబడినవి. ఉచ్ఛ్వాసము హృదయనివారణము, కొలఁదిగా ధర్మప్రచారమును సాగుచున్నది. చిన నిదియంతయు నత్యల్పమనుటకు సందియములేదు. శిక్షణమందుచున్న వర్తనలవగరమువెంటి నాయా కార్యములకై పంపఁబడుచున్నాడు. చెన్నపురి కలకత్తాలు ప్రస్తుత కార్యాంగణములు. గుడ్డినీ మహాశయుఁడు చెన్నపురిలోఁ బనిచేయుచున్నాఁడు. మఱి యొకడు కొలంబో పెల్లినాడు. నీ కీవలకే యుందియుండని మొదల మరుసటివారమునుండి మానకార్య నివేదిక నీకుఁ బంపఁబడుచుండును. కార్యాంగణమునుండి నేను దూరమున నున్నాను, గావునఁ జూచితివా? పనికొంచెము మెల్లగా సాగుచున్నది. చినను మొత్తముమీఁద సంకల్ప క్రికరముగ నేయున్నది.

ఇచటికి వచ్చి చేయుదానికంటె నింగ్లాండులో నుండియే సీఫ్ర మా నిమిత్తము విశేషముగాఁ గృపి చేయఁ గలుగుదువు. పేదలకు భారతీయుల నిమిత్తము సీఫ్ర మహా ర్యాగ మొనరించితివి భగవానుడు నిన్ను గ్రహించుఁ గాక!

నేనింగ్లాండులో నున్న పక్షమున నచటి యుద్యమము వికాసము నొందునను దివ్యమునఁ బూర్తిగా నీలో నే నేకీభవించును. ఏనను యంత్రము కొంత వేగముగా ననుచు వజ్రకును భారత దేశమును నేను విడుచుట భావ్యముకాదు, అదిగాక నేను దేవున్నను గార్యమును సాగించునా రచట నేకుటు గలరని నా విశ్వయము. ముసల్మాను లనునట్లల్లా సంకల్పించినయెడల నే నచటికి వచ్చుట కొలచినెలలలో నమహానుకు...మాకు సీఫ్ర శాశ్వత ప్రేమపాత్రురాలవని గ్రహింపుము. — అశీర్వాదకుఁడు, వివేకానందుఁడు.

105

ఓం శరీరభగవతే రామకృష్ణాయ!

అక్టోబరు, 24 7 1897.

ప్రేమాస్పద ,... అనాథశరణాలయ విషయమున సీయాశ యములు చాలఁ జక్క-నివి... అచట శాశ్వతమైన యొక కేంద్రమును నెలకొల్పుటకుఁగాను యథాశక్తిగాఁ బ్రయత్నింపుము. ... భవవిషయమై జెంగపెట్టకొనకు. ... మౌనునివారణారము నేను జందాలను వసూలు చేయుదును. ... కలకత్తాలోని మన మరమువంటిది ప్రతిజిల్లాలోను

నొకటి వెలసిన నాయుభేదము నెఱవేఱును. ప్రచార కార్యమును నిలిచిపోవీయకు, ప్రచారముకంటెను ముఖ్యమైన విషయము చేపలకు విద్యాబోధనము. ...

సర్వశక్తిసామర్థ్యములును నీలోనున్నవి, విశ్వానమును బూనుము. అవి వ్యక్తము కాకపోవు... దైవోత్పాదకములలో నెల్లరును గృహిణిగించుచుండుటకుఁగాను భావోద్దీపకములశేఖర నపుతపుడు మరమునకు వ్రాయుచుండుము, జయగురుదేవ! నీప్రియసోదరుఁడు, వివేకానందుఁడు.

ఆల్మోరా, 20 7 1897.

స్వేదావృణాకాలగు నోబుల్ కన్యామతల్లికి భారతదేశమునకు వచ్చి క్షయముగా విషయములను బరిశీలించుటకై నీవు నిశ్చయించుకొన్నట్లు... వద్దనుండి నిన్న నాకొక లేఖ వచ్చినది. ...

మహాపూర్వకముగాఁ జెప్పుచున్నాను భారతదేశాభ్యుదయార్థము నీవు చేయవలయు కృషి కెంతయో నదన కాశము గలదని నా కన్మకము. కావలసిన వ్యక్తి పురుషుఁడుకాదు, స్త్రీ; సింహులు సాహసాన్నియరాలగు స్త్రీ; ముఖ్యముగా స్త్రీలే హిందూదేశాభ్యుదయార్థము కృషి చేయవలసియున్నది.

హిందూదేశమొకను మహాస్త్రీలను వెలువడఁజేయురాలను, భారతమాత వారిని విదేశములనుండి కైకొని 'దత్తత చేసికొనవలసియున్నది.' నీ విద్యాబుద్ధులు, భావ

సంశుద్ధి, అఖండ ప్రేమానుభాగములు, అన్నిటికంటెను నీ (Celtic) మనస్తత్వము నివన్నియు నిన్నిపుడు సరిగా మాకుఁ గావలసిన వ్యక్తి నొనరించుచున్నవి.

దినను ఇక్కడ లనేకములు. ఇచటి జనులకుఁగిది, మాధవిశ్వాసములు, దాస్యమును నిట్టివని నీ పూహింపఁ బాలవు. ఇతఁ జారిపడయకమగు విచిత్రభేదభావములతో, భయముచే గానిమ్ము, తెల్లవారనిన నేవగించుకొనుచు, వారివలనఁ దీవ్రముగా నేవగించుకొవలకును, నిచట మనలు ననాగరిక స్త్రీ పురుషులవకును నీవు మనవలసియుందువు. దీనిఁజేడోడు తెల్లవారు నిన్నుఁ గేవల విపరీతవ్యక్తిగాఁ దలపోయుచుండును, నీ ప్రతిచలనమును ననుమానముతోఁ బరిశీలించుచుండును.

రకువార నిచటి శీతోష్ణస్థితి ప్రచండము, పలుకాపు లలో మాశీతకాలము మీదీసనిని బోలియుండును, ఇతఁ దక్షిణదేశమున నేసవి సదా నిష్ఠలు కరియుచుండును.

రహితదేశీయప్రభువుముగాని, సదుపాయముగాని యిచటి పట్టణములను చాటివచో మచ్చునకై నను గాన రాకు. నీనిని గణింపక కాశ్యాంగమునఁ బ్రవేశింప సాహసించితివా, నీకు మాస్వాగతము, మనఃపూర్వకమగు స్వాగతము. నేనోయనిన, నిచటఁ గానిమ్ము, మఱివృటఁ గానిమ్ము, అనామధేయుడను, కాని నా కే మాత్రము పరపతి యనునది యున్నను దానిని నీనేవకై? వినియో గింతును.

ఈ యద్యమమున దిగుటకుముందు నీవు బాగుగా నాలోచించుకోవలయును, నీనిండు విషయమునందఁజాల కున్నను, నీవు వినుగు జనించినను, భారతదేశ డ్డేమార్థము నీవు కృషి చేసినను భేదకున్నను, వేదాంతమును నీవవలం బించినను విషవాషి పైచినను సరియే అమరణము నేను నీకు బాసటఁజేసి నిర్భయము వాగ్దానము చేయుచున్నాను. “ఏనుగు దంతములు ముంచునకు వచ్చునేగాని కెనుక కన్నఁ బండు బోవు, ఇట్టివే మానవుని వచనములు. ఇది నీ వాగ్దానముతోఁగాటాక పౌచ్చరిక చేయవలసియున్నది. .. వారీయందనుగాని, మధ్యవర్తియందనుగాని మనకు స్యక్తి మీఁదనే నీవు నిర్భరపడివలయును. అనేకులతోఁ దగు మాత్రము దూరముననే మైత్రి కలిగియుండుట మేలు, స్యక్తిపై నిర్భరపడువారి కంతయు సక్రమముగనే నడచును. ... మాకు నీవు శాశ్వతస్నేహస్పృహలవని గ్రహింపుము. భగవదేశకరణుఁడగు మీ విచారవంతుఁడు.

107

జూలైమకము, 19 8 1897.

స్నేహితులారా, ... మీరిరువురును హిందూ దేశమునకు వచ్చుటనిద నిజముగా నాకవరిమిత సంబోధము; ఇది నను మొదట మీ రీ విషయమును గమనింపవలసియున్నది పెద్ద పెద్ద ముఖ్యపట్టణములలో వివా, ఇంకా దేశీయ సౌఖ్యముగాని సదుపాయముగాని దేశ, యశ్యంత మలిసము, ననారోగ్య కరమునగు బిలము హిందూ దేశము.

(ఇచటికి వచ్చుచో) అప్రికాఖండంతర్భాగమునకు బయలుదేలుచున్నారనియు వంతకంటె మేల్మొవను దట స్థించునదల పది మీ యదృష్టమనియు భావించుకొనవలయును. ... సదా మీ వివేకానందుడు.

ఒక వంగదేశీయ నారీమతలికి

1897.

అమ్మా ... ఈ కాశీరమ భారతస్వర్ణము. ఇట్టి ప్రదేశము లోకమున మఱెచ్చటను లేదు. కొండలు, నదులు, పోల్లు, లతలు, మృగములు, పక్షులు, స్త్రీలు, పురుషులు సర్వము రాను గేయకమున నొండొంటిని మించుచుండును. ఇంతవలె దేశమును దర్శింపనైతి నే యని నా కెంతయో పరితాపము గలిగినది. తల్లి, నీ యోగక్షేమములనుగూర్చి ఏవరముగా నాకు వ్రాయుము, నీకు నాయాశీర్వాచనములు. సదా నీ క్రేయోభిలాషినని నిశ్చయముగా గ్రహింపుము విశ్వవనీయుడగు వివేకానందుడు.

క్రివరణ, కాశీరమ, 30 9 1897.

న్నేహాపూర్వక ... తనలేఖలో నోబుల్ కన్య పలువరించిన ప్రశ్నలకు నా సమాధానము లివి

1. ఇంచుమించుగాఁ గార్యకాఖిలన్నియుఁ బని సాగించుచున్నవి, కాని యదృష్టమింకను బ్రారంభావస్థలో నున్నది.

2. సన్న్యాసులలో ననేకులు విద్యావంతులు, విద్యా వంతులు కానివారికి విద్య గణపఁబడుచున్నది. కాని యన్నిటి కంటెను బరహితాచరణమునకు స్వార్థత్యాగ మత్యావశ్య కము కావున దానిని బలపఱచుటకుఁగాను ముందుఁగాఁ బారమార్థికపాథవల విషయమున విశేషశ్రద్ధ వహింపఁబడు చున్నది.

3. సిద్ధాబోధకులు : మతమునఁ జేరువారిలో ననేకు లీపఱకే స్వయముగా విద్యావంతులై యుండుదురు. శీలమును పెంపొందించుచు మనవిభావము ననుసరించి వారికిఁ దగు శిక్షణగఱపుటయే మనము చేయవలసిన పని. వారిని వినయ విధేయులుగను విర్యయులుగను నొనరించుటయే యీ శిక్షణో ద్దేశము. శేషలకు మొదట జీవయాత్రకు వలయు సాయము నొనర్పవలయును, అనంతర ముత్తమ మానసికవికాసమును గలుగఁజేయవలయును—ఇదియే మన కార్యక్రమము.

4. కళలు, వర్తికలుము : తగిన మూలధనము లేదుఁ గార్యక్రమమందలి యీ భాగము మాత్రమే ప్రారంభింపఁ బడఁజాలకున్నది. స్వయముగాఁ దాము తయారుచేసిన వస్తువుల ముపయోగింప భారతీయులను బ్రోత్సహింప వలయును, భారతీయ శిల్పచిత్రకారులు విదేశీయ ఏకైక యశాలలలో నమ్ముకువోవుటకుఁ దగిన సదుపాయముల నరయ వలయును—ఇదియే ప్రస్తుతము మన మువలంబింపఁదగిన యతి సరళమైనమార్గము. ఈ కార్యమును విర్వహించు

నట్టివారు స్వయముగాఁ దాము దలచులు కాశించుట మాత్రమేకాక, యా శాఖవలన వచ్చు నికరాదాయము సంరక్షణ శిల్పుల యధ్యక్షతయార్థము వినియోగించునట్టివారై యుండవలయును.

4. విద్యనేర్చుటకు జనులు తమంతరాము వచ్చువఱకును మనమే పలుకావులందు సందర్శింపవలసియుండును. పరిపాజకుల పాఠసూక్తికళలము తస్మాలముననే విశేషముగా శోధించును.

5. సర్వజాతులందును మన భార్యోద్యమము కార్యకారి కాగలను. ఇంతవఱకు గ్రజజాతులందుమాత్రమే మన యుద్యమము ఫలప్రదమైయున్నది. ఆయా రావులందలి యొమనివారణ కేంద్రములలోఁ గార్యశాఖ బాగుగాఁ బని చేయుచుండుటవలన పథోబాతులవారు క్రమముగా వశులగుచున్నాడు.

6. ఇంచునించుగా హిందువులందఱును మా యుద్యమము నామోదించుచున్నాడు. కాని యిట్టికార్యములలో నాచరణపూర్వకమగు పహికారమునకు వారలవడినవాడు కాదు.

7. ఔను, ఆదిమండియు దానధర్మాదికమగు మా లోకహితకార్యములందు హిందూదేశములోని వివిధమత సంప్రదాయముల వకులు మేమెట్టిభేదమును బాటించుట లేదు. వివేకానందుడు.

ఒక యాంగ్లేయ మిత్రునకు

క్రిమరూ, కాశ్మీరము, 1-10-1897.

ప్రేమలు తమ్ము నడపునప్పటి కొంద అర్హుత్తమముగాఁ
బనిచేయుచును. ప్రతివ్యక్తియు నాయకుఁడు కాఁజాలఁడు-
జన్మసిద్ధముగా నొకానొకఁడు నాయకుఁ డగుచుండును,
ఎటులైనను "లసిలిద్దవలె నడపువాఁడు" ఎవ్వఁడో వాఁడే
నాయకోక్తముఁడు. ప్రతివ్యక్తిమీఁదను నిర్భరపటియున్నట్లు
పైకిఁ గాబ్బించినను లసిలిద్దఁ డింటికంతకును రాజు,
వీమైనను నామస్థునకు నాటియే రహస్యముని లోఁచు
చున్నది.... అనేకులు సానుభూతి నొందుచును, కాని ప్రక
టింపఁగలవా రేకొలఁదిమందియో. ఒకటయెడఁదనప్రేమాను
రాగములను, సానుభూతిని, గూర్గ్రహణమును బ్రకటింపఁ
గలుగు శక్తియే యొకానొకనిని దనయాశయముల నితరుల
కంటె విశేష బయప్రదముగా వ్యాప్తిచేయు సమర్థు నొనరించు
చుండును.

కాశ్మీరమునుగూర్చి నీకు నేను వర్ణింపఁ బ్రయ
త్నింపను. ఈ భూతలస్వర్గమునువినా మఱి యేదేశమును
వికనాడుటకై నను నే నెన్నఁచును బరితపింపలేదని చెప్పినఁ
చాలును. ఇచట నొక కేంద్రమును నెలకొల్పుటకుఁగాను
కాశ్మీరరాజును యథాశక్తిగాఁ బ్రోత్సహింపఁ బ్రయత్నించు
చున్నాను. ఇచటఁ జేయవలసిన దెంతయో యున్నది,
పరిస్థితులును నాశాసనకముగా నున్నవి.

కాని గొప్పచిక్కిరించి : నాయం దించుమించుగాఁ దమ యావత్ ప్రేమానురాగములను జూపు వ్యక్తులను గనుచుండును. కాని నాప్రేమవంతయుఁ దిరిగి వారియందుఁ జూపరాదు, చూపితినో, ఉద్యమ మానాఁడే భ్వంసమై పోవును. ఐనను వ్యక్తిగతదృష్టి వశిక్రమించు నుచారబుద్ధి లేనివా రట్టిప్రతిఫలమును గాంచించుచుండును. అనేకులు వన్ను మనఃపూర్వకముగాఁ బ్రేమింపవలయును. ఐనను నాప్రేమ మంతమాత్రము వ్యక్తిగతము కారాదు— ఉద్యమనిర్వహణమున కిది యత్యవశ్యకము. లేనిచో నసూయాద్వేషములును వివాదములును తెలరేగి యన్నిటిని తెలుచును. నాయకుఁడగువాఁడు వ్యక్తిగతదృష్టి కలిగియుండై యుండవలయును. ఏకిది బోధపడునని నానమ్మకము. పిఠుల శ్రద్ధాభక్తులను స్వప్రయోజనార్థము వినియోగించుకొనుచు, దన తెలివితే చాను సంతరించుచు, మానవుఁడనివేకియై యుండవలయునని నాయభిప్రాయముకాదు. వ్యక్తులయొక గాఢమైన ప్రేమానురాగములను గలిగి యున్నను, అనసరమగుచో, బుద్ధియు వదించిన చందమున, “బహుజన హితార్థము, బహుజన సుఖార్థము” స్వహస్తములతో నా హృదయమును నేను బెత్తికేవేసికొనఁగలిగి యుండుటయే యని నా యభిప్రాయము. ప్రేమోన్నతత, కాని యందు బంధరాహిత్యము. ప్రేమ ప్రభావమున జడ మాత్రగా మాటవలయును. ఇదియే మన వేదాంతతత్త్వము. అద్వితీయమగు నాత్మనే యజ్ఞులు జడముగను విజ్ఞు లాత్మ గను గాంచుచున్నాడు. క్రమక్రమముగా జడమున నాత్మను

దర్శించినప్పుడు విజ్ఞాన విశాసము. ఆజ్ఞా దాత్మను వ్యక్తిగా గాంచును. విజ్ఞానో, వ్యక్తియని దాత్మను దర్శించును. రాగ ద్వేషముల మూలమునను సుఖదుఃఖముల మూలమునను మనము నేర్చుకొనుచున్న గుణపాతమిదియే...

(మరల నీచూంక మిత్రునలే)

అభిమానముచలనఁ గార్యములు చెడును, “వజ్రా దది కఠోరాని మృదూని కుసుమావతి—వజ్రముకంటెను గఠోరముగను గుసుమముకంటెను మృదులముగను నుండ వలయును” ఇదియే మన ప్రథమము.

111

మార్చి, 10-10-1897,

ప్రేమాస్పద—, నీలేఖ యుండినది, చాల సంతోషము, ప్రస్తుతము పెద్ద కార్యక్రమమును గూర్చి నీవు చింతించ నక్కఱలేదు, ప్రస్తుత పరిస్థితులలో, సాధ్యమైనదానినే చేయుము. క్రమముగా మార్గ మేర్పడును. అనాథశిశువారియము మనకావశ్యకము—సంశయింపఁ బనిలేదు. దిక్కులేక యల్లాడుచున్న బాలికలను మనము విడువరాదు. ఎవను, అనాథబాలికా శిశువారియమునకు మనకొక నిర్వాహకురాలు కావలయును. ఇందుకు—అమ్మ తగియున్నదని తలఁతును. లేదా, సంతానములేని విధియందు—వయసు చెల్లిన యామెను—ఎవ్వరినైనను గ్రామములో నిండులకై నియోగింపుము. బాల బాలికలకు వేర్వేరుతావు లుండ వలయును. పెవియరు సేనాని (Captain Sevier) ఇందులకు

ధవసాహాయ్యము చేయుటకు సంపీఠ్యుడై యున్నాడు...—
మీ వివేకావంతుడవు.

మఱియొక సంగతి. మహమ్మదీయ శాలురమగూడ మీరు చేర్చుకొనవలయును. కాని వారి మతధర్మములలో మీరు తోక్యము కలుగజేసికోరాదు. వారి భోజనాదులకుఁ గాను బ్రత్యేకవసతుల నేర్పజేచి, నీతివిధి ర్యసాహగములను బరహితాచరణమును వారికిఁగలపుటయే మీరు చేయవలయువని. ధర్మమనఁగా విడిచే.

మీ ధర్మసూక్ష్మములను మీసిద్ధాంత రాజ్ఞాంతములను బ్రస్తుతమొందుడు. వి.

మానవత్వము, దయ—ఇవియే ప్రస్తుతము మన దేశమునకుఁ గావలసియున్నవి. “న ఈశః అనిర్వచనీయ ప్రేమస్వరూపః ఆ యీశ్వరుఁ డనిర్వచనీయ ప్రేమస్వరూపుఁడు.” (నారదభక్తి సూత్రము.) కాని “ప్రకాశ్యతే శ్యాపి పాత్రే—ప్రత్యేక వ్యక్తులందారఁడు ప్రకాశించుచున్నాఁ” డనుటకు బదులు, “న ప్రత్యేక ఏవ సర్వేషాం ప్రేమరూపః సర్వభూతములందును నారఁడు ప్రేమరూపుడై వెలయుచున్నాఁ” డని మనము చెప్పవలయును. ఇంతకంటె మఱియే యితరదైవమును—మీ మనః కల్పితమును—మీ రారాధింపఁజోయెదడు! వేదములు, ఖురాను, పురాణములు మొదలగు తత్వశాస్త్రపు బలగమునంతయుఁ బ్రస్తుతము కొంతకాలముపాఠమును విరామము నొంద నిండు—ప్రత్యేక దేవుని—ప్రేమదయా స్వరూపుని — యారా

ధన మిప్పుడు నెలకొల్పబడవలయును. లొకకచింతా మధు
పాన మత్తుల ప్రలాపములను విన మీరు జడయుతుడు,
“అభీరభీ! — నిర్భయులు కండు!” — వారు మానవులు
కాదు, కీటకములు! హిందూ బాలురను, మహమ్మదీయ
బాలురను, గ్రీష్మక బాలురను — మఱియెవ్వరిని గానియు
— చేడ్చుకొనుడు. కాని తొందరపడిక మెల్లగా బని
సాగింపుడు — వారియన్న పానములు కొంచెము వేర్వేరుగా
నండునట్లు మాత్రము చూచుచునది నా యభిప్రాయము.
వారికి మరధర్మములందలి విశ్వజననాంశములనే బోధిం
పుడు, — వి.

ఈ విషయమున మీ యన్యులు కావలయును, ఈ
యున్యాసముచే జనులను మీరు ఎకపక్షముకొనవలయును |
ఇదియే జీవితపరమార్థము. గురుజేవుని వామమును బ్రచా
రము చేయుడు, ఆతని బోధలు లోకమున దశదిశలందును
మూలమూలందును వ్యాపింపవలయును. ఆప్రమత్తులై
యుండుడు. మీ నిత్యకృత్యములలో, మీ యంతరంగ
మున నీ మంత్రమును బురశ్చరణ మొనర్చుకొనుచుండుడు.
— మీ వి.

112

కావోడి, అక్టోబరు, 1897.

మహాశయ — ... పరిగా మీరిప్పుడు చేయవలసిన పని చేయు
చున్నారు. ప్రకటింపుడు, ప్రకటింపుడు, మీ శక్తి
పానుర్థ్యములను! యావజ్జీవము నిద్రయేనా! కాలము
పడుగుచున్నది. వెబాసు! ఇదియే పద్ధతి!

మీరు ప్రకటించిన మంజులికేగాను మీకనేక పంక
 పములు—చిన్న పొత్తమెయ్యమటచే గిట్టుబడి యుండ
 లేమోయని నాభయము....గిట్టుబడి యుండిమిగు, ఉండక
 పోనిండు,—లోకమున కానివి వ్యాప్తి కానిండు, సుఖో
 చింతకుండు. దీనివలన మీకనేక భూషణములు కానికీ
 మించిన దూషణములు కూడఁ గలుగును — అదియేగదా
 లోకుల ధోరణి!

ఇదియే తరుణము.—భగవదేకకరణండు, మీ
 వివేకానందుడు.

113

పంగదేశీయురాలగు నొక శిష్యురాలికి

అ.ప.పం. 15-11-1897.

అమ్మా—కరాచీ వచ్చి నిన్నుఁ జూడవలయునని మనః
 పూర్వకముగా వాంఛించుచున్నాను. అవకాశము గాన్పించ
 కున్నందులకుఁ జాలఁ జింతించుచున్నాను. ...

మహాశ్రవించి సంబంధమైన బాధలనుబట్టి చూచిన,
 నేను జరకాలము జీవించు ననుకొనఁజాలను. కలకత్తాలో
 నొకమఠమును నెలకొల్పవలయునని యిష్టపడిని నా కోరిక;
 ఇంతవఱకా విషయమై యేమియుఁ జేయఁజాలకున్నాను.
 మన దేశీయులు మఠమున కింతవఱకుఁ జేయుచుండిన యల్ప
 సాహాయ్యము కూడ నిటీవల వికమించినాడు. ఇంగ్లాండు
 నుండి కావలసినంత డబ్బు తీసికొని వచ్చియున్నానని చారి
 యభిప్రాయము!! వీనియన్నిటికంటెను విశేషము, నేను

బాహ్యత్వ దేశమునకు వెళ్లి యుండుటచే, రాగమణివనమున
 కథికాదులు నన్ను రాసీయరు, కావున నీయేడు శ్రీరామ
 కృష్ణుని జన్మచిహ్నవము జరుపుట యసంభవము!!...అర్హి !
 చింతింపకు. మిమ్ముల నెవ్వరిని, ఎన్నఁడును, నేను మఱియను,
 కాని, కర్తవ్యమును మొదట నిర్వహింపవలయును గదా.
 కలకత్తాలో మరము నెలకొల్పఁబడినంతనే నామనస్సు
 కుదుటఁబడును. దేని నిమిత్తము యావచ్చేవమును బడరాని
 పాట్లు పడితినిో, యట్టికార్యము నాయనంతరము ననుసరించినది
 మరస్థాపనానంతర మాశింపఁగలుగుచును, ... ఆశీర్వాచన
 ములు, —విశ్వసనీయుడగు మీ వివేకానందుఁడు.

III

శ్రీరామకృష్ణ సంవేదామృతము (Gospel of Sri
 Ramakrishna) అను గ్రంథమునుగూర్చి 'ఎమ్'
 అను మహావీరునినకు

డెబ్రాడూర్, 24 11 1897.

మహాశయ , మీ రెందవసంపుటమునకుఁగాను మీ
 కనేకవందనములు, అది నిజముగా నదృశ్యముగా
 నున్నది. పోకడ పూర్తిగా స్వరంత్రము, మీ రొన
 రించు నీతిని రచయిత మానవముచే నణుమాత్రమును
 గలుపితముగాఁగఁడునట్లు మహావీరుఁడగు నాచార్యుని
 జీవితములోకమున కింతవఱ కెన్నఁడును బ్రదర్శితముకాలేదు.
 వ్యవసూతనము, సునిశితము, అటులయ్యును పరిసరశయ,
 సుబోధమునై భావ పర్లనాతీతమై యొప్పుచున్నది.

ఇది నా కెంతటి మోహము నొవఁగూర్చినదో తెలుపఁ దగు పదములు నాకు దొరకకున్నవి. దీనిని జదివి విజముగాఁ జారవశ్యము నొందితిని. విచిత్రముకాదా? మన గురు దేవుఁడు పట్టావిలసితుఁడు — అతిసూతసమార్గావలంబకుఁడు; మనలోఁ బ్రతివ్యక్తియు భావములందేమి, క్రియలందేమి. సూతసమార్గావలంబకుఁడు కావలయును, లేదినో లాభము లేదు. మూల నెవ్వరును నారని జీవితము నింతవఱ కెందుచే రచింపఁ బ్రయత్నింపలేదో నాకిప్పుడు బోధపడుచున్నది. ఈ మహాకార్యము మీ కుద్దిష్టమైయున్నది. గురుదేవుఁడు విజముగా మీ దండనున్నాఁడు. మీకు నాప్రేమపూర్వకపడుస్కార సరశ్వతము—నివేశానందుఁడు.

మఱియొకమాట. సోక్రేటిస్ (Socrates) సంభాషణ లన్నియు ప్లేటో (Plato) మయము; మీరు పూర్తిగా దాఁగుకొనియున్నాఁడు. విశేషము, రచనముపందలి కావ్యాంశము (Dramatic Part) దివ్యసుందరముగా నున్నది; ప్రాచ్యులకును శాస్త్రాత్మకులకును నెల్లవారికిని హృదయంగమమై యుండును.

ఒక పంగదేశీయ మహిళామరత్తికి

వైద్యవాళము, కి.1-1893.

అమ్మా—నీ లేఖలో పతిముఖ్యమైన కొన్నిప్రశ్నలు వెలువడిచితిని. చిన్న లేఖలో వాని కన్నిటికిని సమాధానించుట

దుష్కర్తము, విషమ సాధ్యమైవంతవలకు సంక్రమాముగాఁ జెలిపెదను.

(1) బలాత్కారముగా సంఘములో నొకయాచారమును బ్రవేశకట్టుటకు ఋషికిఁ గానిమ్ము, మునికిఁగానిమ్ము — అధికారములేదు. పరిస్థితులనుబట్టి యాచార్యకమైనపుడు సంఘమే ప్రత్యేకమగు కొన్నియాచారముల నవలంబించుచుండును. ఋషులు కేవలము వానిని స్మృతులలో లిఖించినారు. భావికాలమున హానికరమగుఁగాక, — అత్యరక్షణమున కావశ్యకమగు నుపాయములను మానవుఁడవలంబించునట్లు తాత్కాలికోపాయములచే నమాజము రక్షించుగా రక్షణమందుచుండును; తాత్కాలికముగా నమాజమున కిది యేమకరములయ్యుఁ గాలక్రమమున మహోపద్రవ హేతువు లగుచుండును.

ఉదాహరణమునకు దేశమందలి శ్రీపునర్వివాహవిషేధమును గైకొందము. ఏ దుర్మార్గులో, ఋషులో, ఈ కాననమును దెచ్చిపెట్టిరని తలంపకుము. శ్రీలగు బూర్తిగాఁ దమ యధీనలను కేసికొనవలయునను పురుషుల యిచ్చ యటుండ, నాటి సాంఘికావశ్యకత వారికిఁ గోప్పదనిచే వా రెన్నడును వట్టి నియమముల నేర్పఱువఁగలిగియుండెడివారుకాదు. ఇందు ముఖ్యముగా గమనింపవలసిన విషయములు రెండు.

(అ) శ్రీపునర్వివాహములు శూద్రులలో (అథోజాతులందు) జరుగుచున్నవి.

(౮) అగ్రజాతులలోఁ బురుషులసంఖ్యకంటె స్త్రీల సంఖ్య హెచ్చుగా నుండును.

భృగ్వర్ణపర్వములలో విధిగాఁ బ్రతిపాదితమను వివాహము చేయవలయునన్నచో, ఒక బాలిక కొక భర్త దొరకుటయే దుర్లభము. ఇక నొక్కొకతె కిద్దఱ ముగ్గురమాట చెప్ప నల! అందుచే సంఘ ముఖ్యములలో నొకరికిఁ బ్రాతి కూల్యము గల్పించినది—ఆవఁగా నొకసారి పెండ్లియైన స్త్రీ! రెండవ వివాహమున కొప్పుకొనలేదు. ఒప్పుకొని నచో, నొక స్త్రీకి భర్త దొరకకుండఁబోవును. ఇకఁ స్త్రీల సంఖ్యకంటె బురుషులసంఖ్యయే హెచ్చుగానుండు జాతులలో నీ బాధ లేకుండుటచే స్త్రీపువర్ణవాహము లందు జరుగుచున్నది. పాశ్చాత్యదేశములలోఁగూడఁ గన్యలకు భర్తలు దొరకుట నానాఁటికి గవ్వసాధ్యమగుచున్నది.

వర్ణవ్యవస్థయొక్కయు నితర సాంఘికవ్యవస్థలయొక్కయు విషయముకూడ నిట్టిదే.

అందుచే నేసాంఘికాచారమునైనను మార్పువలయునన్నచో మొట్టమొదట నది యెంతవఱ కావశ్యకమో కనుఁగొనవలయును. అప్పుడు దానిని మార్చినయెడల నా యాచారము దానియంతటదియే యుంతులను. అంతేకాని యూరక ఖండనమండనములవలన నేమియుఁ బ్రయోజనములేదు.

(2) 'సాంఘిక నియమములు ప్రజాభ్యుదయమునకి యేర్పఱుపఁబడినవా, లేక సరళమే యీ నియమముల

నిమిత్త మేర్పడినదా! యనున దిప్పుడు వెలువడు ప్రశ్న. అనేకలు (ముందటిదిని) బొంబాయి, కొంబలు మొదల (కొండవీటి వలంబించి) కాదని చెప్పవచ్చును. ఇదియల కంటె బలవంతులై మెల్లగా వానిని వశపఱచుకొనుచుఁ గొందఱు శక్తిచేతనో, యుక్తిచేతనో, స్వకార్యములను సాధించుకొనుచుండురు. ఇదియే సత్యసమ్యక్తము, న్యాయము నగుచో, అట్లగు స్వార్థంత్రయమిచ్చుట హానికరమనుట కర్థమేమి! మఱియు స్వార్థంత్రయమవగా నేమి!

ధనాదులను మీరు నేను బంచుకొని యనుభవించుట కెట్టి యాటంకము మందరాదనికాదు, స్వార్థంత్రయ మను పద మున కర్థము. కాని యితరుల కెట్టి హానియుఁ గల్గిందనుండ మన శరీరమును బుద్ధిని సంపదను వినియోగించుకొనుటకు మనకు సహజమైన యధికారము కలదు. మఱియు ధన విద్యాభ్యాసములను బడయుటకు సంఘమునందలి ప్రతివ్యక్తి కిని సమానమైన యవకాశముండవలయును. అట్లగుటకు జేదలకును స్వార్థంత్రయ మిచ్చినచో, నవగా శరీరము, సంపద మొనలై నవానిని యధేష్టముగా వినియోగించుకొననిచ్చినచో—శ్రీమంతల బిడ్డలవలెనే వారి బిడ్డలకును విద్యాభ్యాసాదుల కవకాశమున్నచో—వారు పెదవారి త్రోవకుదు రనియు దుర్మార్గులగుచురనియుఁ గొందఱు అందుచే—వాస్తవమా! యని మరియొక శంక. ఇట్లు చెప్పువారు సంఘ ప్రేయోధిలాభులో, స్వార్థపరాయణులో, గమనింపుడు. “అందఱు పల్లకివెక్కిన మోయువారైవరు!” —“జనసామా

వ్యమునకు విద్య నేర్పిన నీక మనకు సేవ చేయు వారెవరు!" అని యొంగ్ల దేశమునను ననేకులు శంకించుచుండఁగా వింటిని.

పదుగురు ధనికుల భోగముల విమి తము బట్టలకొలది మండి స్త్రీలను బురుషులను 'అలో లక్ష్మణా' యనుచు, నజ్ఞానాంధకార పంకమునఁ గూలుబడియుండనిచు, కారణమేమన, చారికి విద్యాసంపదలు చేజిక్కినచో సంఘ మంతయుఁ ధల్లకించైపోవును!

సంఘమునఁగానేమి? జనసామాన్యమా, లేకమీరు, నేను, అగ్రజాతులయందలి మఱి యేపదిమందియునా!

మఱియు నొకనేర రెండవ పక్షమే యధార్థమను కొన్నను, "ఇతరులను, నడిపురుషుల వారము మనము" అను కొనుట యర్థరహితాహంభావము. మనమేమి సర్వజ్ఞులమా! "ఉద్ధరేదార్థి నాత్మానమ్ ప్రతివ్యక్తియుఁ దన్నుఁదాసే యుద్ధరించుకోవలయును." సర్వనిధములను స్వారంభము, అనఁగా ముక్తియే మావస్తుని మహాత్తమలాభము. చారి కికుముగను మానసికముగను వాఙ్మార్గముగను స్వయ ముగా ముక్తి మాన్యమునఁ జరించుచు, బదులకును సంధులకుఁ దోడ్పడుటయే మావస్తుని పరమపురుషార్థము. ఇట్టి స్వారం భమునకుఁ బ్రతిపూలములగు సాంఘికవిధులను శీఘ్రముగా నిర్మూలించవలయును. స్వాతంత్ర్యాభివృద్ధి నొనఁగూర్చునట్టి సంప్రదాయములనే ప్రోత్సహించవలయును.

అసాధారణ గుణసంపద లేవియులేని యొకానొకరి యెడఁ బ్రభుత్వదర్శనముననే మనము ప్రేమబద్ధులమైనచో,

అందులకుఁ గారణము పూర్వజన్మ సంసర్గముని మన దేశ
మంతరి విజ్ఞులు చెప్పదురు.

సంకల్పముమగుర్చి నీ వడిగిన ప్రశ్న నాకు నచ్చి
నది—అది తెలియఁదగిన విషయమే. ప్రత్యేకమైన సంకల్ప
పరిణామమునకే యిచ్చయని వేరు : కావున నయిచ్చా
నాశముతోఁజాలు విశ్వయముగా సంకల్పనాశమును
గలుగునో, యట్టి యిచ్చానాశము సమస్త మత ధర్మము
లకును బరమార్థము. ..

ఆరంభావస్థలో శిష్యుఁడు గురునిరూపమును ధ్యానింప
వలయును. క్రమముగా, ఆరూపము విష్ణుదేవతయందు లయ
మొనరింపవలయును. ...

మానవునియందు దేవత్వము నాకోపించుట మర్గ
భమే, కాని పలుసాయలు ప్రయత్నించుటచే నిందు రచ్చక
విజయము నందవచ్చును. తనకుఁ దెలిసినను దెలియకున్నను,
ప్రతిమానవునియందును దేవుఁడు కలఁడు; 'ప్రేమభక్తి'
వానియందలి దేవత్వమును బ్రకాశిత మొనర్చితగును.—దిర
క్రేమోఢిలాపి, వివేకావందుఁడు.

116

అగ్గిరా, 20-5-1898.

ప్రేమావస్థ—...క ర్తవ్యమనుచుచు కంఠు లేదు, లోక
మత్యంత సారథాయుష్వము.

దైర్యోత్సాహమంతఃకడనై యుండుము. "నహి
కల్యాణకృత్ కష్టిత దుర్గతిం తాత గచ్ఛతి—వర్ణా!

శుభ మొనరించువాఁ డెన్నఁడును దుర్గతి నొందఁడు.”
(గీత) .. సదా మీ వివేకానందుఁడు.

117

నై నిటాబలోవి యొక మహమ్మదీయునకు

అక్బారా, 10 6 1898.

ప్రియమిత్రునకు మీ లేఖయందలి విషయములు విశేషముగా నామోదించఁచగినవి, మన మాతృదేశక్షేమాఁ గము భగవంతుఁడు మెల్లఁగా వహ్యతసంఘటనలను గలుగఁజేయుచున్నాఁడు. మనము వేదాంతమతమన్నను మతీయే మతమన్నను, అద్వైతమే సమస్తమతతత్త్వములకును దుదిమాట, సమస్త మతసంప్రదాయములను బ్రేమతో లక్షించుటకుఁ దగిన యద్వితీయస్థానము. ఇదియే విజ్ఞానవంతమగు భావి మానవకోటి మత మగునని మా నమ్మకము. హిందూలకంటెను పరబ్బలకంటెనుగూడ పూర్వీకలైన హిందువు లితర జాతులకంటె ముందగా నీ సిద్ధాంతమునకు వచ్చినందులకు బ్రశంసనీయులు కావచ్చును; చినను సమస్త మానవకోటిని దన యాత్మగనే కాంచునట్టి యమృతానాద్వైతము హిందువుల వదుమ సార్వజనీనముగాఁ బెంపొందవలసియున్నది.

ఇకఁ బ్రత్యక్ష వ్యావహారికజగత్తునఁ జెప్పఁదగినంతవఱ కే మతావలంబులైనను నీ సమత్వము నెన్నఁజైనను సమీపింపఁగలుగుచో—సర్వసాధారణముగా నిందలి తత్త్వ

మును — అంతరార్థమును — హిందువులు గ్రహించినట్లు గ్రహింపకయే యనుకోండము — వారు మతవ్యవహారముగాను, ఒక్క యిస్లాము మతావలంబిలేయని మా యనుభవమును బట్టి తోచుచున్నది.

కావున వేదాంత సిద్ధాంతము లెంత యోగ్యమైనవియు సద్భూతమైనవియు నగుగాక, 'అనుభవసిద్ధమగు విస్తాముయొక్క తోడ్పాటులేనిచే జనబాహుళ్యమునకుఁ గేవల నిరుపయోగములని మా నిశ్చితాభిప్రాయము. బైబిలునకును ఖురానునకును వేదములకును సరితమగు గమ్యమును మానవకోటికిఁ జూపుటయే మా యభిమతము ; ఇనను బైబిలును ఖురానును వేదములను సమన్వయించుట చేతనే యీ కార్యమును పాఠింపవలసియున్నది. మరయు లన్నియు సేకభక్తమును వానావిధములుగా వ్యక్తీకరించుచున్నవని మానవకోటికిఁ జూఁపింపవలయును. అపుడు ప్రతి వ్యక్తియుఁ దన కర్తవ్యంబు మనుకూలించు మార్గము నెన్నుకొనఁగల్గును.

హిందూమహమ్మదీయమహామత సమ్మేళన మే — వేదాంతధీశక్తి యిస్లాము శరీరపాటవముతో సంయోగ ముండుటయే — యెన్నఁటికైనను మన మాతృదేశభక్తి దయోపాయము.

ఈ యల్లకల్లోలమునందీయు నీ వివాదములనుండియు భావిభారతవర్షము వేదాంతవైభవముతోడను, నిస్లాముమత శరీరదార్శ్యముతోడను పరిపూర్ణప్రభాకరితమై, యప్రతి

హాలేమై వెలువడు చందమున నానునోవిధిని భాసిమ
చున్నది.

మానవాభ్యుదయమునకు, ముఖ్యముగా మన సేవ
భారతీయుల విడు సేదభారతీయుల యభ్యుదయమునకు,
భగవానుడు మిమ్ము మహాసాధనభూతునిఁ జేయుఁగారిమని
నిరంతరము ప్రార్థించు మీయాత్ముఁడు, వివేకానందుఁడు,

III

కాశీరము, 25-5 1898.

స్నేహస్వక ,... పరమేశ్వర నిర్మిత ప్రపంచమంతలి
మహోజ్వల దృశ్యముల నడుచు భూమి, భూదళా
ములు, మాకుతము, హిమము, మానవాకృతులు మున్నగు
వానిమూలమున జగదీశ్వర సౌందర్యమును భాష్యము
గనె కానిమ్ము ప్రకటించుచు బ్రకృతిసిమంతిని విహారము
నలుపు తావులందు మనోహరముగు కలమనది తోయము
లలో, నానివాసముగు నానయం దట్టునిటు మెల్లఁగాఁ జేలి
యాచుచు, — 'నా' యనునది, తుదకొక లేఖనియైనను,
లేకుండ, ఎపుడెచట పనుకూలించునో యపుడచటఁ గుడు
చుచు, రెండునెలలుగా పోమరినై, సాక్షాత్తు డిప్ వాన్
విన్ కిల్ (Rip van Winkle) వ కాదన్యప్రాయుఁడనై మను
చున్నాను!...

మిలిమిటి పనిచేయుచు మహాశృరీరములను భామచేసి
కొనకము. దానివలన లాభములేదు; "కర్తవ్యమును

మధ్యందిన మార్తాండుడు తన ప్రచండకేరణములచే
మానవాత్మను దహించుచున్నాడు" అని పదా మతి
నూచుకొనుము. శర్తవ్యాచరణమనునది శిక్షాదూపమున,
సాధనరూపమునఁ, గొంతవల కావశ్యకమే. అట్లుపైన నది
పీడికల, మనము తోప్పడినను, తోడ్పడకున్నను సరియే,
ప్రపంచము సాగుచునే యుండును, అఁగిపోదు. శ్రాంతికుతు
లమై మనమే మనశ్చకీరములను కాదుచేసికొనుచుండుము.
"లోపలు రసయోగ నలుపు ప్రతి దుష్కార్యమునకును లోఁ
బడుచు, వారివి బాదుచేయునట్టి స్వార్థరాహిత్యము" మితి
మీరిన దురభిమానము కాని యితముగటికాదు. మన
స్వార్థరాహిత్యముచే బదులను స్వార్థపతిలను లేదు మనకభి
కారములేదు; కలదాఁ... మీ వివేకానందుడు.

III

శేనాభిరము, 15 12 1898.

ప్రేమాన్నద ,...జగన్మాతయే మనకందఱకు మూర్ధ
దర్శకురాలు; ఏమి జరిగినను, జరుగనున్నను నామె
నియమాధీనమే... మీ వివేకానందుడు.

III

వైద్యభాగము, 29 12 1898.

అభిన్నహృదయ , - ఊరక కాలయాపన చేయుచు బల
వంతులుగానై నను విశ్రాంతి నొంద యత్నించుచున్నాను.
...—సదా నీ ప్రియపుత్రుడు. వివేకానందుడు.

121

దేవాయుతము, 11 4 1899.

ప్రీతిభాజన ,... రెండేండ్ల శరీరదుగ్ధత నాయుకున దేండ్ల
యాయువును హత మార్చినది. కాని యాత్మ మాటను,
మాటనా! ఈ పెట్టియాతారాముఁ డింకను భట్లకప్పుఁ
బట్టులో నొక్కఁజేభావము నంటిపట్టుకొనియున్నాఁడు, ...
మీ వివేకానందుఁడు.

122

జిల్లీ, పెప్టెంబరు, 1899.

ప్రేమాన్నద ,... అల జగన్నాథ కలుక, నన్నుఁ గూర్చి
నే తెప్పవలయున దిదియే. ... మీ వివేకానందుఁడు.

III

మ్యాంబోక్, 13 11 1899.

స్నేహాన్నద ,... మొత్తముమీఁద శరీరస్థితినిగూర్చి నే
నాందోళన మొందవలసిన దేమియు లే దనుకొందును.
నాడిదార్పణ్యముతోఁగూడిన యిట్టి శరీరమే యొక్కొ
క్కప్పుడు దివ్యగానము నాలపించుటకును మఱియుకప్పు
దంధకారమున మూలుగుటకును పరిగోఁ దగిన పాధనము.
... మీ వివేకానందుఁడు.

III

జిల్లీ, 18 11 1899.

ప్రేమవర—, ... నీవు వ్యాకులచిత్తుడవై యున్నట్లు లోఁచు
చున్నది. చింతింపకు, ఏవియుఁ గలకాలము ఉండఁజోదు.
ఏమైనను సంసారము శాశ్వతముకాదు. ఇందులకు నాకు

కాల సంతోషము, లోకమున నుత్తమోత్తములును
ధీరాగ్రేవరులును బాధపడవలసివచ్చుచుండును. ఎవ ననేక
యుగముల పర్యంతము, సాధ్యమగుచో లోకము చక్కఁబడు
పర్యంతము, ఇహమున ఈ సంసార స్వప్నమును భేదించు
టకై నను ఇది యొకపాధన. ప్రసన్న చిత్తుడనై యున్న
రతి నేను వాబాధల కానందించుచుండును. ఎవరోయొక
రిచట బాధపడవలయును: ప్రకృతి సాగించు మహాయజ్ఞ
మున నాపంతు వచ్చినందునను నాకానందము, మీ
నివేకానందును.

125

వాన్‌ప్రెస్టన్, 6 12 1899.

స్నేహస్పద , అంతలేరినాటి నీలేఖ యందినది. కాని
నాయదృష్టమున నింకను ఏమాత్పును గలుగలేదు.
మార్పు మందిరనియేనా నీ యభిప్రాయము! ఈ విధముగా
దుఃఖానుభవము నామోదించుటయే కొందఱి నైజము. స్వదే
శీయుల నిమిత్తము నేను తాపత్రయపడియుండనిచో మఱి
యెవ్వరి నిమిత్తమో తాపత్రయపడియుండును. సందియము
లేదు. ఇది కొందఱి మార్గము — అని నాగట్టి నమ్మకము.
మనమందఱము సౌఖ్యమును గోరుదుము, నిజమే, కాని
కొందఱు దుఃఖానుభవమున సుఖమందుచున్నారనుట
విచిత్రము, కాదా! ఐనను బాధలేదు. కాని సుఖదుఃఖములు
లెందునుగూడ పాంక్రామికములే. తానే భగవంతుడైనచో
రోగమునకు ఇను లాచోగ్యమును పాంక్రామికముగాఁ జేసి
యుండునని ఇంగర్ సాల్ (Ingersoll) ఒకప్పుడు చెప్పినాడు.

అధికముగాఁ గాకున్న యేల్యముగానైవను నారోగ్య మనా
 రోగ్యమంతటి సాంక్రామికమేయని, పాప మారతఁ జెఱుఁ
 గఁడు! ఇదియే ప్రమాదము. లోకమున నేమి సుఖమై
 యున్నచో బాధలేదు, దుఃఖముఁడనై యున్నను బాధలేదు.
 — ఇతరులకుమాత్ర మది సంక్రమింపరాదు. ఇదియే గొప్ప
 నేరిమి. ప్రపక్త ఆచార్యుఁడు — లోకులస్థితినిగూర్చి పది
 బాదపడ నారంభించినంతనే మొగము మునుచుకొని నిందలు
 బాదుకొనుచు, నితఁ బ్రతిచారిలోడను, “చేదు మేయుఁ”
 డనియు, “బూదీదె బుస్సన్నలుకం” డనియు, “ఔంట
 కప్పలపైఁ గూర్చుండుఁ” డనియు, “మూలుగుఁ” డనియు,
 “ఓలపింపుఁ” డనియు బోధింప నారంభించును! ఇట్టి
 వారందఱును దోషభూయిష్టులని నాకుఁ దోచుచున్నది.
 ఔను, దోషభూయిష్టులే. లోకుల భారమును నీరలపైఁ
 బెట్టుకొన నీవు సంసిద్ధుఁడవైనఁ దప్పక పెట్టుకొనుము. కాని
 నీమూలుగులను శాపములనుమాత్రము మాకు వినఁబడనియ
 కము. నీబాధలచే నుమ్ము భయపెట్టకు, భయపెట్టితివా,
 మాభారములన్నిటితో మేమే నీకంటె మేలైనవారమని
 భావించఁగలము. నిజముగా లోకుల భారమును దాను
 వహించువాఁడు వారల నాశీర్వదించి తన దారిని దాను
 బోవును. లోకమునఁ జెడుగు లేదని కాదు, కాని దానిని
 దాను స్వయముగా, ఇచ్చాపూర్వకముగాఁ దన మాఁపున
 వహించుచున్నాఁడు కావున వారెఁడు నిందాపూర్వకముగాఁ
 గాని, ఖండితపూర్వకముగాఁగాని, యొక్క మాటనైవను

ఒలుకఁడు. “అనందించుచు దవచారిని జోవలయవాఁడు”
రక్తకుడు కాని రక్షితుఁడుకాఁడు.

ఇదియే నేటి యువయము నేను బొందిన మకోవికా
సము. ఈ వికాసము నా హృదయాంతర్గతము, నాకుఁ దోడు
నీడయైయున్నఁ జాలును.

రండు, చుఱభారమునఁ గ్రుంగుచున్న మీరు మీ
భారనుంతయు నాపై విడి, మీ యిచ్చవచ్చినట్లుదేసి సుఖం
చుచు, నా మనుగడమాలయు మఱచిపొందు, మీరు నాకు
కాశ్వత ప్రేమ పాత్రులని గ్రహింపుఁడు. మీ తండ్రి
వివేకానందుఁడు.

126

12 12 1899.

అమ్మా మీ యభిప్రాయమే సరియైనది, నేను క్రూరుఁ
డనుఁ నిజముగా నభిక్రూరుఁడను. కాని మార్గవసునునది
యేమైనను నావద్దఁగానించిన, అది నాదోషము. అది
యింకను స్వల్పముగా. బహు స్వల్పముగా నుండియుండవలె
నని కోరెదను అది నా జాచ్ఛల్యము ఆహా! నా శాధ
లన్నియుఁ దమ్మాలముననే. .. నా వత్సలయెడఁ గతివవాక్కుల
నుపయోగించుచున్నందులకుఁ జాల చింతిలుచున్నాను, కాని
లోకమున మఱి యే యితరులకంటెను నేను బారిని బోధిం
మునాఁ బ్రేమింతునను సంగతియు పాఠశాలగుదును. నాకు
దైవసాహాయ్య ముండియుండవచ్చును నిజమే, కాని,
యాహా! ఆ దైవసాహాయ్యమునఁ బ్రతిలేశమును నారక్త
మాంసములను బలిగా గ్రహించినది!! అట్లు కానియెడల

విశేషముగ సంరసించెడివాడను, విశేషదార్ధ్యము గలిగి యుండెడివాడను. వర్తమాన పరిస్థితులు నిజముగా నతి విషాదకరముగాఁ దోచుచున్నవి. కాని నేను యోధుడను, రణరంగమున యుద్ధమొనర్చుచు మరణింతును—అదైర్వ్య పడను—అందువలననే నా వత్సలను జూచి వెట్టియావేళముఁ జెందుచుండును. పోరాడుడని నేను వారికిఁ జెప్పను. కాని నాపోరాటమున కక్షుపహతుడని మాత్రము చెప్పుదును.

...గొప్ప తప్పిదములు చేసియున్నాను, కాని యది యన్నియు మితిమీరిన ప్రేమమూలముననే సంభవించినది. ఇన్నీ! ప్రేమ మంత నింద్యమా! అసహ్యమా! భక్తియును నది నాకు లేకుండిన నెంత చాగుండెడిదోకదా! నిశ్చయముగా! శాంతచిత్తుడను గణినాత్ముడను నగు నద్వైతినై యుండిన నెంత మేల్తెయుండెడిదోకదా! సరి, యీ జీవితము గడచినది; ముందుజన్మమునఁ బ్రయత్నింతును. నామిత్రులకు నావలన నాకీస్సులకంటె విశేషముగా శాధయే సంప్రాప్తమైనదని ముఖ్యముగా నిపుడు విచారించుచున్నాను. నే న స్వేషించుచున్న శాంతి—ప్రశాంతి—నా కెన్నఁడును జక్కలేదు.

పెక్కెండ్రక్రితము హిమాలయములకు, అటనుండి మఱల రావుండు సంకల్పముతో వెళ్లినాను; నా పోదరి యాత్మహత్యచేసికొనినది, ఆవార్త నా చెవిఁ బడినది, హృదయకొర్రుల్యము ప్రశాంతినొందు నాయవశాకమును

గంగ పాలు చేసివది!! నా ప్రేమాస్పృహలకుఁ దోడ్పడుమార్గము
సవ్వేపించు నిమిత్తము హృదయదౌర్బల్యమే వన్ను భారత
దేశమునుండి బయటికిఁ దఱిమివది, ఇపు డెచట నున్నాను!
కాంతిని బడయఁ బ్రయత్నించియున్నాను, కాని భక్తికిఁ
దావలనుగు హృదయము వన్ను దానిని గవనియకున్నది.
ఎంతసేపు పోరాటము, వేదన; వేదన, పోరాటము!
కానిమ్ము. ఇది నావిధి కావున నెంత త్వరితముగా సమాప్త
మైన నంతమేలు. గోక్షలు వన్ను “ఎంత తోచిన నంత
చేయువాఁడు” అందుకు, కాని పరిస్థితులను గమనింపుఁడు!!!
నాయం దింతటి ప్రేమానురాగములుగల మీకు, అఖండ
దయామయురాలండగు మీకు, నావలన బాధ కలిగినదని
చాల దింతించుచున్నాను, వివక్షతోయైనది, ఇత సమస్యను
బరిష్కరింతును, లేదా, తత్ప్రియత్నమునఁ బ్రాణములు
విడుతును. — సదా మీ పుత్రుఁడు, వివేకావందుఁడు,

మఱియొకమాట....మీ శేఖ యుండినశిశ్వులు నే
నిపు డెంతో యల్లాసముగా నున్నాను, అనేకసంవత్సర
ములుగా నిట్టి యల్లాసమును — సంతోషమును — బొంద
లేదు — “వా గురుకి ఫలే!”* బోను, బ్రపంచమెచురై
రానించు, పాతాళ మెచురై రానించు, దేవత లెచురై
రానించు, జగదీశ్వరినే రానించు. నేను బోరాడవను,
విడివెను. స్వయముగా భగవానునితోడనే పోరాడుటచే
రావణుఁడు మహామదన్యములలో ముక్తుఁడైనాఁడు! లగ

* అనగా, “బయ గురుడ !” యని భావము.

దీక్ష్యంతోఁ జోరాడుట మహోత్కృష్టముగదా,....
వివేకానందము.

జూన్ 12, 1899.

స్నేహస్పద—...ఏమైనను నే నా రోగ్యముగ నే
యున్నాను. శరీరవిషయమున భయపడవలసినదేమియు
సంభవించలేదు—నాడిచూర్పలము, అశర్లము—ఇవియే
నన్ను బాధించినవి.

భోజనమునకు ముందుగాఁగాని, తరువాతఁగాని
ప్రతిదినము మైళ్లకొలది నడచుచుండును. ఇప్పుడు
పూర్తిగా నారోగ్యవంతుఁడనై యున్నాను ఇంకనిట్లు
యుంచునని నాసమ్యక్ము.

పరిస్థితులు శుభసూచకముగా నున్నవి. అమ్మయే
యిట్లొనరించుచున్నది. తనదని కావితే, అమ్మ నన్నువిడువఁ
జాలను ఇదియే రహస్యము....

ఇంకాం చెట్లు ముందఁజేయుచున్నదో చూడఁడు.
రక్షపాత్రప్రియులగు వీరు యుద్ధమునుగూర్చి కలవరించుటకు
ఇదు రిటుపైన నుత్తమాశయములనుగూర్చి చింతించుట
కివకాశము గలుగును. అదియే మహాద్రుణము. పరుగున
వెడలి, మనము పనులకొలది జనులను జేపట్టి, భారతీ
యోద్యమమును బకచక నడిపింపవలయును....—వివేకా
నందము.

128

అండ్ ఏప్రిల్ 5, 24-1-1900.

స్నేహస్పద—, నే వచ్చేమింతు. ఇంటియు విరామమును
 నా కెన్నఁడును లభింపవేమో యని నాథయము, విఁను
 అప్పు నా చూలమున విరేడులకు, నా మాతృదేశమున
 సభమము కొండలకై నను మే లొనఁగూర్చుచున్నది; ఇది
 యొక యజ్ఞమును భావమున—ఆశ్రయమర్పణ భావమున—
 నేమి సంభవించినను సరియే యని మనస్సమాధానము
 నొందుట సులభముగదా! ఒకవిధముగాఁ బ్రతివ్యక్తియు
 బలియే—అహుతియే—మనమందఱము నాహుతులమే,
 మహారాధన సాగుచున్నది—ఇది మహాయజ్ఞముని భావించి
 ననే యిందలి పరమార్థము బోధపమును. మనఃపూర్వక
 ముగా నాత్మార్పణమునకు సంసిద్ధులగువారికి విశేషముగు
 గాధ తొలుగును. సంసిద్ధులుకాక, ప్రతిఘటించువారో, విధి
 బలాధీనులై విశేషబాధ పడుభవించుదు. ఇచ్చాపూర్వక
 ముగా బలియగుటకై నే నిపుడు నిశ్చయించుకొనియున్నాను.
 —మీ వివేకానందుడు.

129

అండ్ ఏప్రిల్ 5, 16-2-1900.

ప్రేమాపూర్వక—,....నీవు నీ గుణపాతములను నేర్చుకొను
 చున్నావు. —అదియే నేమగోరువది. నేనును నేర్చుకొను
 చున్నాను; మన మర్హులమైవలెనే ధన మానవ సాధన
 సంపదలు స్వయముగా మనవద్దకువచ్చి ఉడును. నా నాడి
 దొర్బల్పమువలెను నీ పీరావేశమువలెను జల కుదరినచో,

నిపుడంతయుఁ బ్రాయశఃముగా వల్లకల్లోలముగను. అన్యు యందుచే నా దౌర్బల్యమును దొలగించి నీకు సమభావ మును నేర్పుచున్నది. ఇంక మనకు భయములేదు. ఈసారి మనకు సుస్థిరముగు మే లొనఁగూడును అని నా నిశ్చయము. ఇంకఁ బురాతనప్రపంచము సుష్ట్యాంతర్యాపివేయదము.

అందోళనపడక ధైర్యమున వన్నిటికిని సంసిద్ధుడ నగుచున్నాను—ఏమి యిదిగనను జరుగనిమ్ము. సిద్ధముగా నున్నాను తరువాతి యెత్తు ఒక్కటియుఁ దప్పి పోరాదు విజయము నొందితీరవలయును—ఇది తరువాతి కథ. నీవు నాకు అత్యంత ప్రేమాశ్వుడుడవని గ్రహింపుము. వివేకానిందుడు.

న్నీకాశ్వుడ , నీ లేఖ మూలమున చార్తలను నివర ముగాఁ దిలిపికొనఁగలిగినందులకుఁజాల సంతోషము. పాండితియు జ్ఞానమును గేవలము పైపై మెలుగులు, కాని కర్మకక్తినిలయము హృదయము. ఇచ్చాజ్ఞాపక్రియాశక్తి యంతముగు నాత్మకు నిలయము హృదయమే కాని మెదడు కాదు. "శతం దైకాద హృదయస్య నాచ్యః హృదయ నామలు మాట యొక్కటి," ఇత్యాది. హృదయముదాపున నుండు (Sympathetic Ganglia అనఁబడు) ప్రధాన నాడీ గ్రంథియే యాత్మచుర్లము. హృదయము నెంతవిశేషముగా వ్యక్త మొనర్చు గలుగుదునో యంతటి ఘన విజయమును

సాధింపఁగలుగుదువు. ధీమతుద్భవ భావముల నే కొంచఁగో గాని గ్రహింపజాలరు, కాని యాభాలగోచరము, ఎల్ల వారును హృదయసంబంధిత భావములను ప్రేమానురాగాదులను గ్రహింపఁగలరు. కాని మనదేశమున మనము మృతప్రాయులై యున్నవారిని మేల్కొల్పవలసియున్నది. ఇందులకుఁ గొంతకాలము పట్టును, కాని యఖండసహనమును దీక్షయు మీకున్నచో, అచిరకాలముననే విజయము నంది తీరుదురు.

* * * *

కాటకము, మఱచలు, వ్యాధులును వెలరేగుచున్న యీ రోజులలో మీ 'కాంగ్రెస్ వారు' ఏరి! ఎక్కడ నున్నారో నాకుఁ జెప్పఁడు! "ప్రభుత్వమును మా యధీనము చేయుఁడు, మాకు స్వరాజ్యము కావలయును" అనుట తోడనే సరిపోయినదా? మీ మాటలను విను వారేరి! పనిచేసినయెడల నోరు తెఱచి యమగవలయునా? వేర్వేలు జిల్లాలలో నీవంటివాడు రెండువేలమంది నడుము కట్టుకొని పనిచేయుచున్న అంగ్లేయులు తమంత తాము పచ్చి ముఖ్య రాజకీయ విషయములలో మీతో సంప్రతింపరా? "స్వకార్య ముద్ధరేత్సా" ప్రాజ్ఞాఁడగువాడు స్వకార్యము సుద్ధ రించుకొనలయును, "... "ఒక్కొక్క తాయి తీయుచు వచ్చిన, కొండయివను దలుగును." ఒక మహాకార్యము జరుగు సమయమున, రాజమార్గము నిర్మింపఁబడునెడ, అమానుషశక్తి యావశ్యకముగు పరిస్థితులందు బ్రహ్మాండ

మగు నాటంతములను గిష్టములను నెదుర్కొనుచు, నేయొక రిద్ద అసాధారణ వ్యక్తులతో నిశ్శబ్దముగా, నిరాదంబరముగాఁ బనిచేయుచుండుదు. వేలకొలది జనులు లభింపొందినపుడు కోలాహలమువలయుచును, దేశమున నపు డెచటఁ జూచి నను భార్య భవనులే, జయజయ ధ్యానములే. రథము బయల్పెడలినది. యంత్రము చకచక పనిచేయసాగినది. ఇంక నొకపిల్లవాడైనను దానిని నడువనచ్చును, అర్భకుడైనను దానిచేగము నొసించుక పాల్పింపవచ్చును. ఒకటి రెండు గ్రామముల కొంపొబడిన యా తోడ్పాటు, ఇరువదిమంది యనాథవ్యక్తులతోఁ గూడిన యా శరణాలయము, ఆ పది పదునేనుగురు కార్మికులు ఏరే యనశ్వరముగు బీజమును నాటఁజాలుదురని గ్రహింపుము. వీరిమూలమున నకాలమున వేలకొలదిమంది, లక్షలకొలదిమంది, లభింపొందుదురు. మన కిప్పుడై చాటుగురు సింహనాహనాన్వితులు కావలసియున్నాడు. ఏమి దొరకినచో వీరి తోడ్పాటున పంపలకొలదిమంది యల్పులైనను నన్యురకార్యములను గొనపాగింపఁగలరు.

రక్షణ గోరుచు, నీవద్ద కనాథ బాలికలు వచ్చుట తలస్థించుచో, నన్నిటికంటెను ముందుగా బారికి నీవు చేయూఁత నీయవలయును. లేకున్నచో, ఆ నిర్భాగ్యుర్రాండ్రను కైస్తవ ప్రచారకు లెత్తుకొనిపోవుమరు! వారి రక్షణార్థము ప్రత్యేకమైన వసతులును దగిన యేర్పాట్లను సిద్ధముగా లేకున్న నేమి! జగజ్జనని కృపవలన నన్నియు నమఁకూరును. ఏనుఁగు దొరకివపు దంతుశముకోసము రావ

ప్రయవదకుము...నీ చేతికి దొరకినవా రెవరైనను సరియే, వారిని తేరఁదీయుము. లేనిపోని యెన్నికల కిది సమయము కాదు—కాలక్రమమున నన్నియుఁ బక్కఁబడును. ప్రతి మహాకార్యమునను అనేకమైన యాటంకముల నెదుర్కొన వలసియుండును, కాని క్రమముగా దారి తిన్నఁబడును.

...విర్యయముగాఁ బని సాగింపుము—నీవే నీయఁ దవు! నెఱాను! దివ్యముగా — ముమ్మాటికిని దివ్యముగా నున్నది—నీవు సాగించుచున్న యుద్యమము! భాగల్పరమున కేంద్రమును నెలకొల్పుట—బడిపిల్లలకు బోధించుట—ఇవన్నియు నుత్కృష్టాశయములు—లేకమును సంజేహము లేదు. కాని దీనులకు, కేదలకు, చదువునందె లెఱుంగని రైతుబిడ్డలకు, కార్మికులకు—వీరి పురోవృద్ధి నిమిత్తమే—మీన యుద్యమము; మొదట వీరి యభ్యుదయమునకేగాను శేయువలసినదంతయుఁ జేయవలయును—తరువాత, వ్యవధి యున్నచో సంపన్నులమాట చూడవచ్చును. ఈరైతులును ఈ కార్మికులును వీరిపై మనము చూపు ప్రేమ సానుభూతులవలన మనమాటను దలఁచాల్తురు. తమ గ్రామములలోఁ గొంచెము గొంచెముగా ధనము ప్రోగుచేసి కాలక్రమమున సేవాశ్రమమును నెలకొల్పువారు వీరే, క్రమముగా వీరియందండీయ బోధకులు బయలు జేయుదురు.

పోలముకాపుల బాలబాలికలకుఁ జదువుట, వ్రాయుట మొదలైనవానిని నేర్పి, వారిహృదయమున సదాశయములను నెలకొల్పుము....తమ స్థితిగతులనుగఱించి, తోడ్పా

టును వభివృద్ధియూఁ దమ కెంతయోవశ్యకములో వారు గ్రహింపసాగివంత నే నీ యుద్యమము ఫలప్రదమగుచున్నదని, సక్రమమార్గమున పొగుచున్నదని, గుర్తింపుము. ధనికులును సగ్రవర్గజులును దయాధర్మభిక్షగాఁ జేవలకుఁ జేయు నల్ప మగు తోడ్పాటు చిరస్థాయిగాను, పైపెచ్చు యదకది యుభ యుభకును హానికరమై పరిణమించును... కాని ధనికులకును కార్మికులకును నమమ కక్షలను, కార్యణ్యములను మాత్రము నీవు వెలువడఁ జేయరాదు—ఈ విషయమున నీవు కాగ దూకరతో మెలఁగవలయును. సంపన్నజాతులను మాపింపఁ జోకుము—''స్వకార్యముద్ధరేత్ ప్రజ్ఞః—ప్రజ్ఞఃదగ్రహాను స్వకార్యమును బక్క-పెట్టుకోవలయును."

జయ! గురుదేవ! జయ! జగన్మాత! భయమేది! లబకాశము, ఉపాయము, తద్వినియోగము—అన్నియు న్యయముగనే వచ్చును. ఫలమును నేను లెక్క-పేయను. ఈ మాత్రము నీవు చేయఁగలిగితివా, నాకు బ్రహ్మానందము, గ్రంథములు, వాదోపవాదములు, సిద్ధాంతరాజ్ఞానములు— ఇవన్నియు పయఃపరిపాకమున నా కీపుడు రోతగా—విష త్యుణ్యముగా—దోచుచున్నవి. కార్యకూరులను నేను నీర సావహించును. ఇది నిశ్చయమని గ్రహింపుము. వ్యర్థవాగ్వాదములును లేనిపోని యట్టహాసమును జగద్ధితాచరణము నిసుమంతయు పొగనీయక, మనకాలమును శక్తిసామర్థ్యము లను హరించివేయుచున్నవి. "మాఢీ—భయములేదు." వహావా! నీకుఁడవఁగా నీవే! గురుదేవుడు నీ హృదయమున

పభివసించుగాక! జగజ్జనని నిన్ను వడిపించుగాక! —
 మీ స్నేహభ్రమము, వివేకాసంద్రము.

131

కాక ప్రాప్తికో, 4.3.1900.

ప్రేమాన్నద—, పనిచేయవలయునని నేను గోరను, ప్రకాం
 తముగా నుంకి విశ్రాంతి నొందవలయునని కోరెదను,
 ఇందులకుఁ దగు దేశకాలములును నాకుఁ దెలియును, కాని,
 విధి నన్ను "పనిచేయుము, పనిచేయుము" అని ముందునకుఁ
 ద్రోయుచున్నట్లు తోచుచున్నది. పథకాలకుఁ గొఱచాలోఁ
 దోలఁబడుచుండున, తాటపక్కిననున్న సచ్చికను బట్టడు తొందర
 తొందరగాఁ గోటి! నకులుచుండునట్టి పశువులవంటివారము
 మనము. శోకమూలము, రోగమూలము, మఱియెన్నిటికో
 మూలమునగు భయము—ఇదియంతయు మన కర్మము.
 ఒకటి కెక్కడ హాని చేయుచుమో యను మితినిఱివ
 భయమువలననే వారికి మఱింత హానిచేయుచుండుము,
 చెడుగును గీడును దొలఁగించుకొనవలయునని విశ్వప్రయ
 త్నముచేయుచు వానిబారినే పడుచున్నాము.

ఏమి యర్థరహితమైన యభిమానమున కధీనుల
 మగుచున్నాము!! ఈ యభిమానాదలవలన మన కీమియు
 లాభములేదు, దేనిని మనము తొలఁగించుకొనఁగోరు
 చుండుమో, యా దుఃఖమునకే యవి మవలను గుఱిచేయు
 చుండును.

నిర్భయములమై, సాహసాన్వితములమై, దేనిని లక్ష్యపెట్ట
కుండుట — ఓహో! ఎంతటి మహాభాగ్యము!...—మీ
వివేకానందుడు,

132

కాక ప్రాచీనకా, 25 3 1900.

ప్రేమాన్విత, నాకిపు భారోగ్యమును విశేషమైన బలమును
గలుగుచున్నవి. మోక్ష మతిని పొందె యున్నట్లు
నాకోక్కొక్కప్పుడు తోచుచుండును, రెండేడ్ల నుండి నే
ననుభవించుచున్న యారసలన్నియు నా శనేకవిధముల
గొప్పగుణపారములైనవి. అనుభవకాలమున మన కింక
తరగోపాయములేవైనను తోచినను, పర్యవసానమున మే
లోనఁగూర్చుటకే వ్యాధియు దురదృష్టమును సంభవించు
చుండును.

నే నఖండ నీలాకాశమును; నాపై వెన్నిమట్టులు
గుమిపూడినను నే నఖండ నీలాకాశమున.

నాకును బ్రతివ్యక్తిని స్వభావసిద్ధముని నే నెఱింగి
యున్న ప్రకాంతి ననుభవింపఁ బ్రయత్నించుచున్నాను.
పైపై మెఱుంగులతోఁ గూడిన యీ యస్థిపంజరములవలనను
సుఖదుఃఖార్థకమైన యీ మాయాస్వప్నములవలనను నేమి
ప్రయోజనము?

నా స్వప్నము లంతరించుచున్నవి. ఓం తత్ సత్!
—మీ వివేకానందుడు.

కాక ఫ్రాన్స్ కిందో, 23-3-1900.

ప్రీతిభాజన—, నీ యవృష్టమును గవి బ్రహ్మవందపడుచున్నాను. మనము చలింపనిచోఁ బరిస్థితు లనుకూలపడి తీరును... తీవ్రముగాఁ బనిచేయుచున్నాను— తీవ్రముగాఁ బనిచేసివకొలదియు దేహస్థితి బాగుపడుచున్నట్లు తోచుచున్నది. ఈ యనారోగ్యము నాకుఁ బాల మేలు చేసినది— నిశ్చయము, అనాసక్తి యనఁగా నేమో నితముగా నాకు బోధపడుచున్నది. అచిరకాలముననే పరిపూర్ణముగా ననాసక్తుడను గాఁగలనని నా యాశయము.

ఒకే కార్యమునం దాసక్తులమగుటకై మన శక్తి సామర్థ్యముల నన్నిటి నేకాగ్రమొనర్చి ప్రయోగించుచుండుము, కాని దానితో సమముగాఁ గవ్వమును మిగిలిన యంశమున— ఏ కార్యమున నిమగ్నులమై యున్నను యితములోఁ దద్విషయమున ననాసక్తులము కాఁగలుగుటకై— ఎన్నఁడును శ్రద్ధవహింపము.

అసక్తియు ననాసక్తియు రెండునుగూడ పూర్ణ వికాసము నొందినప్రజే మానవుడు మహాత్ముఁడును సుఖయుఁ గాఁగలఁడు.

...ప్రతిదినము, ఉపయ సాయం సమయములందుఁ బనిచేయుచు, నెపు డేది ప్రాప్తించునో యపుడు దానిని భుజించుచు— రాత్రి పండ్లెండు గంటలకుఁ బండుకొనుచుండును— కాని యేమి గాఢ నిద్ర!! ఇంతకు ముందెన్నఁ

దును నిట్టి నిద్రపోయియెఱుంగను!! ఆత్మఁడు, ఆశీర్వాద
కుఁడు, వివేకావండుఁడు.

134

మి.కా.గో, 6 4 1900.

ప్రేమాన్నదమనస్సు వర్ణగతము, ఎచట నుండి
యైనను నాకుల మనోభావములను గ్రహింపవచ్చును,
స్వయముగా వివచించును.... మీ వివేకావండుఁడు.

135

అమెరికా దేశీయుఁడగు నొక మిత్రువకు

కా. ప్రాచీనకా, 7 4 1900.

కొని యిప్పుడు నిమ్మదిగా, ప్రకాంతముగా నున్నాను
మునుఁజెన్నఁడును నిట్టి ప్రశాంతి ననుభవించి యెఱుంగను.
స్వకీర్తి నే నమ్ముకొని తీవ్రముగా, మహానందముగాఁ బని
చేయుచున్నాను. పని చేయుటకే నా కథికారము, మిగిలిన
దంతయు జగన్మాత కెఱుక.

నేననుకొనినదానికంటె విశేషకాల ముండి యిచటఁ
బనిచేయవలసియుండునని మీరు తెలిసికొనవచ్చును. కాని
కలవరపడకుఁడు. నాపనుస్థల నన్నిటిని నేనే పరిష్కరించు
కొందును. నా కిప్పు డేలోటును లేదు : మఱియు యధార్థము
గ్రహింప నారంభించుచున్నాను. విజయము నన్నుఁ బెడ
దానిని బెట్టియుండెడిది, నేను పన్న్యాపివను సత్యమును విస్మ
రించి యుండెడివాఁడను. కావుననే అమ్మ నా కీ యనుభవ
మును గూర్చుచున్నది.

నా నౌక కాంతిసంధి పై రక్షణస్థానమును—ఎం
దంటి పువరావృత్తి చేయుచున్నా యట్టి గమ్యమును సమీ
పించుచున్నది. బయ! మాత! బయ! బగన్వార! నా కిపు
దేశ కోరికయు నే యాశయును లేదు. బగన్వారకటాక్షము!
రామకృష్ణుని రాముడను నేను; కేవల యంత్రమును
మణిమియు నాను; దెలియదు, తెలిసికొనవలయుననియు
లేదు. బయ! శ్రీగురుదేవ! బయ! శ్రీగురుదేవ!

136

అమెరికాదేశీయుడగు నౌక మిత్రునకు

అమెరికా, కాలిఫోర్నియా, 12-4-1900.

అమ్మ ముఱల ద్రవన్నరాలగుచున్నది. పరిస్థితులు శుభ
సూచకమై యున్నవి, ఉండిరీరవలయును.

కర్మ మెప్పుడును దోషభూయిష్టము. అనాకోగ్య
రూపమున నీ దోష సంచయ ఫల మనుభవించిపండులకు
నాకు సంకోచము. తస్మాదమున ముఖిత మనుప్రసాదము
లభించినది. ఇదివఱ కెన్నఁడును ననుభూతముకాని యొక
విధమైన మార్గమును బ్రకాశింప నిపుడు జీవితమున
భాసించుచున్నది. ఏ కార్యముననై వను వాసక్తుడ నగు
విభానమును నవాసక్తుడనగు విభానమును నిపుడు నేర్చుకొను
చున్నాను, సంపూర్ణ మనోనిగ్రహము లభించుచున్నది....

స్వకార్యమును అమ్మయే చేసికొనుచున్నది; కావున
నే నిపు డంతగాఁ దాపత్రయపడుటలేదు. నావంటి మిగురలు
వేలకొలది యనుక్షణము వంత మొందుచుండును. ఐనను

నామె కార్యము సాగుచునేయుండును. జయ! మా!...
 కేవలముడనై మాతృసంకల్పప్రవాహమునఁ గొట్టుకొనిపోవు
 చున్నాను—ఇదియే నా జీవిత కథ. ఏ యణమున నిందులకు
 భిన్నముగా వర్తించఁ బ్రయత్నించితినో యా యణముననే
 హనిపొందియున్నాను. మాతృసంకల్పమే నెఱవేఱుగాక!

అశ్రుకాలి వంచుచు, నానందమయుడనై మునుపటి
 కంటె విశేషముగా కన్నావీసై మునుచున్నాను. ఆ తృప్తి
 యనునది నానాటికి నీడించుచున్నది, మాతృప్రేమవికసించు
 చున్నది. నగ్నిశేష్యరసవ పటవృక్షముక్రింద శ్రీరామకృష్ణ
 నితో జాగరమునఁ గడచిన దీర్ఘరాత్రములు తలఁపువకు
 వచ్చుచున్నవి. ఇక సుదృఢమో! ఉదృఢమేమి? ఎవరి
 యుదృఢము? ఎవరినిమిత్తము నేను గృహి చేయవలయును?

నేను ముక్తుడను, జగన్నాథ యొడిలోని బిడ్డను.
 కర్మమొనరించుచున్నదియుఁ గ్రీడించుచున్నదియు నామెయే.
 నా సంకల్పము దేనికి? ఎందులకు? నా సంకల్పమును గారా
 లోచనలును లేకయే, కేవల మామె యిచ్చానుసారము
 విషయములును బరిసీచులును పమకూడినవి, పోయినవి.
 మనము అమె చేతిలోని కీలుబొమ్మలము.

137

మిస్ మెక్లేడ్ (Miss MacLeod) అను శిష్యురాలికి

అమెడ, కాలిఫోర్నియా, 18-4-1900.

...కర్మమొనర్చుట కష్టపాధ్యము. నా విద్యుక్త
 కర్మ మింక శాశ్వతముగా వంతమొందు గాక యని, నా

మానసము జగన్మాతృభావమున లీనమగుఁ గాక యని,
నా నిమిత్తము ప్రార్థింపుము. ఆమె యుద్యమ మామెకే
తెలియును.

* * *

నా కఖండ మనశ్శాంతి లభించినది. శారీరవృత్తాంతి
కంటె నాత్మశాంతిని నే నమ్మ దనుభవించుచున్నాను.
జీవితయుద్ధములోని జయాపజయములు సమాప్తములైనవి.
మాటకట్టుకొని ప్రయాణమునకు సిద్ధముగా నున్నాను. అల
జగద్రక్షకుని యాజ్ఞకై నిరీక్షించుచున్నాను.

శివా! సర్వేశ్వరా! ఈ నా నాక నద్దరి తేచ్చిము!

...దక్షిణేశ్వరవన వటవృక్షముక్రిందఁ గూర్చుండి,
రామకృష్ణవచనామృతమును సమ్మోహితుఁడనై శ్రోలు
బాలుఁడనే కదా నను! అదియే నా సహజస్థితి. కర్మము,
ఉద్యమము, జగద్ధితము మున్నఘనపన్నియు సవాంతరముగా
నాదూఁదఁ బడినవి. అతని కంఠస్వరమే, నన్నుఁ బులికిత
గాఁత్రు నొనర్చు నాతని కంఠస్వరమే, నా కిప్పుడు వినవచ్చు
చున్నది. బంధములు సడలుచున్నవి. ప్రేమానురాగము
లింకిపోవుచున్నది. కర్మము దివహీనముగాఁ దోచుచున్నది.
జీవితవ్యామోహము తొలగిపోయినది. అదిగో, సర్వేశ్వర
వాణి వినవచ్చుచున్నది! “వచ్చుచున్నాను. తండ్రీ! వచ్చు
చున్నాను,” “గతార్థములను దలఁపక వ ప్పనుసరింపుము”
అనుచుంటివా! “తండ్రీ! ఇదిగో, వచ్చుచున్నాను!”

...నిర్వాణము నా యెదుట దీపించుచున్నది. అనంతము, నిస్తనంగము వగు నా యవంత శాంతినాగరమే నన్నావరించియున్న దనేకపర్యాయములు.

జన్మించినందులకు నే నానందించెదను, కష్టములనుభవించినందుల కానందించెదను; మహాప్రకూచములః శాల్పదీనందుల కానందించుచున్నాను; శాంతినాగరమున లీనమగుట కమంచానందము నొందుచున్నాను. బద్ధునిగా నొక ప్రాణిని నను విడువను. బంధములు నాపై జైచుకొనను. విదేశము కలిగినను శవస్మృతియే లభించినను సరియే; ఈ శరీరమందలి పూర్వ పురుషుడు వెడలిపోయినాడు. మఱల రాడు!

ఇందున్న గురువు, నాయుషుడు, ఆరాద్యుడు, నెడలి పోయినాడు;—కాలకుడు, విద్యార్థి, సేవకుడు మాత్రమే నిలిచియున్నాడు.

...ఎవ్వరితోడను నాకు జోక్యము వలదు. నాకేల! నాయకపదవిని విడిచిపెట్టి చాలకాలమైనది. ఇక్కడ గంధ మెత్తుటకు నా కధికారములేదు. కాలప్రవాహమునందులడి కొట్టుకొనిపోవునపుడే నా కఖండానందము, అట్టివిమేషములే నా జీవితమున మహోత్తమానందసమయములు. ... కాలప్రవాహమును వా చేయివైచి కలఁచి యీ మహాద్గుర ప్రశాంతిని, ఇదియంతయు మహామాయ యని తోచించెడి యీ యఖండప్రశాంతిని, భేదింప నే సాహసింపను!

నా కర్మమువకు ముందు వాంఛకలను, నా ప్రేమ ముందు వ్యక్తిభావమున్నది, నా పవిత్రతముందు భయమున్నది, నా గురుత్వమువకు ముందున్నది యధికారత్వంబు | ఇప్పుడివి యన్నియు సమసిపోవుచున్నవి. కాలప్రశాంతివాహినితరంగములయందుఁబడి కొట్టుకొనిపోవుచున్నాను. తల్లీ! వచ్చుచున్నాను. వన్ను నీ యెడలఁగఁగూర్చుండఁజెట్టుకొనుము! లోకాశీరలోకమున నీయిచ్చవచ్చివచ్చితి! వన్నుఁగొనిపోమ్ము. నే నీక కర్తమగాను, నాశీఘాతఁడను, తల్లీ! వచ్చుచున్నాను!

అహ! ఏమి ద్రవించియుము! నా భావము లతి దూరమునుండి, హృదయాంతరాళమునుండి, వెలువడుచున్నట్లు లోచించుచున్నది. ఆ భవను లభ్యుత్పరహస్యములవలె వినవచ్చుచున్నది. ప్రసుప్తిసంపాదకు ముందు కొలఁది నిమేషములు విషయములు ప్రేమానురాగ భయోద్వేగాది రహితములై ఛాయామాత్రిముగాఁ లోచితతి సనుభూతమగు ప్రశాంతి,—ఏకతమునఁ జిత్రప్రతిమాది పరీవృత్తుల మైయున్నయెడ సనుభూతమగు శాంతి—యఖండశాంతి—మధురప్రశాంతి మెల్లడలను భాసించుచున్నది....ద్రవూ! వచ్చుచున్నాను.

ఒకము డన్నది, కాని మనోహరముగ నున్నదా!
—లేదు; అసహ్యముగనుజేదు. ఎట్టి రాగద్వేషములను గల్గింపని బాహ్యపుర్యమాత్రముగ నున్నది. అహ! ఏమి

యీ యావంధము! నమస్తము యోగ్యమై, మనోజ్ఞమై
కాన్పించుచున్నది. సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వములు తొలగిపోవు
చున్నవి, శరీరస్పృహయే తొలగిపోవుచున్నది. ఓం తత్
సత్! ...—అప్పుడు, విశ్వసనీయుడు, వివేకానందుడు.

138

అంగ్లేయుడగు నొక శిష్యునకు

కాక ప్రాన్సిస్కో, 26.5.1900.

నమస్త శుభములును ఏ కొనఁగూడుఁగాక! ఎంతమాత్ర
మధైర్యపడకుము. "శ్రీ వా గురు! శ్రీ వా గురు!"
(శ్రీ గురునకు జయము! శ్రీ గురునకు జయము!) ఏవు
యైత్రపరాక్రముడవు. రణరంగమున మృత్యుచేషము నున
కాపాయము. ఉద్యమార్థము ప్రాణసమర్పణమే—విజయము
కాదు—మరణమ్యము. 'శ్రీ వా గురు!!!'

దుష్టదిధి కల్పించెడి యావరణ మంధకారబంధురము.
కాని నే నధీశుడను. నా చేయు యెన్నినంతనీ, అదిగో,
దూడు, అది పటాపంచలైపోవుచున్నది! ఇదంతయు వట్టి
భయము. భయముపకు నేను భయపాతువను, భీతి భీతి
కారకుడను, నిర్భయుడను, అద్వితీయుడను, విధినియా
మకుడను, కర్మవిహ్వలకుడను. 'శ్రీ వా గురు!' వల్లా!
సుస్థిరుడవై యుండుము, కాంచనాదులకు దాసుడవు
గాకము, ఇటు లుంటివా. మనదేవిజయము!

139

మ్యూంబై, 2-7-1900.

ప్రేమాన్నద—... నే ఔపుడును తొప్పడివీడిని జగదీశ్వరికే
యొక. జగదీశ్వరిని బ్రార్థింపుము. నాయకత్వము
వహించుట మహాకష్టము—సంఘమునకు నాయకుడు
రచయితను బలి యాయవలసియుండును...!—మీ
వివేకానందుడు,

140

కర్ణాటక, 25-8-1900.

ప్రేమాన్నద—... దిక్పతుమున నే యధికారమును పద
వియు నిలుపుకొనలేదు కావున నే నిపుడు బంధవిముక్తుఁ
డను. రామకృష్ణ సేవా సంఘము (Ramakrishna Mission)
నకు అధ్యక్షుడవని నడలుకొన్నాను.

మరొకరు నిపుడు నేనువక్క మిగిలిన (రామకృష్ణ)
శిష్యులకు చెందును. అధ్యక్షుల యిపుడు బ్రహ్మానందునిది,
అనంతరము క్రమముగా ప్రేమానందాదులకు సంక్ర
మించును.

భారమంతయు నాపైనుండి తొలగిపోయినందులకు
నాకు మహానందము, నా కిపుడు హాయిగానున్నది....

ఎవ్వరిపక్షమునను నే నొక వ్యవహరించునట్టివాఁడను
గాను. ఎవ్వరితోడను నా కింక జేచిగాని, పూచిగానిలేదు.

...ఒకవేళ మఱి యే చుట్టుములతో జన్మించినది
భావించినను, అసూయ, దురాశ, అధికారపాంశయు నను

పవి నాకు జన్మముమంజీయు లేవని నీవు రూఢిగాఁ దెలిపివోవ వలయును.

...హృదయపూర్వకముగా నీ ప్రపాసించుచున్నచో, అమ్మదేవీ నీకు దారిచూపును ఇంతవఱకే నాకుఁ దెలియును.

...నీకు మే లగున దొరులకుఁ గాకపోవచ్చును ఈ సంగతి మఱచి, పాశ్చాత్యులు, అది యేమి చిత్రమోకాని, రమకు మేలుగాఁ దోచినదాని నవలంబించఁ బడులను బలాత్కరింపఁ బూనుచుండును....

మిత్రులు కానిమ్ము, శత్రువులు కానిమ్ము సుఖ దుఃఖాదుల కూలమునఁ గర్మానుభవముకొంద మనకుఁ దోడ్పడుటకు వారందఱును నిమిత్తమాత్రులు, జగదీశ్వరి కధీనులు. కావున నెల్లరమ నామె రక్షించుఁగాక!

నకల శుభములును నీకొనఁగూఁడుఁగాక! ఆప్తుఁడు, విశ్వసనీయుఁడు, వివేకాసంధుఁడు.

ఫ్యారి, 28 8 1900.

న్నేహస్పదదేవుని ధర్మమా యని సంసారము మిథ్య, అతాశ్వలేము. భావిప్రపంచము వర్తమాన ప్రపంచముకంటె మేల్తెయుండు లెట్లు! అదియు దీని ఫలితమే కావున నింతకంటె సద్భావముగానిచో, సద్ధమము దీనివలెనే యుండవలయునుగదా!

స్వప్నములు, ఓహో! స్వప్నములు! సంసార స్వప్నమును గనుచునే యుండుడు! స్వప్న మనెడి యింద్రజాలమీ సంసారకారణము, సంసారవిమోచనకారణమును,...

ఇచటి...వీరిలో మాటలాడుచు పరాసుభాష (French) నేర్చుకొనఁ బ్రయత్నించుచున్నాను. కొందఱుపుడే మెచ్చుకొనుచున్నాడు. అసంత జగద్రహస్యమును—రిలయుఁ దోఁకయు లేని కర్మమనెడి చారపుఁగండెను—జేని కొన నెవ్వరును గనుఁగొనరో, విను బ్రతివ్యక్తియుఁ దనమట్లు నకుఁ దాను, అథమము కొంతపేపటివఱకై నను—యీ కాలము రసపిత్తికిఁ దా నానందించుట కనుఁడు—కనుఁగొని వట్లే తలఁచుచుండురో, యట్టి కర్మరహస్యమునుఁగూర్చి లోకమంతటితోడను ముచ్చటించవలయును.

సరి, యిప్పుడు ఘనకార్యములను జేయవలసియున్నది —కాని ఘనకార్యము లెవరికిఁ గావలయును! అదేరితి నల్పకార్యముల నేల చేయరాదు! అని యెట్టివో యివియు నట్టివే. అల్పకార్య మహత్త్వము—ఇదియే గీతోపదేశము. ఆ పురాతన గ్రంథమునకు జయము!!

శరీరమునుగూర్చి చింతించుటకు నాకంతగా వ్యవధి లేకపోయినది. కావున నది బాగుగానే యుండవలయును. ఇచట కాశ్వరముగా బాగుగా నుండున దేదియులేదు. మన మపుడప్పుడు శరీరాచులను మఱచియుండుము — ఆరోగ్య మన్నను పౌఖ్యమన్నను వదియే.

ఈ జగన్నాటకమున మనము మన పాత్రలను అని
మంచివగుగాక, చెడ్డవగుగాక—నిర్వహించుచుందుము.

మనస్వచ్ఛము ముగివినంతనే, రంగమును వీడినంతనే,
మనఃపూర్వకముగా నవ్వించుచుము ఇదియే నా నిశ్చ
యము. మీ వివేకానందుడు.

142

శ్రీమద్రామాయ, 11 12 1900.

స్నేహాశ్వుదురాలగు—... ఇవియరు సేనాని (Captain
Sevier) కొలది దినముల క్రితము గతిచెడు ఈ రీతిగా
నిరవు రాంగైయులు * మనకోసము, హిందువులకోసము,
రమ జీవితములను సమర్పించినారు. స్వమతార్థము ప్రాణ
ర్యాగమునగా నిదియే... సత్యైకతరణుడు, సదా మీ
వివేకానందుడు.

143

ఒక వంగదేశీయ సారీమణికి

వైద్యకాశము, 23 12 1900.

అమ్మా నీ లేఖ యందినది. బ్రహ్మానందము. నీ యభి
ప్రాయము సంతోషజే. “న ఈశః అనిర్వచనీయ ప్రేమ
స్వరూపః ఆ యాత్మకుః దనిర్వచనీయ ప్రేమస్వరూ
పుః.” నారదునిచే బోధింపబడిన యీ భగవద్గీతాము

*మతయోగరు డి. కె. నువ్విన్. ఈతడు స్వామి యుపన్యాస
మొదటి సంఖ్యపై లేఖకుడు. స్వామి యాతనిని గూర్చి “నా దక్షి
ణము” అని వచించియున్నాడు.

ప్రత్యక్షగోచరమనియు సర్వవిధములను నెల్లరచే పరిగ్రహించి నట్టిదనియు నా నిశ్చయము—నా జీవితానుభవము....
 వ్యష్టి యనుదానికి వ్యక్తిగతస్వార్థంత్రయము కలదా? కలదనిన నది యెంతవఱకుండవలయును? వ్యష్టి రస యిచ్చను పోష్యమును సమష్టి నిమిత్తము సమర్పింపవలయువా? వలదా? అనునవి ప్రతి సమాజమును గలవరవఱచుచున్న సమస్యలు.... అధునిక పాశ్చాత్య సమాజము నిది యెల్ల కల్లోల మొనర్చుచున్నది. వ్యక్తిగతస్వార్థంత్రయమును సమాజాధిపత్యమునకుఁగాను భారపోయవలయునని తెలుపు వాదము సామ్యవాదము(Socialism)అనియు వ్యక్తిపక్షమును బ్రకటించు వాదము వ్యక్తివాదము (Individualism)అనియు వ్యవహరింపఁబడుచున్నది.

వ్యక్తిని శాశ్వతముగా సమాజమున కధీన మొనర్చుటవలనను, నిర్బంధపూర్వక శిక్ష సంప్రదాయముల మూలమునఁ గలుగు స్వార్థత్యాగమువలనను ప్రాప్తించు ఫలమునకు మన మాతృభూమి దివ్యనిరర్కనము. ఈ దేశమున శాస్త్రవిధుల ననుసరించియే జనులు సంతానము గనుచుండుట, యావజీవము శాస్త్రనిధినిఁగీర్థముల ననుసరించియే వారి భోజన పానములు, బ్రతుకుచుండును, వివాహాది సంస్కారములును పట్టివే; తుదకు వారు మరణించుటయు శాస్త్రనిధి వనుననించుటయే. ఇందుఁ గల యొక గొప్ప సుగుణము ఏనా యీ కఠిన శిక్షణమంతయు దోషయు క్తము, సుగుణ మేమనఁ, దరతరములనుండియు బ్రదికిన మధ్యస్థమై

యుండుటచే పల్లవప్రయత్నముతోడనే చాల చక్కఁగా నేయొకటి రెండుపనులో జనులు చేయఁగలుగుచుందురు. మాడు మట్టిగడ్డలయొక్కయుఁ గొన్ని పుడకలయొక్కయు పాయమున ఏ సేకమందలి వంటవాడుకాని, వంటకత్తెగాని సిద్ధము చేయఁగలుగు దుశ్యమగు నన్నమును గూరయు భారలమున మఱియొచ్చటను లభింపవు. ఇత్యౌకులనాటి సాధన సామగ్రియగు నొక్కహాపాయి విలువగల మగ్గముతో, చిన్న గోతిలో నుంచఁబడిన కాళ్లతో, గజ మీరువదిహాపాయిలు ఖరీదుచేయు నన్నని బరీబట్టలను నేయట యీ దేశమున మాత్రమే సాధ్యము. చినిగిపోయిన యొక చాప, ప్రదిదలోఁ బెట్టఁబడిన యాముదపుడీపము ఇటువంటి సాధన సంపదచేఁ బండితప్రకాండు లుత్పన్నమగుచుండుట యీ దేశముననే. అంగరైకల్యపు టందచికారపుఁ బెండ్లాము నెడ నఖండ శుభాశీలముగు పనురాగమును, అభాగ్యపు టవక తవక వ్యక్తియైన మగనియెడ నా బస్సాంతముగు పరిభక్తియు సాధ్యమగుచుండుట యీ దేశముననే. ఇంత నొకే సులక్షణములు.

కాని యిదియన్నియుఁ గేవల నిర్జీవయంత్రములవలె నడుచు జనులచే నొపర్పఁబడుచున్నవి, మనోబ్యాపారదక్షిణ లేదు, హృదయవికాసములేదు, జీవచైతన్యము లేదు, ఆకా ప్రసారములేదు, ఇచ్ఛాప్రకోపము లేదు, ఆపందోత్కర్ష లేదు, తీవ్రమఖానుభూతియు లేదు; విరక్తాణ ప్రతిభాసంచలవము లేదు, మోతనతత్త్వ జ్ఞానలేదు, మోతనవిషయ గుణగ్రహ

గమీ లేదు. ఇట్టి మానసమునుండి మబ్బులెన్నఁడును
దొలఁగవు. ఉదయభాను సందీప్తచిత్ర మీ హృదయమును
రంజింపఁ జేయఁజాలదు. ఇంతకంటె మున్నతస్థితి కలదా,
లేదా యను విషయమీ మనస్సువలనఁ దట్టదు; లెట్టెనో,
సమృద్ధము కలుగదు, కలిగినో, ప్రయత్నము కొఱవడును.
ఒకవేళ ప్రయత్నము నట్టెనో, ఉత్సాహలోపము దానిని
నాశనముచేయును.

నియమానుసారము మనుటవలన మాత్రమే యోగ్య
త్యము గలుగుచో, వంశానుగతాచార సంప్రదాయములను
'లే', 'చ' తప్పకుండఁ బరిపాలించు టొక్కటియే సుగుణ
మగుచో, నొక చట్టకంటె విశేష సుగుణసంపన్నుఁ
డెవ్వఁడో, ఒక రైలుబండికంటె విశేషభక్తుఁడును విశేష
మహానీయుఁడును నెవ్వఁడో, చెప్పుడు. తాయి బ్రకృతి
నియమము నుల్లంఘించు లెవ్వరైనను నెన్నఁదైనను
జూచిరా? పశువులు పాపముచేయు లెవ్వరైనను
నెఱుఁగుదురా?

పెద్ద స్త్రీమడు, బ్రహ్మాండమైన రైల్వేఇంజను వదచును,
తిరుగును, పరుగెత్తును; కాని వానికిఁ జెలివితేదు. అదిగో,
ఆ రైలుపట్టానుండి ప్రాణరక్షణార్థము కదలిపోయిన యొ
పురుగున్నదే,—అది యేల వెలివి కలది! యంత్రమున
నిర్భాకకే లేదు, యంత్ర మెన్నఁడును నియమోల్లంఘనము
చేయఁగోరదు; పురుగో, నియమము వతిక్రమింపఁగోరును,
నియమమున కెదురుగాఁ బోవును—జయోపజయముల విష

యము చేతుమాట—కావున నది తేలివిగలది. ఈ యిచ్చ
నెంత జయప్రదముగాఁ బ్రకటింపఁగలుగునో నీ యంత
యున్నతవర్గములోనిది, తదీయసౌఖ్యమును సంతటి విశే
షము. పరమేశ్వరేచ్ఛ సంపూర్ణ ఫలప్రదము కావున దక
మేశ్వరుడు పురుషోత్తముడు.

విద్యయనఁగా నేమి? పుస్తక పండిత్యమా? కాదు.
వివిధకాస్త్రజ్ఞానమా? అదియుఁ గాదు. ఇచ్ఛావాహినియుఁ
దవ్యవ్యక్తికరణమును నే శిషివలన స్వాధీనమై ఫలప్రద
మగునో యదియేవిద్య, అదియే విద్యాభ్యాసము. దేనివలనఁ
దరతరములనుండియు నిరంతర బలాత్కారముచే నిచ్ఛాశక్తి
స్తబ్ధమై, నేఁ దిండుమిండుగా వినాశముపాలైనదో, దేని
ప్రభావమున సూతనభావముల మాట యటుండ, పూర్వ
భావములును నొకటొకటిగా సంతర్ధానమగుచున్నవో,
అదియూ విద్యాభ్యాసము? ఎయ్యది మానవుని మెల్లఁగా
యంత్రముగా మార్చివేయుచున్నదో, అదియూ విద్యా
భ్యాసము? అదోచింపుడు. యంత్రప్రాణుముగా నజ్ఞులు
లమైయుండుటకంటె స్వతంత్రేచ్ఛాజ్ఞానపేరితులమై తిష్ఠి
చేయుటయైనను దివ్యమని నా యశ్శిష్యాము. మట్టిముద్దల
వంటి, నిర్జీవయంత్రములవంటి, గులకరాళ్లకువ్వవంటివారి
వలన నేర్పడెన కూటమును నమాజ మనఁదగినదా? అట్టి
సమాజము బాగుపడు పెట్టు? ఆభ్యుదయమనునది దాని
వలన సాధ్యమైవచో శతాబ్దములకొలది మనము బానిస
లమై యుండుటకుబదులు ప్రపంచమున మహోత్తమజాలియై

యుందుము. నిరక్షరాస్యులతోడను మాఘులతోడను నిండి
యుండుటకు బదులీ భారతభూమి శాశ్వత విద్యాలయమై
దీపించెడిది.

అగుచో, స్వార్థత్యాగము సుగుణము కాదా! బహు
జన హితార్థము, బహుజన సుఖార్థము, ఒక్కని హితమును
సుఖమును వ్యజించుట మహోత్తమ ధర్మము కాదా!
నిశ్చయముగా; కాని (వంగదేశమున) సామ్యము చెప్ప
నట్లు, “తోముకొనుటచే సాంవర్యము తెచ్చుకొంగలమా!”
“బలాత్కరించుటచే బ్రేమ పుట్టించంగలమా!” “అభావే
విరక్తి” యనునట్లు లిచ్చగాని వైరాగ్యమున భువన
యేమున్నది! నపుంగుని బ్రహ్మచర్యవ్రతమున సుగుణ
మేమున్నది! అదేవిధమున త్యాగాశయమే లేని, బాదా
ర్యమే లేని, సదాశయమే లేని, సమాజమనఁగా నేమో తెలి
యనివాని స్వార్థత్యాగమనఁగా సర్వమేమి! వితంతువుడు
సహగమనము చేయుమని బలాత్కరించుటలో నేమి పతి
భక్తి ప్రకాశితమగుచున్నది; వెట్టి వస్యకములను మూఢ
విశ్వాసములను నోడించి జనులచే సత్కార్యములను
కేయింప నేల! జనులను స్వతంత్రులనుకేయుడు, వారి
సంకలలను విదలింపుడు—అనియే నేను ఘోషింతును.
బురదచే బురదను గడుగంగలమా! దాస్యముచే దాస్య
మును బాట్రచోలంగలమా! ఏది!—ఒక్క నివర్తనముఁ
నొప్పుడు. సమాజము నిమిత్తము సర్వ సుఖచ్ఛేదను
త్యజింపఁ గలిగిపనాడు నీవు బుద్ధుడవై ప్రకాశింతువు,

ముక్తక్షయై వెల్గొందుచువు; కాని యది యెప్పటిమాట! మఱియు నొరులను బీడించుటచే నది సాధ్యముగుననియూ నీ యభిప్రాయము? "ఓహో! మా వితంతువు లెట్టి స్వార్థత్యాగాదర్శమాత్తులు! ఆహా! బాల్యవివాహ మెంత మనోహరము! ఇట్టి దివ్యాచారము మఱియొకటి యుండుట సాధ్యమా! బాల్యవివాహమున భార్యా భర్తల కన్యోన్య ప్రేమానురాగములకంటె మఱియొకటి యుండునా?"—ఈ రోజులలో దేశమున నెల్లెడలను మనకు వివేచనుచున్న యుటపు లిది! కాని సర్వాధికారులగు పురుషుల మాటయో! —స్వార్థత్యాగము వారి కవసరము లేదు! ఒరులను సేవించుటకంటె నుత్తమధర్మము కలదా! కాని బ్రాహ్మణుల కీ నియమ మన్వయింపదు—ఇతరులు మీరందఱును నవలంబింపుడు! యథార్థమేమన, సమాజముతో నెల్లొ రాజీవడి స్వలాభమునుజూచుకొనుటకు—గేవల స్వప్రయోజనార్థము—ఈ దేశమునఁ దల్లిదండ్రులును బండుగులును గనికర మనునది లేక, తమవిడ్డలయొక్కయు నితరుల యొక్కయు బాగోగుల నీనడించివేయఁగలుగుచున్నాడు; దరంపరానుగతమైన మర్యాదవలన మనస్సు మొండికేటి పోవుటచే వారి కిది బహుములభమై పోయినది. భీరుడగు వాడే స్వార్థమును తృణీకరింపఁగలఁడు. దండమును జూచి పిటికిపంద భయపడి, యొకచేతితోఁ గన్నులు తుడుచు కొనుచు, రెండవచేతితో నిచ్చును. అట్టి దానమువలన నేమి ప్రయోజనము? సర్వజనులను ప్రేమించుటనునది కల లోని వార్త. లేత మొక్కచుట్టును గంచెవేసి నందఱింప

వలయును. ఒక్కరిని స్వార్థరహితముగాఁ జేయింప వేర్వఁగలిగినచోఁ గ్రమముగా విశ్వమానవప్రేమ నాశింపవచ్చును. ప్రత్యేకముగు నిష్ఠ దేవతయందు భక్తిని ఒడయఁగలిగినచో విరాడ్రూపమున భక్తి గ్రమముగా సాధ్యమగును.

కావున నొక వ్యక్తినిమిత్రము స్వార్థమును విడనాడఁగలిగినప్పుడే స్వార్థత్యాగమునుగుఱించి మాటాడవలయును, అంతకుముందు కాదు. సకామకర్మమే నిష్కామకర్మమునకు సాధనము. "కామిగాక మోక్షకామి గాఁడు" అనునట్లు మొదట రాగమునుదటి లేనిదే వైరాగ్యము కలుగదు. చీకటి యడుగుది లేనిదే వెలుగుకనుమాట కర్థమేమి!

కోరికతో, రాగముతో, సుహృద ప్రారంభమగును. అల్పతత్వోపాసన మొదలిడుము, ఉత్తమ తత్వోపాసన దావంతటదియే వచ్చును.

అమ్మా, అండోళన పదకు, మహావృక్షమునకీ తుపాను. "సోఁదిన నిష్ఠ రగల్కొనును;" "శోఁక త్రొక్కిన త్రాఁచు లేచును;" విషయ మిట్టిది. హృదయ నేదన కలిగినప్పుడు, వికాసము కలుగునను వాస అంతరింపఁ బరితాపమును ప్రళయవాయువులు వీచునపుడు, దైర్యభానుఁ డించుమించుగా వదృశ్యమై పోయినపుడు ప్రచండమైన యీ గాలివాన వడుమనే యంతర్గత బహులేదము భాసింపును. అగర్భశ్రీమంతయై భోగములతోఁ బుట్టి పెరిగి, పూలపాన్పులపై శయనించుచు బరితాపమున నెట్టిదో యెఱుంగక, కన్నీటికణమైనను నెన్నఁడును రాబ్బక, అమ్మా,

యెవ రంతర్గతబ్రహ్మవికాసము నొందిరో చెప్పుము! నిల
పించుటకు నీకు భయమెందులకు? విలపించుము! నిలాసము
దృష్టిని నిర్మలమొనర్చి, యాత్మవికాసమును జేకూర్చును.
అప్పుడు భేదదృష్టి పశుమాంసవ వృక్షాదులందు భేదభాసము
—క్రమముగాఁ దొలగిపోవ. సర్వత్ర, సర్వకాల సర్వావస్థ
లందును వఖండబ్రహ్మ రక్షణము నొందు నవకాళము లభిం
చును. అప్పుడు,

“ఓ, యం పశ్యత్ హి సర్వత్ర సమపీతనిత్యరణః,

న హి కర్తృత్వనాఽఽత్మకం తతో యాతి పరాం గతిమ్.

(భగవద్గీత, 13. 28.)

—“ఎల్ల ప్రాణులయందును నొకే పరమార్థ మెలయుచుం
డుటఁ గాంచునట్టివాఁడు తనయం దంతర్గతమైన పరమార్థమును
హింసింపఁడు కావున మర్కప్రభును మోక్షమును బొందు
చున్నాఁడు.”—సదా నీ శ్రేయోభిలాషి, నివేశానందుఁడు.

శబ్దమునకు, 26 12 1900.

“స్నేహస్పృహకాటక ... రష్యానుగూర్చి ప్రాజ్ఞాదగు మన
మిత్రుఁడు చెప్పునదే నా యభిప్రాయమును. చిన నీ
విషయమునఁ బర్యాలోచింపఁదగిన యొక చిహ్నము—
హిందూజాతి రష్యాజాతిగా మారుట యెన్నఁదై నను సంభ
వమా? ... ప్రణామములు.—నివేశానందుఁడు.

బొమ్మలు, 7 9 1901.

స్నేహాన్నద ఇక వానలసంగతి చెప్పదను —

స్వేచ్ఛగా ప్రారంభమై ప్రళయము వచ్చిన బ్లహ్మ
ర్షిశము సంరక్షణగా నిపుడు వానలు కరియించున్నది.
గట్లుదాటి వది విజృంభించుచున్నది, చెలువులును దోచు
వులును బారలి పాలుచున్నవి. మరావరణమునుండి నీటిని
దొలగించు లోతైన జలచారి శ్రవ్యటకుఁ (సోదకులకు)
కోదృషి నే నిప్పుడి వచ్చినాను. వానది పలుకావులందుఁ
గొన్ని యమగుల యెత్తున నిలిచియున్నది. నా పెద్దకొంగయు
బాతులును బ్రహ్మవందపకుచున్నవి. నా పెంపుడు జంక
మరమునుండి పాటిపోయి దన్ను దిరిగి పట్టుకొనుటకుఁగాను
గొన్ని దినములపాటు మా కాదుర్దా కలుగఁజేసినది. నా పొట్టి
బాతులలో నొకటి, పాదము నిన్న చనిపోయినది. వారము
దినములపాటు యెగయూపినిపించినది. ఇది యంతయుఁ
గని, హాస్యప్రియుడగు మా పృథ్వీస్వామి యొకఁ
డిట్లడుచుండును “అయ్యా, చెమ్మచే, వాపచే, బాతులకు
జలుబుచేయునటువంటి కప్పలు తుమ్మునటువంటి యీ
కలియుగమున జీంచుటవలన లాభములేదు!”

ఒక బాతున కీకలు రాలిపో నారంభింపఁగా, నుపా
యాంతరముఁగానక, పలుచని ‘కార్పాలిక్’ బ్రావకముగోఁ
సూడిన యొక తొట్టిలో, (ఆ బ్రావకము దానిని బంపినను
రక్షించినను పరియే యని) కొన్ని విముఢములపాలుంచినాను
— ఇపుడాబాతు లేబునొనినది. మీ వివేకాపండుడు.

వారణాసి, 9 2 1902.

సన్మదయ—, ...బౌద్ధవాఙ్మయమున వేదాంతమతమును సూచించు ఖట్టములు గలవు, బౌద్ధమతమందలి మహాయాన సంప్రదాయము తులక కర్తవ్యరహితముగా నున్నది. బౌద్ధుఁడగు నమరసింహుఁడు బుద్ధనామావళిలో 'అవ్యయవాద' యను నాయము నేల చెప్పవలయును :

బౌద్ధసంప్రదాయములు రెంటియందును మహాయానము * విశేష ప్రాచీనమని నా మతము.

ఋక్సంహిత యంత ప్రాచీనమో మాయావాదమును సంతటి ప్రాచీనమైనది. మాయాభావన ప్రకృతిభావననుండియే వెలువడినది. మాయ యను పదము శ్వేతాశ్వరకోప నివర్తనఁ గలదు. ఈ యుపనివర్తన నే నధమపక్షము బౌద్ధమతముకంటె ప్రాచీనమని భావించును.

బౌద్ధమతమునుగూర్చి యిటీవల నా కనేక సూతన విషయములు ద్యోతకమైనవి; ఈ క్రింది విషయములను నిరూపింప సంసిద్ధుఁడనై యున్నాను :

(1) వినిధహాపములను బొందిన శివపూజ బౌద్ధులకుఁ బూర్వముండినదే. బౌద్ధులు శైవ పుణ్యాక్షేత్రములను వశపఱచుకొనఁ బ్రయత్నించిరి, కాని విభలులై తల్పవిషమున సారవాధమువంటి మూతన స్థాపములను నిర్మించిరి.

* రెండవది హీనయానము.

(2) డాక్టర్ రాబీండ్రలాల్ వచ్చియు నీతినిఁగాక, యగ్నిపురాణమువలె గయాసురుని గూర్చివగాధ బుద్ధునికి సంబంధించినది కానేకాదు, అది యంతకు పూర్వపు గాధయే.

(3) బుద్ధుడు గయాశీర్షపర్వతమున నివసించు సేగ నను విషయము తత్త్వదేశము పూర్వమే యుండినను సంగ తిని నిరూపించుచున్నది.

(4) గయ యిదివఱకే పితృదేవతాపూజకుఁ దావ లమై యుండెను, పాదముద్రాపూజను బౌద్ధులు హిందువులను జూచి నేర్చుకొనిరి.

(5) వారణాసినిఁగూర్చి యగ్నిప్రాచీనగ్రంథములుపైఁ తి ముది శివపూజానిలయమని నిరూపించుచున్నది ఇత్యాది విషయములు.

బుద్ధగయయందును బౌద్ధవాన్నియమునుండియు నేను గ్రహించిన గూఠన విషయము లనేకములు కలవు....

ఆధునిక హిందూమతమునకును బౌద్ధమతమునకును గల సంబంధమునుగూర్చి నా భావములు పూర్తిగామాటి నవి. దిక్షాక్రముగా నాకుఁగలిగిన యభిప్రాయముల వివ రింఁగముగను సవిస్తరముగను బ్రకటించునంతవఱకు నేను జీవితపర్యంతమును, కాని యేమార్గమున పరిశోధన సాగింప నగునో సూచించిపెట్టును, నీవును సోదరులును దానిని గొనసాగింపవలసియుండును, లోకార్వాచములు. అప్పుడు, వివేకానందుఁడు.

117

వారణాసి, 12 2 1902.

స్వశక్తిసామర్థ్యములును నీకు గలుగు గాక! స్వయముగా
జగన్మాతయే నీ హృదయమును హస్తములునై వెలయు
గాక! అఖండము, అప్రతిహతము నగు శక్తితో ననంత
కాంతి సాధ్యమగుచో లభించుగాక!

శ్రీరామకృష్ణనియం దేవైనను యథార్థమనునది
యున్నచో, నా కారే దేవిధముగా మార్గదర్శకుఁ డయ్యెనో,
అదేవిధముగా, కాదు. సహస్రగుణాధికముగా, నీకును మార్గ
దర్శకుఁడై వెలయుగాక!

148

ఒక పాశ్చర్య వాచీమణికి

బెంగాళురము, జూన్, 1902.

అమ్మానీ జానీయైనను బరిపూర్ణమైన సంయమమున
బ్రహ్మచర్య వ్రతాదర్శమును బ్రాపించఁ గలుగుటకు
ముందు వివాహము పావనసంస్కారమనియు తన్నియుమము
లనుల్లంఘనీయములనియు గ్రహించి, మాతృత్వము నెడ
మహాగౌరవభావము నలవఱచుకొనవలయునని నా యభి
ప్రాయము. రోమనీ క్యాతలిక్కులును హిందువులును
వివాహమును పవిత్రము, ననుల్లంఘనీయమునగు సంస్కార
ముగాఁ బరిగణించియున్న కారణమున వఖండశక్తిమంతులగు
స్త్రీలను బురుషులను వెలువడఁజేసెయున్నాది. అరబ్బులకు
వివాహ మిచ్చానుసారము రద్దుచేసికొనఁదగిన యొండబడిక.

లేదా, బలప్రయోగముచే జూపబడగల 'హక్కు', అందు
పరిత్ర కన్యాశివనాశయముగాని, బ్రహ్మచర్యశివనాశయము
గాని వికాసము నొందినట్లు కావరాదు. ఆధునిక వాద
మతము విచారా చరిణాదుదక నొందని చాతుల వశమై
సన్న్యాసమును బరిహాసాస్పదము చేసివేసినది. కావున
(వరస్పద ప్రేమాకర్షణనిషేధము నటించి) వివాహమును
గూర్చి జపాన్ దేశమున మహాపరిత్రాదర్శము పెంపొందిననే
కాని మహానియులగు సన్న్యాసులును సన్న్యాసినులును
నెట్లు వెలువడగలరో నాకు తెలియకున్నది. శివనాన్న
త్యము బ్రహ్మచర్యమున నిమిషియున్నదని నీ కవగతమైన
రీతినే సమాజమున కభివృద్ధిమయులుగు కొలది మంచి
పైష్టిక బ్రహ్మచారులును బ్రహ్మచారిణులును వెలువడ
వలయుననిన, పరిశ్రమము, ఏకపత్ని వ్రతము వను పావన
నియమములు జనబోహిత్యమున కత్యావశ్యకములని
నాకును దోచుచున్నది.....—వివేకానందుడు.

ఓం తత్ సత్

క్రీడామక్ష్మహర్షణమస్తు!

అను ప్ర మ ణే క

- అమెరికాదేశీయులపను హిందువులకు తారతమ్యము, 33.
 అర్చితమనము, 41, 56.
 అర్చితము . ఉపాము, 177.
 అధాభరణాలయము, 165, 167, 190.
 అల్పకార్యమహర్తవ్యము, 201.
 అనతారతత్వము, 51 52.
 అస్పృశ్యత, 1, 68, 70.
 అహము ముఖహేమము, 98.
 అంశాయుల కృతావము, 75, 100.
 అవరణప్రభావము, 149.
 అచారవిమర్శ, 171.
 అచారసంప్రదాయ వాద్యనిరసనము, 209.
 అచార్యుని విధి, 48.
 అక్క అవసరమగుదీక్షము, 15.
 అకాలాపీతము, 16 17.
 అక్షిపామృతములు, 124.
 అక్యవిశ్వాసము, 121, 122.
 అపియా అధ్యాత్మిక 22 నియమము, 43.
 అంశాయుల ఉద్యమము, 75, 83.
 అన్యవిధి పాఠపద కల్పావళి కము, 93.
 ఇస్లాము: అర్చితము, 176 177.
 ప్రపంచాచారావము, 218.
 ఐక్యా పాంథిక 22 నియమము, 43.
 క్రైస్తవమితి, 178.
 కర్మకలాప నిరసనము, 63 64.
 కర్మయోగరహిత్యము, 152.
 కార్మికము, 160, 178.
 కృషివతారము కృష్ణుని యవతనము, 79.
 కృత్త ప్రచారణలు (మిషనరీలు), 59, 60, 69.
 కృత్తమతము . శబాంకము, 47.
 గ్రీత కల్పామణికర్తవ్యము, 186.
 గురుధ్యావము, 175.
 గురుభి అత్యవిశ్వాసము నభిమానము, 70.
 గురుని భగవంతునిగా నర్చించుభావము, 30.
 హిందూత్వము: ప్రజాపాలనము, 106 108.
 వైతన్యభగవానుడు, 144.

బ్రహ్మవికము, 206.
జగన్మిత్రత్వము, 204.
జననమరణతత్వము, 16.
జాతిభేదములు - విభజనములు, 163.
జాతులు: ప్రజాపరిపాలనము, 106-107.
జ్యోతిషము, 6.
జ్ఞానలక్షణము, 211.

తత్త్వశాస్త్రము, తత్త్వపట్టిక
ముద్ర, - ఏర్పాటు, 3, 14.
తాత్పర్యము, భారతీయముగా, 141.

ద్రవ్యసారాంశము, 149.
దీప(సారాంశము)సేవ, 143-144,
191.

దైత్యము, 193, 199.
దైత్యము : పురుషార్థము,
143.

నమోదు కాకయుండు, 67.
నామకర్త, 163-164, 203.

స్వతంత్ర, 57.
పత్రిక ("ప్రభువాని") 90.
పత్రికా నిర్వహణ విధానము,
91.

పరమేశ్వరము సార్వజనిక
మహాత్మ్యము, 119.

పురుషార్థము : దైత్యము,
143.

ప్రకృతి (మాన), 16.

ప్రేమ - ఎట్టిభేదమును పోషించదు,
44.

ప్రేమతత్వము, 149, 160.

ప్రేమమహాత్మ్యము, 94, 98, 99,
140.

బ్రాహ్మతత్వము, 181.

బాల్యనివాసము, 68.

బుద్ధావస్థ - బుద్ధుని యుగ
తేజము, 78.

బాధమతము : జీవాత్మము, 43,
216, 217.

బాధమతము : హిందూమతము,
180-181.

భగవద్భక్తితత్వము, 146.

భగవద్లక్షణము, 206.

భగవానుడు తీర్థాధ్యక్షుడు, 93.

భారతదేశము

భారతదేశమునకు మహాత్మ్యము
యాత్ర, 157.

—సామ్యత్వదేశములు, 120.

—పునర్జన్మవిధానము, 118.

—రామకృష్ణవిది, 180, 181.

భారతీయముల వారి వాగవికరణ
యందలి గుణతోషములు,
20, 211.

ఉత్తరమంజు భారతము, 120.

—బాటిలో రెండు గొప్పదోష
ములు, 66.

వారి లోపములు, 117 119.

—బాటిలో అస్పృశ్యత (చూ.
అస్పృశ్యత).

బాటిలో నర్లవ్యవస్థ (చూ.
వ్యవస్థ).

వారి విశిష్టత, 99, 110,
120.

బాటిలో శ్రీ బాల్యవివాహము,
68.

శ్రీ కనుభరణ, 80.

భాష్యకారులు, 76.

ప్రసరము, కలకత్తాలోని, 45.

మనస్సు కర్వకము, 196.

మహామనీషియమతము : వేదాంతము,
48.

మాంసాహారము, 127.

మానవ్యసందర్శి కేవల్యము, 175.

మానవసైన్యము, 64.

మానవమహత్త్వము, 59.

మానవసేవ, 64 65, 67.

మాయ, 16.

రామకృష్ణమతముమాంస, శ్రీ

అవతారము కర్వకముగ ప్రచం
భము, 69, 79.

అగమక ఫలితము, 53.

అవిరూపము లోకకల్యాణ
కార్యము, 51, 62, 66.

అకవి యాద్యముమువన హృది
విమలతమామ్రుడు, 81.

—కావ్యము, 100.

ఘనత, 56, 98.

శివితోడ్డము, 86.

కాంతిమాత, 86.

అకవియొడ హృది భక్తి ప్రవ
కులు, 71 73.

శ్రీ, కుముదవరణ, 80.

ప్రొత్తము, 143.

రామకృష్ణ మతకామ్యుక ప్రకంఠ,
శ్రీ, 168, 169 170.

వ్యవస్థకర్త, కరియొగ, 4 6.

విజ్ఞానీయా మహారాజి, 139.

విజ్ఞానకాస్త్రగ్రంథపతకము, 141,
150.

విదేశయావాశ్యకత, 46.

విద్యాభ్యాసము, విద్యామిత, 210.

విద్యావ్యాప్తి, అవసామావ్యయన,
అవశ్యకత, 120 123.

వివాహదర్శనము, 218.

వివేకావలంబస్వామి

అఖండత రాగ్యము, 22, 31,
82, 100.

—అపారశ్రమ, 184 185.

అత్మచమత్కా, 187, 199
201.

అదర్శము, మానవుని చైతన్యము
తోలింపుట, 92, 96.

అగ్రరక్షణప్రదానము, 153.

అశ్వర కరణాగతి, 87, 88.

అద్యక్షు నిర్వహణము, 161
162, 192.

అద్యక్షునిధానము, 110, 132,
138.

అద్యక్షుర్యాపి, 3, 155.

అద్యక్షము, 97.

కర్మకలాప నిరసనము, 63
64.

—కార్యశీల, 11, 140, 142,
160, 183, 189.

సురుభి, 71 78.

ఉపాధ్యక్షము, 58.

ఉపాధ్యక్ష సామర్థ్యము, 115.

ఉపాధ్యక్షుని బాధకత, 146.

—ఉపాధ్యక్ష, 46.

—నవనాశయము, 94.

రాజకీయమునందే స్వామిభావము,
62, 142.

శ్రీరామకృష్ణుని అద్యక్షముకడ
నిమిత్తమాశ్రయము, 81.

లోకసేవాచరణ, 2.

వాచాచార నిరసనము, 92.

వైరాగ్యబోధ, 147.

మౌనమురగనిధానము, 7.

పర్యవేక్షణ వైరాగ్యములు,
24 26.

స్వభావము, 63.

స్వాగతములు, 113, 128.

విద్యముకల నిరసన, 8.

విద్యుత్తవ విశ్లేషము, 136.

విద్యుత్తవ, 135, 136.

విద్యాశయ, 47, 48.

వైరాగ్యము, 147.

వ్యవహారికదర్శనము, 101, 102.

వైరాగ్యము : మానసాచారము,
127.

విద్యుత్తవవిద్యము, 63.

విద్యుత్తవ, 7, 96.

శ్రద్ధ, 123.

సంఘసంస్కరణము, 4.

సంఘ స్థాపనావశ్యకత, 14, 31.

సూత్రసభ్యవ్యాప్తి, 125, 126.

సామ్యము మహత్వము, 28.

సామ్యవాదము : తత్వవాదము, 207.

శబ్ద, 184.

శబ్దాధిభావము, 159.

శ్రీ పునర్వివాహ విమర్శ, 172.

శ్రీ సమర్థులు, 50.

శ్రుతివాదము, 159.

శ్రుతిసంక్రమణము, 173, 174.

శ్రుతివాదము, 211, 214.

హిందూదేశము, (చూ. భారత దేశము.)

హిందూమతము : బౌద్ధమతము, 130 181.

హిందూ మహమ్మదీయ మతసమ్మేళనము, 177.

హిందూత్వము, 45, 46.

హిందూయము సర్వశక్తినిలయము, 188.

హిందూ మతాగమములకు సంబంధించినవి, 208 212.

లేఖసంఖ్య విరూపణము

ఇందలి లేఖసంఖ్యలను, వావి క్రమముగా (అంక్ష) మూలము మూడవ హర్పువందలి లేఖసంఖ్యలను ఈ దిక్కున పొందుపఱచుచు చున్నాము. మూలమందలి మొదటి హర్పువక్రము మూడవ హర్పువక్రము సంఖ్యాక్రమమున వింతక వ్యత్యాసములులేవేరను, మొదటిహర్పున 'మే' మధ్యరసించునులేవేరను ఆ వ్యత్యాస మందుఁ గాన్పించును. ౧౩, ౧౪ వ పుటలందలి "...పింజూల...భక్త్యుఁడై నీరును," అనుభాగము మూలము, మూడవ హర్పు, 168 వ లేఖమందలి భాగము.

1	10౦	20 : 124	39 : 150	58 : 179
2	10౧	21 : 12౫	40 : 151	59 : 180
3	107	22 : 126	41 : 154	60 : 181
4	108	23 : 128	42 : 156	61 : 182
5	109	24 : 129	43 : 157	62 : 185
6	110	25 : 130	44 : 162	63 : 186
7	111	26 : 132	45 : 163	64 : 187
8	112	27 : 133	46 : 165	6౫ : 189
9	113	28 : 134	47 : 166	66 : 191
10	114	29 : 135	48 : 158	67 : 195
11	115	30 : 136	49 : 155	68 : 196
12	116	31 : 140	50 : 167	69 : 197
13	117	32 : 141	51 : 168	70 : 198
14	118	33 : 142	52 : 169	71 : 199
15	119	34 : 143	53 : 171	72 : 203
16	120	35 : 144	54 : 172	73 : 204
17	121	36 : 145	55 : 174	74 : 206
18	122	37 : 146	56 : 176	75 : 207
19	123	38 : 149	57 : 178	76 : 211

77 : 214	95 : 235	113 : 257	131 : 278
78 : 216	96 : 236	114 : 259	132 : 279
79 : 218	97 : 237	115 : 261	133 : 280
80 : 219	98 : 238	116 : 262	134 : 281
81 : 202	99 : 259	117 : 263	135 : 282
82 : 205	100 : 240	118 : 264	136 : 283
83 : 220	101 : 242	119 : 265	137 : 284
84 : 222	102 : 244	120 : 266	138 : 286
85 : 223	103 : 245	121 : 267	139 : 288
86 : 224	104 : 246	122 : 269	140 : 290
87 : 225	105 : 247	123 : 270	141 : 291
88 : 226	106 : 248	124 : 271	142 : 293
89 : 227	107 : 249	125 : 272	143 : 295
90 : 230	108 : 250	126 : 273	144 : 296
91 : 231	109 : 251	127 : 274	145 : 299
92 : 232	110 : 252	128 : 275	146 : 301
93 : 233	111 : 255	129 : 276	147 : 302
94 : 234	112 : 256	130 : 277	148 : 303

శ్రీ రామకృష్ణమఠ ప్రచురణములు

	రెం.		రెం.
శ్రీ రామకృష్ణ సూక్తము	7-50	శ్రీ దొడ్డి బాగవతము (మొ.పం.)	8-50
శ్రీ రామకృష్ణ దీపామృతము	5-50	,, (రెం.పం. పంపులము)	5-50
శ్రీ రామకృష్ణ బోధామృతము	3-50	,, (మూడవ పంపులము)	7-50
శ్రీ శారదాదేవి చరిత్ర	2-50	శ్రీ మచ్చిగిరిచరిత్ర	4-00
శ్రీ శారదా ప్రసంగములు	2-50	బాగవతమున తపతల చరిత్ర	1-25
శ్రీ వివేకానంద తపతలచరిత్ర		హంసాచారము	1-25
(సాదా)	2-00	అద్వైత విమర్శము	1-25
,, అట్ట లెంపు	3-50	హరిమయ శివ	1-25
స్వామి కిష్క రేంద్రాచలములు	3-00	పదేక చాట్కరము	1-00
రావేంద్రాచల సంవాదములు	3-00	భారత రత్నము	1-00
నానంద బ్రహ్మ సూక్తములు	3-50	భారతము మహాళ	1-00
జ్ఞానయోగము	2-75	శ్రీ రామకృష్ణ పదసహస్రము	
రాజయోగము	2-50	దీక్షితభారత్కమము	0-75
కన్యయోగము	1-50	విశాఖ నగరపంచాంగములు	0-50
బ్రహ్మయోగము	1-50	గుహాపరీక్షములు	0-50
పంచక తపతలము.		శ్రీ రామకృష్ణ అదాద	0-57
మొదటి భాగము	1-00	బుద్ధి అదాద	0-57
,, రెండవ భాగము	1-00	శ్రీ వివేకానంద కంఠాభాసము	0-57
ప్రబోధ రత్నాశ్రయము	2-25	శ్రీ శారదా మాతృ నమనము	0-57
భారత యువజనులారా	2-50	నామకృష్ణరూప యుద్ధవిదానము	0-57
పరతత్వ ప్రసంగము	2-00	నా గురుదేవుడు	0-57
రేంద్రాచలకృష్ణము	2-00	పదవీ భాగ రత్నము	0-75
శ్రీ రామకృష్ణాచారము	1-25	శ్రీ రామకృష్ణ తపతలచరిత్రము	0-25

పరిచరమున మాప్రార్థనైవార్య అధికము.

ఇట్లు ప్రాయము:

శ్రీరామకృష్ణమఠము, మైసూరు, మైసూరు-4.

